

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
ARKEOLOJİ BİLİM DALI

**2006-2013 MYNDOS KAZILARINDA ELE
GEÇEN AMPHORALAR VE AMPHORA
MÜHÜR BULUNTULARI**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Gonca GÜLSEFA

BURSA - 2015

U.Ü. S.B.E. ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI ARKEOLOJİ BİLİM DALI	2006- 2013 MYNDOS KAZILARINDA ELE GEÇEN AMPHORALAR VE AMPHORA MÜHÜR BULUNTULARI (YÜKSEK LİSANS TEZİ)	Gonca GÜLSEFA	BURSA 2015
--	--	------------------	---------------

T. C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI

2006-2013 MYNDOS KAZILARINDA ELE GEÇEN
AMPHORALAR VE AMPHORA MÜHÜR
BULUNTULARI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Gonca GÜLSEFA

Danışman

Doç.Dr. Derya ŞAHİN

BURSA-2015

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Arkeoloji Anabilim Dalı, 701247006 numaralı Gonca Gülsefa 'nın hazırladığı "2006 - 2013 Myndos Kazılarında Ele Geçen Amphoralar ve Amphora Mühürleri Buluntuları" konulu Yüksek Lisans Tezi Çalışması ile ilgili tez savunma sınavı, 02.07/2015 günü 13:30 - 14:30...saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu
Başkanı)
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Doç. Dr. Derya ŞAHİN

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Prof. Dr. Mustafa Şahin

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. Emre Okan

02.07/2015

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Gonca GÜLSEFA
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : Arkeoloji
Bilim Dalı : Klasik Arkeoloji
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : x + 279
Mezuniyet Tarihi : .... / .... / 20.....
Tez Danışmanları : Doç. Dr. Derya ŞAHİN

2006-2013 Myndos Kazılarında Ele Geçen Amphoralar ve Amphora Mühür Buluntuları

Karia kentlerinden biri olan Myndos Antik yazarlarında sıkça bahsettiği Ege denizi ile Akdeniz'in kesişme noktasında bulunan, konum itibariyle önemli bir yapıya sahip kentlerden birisidir. Araştırmalar sonucunda Dressel 2-4 amphoraları ve Kos amphoralarının üretim yerlerinden biri olduğu düşünülmektedir. Buluntuların yoğunluğu burada yerel bir atölyenin varlığına işaret etmektedir. Yunanlı Hatip ve Dil bilimci olan Athenaeus “ Deipnosophistae “ adlı eserinde Myndos Antik kentinin şarapından bahsetmektedir. Bununla doğru orantılı olarak kent ürettiği şarabı muhafaza etmek ve bunları pazarlamak için kaplara olan ihtiyacı direkt olarak yerel üretimi ortaya çıkartmıştır.

2006-2013 yılları arasında yapılan çalışmalar sonucunda ele geçen 157 adet amphora parçası değerlendirilmiştir. Bunlardan 40 adeti ise üzerinde mühür bulunan parçaları oluşturmaktadır. Bu parçaların ışığında kentte hangi tip amphoraların kullanıldığı ve kentin amphora üretimindeki yeri belirlenmek istenmiştir. Söz konusu olan alanlarda ele geçirilen ve kökenleri belirlenerek gruplandırılan amphora buluntuları ve mühürlü kulpların, yerleşim alanlarında hangi dönemden itibaren ne oranda kullanım gördükleri, üretilen ve tüketilen, ticareti yapılan malların ve bu alanların sosyo-ekonomik durumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Buluntular içerisinde Klasik, Hellenistik ve Erken Roma-Geç Bizans, dönemlerinde sevilerek kullanılan İ.Ö 6. yüzyıllardan İ.S 7. yüzyıla kadar olan dönemi kapsayan tipler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler

Amphora   Amphora Mühürü   Dressel 2-4   Kos

ABSTRACT

Name and Surname : Gonca Gülsefa
University : Uludağ University
Faculty : Art and Sciences
Department : Archaeology
Degree Awarded : Bachelor
Page Number : x +276
Degree Date : .... / .... / 20.....
Supervisor (s) : Doç.Dr.Derya Şahin

Amphora finds and its stamps which were found in 2006-2013 Myndos Excavation

Carian city which is one of the most frequently mentioned in the Myndos ancient Aegean and Mediterranean Sea, location, situated at the crossroads of a major structure is one of the city. Research shows that as a result of Dressel 2-4 amphorae and the production is thought to be one of Kos amphora. The intensity of the finds here a local presence of the workshop. The Greek orator and Grammarian Athenaeus ' Deipnosophistae in Myndos Ancient city of wine. However, to maintain the wine produced by the city in direct proportion and market them directly to the need for local production for containers.

As a result of the between the years 2006-2013 work done uncovered 157 pieces of amphorae part. One of them is located on the stamps parts 40 total. In light of these parts in the city, and the city, using which type of amphora amphora production has been asked. The areas in question seized and grouped by determining the origins of amphorae finds and stamp handle, in residential areas from which period what percentage we've seen, the use of the produced and consumed, traded goods and to determine the socio-economic conditions of these areas. Finds used be loved in the classical, Hellenistic and early Roman-late Byzantine period Amphorae in 6 B.C. until 7 A.D.

Keywords

Amphora   Amphora Stamp   Dressel 2-4   Kos

ÖNSÖZ

2006-2013 yılları arasında bulunan amphora ve amphora mühürlerinin Sn. Doç.Dr. Derya Şahin danışmanlığında hazırlanan bu Yüksek lisans tezi kapsamında incelemeye alınmıştır.

Lisans günlerinden bugüne kadar yetişmemizde emeği geçen maddi ve manevi yardımlarını esirgemeyen aynı zamanda tez konusunun çalışılması için bana bu imkânı sağlayan Sn. Hocam Prof.Dr. Mustafa ŞAHİN'e ve çalışmalarım sırası beni her türlü aydınlatan yardımını esirgemeyen Sn.Hocam Doç.Dr. Derya ŞAHİN'e teşekkürlerimi sunarım. Mühürler üzerindeki yazıtların okunmasında benden desteğini esirgemeyen Sn.Dr. Filippo BATTİSTONİ 'ye ve bazı tiplerin belirlenmesinde bana yardımcı olan Sn.Yrd. Doç.Dr. Sinan MİMAROĞLU, Yrd. Doç.Dr. Erkan DÜNDAR, Sn.Doç. Dr.Kaan ŞENOL ve Doç.Dr. Gonca ŞENOL 'a teşekkürlerimi borç bilirim. Almanyadaki Ruhr Üniversitesinde eğitimim süresinde benden yardımlarını esirgemeyen Prof.Dr. Christoph BERNS, Araş. Gör. Ali ALTIN, Ayşe BERNS ve Mine ÖZKILINÇ 'a ve ayrıca kazı sezonu sırasında çizimler konusunda bana yardımcı olan Araş. Gör. Hazal ÇITAKOĞLU, Gökçe DURMUŞ'a, fotoğraf çekimlerinde ise Asiye Gözde ARI ve tüm kazı ekibindeki arkadaşlara teşekkürlerimi sunarım.

Bana tüm eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen sevgili aile fertlerime sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

GONCA GÜLSEFA

BURSA-2015

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No.
TEZ ONAY SAYFASI	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ	1
Amaç, Yöntem, Kapsam	2
I.BÖLÜM-Antik Çağda Amphoralar	
1.1.AMPHORALARIN KÖKENİ VE ARAŞTIRMA TARİHİ.....	4
II. BÖLÜM-Myndos Antik Kenti	
2.1. KENTİN COĞRAFİ KONUMU.....	7
2.2.KENTİN TARİHİ.....	7
2.3.KENTİN ARAŞTIRMA TARİHİ.....	9

III. Bölüm

2006-2012 Myndos Kazı Çalışmalarında ele geçen Amphora ve Mühürlerin Tiplerine göre Tanımları

3.1.GÜNEY EGE AMPHORALARI

3.1.1.Nikandros Grubu Amphoraları.....	11
3.1.2.Kase Formlu Amphoralar/Dressel 24 Amphoraları.....	14
3.1.3.Güney Ege Bant Ağızlı /Mantar Ağızlı Amphoralar.....	15
3.1.4.Knidos Amphoraları.....	17
3.1.5.Rhodos Amphoraları.....	22
3.1.6.Hieroteles Amphoraları.....	27
3.1.7.Kos Amphoraları.....	28
3.1.8.Solokha I Amphoraları.....	32

3.2.KUZEY EGE AMPHORALARI

3.2.1.Thasos Amphoraları.....	33
3.2.2.Khios Amphoraları.....	35
3.2.3.Erythrai Amphoraları.....	37

3.3.DOĞU AKDENİZ AMPHORALARI

3.3.1.Kıbrıs Amphoraları.....	38
-------------------------------	----

3.4.TRAKYA BÖLGESİ AMPHORALARI

3.4.1.Seuthopolis Amphoraları.....	41
------------------------------------	----

3.5.DRESSEL'E GÖRE SINIFLANDIRILMIŞ AMPHORALAR

3.5.1.Dressel 1 Amphoraları.....	42
3.5.1.1.Dressel 1 C Amphoraları.....	42
3.5.2.Dressel 2-4 Amphoraları.....	44

3.6. İTALYA KÖKENLİ AMPHORALAR

3.6.1.Lamboglia II Amphoraları.....	46
3.6.2.Brindisian Amphoraları.....	47

3.7.TUNUS KÖKENLİ AMPHORALAR	
3.7.1.Spathaion Amphoraları.....	48
3.7.2.Africa IIIB Amphoraları.....	50
3.8.KEAY'IN SINIFLANDIRMASINA GÖRE AMPHORA TİPLERİ	
3.8.1.Keay L Amphorası.....	51
3.8.2.Keay LXI/Beltran Amphoraları.....	51
3.8.3.Keay III Amphoraları.....	53
3.8.4.Keay XXXIV /Beltran62 Amphoraları.....	53
3.8.5.Keay XXXV Amphoraları.....	53
3.9.LR GRUBU AMPHORALAR	
3.9.1.LR 1 Grubu Amphoraları.....	54
3.9.2.LR2 Amphoraları.....	55
3.9.3.LR3 Amphoraları.....	56
3.9.4.LR 5 Amphoraları.....	58
3.9.5.LRA 13 Amphoraları/ Kos Tipi 2.....	59
3.10.DİĞER TİPLER	
3.10.1.Samos Sarnıç Tipi Amphoraları.....	59
3.10.2.Agora M 273 Amphoraları.....	60
3.11.Tanımlanamayan Amphora Parçaları.....	61
3.12.Amphora Tıparları.....	62
IV. Bölüm	
4.1. Myndos'ta şarap üretimi ve amphoralarla ilgili bazı veriler.....	63
Sonuç ve Değerlendirme.....	64
Kaynaklar.....	67

EKLER LİSTESİ	87
EK.1: HARİTALAR.....	88
EK.2: ÇİZİMLER.....	91
EK.3.TABLolar.....	92
EK.4:RESİMLER.....	93
EK.5:GRAFİK.....	116
EK 6:DEĞERLENDİRME HARİTA.....	119
V.BÖLÜM	
Katalog.....	120
Özgeçmiş.....	279

KISALTMALAR

Kısaltma	Bibliyografik Bilgi
a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale
Amp.	Amphora
Amp. M.	Amphora Mühürü
Bkz.	Bakınız
Kat. No.	Katalog Numarası
Vol.	Volume

GİRİŞ

Antik çağda ticarete ticarete önemli bir yere sahip olan amphoralar formlarının güzelliğinden çok, antik dönem ekonomisinin kanıtları oldukları için uzun yıllardır çalışılan ve bugün sayıları binlerle ifade edilen pişmiş topraktan yapılmış taşıma kaplarıdır. Amphoralara olan ilgi Batı'da E.Dressel 'in çalışmalarıyla başlamış ve günümüze kadar hayli bir yol katetmiştir. Genelde sualtı kazılarında gemilerin kargolarında toplu olarak bulunmaları nedeniyle dikkat çeken amphoralar, kara kazılarında da yoğun olarak ele geçmesiyle hem tarihlendirmeye hem de ticari istatistiklere önemli katkılarda bulunmaktadır.

Taşıma ve depolama aracı, çocuk mezarı ve bunların yanı sıra birçok farklı alanda kullanılan amphoralar, bu kullanım amaçlarının dışında, üzerlerinde bulunan mühürler sayesinde antik dönemin ticaret rotalarına, ticaret tarihine, kentlerin ekonomisi, gelişim yönleri ve antik dönemin bilinmeyen birçok alanına ışık tutarak antik dönemi anlamamıza ve yorumlamamıza yardımcı olmaktadır. Amphoraların ya da mühürlü amphoraların kökenlerinin saptanması, tüketim merkezi ile ticari ilişkilerde bulunan üretim merkezini ortaya koyacağından, antik ticaret rotası ve ticaret tarihi açısından önemlidir. Asar(Tavşan) adası ve şehrin çeşitli yerlerinde yapılan sondaj çalışmalarıyla ortaya çıkarılan ve kökenleri belirlenen amphora kaideleri ve mühürlü amphora kulpları, kentin antik dönemde zeytinyağı ve şarap üretimi ve ticareti, farklı birçok antik kentle ticari hareketliliği ve ekonomik gelişimi, Myndos antik kentinin diğer Antik kentlerle ilişkileri ve ticaret yönü hakkında bilgi edinmemize yardımcı olmaktadır.

I. Amaç, Kapsam ve Yöntem

Bu çalışmanın yapılmasındaki amacımız;

1-Myndos Kazılarında bulunan amphoralardan yola çıkarak kentte hangi tip amphoraların bulunduğunu tespit etmek.

2-Amphora muhürlerini incelemek.

3-Myndos'un Antik Çağda hangi kentlerle ticaret yaptığını ortaya çıkarmak.

4-Amphoralarda hangi ürünlerin ithal ya da ihraç edildiği tespit etmek.

5-Kentte yerel amphora üretiminin olup olmadığı sorusunu cevaplandırmak.

6-Kentin Ekonomik Durumuna ve muhtemel Ticaret rotalarına ilişkin konulara açıklık getirmek olacaktır.

Daha önce Myndos Kazılarında bulunan amphoralar hakkında yapılmış bir çalışmanın bulunmaması bu konuya yönelmemizde önemli bir etken olmuştur. Çalışma dört ana bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde "Amphoraların Kökeni ve Araştırma Tarihçesi" başlığı altında amphora isminin kökeni ve işlevi hakkında bilgi verildikten sonra, amphoraların ilk kullanımları ile Hellenistik, Roma ve Bizans Dönem'leri için ortaya çıkan form ve tipler kısaca anlatılmıştır.

İkinci bölümde ise; Kentin Coğrafi Konumu, Myndos'un kısa tarihçesi ve kentin Araştırma Tarihi hakkında bilgiler verilmektedir.

Üçüncü bölümde ise; amphora tipleri yer almaktadır. Myndos kazısı'nda ele geçen amphora tipleriyle ilgili genel olarak tipleri açıklayan bilgiler verilmiştir. Bu bilgiler içerik açısından tiplerin hangi dönemde üretildiği, dağılımı, içerisinde taşınan malzeme gibi konuları kapsamaktadır.

Dördüncü bölümde ise; tezin "Katalog" kısmı yer almaktadır. Bu bölümde çalışma kapsamındaki çoğu kırık parçalardan oluşan amphora buluntularının çizim ve fotoğrafları yer almaktadır. Bu çizimler bilgisayar da Macromedia freehand programında çizilerek yayına hazır bir hale getirilmiştir. Aynı zamanda File Maker programıyla bütün bilgilerin toplandığı veri tabanı oluşturulmuştur (Tablo 1).

Çizimler yanı sıra buluntuların detay fotoğrafları çekilmiş ve katalog tablosuna çizimleriyle beraber yerleştirilmiştir. Tablo içine yerleştirilen çizim ve fotoğrafların hemen altına ise amphoraların ayrıntılı tanımlaması yapılmıştır. Kazı çalışmaları sırasında büyük bir

çoğunluğu kırık halde bulunan amphora parçaları sınıflandırılırken zorluk yaşanmıştır. Bundan dolayı hamur rengi'ne bakılarak sonuca ulaşmaya çalışılmıştır.¹ Amphoralar'ın tiplerinin belirlenmesinde ise Dressel, Keay ve Bonifay'ın sınıflandırmalarından yararlanılmıştır. Dressel, Bonifay ve Keay amphoralarla ilgili yapmış oldukları sınıflandırmalarla tüm amphora çalışan arkeologlar tarafından kabul edilir bir hale gelmiştir (Keay, 1984; Bonifay, 2003: 113-128; Dressel, 1899: Vol. XV).

Buluntuların tarihlendirilmelerinde tipolojik özelliklerden yola çıkılarak genel bir tarihleme yapılmıştır. Tipleri saptanamayanlarda ise buluntu yerindeki seramik ve sikkeler baz alınarak tarihleme yoluna gidilmiştir. Ayrıca incelenen malzemenin benzerleri için katalog bölümünde kaynakça'ya yer verilmiştir.

Sonuç bölümünde sektörlerden ele geçen amphora tiplerinden yola çıkılarak Myndos'un seramik üretimindeki yeri ve bağlantılı olduğu bölgeler belirlenmeye çalışılmıştır. Değerlendirme kısmında ise; buluntu grupları tiplerine, tarihsel dağılımına ve hamur renklerine göre sınıflandırılmış grafiklerle desteklenmiştir. Kentteki amphora ve şarap üretimiyle ilgili bilgiler sunulmuştur.

Myndos antik kenti Karia bölgesinin önemli kıyı kentlerinden biridir kent, özellikle Klasik dönemde başkent Halikarnosos'a batıdan gelebilecek saldırılara karşı ilk savunma noktası olması bakımından stratejik bir nokta olmuştur. Bundan dolayı kent önemli ticari faaliyetler içerisinde bulunmuş olmalıdır. Bu durumun doğrudan kentin seramik üretimini etkilediği sonucu ortaya çıkar. Bu çalışmada Myndos'da ele geçmiş amphora ve amphora mühürleriyle ilgili bilgiler sunulmaya çalışılmıştır.

İleriki yıllarda kazılarda ele geçecek malzemeler üzerine yapılacak çalışmalar, başlamış olduğumuz araştırmanın daha da detaylandırılmasına yardımcı olacaktır.

---

¹ Hamur Rengi sınıflandırılırken Munsell renk kataloğundan faydalanılmıştır.(Munsell Color, Munsell-SoilCharts with genuine Munsell color chips,2013,Grand Rapids).

BİRİNCİ BÖLÜM

ANTİK ÇAĞDA AMPHORALAR

1.1 Amphoraların Kökeni ve Tarihçesi:

Yunanca bir kelime olan "amphora" anlam bakımından (Amphoreus veya Amphiphoreus) karşılıklı veya iki taraflı anlamındaki Amphi ile taşımak anlamına gelen Pherein fiilinden türetilen Phoros kelimesinin birleştirilmesi ile oluşmuştur. İki kulplu kap anlamında kullanılan bu kelime antik dönemde olduğu gibi günümüzde de aynı isim kullanılmaya devam etmiştir (Doğer 2005:7). Miken'de Linear B tabletleri üzerinde bu kelimeye rastlanılmaktadır. Antik kaynaklarda da ise amphora kelimesini Homeros Odysseia adlı eserinde kullanmıştır (Alpözen, 1975:5). Bu eserde şu şekilde geçmektedir. Odysseia'da Tanrıça Athena, babası Odysseus'u aramak için İthaka'dan Pylos'a gitmek üzere yola çıkan Telemakhos'a şarapları amphoralar içerisine koymasını söylemektedir (Homeros,2013: II,23). Amphoraların zeytinyağı ve şarap taşımak için kullandıkları bilinse de, yapılan araştırmalar bu ürünler dışında bal, incir, balık sosu ve tahılda taşıdıkları da ortaya çıkarılmıştır. Formları çok çeşitli olsa da bu kapların içerisinde uzun süre ürün saklanılmaktaydı. Amphoralar aynı zamanda nakliyat açısından uygun bir form özelliği göstermektedir (Şenol, 2009:7).

En erken örneklerin Batı Anadolu ve Ege Adaları'nın bazılarında Erken Tunç Çağı'ndan itibaren kullanıldıkları bilinmektedir. Örneğin Troia'da İ.Ö. 3. bine tarihlenen yüksekliği 50 cm.'yi aşan çift kulplu testilere rastlanmaktadır (**Çizim 1**). Deniz ticaretinde depolama ve taşıma amacıyla kullanılan ilk amphoralar İ.Ö. 1600-1500 tarihlerinde Kenanlılar tarafından üretilmiştir (**Çizim 2**). Bu amphoraların form özellikleri yumurta formunda gövdeye, darağızları oldukça kısa boyunları ve çift kulpları ile bilinmektedir. Ama bu tip amphoralar daha sonra form değişikliği göstermektedir (Baylan, 2008:7).

Bilinen ilk Yunan ticari amphoraları Akdeniz'de İ.Ö.8. yüzyılın son çeyreği ile 7. yüzyılın başlarında görülürler ve bu tarihten itibaren İ.Ö. 6.yüzyılın ortalarına kadar Yunanistan'dan ve Batı Anadolu kıyılarından başlayan kolonizasyon hareketleri ile Sicilya, Güney İtalya, Marmara ve Karadeniz'e kadar yayılır ve Yunanlılar için yeni pazarlar oluşturmuşlardır (Doğer, 2005:11).

Önemli koloni kurucusu Korinthos zeytinyağı ve şarap taşıyan 2 farklı tip amphora üretimine başlamıştır. Korinthos A (**Çizim 3**) olarak adlandırılan form ile İ.Ö.7. yüzyılda zeytinyağı, Korinthos B (**Çizim 4**) adlı formla ise İ.Ö.6.yüzyılda şarap taşınmıştır. Batı Anadolu'da İonia ve Aiolis kentlerinin bazılarının kendine özgü formları olan ticari amphoralarını yaratmaları İ.Ö. 7. yüzyılın ortalarında bunların yoğun olarak üretilmeleri ise şarap üretimlerinin iç pazar gereksinimlerini aşması ile ilişkili olarak bu yüzyılın sonunda gerçekleşir. Bu şehirlerden başta Khios (sakız) olmak üzere, Samos (Sisam), Lesbos (midilli), Klazomenai (Urla iskelesi) ve Miletos kendilerine özgü amphoraları ile şarap ve zeytinyağı üretim fazlalarını 6. yüzyıl boyunca tüm Akdeniz, Ege ve Karadeniz kıyılarındaki, henüz kendi bağlarını ve zeytin ağaçlarını yetiştirememiş kolonilere ihraç ederler. Bununla birlikte bir sonraki yüzyılda, bu tüketici kolonilerden önemli şarap ve zeytinyağı ihracatçısı kentler doğacaktır (Doğer, 2005,14).

Batı Anadolu'daki İonia ve Aiolis kentlerinin ürettikleri amphoraların ortak özelliklerinden biri, zeytinyağı naklinde kullanılan "SOS" Amphoralarının aksine, dar ayaklı olmaları ve sivri dipleri nedeniyle kendi başlarına ayakta duramamalarıdır. Bu dar dip gemilerde istifleme kolaylığı ve az yer kaplama avantajının yanı sıra, taşıma ve boşaltma sırasında üçüncü bir kulp işlevi görmektedir. İstisnalar dışında, ikinci ortak özellikleri ise yatay ve düşey bantlarla, ikinci ortak özellikleri ise yatay bantlarla süslü olmalarıdır. İ.Ö. 5. Yüzyılın başlarında ortaya çıkan İonia ihtilalini bastıran Persler'in yaptıkları yıkım, Batı Anadolu kıyı kentlerindeki amphora üretimini yavaşlatması bakımından da sonuçlarını göstermiştir. Buna karşın, Khios, Samos ve Lesbos gibi kıyıya yakın adaların, bu yüzyıl boyunca üretime devam edebildikleri görülmektedir (Doğer, 2005,15).

İ.Ö. 5. Yüzyıl Khios, Samos, Lesbos'un ve Thasos adasındaki (Taşoz) şarap ve amphora üretimlerinin parladığı bir dönem olmuştur. 5. ve 3. Yüzyıllar arasında Thasos amphoraları Ege ve Karadeniz kıyılarındaki bazı kentlerde üretilen yerli amphoralara form olarak esin kaynağı ve model olmuşlardır (Doğer, 2005,15).

İ.Ö 4.yüzyıl sonu ve 3.yüzyılın başlarında Ege ve Doğu Akdeniz'de ucuz ve bol şarap üretimi ticari amphora üretimini de beraberinde getirmiştir. Bu dönemde Rhodos, Knidos ve Kos üretim açısından büyük rol oynayan kentlerdir. Batı Akdeniz kıyılarındaki bölgelerde ise İ.Ö.6.yüzyılın sonlarında başladıkları şarap ve zeytinyağı üretiminde yavaş da olsa emin adımlarla ilerlemişlerdir. İ.Ö 4-2. yüzyıllarda Roma Cumhuriyet Döneminde görülen bir tip ortaya çıkmıştır. Bu formun ortak özelliği ise mantar formu dışı doğru katlanmış bir form

özelliği gösteren ağız yapılarıdır. Greko-İtalik amphoraları formaçısından a,b,c,d ve e olarak 5 farklı tipe ayrılmıştır. Roma amphoralarının sınıflandırılmasında ise üreticinin isimleri, üretildikleri bölge adları ya da buluntu yerlerine göre sınıflandırıldığı bilinmektedir.1845-1920 yılları arasında yaşayan alman arkeolog Heinrich Dressel, 1899 yılında yapmış olduğu çalışmada 45 amphora tipi sınıflandırılmıştır (Lahi,2009,32), (**Çizim 5**).

İ.Ö. 4. yüzyılın başlarından itibaren Karadeniz'deki Yunan kolonilerden bazıları bağıcılıkta başarı göstermeye ve ilk ürettikleri amphoralarını kendi kent isimleriyle mühürlemeye başlamışlardır. Bunların içinde ilk sıraları Herekleia Pontike (Karadeniz Ereğlisi) ve Sinope (Sinop) almaktadır. 3. yüzyılın başlarında ise Khersonessos (Kırım yarımadasında) ve Amastris (Amasra) üretime başlar. İ.Ö. 3. yüzyılda üretilen örneklerde omuz üzerinde rastlanan markalar Yunanca İ.Ö 2. yüzyıla tarihlenen tiplerde ise Latince isimler içermektedir. Bu durum, daha erken örneklerin genellikle Ege veya Yunanistan kökenli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu amphoraların batıda Sicilya, İtalya, Fransa ve İspanya'da üretildikleri saptanmıştır. 2. yüzyılın ortalarında, ağır ve büyük boyutlu Cumhuriyet dönemi Roma amphoralarına bırakır. Amphoraların ortaya çıkış nedeni, büyük miktardaki ürünlerin sevkedilmesinde hem uygun hem de ucuz ambalaj isteğidir (Doğer,2005:9).

Katı ürünler için günümüze kadar korunmayan sepet, kumaş torbalar ve fiçiler kullanılmışken, sıvı ürünlerin taşınmasında pişmiş topraktan üretilen amphoraların dışında organikürünlerden oluşan ambalajlardan da ticarete yararlanılmış olduğu düşünülmektedir (Şenol, 2009:9). Antik çağda yaygın bir şekilde kullanılan amphoralar günümüzde yerlerini testilere bırakmıştır.

İKİNCİBÖLÜM

MYNDOS ANTİK KENTİ

2.1. Kentin Coğrafi Konumu

Myndos antik kenti günümüzde Muğla ili Bodrum ilçesi Gümüşlük beldesi sınırları içerisinde yer almaktadır (**Harita1**). Antik coğrafya'da Karia bölgesi sınırları içerisinde (Şahin, 2006:171), (**Harita 2**). Strabon' dan aldığımız bilgilere göre Myndos kenti Kos'un Scandaria burnu karşısında, Termerium Burnu üzerinde konumlanmaktadır (Strabon ,1917: 119), (**Resim 1**).

2.2. Myndos'un Tarihçesi

Myndos hakkındaki genel bilgilere gezginler ve seyyahlar tarafından ulaşılmaktadır. En erken olarak kabul edilen bilgiler Herodot'a aittir. Herodotos, M.Ö. 500 de Megabates'in buyruğuna Skylax komutasındaki bir Myndos gemisinin katıldığından da bahsedilmektedir. Herodot burada Myndos gemisinde çıkan olaylardan bahsetmiştir. (Herodotos, 2004:266). Kentin ilk olarak İ.Ö.2.binde Palaimindos adı ile Lelegler tarafından kurulduğu düşünülmektedir. Günümüze kadar Leleg duvarlarının bir kısmı korunmuştur (Şahin, 2009b: 506; Şahin, 2006: 182), (**Resim 3**).

Strabon'un bahsettiğine göre Myndos, Bodrum yarımadasında yer alan 8 Leleg kentinden birisidir. Diğer Leleg kentleri ise; Termera, Side, Madnasa, Pedasa, Uranium, Telmessos ve Theangela'dır (Strabon, 2000:143). Strabon, Karia bölgesindeki sekiz kent in Lelegler tarafından iskân edildiği ve daha da genişleyerek Myndos ve Bargylia kadar bütün toprakları ele geçirdiklerinden bahsetmektedir (Pilius, 1991:Book V,Chapter 29).

Ayrıca Strabon Myndos'un bir limanının olduğundan bahsetmiştir. Ayrıca Karia satrapı Mausollos İ.Ö. 4.yüzyılın ortalarına doğru sekiz kentten altısını boşaltarak buralarda yaşayan insanları Halikarnassos'da yaşamaya zorlamıştır. Bu zorunlu göç sırasında Myndos kentine dokunulmamıştır (Strabon, 2000: 143). Kent Mausollos'un parasal yardımıyla yeniden inşa edilerek, etrafı sur duvarlarıyla çevrelenmiştir. Kent iyi bir şekilde korunmuş liman yapısına ve yaklaşık 2 mil büyüklüğündeki şehir surları yer almaktadır (Wissowa 2000: 593).

Filozof Diogenes Myndos'u ziyaret ettiğinde çevreyi gözlemleri sırasında ise kapı yapısının büyük ama şehirin küçük olduğundan bahsetmiştir. Bunun nedeni ise korunmak amacıyla yapılmış olduğu düşünülmektedir. Yaşlı Plinius ise yazdığı eserde Myndos'tan konum olarak bahsetmektedir. Herodot, kentin yaklaşık İ.Ö. 500 yılında Perslere karşı İonya Ayaklanmasını başlatan Milet Tiranı Aristogoras'ın donanmasına bir gemi verdiğinden, Attik-Delos Deniz Birliği'nin ilk üyelerinden birisi olduğundan ve Birliğe 1/12 talent vergi ödediğinden bahsetmektedir. Buağır vergi yüzünden kentin bir süre gerilediği bilinmektedir. Daha sonraki bir zamanda ise Troezen kralı Aetius'un soyundan gelenler tarafından kolonoilemiştir. İ.Ö 334 yılında B.İskender'in kenti kuşattığı ama ele geçirme konusunda ise başarılı olamamıştır (Demir,2008:107). İ.Ö 333 yılında ise B.İskender'in komutanlarından Ptolemaios ile Asandros'un Karyasatrabı Orontabates'i yenilgiye uğratarak bütün Karia Bölgesi'ni ele geçirmesinden sonra B.İskender idaresine geçmiştir. B.İskender'in ölümünden sonra Myndos, bir süre merkezi Mısır'da bulunan Ptolemaioslar Hanedanlığı'nın idaresine girmiştir (Bean, 1974:122).

Şehirdeki yapılar ise şehrin 2 mil kuzeyindeki Koyunbaba taş ocağından gelmektedir. Koyunbaba taşının izleri kentte çeşitli yapılarda görülmektedir. Bean buradaki Leleg duvarlarından da bahsetmektedir. Ona göre şehir planına kaynaklık etmesi açısından Şehir surları, Leleg duvarları, Bazilika, Kilise, Kule yapısı yer almaktadır (**Harita 3**). İ.Ö. 201'deki Lade Deniz Savaşı'nda Rhodos donanması Myndos Limanı'na sığınmıştır. İ.Ö. 197'de ise kenti Rhodos koruması altındadır. İ.Ö. 196 yılında Suriye Kralı Antiokhos'a karşı Rhodos'la işbirliği yaparak bağımsız olmuştur. Bu tarihte şehir ilk kez kendi şehir sikkelerini darp etmiştir. Daha sonra Pergamon Krallığı idaresine giren kent, İ.Ö. 133'te Pergamon'un son kralı III. Attalos'un ölümü üzerine bıraktığı vasiyetname ile Roma'ya bırakılmıştı böylece imparatorluğun Küçük Asya kentleri arasında yer almıştır (Şahin, 2006:172).

İ.Ö. 44 yılında Caesar'ın öldürülmesinden sonra Brutus ve Cassius, Roma Cumhuriyeti adına Anadolu'ya egemen olmuş ve bu tarihte Cassius donanması Myndos Limanı'nda barınmışlardır. Ancak Brutus ve Cassius'un donanmalarının M. Antonius tarafından yenilgiye uğratılması, bu egemenliğin kısa sürmesine ve bir süre için Myndos'un Rhodos'un hâkimiyetine geçmesine neden olmuştur. Ancak Rhodos'un sert bir yönetim sergilemesi sonucu oluşan huzursuzluk, kentin tekrar Roma egemenliğine geçmesine neden olmuştur. Kent, Hristiyanlık döneminde Amyndos adı altında, Karia Eparchiası'na bağlı bir piskoposluk merkezine dönülmüştür. Karia Eparchiası'na dâhil olması nedeniyle kent

hakkındaki bilgileri İ.S. 375'teki konsül listelerinin yer aldığı Hierokles'ten almaktayız. George Bean 'a göre burada gümüşün işlendiğiyle ilgili izlerin olduğundan bahsetmektedir. Ama hiçbir antik kaynak bundan bahsetmemektedir. Ayrıca Myndos şarap ürettiği bilinmektedir. Buradaki şarap deniz suyuyla karıştırılmaktaydı. Bu şekilde yapıldığında bağırsaklarla ilgili sorunları iyileştirdiği, midenin rahatlaması, şarhoş edici bir etkisinin olduğundan bahsetmektedir (Ewart, 1974:122).

2.3.Myndos Kenti Araştırma Tarihi

Kentle ilgili araştırmalar ilk olarak 18. yüzyılda başlamıştır. Kentte yapılan araştırmalar günümüze kadar ulaşamayan yapılar hakkında bizlere aydınlatıcı bilgiler sunmaktadır. 19. yüzyılda W.R. Paton ve J.L. Myres şehri gezmiş, çoğunlukla yazıtlar üzerinde incelemeler yapmışlar ve kentin bir Leleg yerleşmesi değil de, Hellen kenti olduğunu öne sürmüşlerdir. Bu görüşlerini de Stephanos Byzantion ve Plinius'un Myndos'u bir Hellen kenti olarak tanımlamasından hareket ederek desteklemişlerdir (Şahin, 2006:172).

Fr. Beaufor 1811'de Anadolu'da gezi ve araştırmalar neticesinde Karmania adlı eserini yayınlamış. Bu eserde Myndos Liman yapısında yer alan bazı kalıntılar hakkında bilgiler vermiştir. Myndos ve çevresiyle ilgili araştırmalar yapan C.T.Newton limandaki kıyı düzlüğünde bir tapınak büyük bir Kilise ve hamamdan söz etmektedir. 1950 yıllarında ise George Bean Myndos'u ziyaret etmiştir. Bu ziyaret aşaması sırasında ise şehirle ilgili bazı yapı kompleksinden bahsetmektedir (Ewart, 1974:122), (**Harita 3**). Bean kentin planını anlayabilceğimiz nitelikte bilgileri bizlere sunmaktadır (**Harita 3 a**).

Modern çalışmalar ilk olarak 2004 yılında Prof.Dr. Mustafa Şahin'in danışmanlığında ve Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Başkanlığında başlamıştır. Çalışmalar anakara ve sualtı çalışmalarından oluşmaktadır. Anakara çalışmaları Sur duvarlarının içerisinde bulunan yerleşim alanı, Doğu Nekropolü ve Kuzeybatı Nekropolü alanlarından oluşmaktaydı. Anakarada yapılan yüzey araştırmalarında Maussolos'un burada kurduğu Klasik dönem kentinin çok geniş alana yayılmış olduğu yağılan çalışmalar neticesinde belirlenmiştir (Şahin, 2006:173-174), (**Resim 2**).

Yaklaşık 5 km. uzunluğunda sur duvarlarıyla korunan şehrin, bir tane iç liman ve bir tane dış liman olmak üzere iki limanı bulunmaktadır (**Resim 3, 4**). Şehir surlarının limanları da içerisine alan koruyucu bir özellikte düzenlenmiştir. Coğrafik konumuyla Knidos ve Halikarnassos gibi Karia'nın önemli limanlarıyla Myndos limanı benzerlik göstermektedir.

Sualtı çalışmaları Doğu Limanı'nda başlamıştır. Kentin büyük bir yıkımına neden olan depremle limanı doğu tarafta sınırlayan ve bir ucu Asar Ada'nda sona eren sur duvarlarının bulunduğu temeller ile güneyde mendirek üzerinde bulunan mimari yapı, su altında kalmıştır. Su altında yapılan çalışmalar sonucunda her iki mimari yapının da önemli ölçüde ayakta olduğu saptanmıştır. Ayrıca liman girişinde çok sayıda amphora parçalarına rastlanılmıştır²(**Resim 5**). Kentte bir adet de iç liman mevcuttur. Bu liman günümüzde dış etkenler nedeniyle yoğun bir şekilde kirliliğe maruz kalmıştır (Şahin, 2006: 176).

2006 yılında yapılan kazı çalışmalarında bazı alanlarda sondaj alanları oluşturulmuştur. Böylece kentle ilgili bilinmeyen şehir planıyla ilgili bazı ipuçları elde edilmiştir (Şahin, 2008: 22-23),(**Resim 6**). 2006 yılında Tavşan adası'nda yapılan su altı çalışmaları esnasında mimari parçalar altında ve yüzeyde bazı buluntular tespit edilmiştir. Bunlar henüz tarihlendirilememiştir (Şahin vd. 2006 b: 1-2), (**Resim 70**).

2009 yılındaki çalışmalar ise Asar adasında yapılan kazı çalışmalarıyla devam etmiştir. Ada üzerinde yapı hakkında 2011 yılı çalışmaları ile adanın en yüksek noktasında yer alan yapının 3 nefli bir bazilika olduğu kesinlik kazanmış, bazilikanın İ.S. 5. yüzyılda inşa edilmesinden sonra, çok uzun bir süre kullanılmadan 7. yüzyılın ortalarına doğru herhangi bir nedenle yıkıldığı ve bir daha onarılarak kullanılmadığı anlaşılmıştır (**Resim 7**), (Şahin,2012: 13). Bu bazilika yapısında İ.S 5-6.yüzyıllara tarihlenen mozaik döşeme bulunmuştur. Ancak döşeme sonraki yapılaşma evrelerinden dolayı tahrip olmuştur (Şahin, 2009 a,871).

Amphoralarla ilgili olabilecek Myndos'taki su altı çalışmaları 1980 yılında INA (Institute of Nautical Archaeology) tarafından Myndos'ta ve çevresinde sualtı araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmalar esnasında 10 adet amphora farkedilmiştir. Bunlardan birkaçı yüzeye çıkartılarak Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi'ne teslim edilmiştir. Bu buluntular ise İ.S. 4.yy batıklarında görülen örneklerle benzerdir (Rosloff, 1981: 281), (**Resim 69**).

---

² Myndos Limanlarıyla ilgili detaylı bilgi için bkz.Serkan Gündüz, Antik Limanlar Işığında Myndos Limanı ve Liman Yapıları, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bursa 2008.

3. 2006-2012 Myndos Kazı Çalışmalarında Ele Geçen Amphora ve Mühürlerin Tiplerine Göre Tanımları

3.1.Güney Ege Amphoraları

3.1.1.Nikandros Grubu Amphoraları:

(Amp. Buluntuları için bkz.Kat No:41-46; Amp. M. için bkz. 33-36)

Mühürler üzerinde yazan Nikandros yazıtından dolayı bu gruba bu isim ile adlandırılmıştır (Cankardeş Şenol,2006: 165). Nikandos grubu amphoraları hem ismiyle hem de soluk renkli hamur renklerine mantar biçiminde ağız profiliyle ayırt edici bir özelliğe sahiptir. Myndos'ta bulunan bu amphoralarda farklı olarak 2,5 YR, 6/6 (Light Red) ,10 YR,7/4 (Very Pale Brown) hamur renkleri tespit edilmiştir. Bu amphora tiplerinin karakteristik özellikleri arasında yukarı doğru kıvrılmış yüksek ağız, sivri kaide yer almaktadır (**Resim 8**). Myndos'ta ele geçen buluntu grupları içerisinde üçgen şeklinde mantar ağız formuna sahip parçalar ele geçmiştir. Bu amphoralar Lawall tarafından oluşturulan sınıflandırmada İ.Ö 4. Yüzyılın son çeyreğine tarihlendirilen 1. Grup olarak sınıflandırılmış örnek ile karşılaştırılabilmektedir. Myndos kazılarında ele geçmiş ağız parçası İ.Ö 4.yy'ın son çeyreğine tarihlendirilmektedir(**Kat. No:41**).Ağız tipleri mantar formlu, yuvarlak ikiye katlanmış form özellikleri bu amphoraların karakteristik özelliklerini bize yansıtmaktadır (**Kat.No.41, 42,46**). Ayrıca Lawall tarafından Tip 7 olarak sınıflandırılan amphora ağız buluntuları arasında yer almaktadır. Bu amphoralar İ.Ö 3. yüzyıla tarihlenmektedir(Lawall,2002,178), (**Kat.No.42**). Myndos'ta görülen örnekler ise sivri ve topaç formlu kaideleri Efes kazılarında ele geçmiş buluntularla benzerlik göstermektedir. Bu amphora kaideleri dönem olarak İ.Ö 250-240 yıllarına tarihlenmektedir (**Kat. No.43**). Diğer bir kaide çeşiti olan sivri tipli emzik kaideler ise İ.Ö 2.yüzyılda sevilerek kullanılan tiplerdendir. Yine bu örnekler de Efes kazılarında yoğun miktarda ele geçmiştir (**Kat.No.44,45**). Mantar ağızlı amphoralar dönem geç'e doğru gittikçe ikiye katlanmış mantar ağız yapısının açıklığı daralmaktadır (**Kat. No. 46**). Myndos'ta 13 adeti İ.Ö 3-1 yüzyıllarına tarihlenen Nikandros amphorasına ait parçalar ele geçmiştir.

V.Gasner Nikandros grubu amphora türlerinin Ephesos'ta üretilip bu amphoraların Hellenistik döneme ait olduğunu ifade etmiştir. M. Lawall Ephesos'un mantar ağızlı amphora tiplerini ürettiğini ortaya koymuştur. Onun bu kararına arkeometrik analizler de destek olmuştur. Nikandros grubu amphoralarında şarap taşındığı ve amphora ticaretinde şarap Batı

Anadolu'dan Alexandria'ya doğru bir ticaret olduğu düşünülmektedir (Lawall, 2004: 171-188).

Bu grupla ilgili ilk tartışma Virginia Grace ve Maria Savvastianou – Petropoulakou “Delos 27” 1970’ de yayınlanan metinde görülmektedir. Bu monogram mühürlerin 4. yy’ın sonlarında başlayıp isim mühürleri İ.Ö 2.yy’ın 2. yarısı’nda görülmektedir (Cankardeş Şenol, 2006:165).

1951 yılında V.Grace tarafından, Delos kazılarında ele geçen amphora mühürleri arasında saptanan ve isme sıkça rastlanmasından hareketle Nikandros Grubu olarak adlandırılan amphoraların üretim yerinin Batı Anadolu, Ephesos, Miletos çevresi olduğu son yapılan araştırmalarda ortaya çıkmıştır (Cankardeş Şenol, 2006:165).

Verena Gassner 1997’deki yayınında Nikandros grubu mühürleri ve bazı amphora parçalarını Efes’teki Nikandros grubunun yerel üretimi olabileceğinden bahsetmektedir. Açık bir şekilde ağız profili dışa doğru açılan, dip kısmı ise açık konkav şeklinde görülmektedir. İki tip görülmektedir. Birisi konkav bir formda dipe doğru sivrilen ve iç kısmı biraz oyuk formdadır.2.form ise tokmak şeklinde form özelliği göstermektedir. Bu iki çeşit kaide formu Myndos ‘da ele geçmiştir (Cankardeş Şenol, 2006:165).

Dönemsel olarak ağız kısmında değişiklikler meydana gelmiştir (Lawall, 2000:177). İ.Ö 2.yy 2. çeyreği ve aynı yüzyılın 2.yarisında daha çok yerel tüketime yönelik şarabı taşımakiçin kullandıkları kabul edilen Nikandros Grubu amphoraları sayıca az olmakla birlikte, Doğu Akdenizdeki varlıkları dikkat çekicidir. Bu grup amphoralara ait mühür ve gövde parçaları Alexandria başta olmak üzere Delos, Tenos, Atina, Karadeniz’deki merkezler Pergamon, Nagidos, Levant bölgesi, Crocodilopolis, Arsione, Akoris, Tebtynis ve Bouto’da (Mısır) ele geçmiştir. Hamur katkı maddesi olarak ise kalker ve şamot kullanılmaktaydı özellik bakımından Batı Anadolu mallarıyla benzerlik göstermektedirler (Cankardeş Şenol,2010: 127).

Nikandros amphora çeşitlerinde iki tip görülmektedir. Birisi yüksek ikiye doğru katlanmış kulbun üst kısmına yükselen form, diğer bir çeşit ise; küçük ve yuvarlak bir özelliktedir. Kulplar aksine küçük ve oval bir profile sahiptir. Hamur renkleri açık gri, soluk kahverengi ve kırmızı sarı renklerde olabilmektedir. Bazı üretim yerlerinde pembemsi ve kırmızımsı bir renktedir. Bu amphoralarda farklı renklerin kullanılmasına rağmen tüm üretim yerlerinde mika, kum ve şamot hamur katkı maddeleri kullanılmaktaydı. Myndos’ta ele geçen

Nikandros grubuna ait olabilecek parçalarda hamur katkı maddesi olarak kuvarz, kum ve kalker kullanılmıştır. Bu kil özellikleriyle Batı Anadolu üretim yerleri yakınında ortaya çıkmaktadır. Bu grup için üretim merkezi olarak form benzerliğinden dolayı Kos temel alınmıştır. Kos'un birolasılıkla kökeninin isimlerinin çoğunluğu Kosamphora mühürüne Kos yazıt kayıtlarında rastlanmıştır. Buna ekolarak bazı Nikandros grubu isimler ise Kos kulplarında ve Kos tek kulplu amphoralarda ortaya çıkmıştır (Cankardeş Şenol, 2010:126).

Nikandros'un yanı sıra görülen diğer isimlerin Kos amphora mühürleri üzerinde yer alması, önceleri grubun Kos adasında üretilmiş olabileceğini akla getirirse de, sonyıllarda Batı Anadolu'da özellikle Metropolis ve Ephesos'da ele geçen buluntular, grubun bumerkezlerde veya yakın çevresinde Kos'un Batı Anadolu'da yönetimi altında olan yerlerde üretilmiş olabileceğini ortaya koymaktadır. Ancak atölyelerin keşfi ya da mevcut atölye alanlarıbu öneriyi destekleyebilmektedir (Cankardeş Şenol,2006:165-166).

Myndos'ta görülen amphora mühürlerinde Εκαταίου ve Καστορίδου adları yer alan amphora mühürleri ele geçmiştir. Amphora mühürleri üzerinde yer alan Εκαταίου ismi en sık görülen buluntu gruplarından birisidir. Benzer örnekler Benaki koleksiyonunda Tell Fara'da, Ephesos'taki Tetragonos kazısında ve Delos'ta benzer örnekler ele geçmiştir. Bu amphora mühürü Geç 2.-1. Yüzyıl'a tarihlenmektedir (**Kat.No.34**). Diğer bir Mühürün üzerinde Nionoc yazıtları yer almaktadır. Bu mühür örneği İ.Ö Erken 1. yüzyıl'a tarihlenmektedir (**Kat.No.35**). Καστορίδου ismi yer alan mühür Mark Lawall tarafından İ.Ö 2.yüzyıl-1. yüzyıllar arasına tarihlenmektedir (Lawall, 2007: 22 AH 58 A), (**Kat.No.36**). Myndos kazılarında 3 adet amphora mühürü ele geçmiştir. Toplam bu tipe ait amphora buluntu sayısı ise 13 dür.

Son araştırmalar Ephesos ve Metropolis BatıAnadolu kıyılarıbu grubun üretici merkezi hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Nikandros Grubu amphora mühürleri iki tipte görülmektedir. Monogram ve İsim mühürler şeklindedir. Monogram mühürleri Nikandros grubu içerisinde yorumlamak oldukça zordur. Onların harflerinin tanımlanması zorluk yaşanmaktadır. Aynı problem diğer sınıflandırılmış monogram mühürlerde de aynıdır. Pharos adası Alexandria'da ve Kuşadası, Ephesos'un güneyinde iki adet mühürsüz amphora tespit edilmiştir. Bu örnekler bize amphoraların hepsinin mühürlenmediğini göstermektedir. Son zamanlardaki araştırmalar Ephesos, Metropolis ve Batı Anadolu kıyıları bizlere önemli veriler sunmaktadır. Çok sayıda amphora parçası, mühürler bu gruba ilişkilidir ve kil özellikleri yerel üretim merkeziyle benzer özellikler göstermektedir (Cankardeş Şenol,2010: 127) .

Mühür özelliği monogram harfler ya da kısaltılmış isimler kullanılmaktadır. Örneğin: AN, AP, ATK,Δ,EYΔ,MAY,ΠA gibi kısaltılmış isimler görülmektedir. Monogram mühürler İ.Ö Geç 3. yy- 2. Yüzyıllar arasında, isim mühürler ise İ.Ö 2.yy-1.yy arasında görülmektedir. Bu isim listelerinin birçoğu Grace'in kaynaklarında toplanmıştır. Ancak konuyla ilgili eksiklikler olduğundan daha çok çalışılması gerekmektedir. Καστορίδου,Εκαταίου,Θρασωνος,Μελανος,Μινντωνος,Πειθοκρατου gibi isimler Nikandros amphoralarına ait olabilecek kulplarüzzerinde görülmektedir (Lawall, 2007: 48-49). Genellikle dikdörtgen forma sahip Nikandros grubu mühürlerinde genetik halde ve kısaltılmış isimler yer almaktadır nadir de olsa yuvarlak mühürler de kullanılmıştır. Dikdörtgen ve yuvarlak mühürlerde kısaltma isim, monogramlar veya birkaç harften oluşan ligatürler yer almaktadır (Cankardeş Şenol, 2006:165-166). Myndos'ta görülen amphora mühürleri dikdörtgen kalıba sahip isim mühürlerinden oluşmaktadır. Nikandros mühürleri içerisinde retrograd mühürler de görülmektedir. Mühürlü kulplarda da Nikandros amphoralarının soluk kahverengi, açık kırmızı hamur renkleri tespit edilmiştir (**Kat. No. 33**).

İsim mühürleri'nin yayılım alanı Yunanistan'da (Atina, Korint, Delos),Karadeniz'de, Anadolu'nun batısında(Ilion, Pergamon),Mısır (Alexandria), Gezer, Maresha, Jerusalem ve Giv'at Yasaf yakınındaki Akko olduğu düşünülmektedir (Bezecky, 2013: 61).

3.1.2.Kase Formlu Amphoralar /Dressel 24 Amphoraları:

(Amp. Buluntuları İçin Bkz.Kat. No. 47)

Kase formluamphoralar Erythrae yakınında Geç Hellenistik dönemde görülmektedir (**Resim9**).Şimdiye kadaryapılan araştırmalardabu amphoraların Khios'da da üretimin yapıldığı düşünülmektedir. M.Lawall bu kapları şu şekilde yorumlamıştır. Karakteristik özellik olarak eğimli, ağıztorba şeklinde şekillendirilmiş gövde yapısı, kulp kısımları ise oval bir form göstermektedir. Dip profili kısa ve sivri bir formdadır. H.Dressel'in sınıflandırılmasına göre ise Dressel 24 olarak sınıflandırılmıştır. Myndos'ta ele geçen örnek ise kase formlu üçgenimsi bir formda İ.Ö 3-2. yüzyıllar arasına tarihlenmektedir. Bu amphoraların Efes ve civarında üretildiği düşünülmektedir (Bezecky, 2013: 72). Amphora buluntusunda hamur rengi olarak 7,5 YR,7/4(Pink) ve yüzey rengi olarak ise 10 YR,7/3(Very Pale Brown) tespit edilmiştir. Myndos kazılarında bu tip amphora 1 adet ele geçmiştir (**Kat.No.47**).

Bu tip amphoralar Efes'te yoğun olarak görülmektedir. M.Lawall'a göre göre Troya kazıları bize İ.Ö 2.yüzyılda yâda birinci yüzyılın başında görüldüğü bilgisini sunmaktadır. Roma'da Dressel 24 amphoraları İ.S 1.yüzyıl'a tarihlenmektedir. Bu kaplar ise Karadeniz bölgesi'nde İ.S.2.-3. yüzyıllar arasında görülmektedir. Erythrae 'de yapılan arkeometrik analizlere göre bu amphoraların MeanderVadisi ve Ephesos'un yakınında üretildiği anlaşılmaktadır.

3.1.3.Güney Ege Bant Ağızlı /Mantar Ağızlı Amphoralar:

(Amp. Buluntuları için bkz.Kat. No. 48)

Amphora buluntuları arasında mantar ağızlı amphora tipleri önemli bir yer tutmaktadır. Mantar ağızlı amphoralar çeşitli kentlerdeki atölyelerde görülmektedir. Egedenizi'de bulunan birçok merkezde üretildiği bilinmektedir. İ.Ö. 4.yüzyılın ortalarından itibaren Güney Ege'de farklı merkezlerde yoğun olarak üretilen mantar formunda üçgen kesitli dışa çekik ağız kenarına ve içi oyuk topaç formlu kaideye sahip amphoraların farklı kil yapılarına sahiptir. Myndos kazılarında bulunan örnekler ağız ve kaide parçalarından oluşmaktadır. Ağız parçası ikiye katlanmış bir form özelliği göstermektedir. Bu amphora'ya benzer bir buluntu Rhodos Peraiasi'nda ele geçmiştir. Hamur rengi olarak ise 2,5 YR,6/8 (Light Red) tespit edilmiştir. Tarihleme açısından ise bu ağız kenarı İ.Ö 3.yüzyıl'ın ikinci çeyreğinin başına tarihlenmektedir (Doğer-Cankardeş Şenol, 1997: 45). Bu amphoraların Samos, Knidos, Kos, Paros, Peparethos, Halikarnassos, Phokaea ve Klozomenai'de üretildikleri düşünülmektedir (Şenol ve Alkaç, 2007:265). İ.Ö 5.yüzyılın sonlarından 3.yüzyıl'a kadar ve Greko-İtalik amphoralar ise 1. Yüzyıla kadar devam etmiştir. Bu durum ise bu tip amphoraların tipolojileriyle ilgili bazı sorunların ortaya çıkmasına sebebiyet vermiştir. Bu amphoralarla ilgili yapılan ilk girişim и.в.Зеест tarafından 1960 yılında Bosporan bölgesindeki Solokha I olarak Rusya litaretüründe bu isim olarak bilinmektedir. Bu amphoralar 7 tip olarak sınıflandırılmıştır. Karadeniz'de bulunan tüketim merkezlerinde gerçekleşen kazılarda yoğun olarak ele geçen bu formun erken örnekleri Solokha I olarak adlandırılmıştır. Peparethos Adası'da tamamlanan yüzey araştırmaları bu formun İ.Ö 4.yy'ın ilk yarısında Ada'da üretildiğini kanıtlamaktadır. İ.Ö 4. Yüzyılı'nın son çeyreğinden itibaren Knidos amphora atölyelerinde mantar formlu ağız kenarına sahip amphoraların yoğun olarak üretildikleri bilinmektedir (Tuna, 1987:187). Solokha I kısa kulplu, yuvarlak bir yapıya sahiptir. Boyun bölümü ise omuz kısmına doğru açılan bir formdadır. Yuvarlatılmış bir gövde yapısı ve tokmak şeklinde bir dip yapısı belirgin özellikleri arasındadır. Virginia Grace 1971

de Samos amphoralarıyla ilgili makalesinde и.ѡ.Зеест 'in Solokha I tipinin gerçekten bu amphora tipine ait olup olmadığını ve bu grupta ilgili morfolojik özelliklerle ilgili çalışmalarla ilgili verilerden bahsetmiştir. Mark Lawall Atina Agorasında ele geçen mantar ağızlı amphoraları sekiz tipe ayırmıştır. Myndos kazısında ele geçen amphora buluntusu ise 8. tip içerisine girmektedir. Bu buluntunun benzeri Rhodos Peraiası'nda yüzey araştırmalarında ele geçen benzer tipte amphora buluntuları ele geçmiştir. Bulunan bu örnek İ.Ö 3. yüzyıllara tarihlenmektedir. Bybassos kazılarında ele geçen amphora buluntuları Myndos'taki örneklerle benzerlik göstermektedir. Bybassos kazılarında ele geçen örnekler İ.Ö 3. yüzyıl'a tarihlenmektedir (Şenol-Walz,2008:186), (**Kat. No. 48**).

1. Tip: Keskin ağız, yukarıya doğru sivrilen bir form özelliği göstermektedir. Bu form İ.Ö 4. Yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir.

2. Tip: Ağız yapısı yuvarlak bir şekilde hafif yukarı doğru bir büküm göstermektedir. İ.Ö 4.Yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir.

3. Tip: Ağız kısmının iç kısmı yukarı doğru yükselen bir form özelliği göstermektedir. İ.Ö 4.Yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir.

4. Tip: Ağız bölümü iç tarafa doğru katlanmış ve uzun alt yüzey yapısına sahiptir. Bu tip de İ.Ö 4. Yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir.

5. Tip: Keskin bir şekilde yukarıya doğru yönelmiş ağız yapısına sahiptir. İ.Ö 300 yıllarına tarihlendirilmektedir.

6. Tip: Ağız kısmı yukarı doğru açı yapan bir özellik göstermektedir. İ.Ö 4. Yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir.

7. Tip: Cidar kısmı ince bir formdadır. Ağız kısmı ise aşağı doğru eğilmiş bir özellik gösterilmektedir. İ.Ö 3. yüzyılın ikinci yarısı'na tarihlenmektedir. Myndos'ta ele geçen örneklerle karşılaştırılabilir (**Kat. No. 48**).

8. Tip: Üçgen biçimli ağız yapısına sahiptir. İ.Ö 325 yılına tarihlenmiştir (Norskov, 2002: 287), (**Resim 10**).

3.1.4.Knidos Amphoraları (Amp İçin Bkz.Kat. No:49-54,Amp M. İçin Bkz.Kat: No:19-22)

Hellenistik dönemin özenli şarap üreticilerinden olan Knidos kenti amphora üretimine, bugünkü bilgilerimiz ışığında İ.Ö VII. yy.'da başlamıştır. Hellenistik dönemden itibaren antik yazarlar tarafından sıkça sözü edilen Knidos şarabı, tedavi edici özelliği ve ucuzluğuyla üne kavuşmuştur (Şenol, 1995:2). Arkaik dönemden Geç Antik Döneme kadar Knidos, Anadolu ve Ege Bölgesi'ndeki önemli amphora üretim merkezleri arasında yer almaktadır (Aslan, 2015: 328). Güney Batı Anadolu'da bir yarımada üzerinde yer alan Knidos (Datça) kenti antik çağda önemli bir yere sahipti (**Resim 11**). Bununla birlikte yoğun şarap üretimi ve satışına bağlı olarak Arkaik dönemden itibaren amphora üretimi gerçekleştirmiştir. Bazı amphora atölyeleri güney ve ana bölgede bulunmuştur (Hisarönü, Turgut ve Callipolis'de) (Bezecky, 2013: 53). İ.Ö 6.yüzyıldan itibaren Akdeniz ticaretinde önemli rol oynayan Knidos kenti artan şarap talebi doğrultusunda İ.S 7.yüzyıla kadar bu üretim devam etmiştir (Şenol, 2009: 124). Knidos'ta amphora üretimi İ.Ö 3. yy ortalarında gelişmiştir.1980'de Dr.Numan Tuna tarafından 1980 yılında yapılan Arkeolojik yüzey araştırmalarında Knidos topraklarının ortakesiminde İ.Ö 4.yy dan İ.S. 6. yy 'a kadar faaliyet gösteren, üretimin özellikle İ.Ö 2. yy yoğunlaştığı seramik atölyelerinin varlığı ortaya çıkmıştır. Bu seramik atölyelerinde çeşitli günlük kullanım kapları ve amphora buluntuları tespit edilmiştir (Tuna, 2012: 41). Arkeolojik arazi çalışmasının sonuçları, çömlekçilerin amphora ve aynı zamanda söz konusu tarihi dönemlerde yerel ve dış satıma dayalı ekonomi aktörlerinin değişen taleplerine göre diğer seramik çeşitlerini tedarik ettiklerini kanıtlamıştır. Knidos sarap üretimindeki hızlı ekonomik büyüme süresince, seramik atölyelerinin devlet kontrolündeki bir işletmenin denetimi altında şarap dış satımı ile uğraşan iş adamları için üretim yaptıkları görülmektedir(Tuna, 2012: 41). Daha sonraki yıllar Türk Fransız keşifleriyle Knidos'taki amphoralar hakkında daha fazla bilgi sahibi olunmasına yol açmıştır (Empereur-Tuna,1988,34, fig.4) (Empereur-Garlan, 1992,92).

Özellikle Hellenistik ve Roma dönemlerinde Knidos amphoralarının Atina Agorası, Kyklad adaları (Delos) ve Mısır'da yoğun olarak kullanılması yöredeki yoğun bağıcılıkla ilişkili olabilir. Ucuz olduğundan geniş alanlarda bulunabilen Knidos amphoraları gerek tipi vegerekse mühürleri bakımından tanınmaktaydılar (Doğer, 2005: 92).

Knidos, Hellenistik dönemin diğer önemli bir üreticisi olan Rhodos ile rekabet etmiştir. İ.Ö. 4. yüzyıl sonu ve 3.yüzyılın başlarında Ege ve Doğu Akdeniz'de ucuz ve bol

sarap üretimi ticari amphora üretimini de beraberinde getirmiştir. Farklı kentlerde bulunan buluntular ve gerekse Datça Reşadiye’de Hızırşah köyü yolu üzerinde bulunan Hızırşah köyü mevkinde yer alan seramik çöplüğü ve buluntular neticesinde burada üretim faaliyetinin olduğunu göstermektedir.³ 1984 yılında başlayan yüzey araştırmaları ve daha sonrasında yapılan kazı çalışmaları sonucunda bulunan eserler neticesinde üretimin Arkaik çağdan beri süre geldiği düşünülmektedir (Cankardeş Şenol,2006: 69-70).

Knidos amphoraları'nın içerisinde büyük ihtimalle şarap taşınmaktaydı. Birkaç üretim yeri Knidos alanında ve Datça Yarımadası bölümünde görülmekteydi. Atölyelerin bazıları Reşadiye kazılarında ortaya çıkarılmıştır. Terasalanlarında şarap üretimiyle ilgili izler yer almaktadır. Bugün ise bualanlarda zeytina ağaçları dikilidir (Bezecky, 2013: 53). Antik Çağda Rhodos, Knidos ve Kos şarap üretimi üretim açısından birbirine rekabet olan kentler arasındadır (Baylan, 2008: 31).

Kentin atölyelerinde gerçekleştirilen kazılarda İ.Ö 6 yüzyıl ortası ile İ.Ö. 5.yüzyıl arasındaki dönemde Batı Anadolu’da yaygın olarak görülen dışa yuvarlatılmış çekik bir ağıza, ovoid gövdeli ve halka kaideli amphoraların benzerlerinin Miletos ve Samos’ta olduğu gibi Knidos’ta da üretildiği ortaya çıkmıştır (Empereur ve Tuna, 1990: 157).

İ.Ö 4.yüzyılın sonu ile 3. Yüzyılın ilk yarısında Knidos’da da Rhodos’un aynı dönemde kullandığı mantar ağızlı ve topaçdipli amphora tipleri üretilmiştir. Bu tip örnekler erken örnekler olarak görülmektedir.(Bu örnekte kısmen kısa, oval gövde, büyük silindirik boyun, mantar ağız ve küçük içeri doğru girintili kaide kısmı yer almaktadır) (Monakhov,1999; 161-172). Myndos’ta ele geçen içi dolu topaç formu amphora kaidesi, İ.4. yüzyılın ortasında yaygın bir şekilde görülmekteydi. Myndos’ta ele geçmiş amphora 'nın hamur rengi 5 YR,7/4 (Pink) dir (**Kat.No.49**). Diğer bir kaide tipi ise içi dolu küçük topaç formu kaide çeşitidir. Bu tip Knidos amphoralarının İ.Ö 4. yüzyılın sonundan 3. yüzyılın başları arasında üretildiği ve özellikle Karadeniz’de bulunan merkezlerle yoğun olarak ihraç edildiği bilinmektedir (Cankardeş Şenol-Alkaç,2007:260, Kat. No.39)(Şenol-Aşkın,2007:Kat.No.39), (**Kat. No:50.51.54**).

İ.Ö 3. Yüzyılın ortalarından itibaren kendine özgü bir form yaratan Knidos atölyelerinin ilk amphora tipi belirgin omuzlu, şişkin gövdeli hantal bir formdur. Bu erken üretimde, Knidos amphoralarının kolayca tanınmasını sağlayan, çevresi bilezikli sivri

³ Daha fazla bilgi için bkz. Numan Tuna-Jean-Yves Empereur, Datça /Reşadiye Antik Seramik Atölyeleri Kazısı 1988, VII Araştırma Sonuçları Toplantısı, Alanya,1989,ss.555-557.

bir dip bulunmaktadır. Myndos amphora buluntuları içerisinde bu tip amphora buluntu grubu rastlamıştır. Kaide bölümünde bilezik şeklinde eklentinin yer alması bu kaidelerin karakteristik özellikleri arasındadır. Myndos'ta bulunan bu plastik yüzük halkalı kaideler İ.Ö 2. yüzyılın başlarına tarihlenmektedir (**Kat. No. 52-53**). Kaidedeki plastik halka formu çıkıntı Knidos amphoralarının tarihlendirilmesinde önemli bir ölçüt oluşturmaktadır (Şenol, 2003: 35).Knidos amphoralarında dip kısımlarında kendine özgü yüzük şeklinde halkalar yer almaktadır (Korkut-Grosche,2007:149, fig.261). Bu özellik Knidos amphoraları için ayırıcı bir özellik taşımaktadır. Diğer bir kaide örneği ise sivri ve konik bir form özelliği gösteren amphora tipleridir. Bu amphoralar ise İ.Ö 3. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir(**Kat.No.54**). Erken örnekleri küçük topaç formu olan Knidos amphoraları daha sonra uzayıp konikleşir ve ileriki evrelerde ise uzun konik kaideye bilezik eklentisi yapılmaktadır. Kazı çalışmalarında 17 adet amphora parçası ele geçmiştir.

Hellenistik amphoralarında özellik olarak kısa eğimli, kavisli ağız kısmı, yukarı doğru yükselen yuvarlak kulpları ağız kısmının alt kısmına iliştirilmiştir. Amphoralar İmparatorluk döneminde daha kısa bir form özelliği göstermektedir. Gövde silindirik bir yapıda ve kulplar dirsek yaparak yukarıya doğru kıvrımyapmaktadır. Kulplar form açısından yuvarlak bir özellik göstermektedirler. Kronoloji açısından Rhodos kronolojisiyle benzerlik göstermektedir. Bu kronoloji V.Grace, J.Y.Empereur ve A.Hesnard tarafından oluşturulmuştur (Bezecky,2013: 53).

Bu tip İ.Ö 1.yüzyıla kadar sürekli evrim geçirecek kulpları boynu ve gövdesi inceleyerek uzayacaktır. Knidos'ta İ.S.1.yüzyıldan sonra üretilen ticari amphoralarda da geleneksel form korunmakla birlikte çağdaş Rhodos amphoralarının bir etkisi olan boynuz benzeri keskin köşeli kulplar görülmektedir (Doğer, 2005; 93), (**Resim 12-15**).

Knidos mühür örneklerine baktığımızda ise: Arkaik dönemden beri amphora üreten Knidos kenti amphoralar üzerinde mühür kullanma geleneğine İ.Ö IV. yüzyılın sonu –İ.Ö III. yüzyılın başında başlamıştır.

İ.Ö 1. yy 'a kadar da devam etmektedir ama bazı tarihsel olaylar sebebiyle mühürlerde de bazı değişiklikler meydana gelmektedir. Knidos mühürlerinde Κνίδιον ethnikon'u görülmektedir (**Resim 16**). Bu ethnikon'un benzer örneği Thasos vd. kentler de yapılmaktadır. Knidos mühürlerinin üzerinde üretici ve yöneticiye ait örnekler görülmekteydi. Üretici kentler tarafından belirlenen bucranion, gemi çıpası, aslan başı, pruva, arı, kerykeion, kürek, labyris,

sarmaşık, gül, yarım ay, yıldız gibi semboller yer almaktaydı ve bazı üreticilerin Knidoslu olmadıkları ve komşu Hellen polis'lerinden (Domokrates vb.) bazılarının ise, farklı etnik kökenden geldiklerini gösteren adların (örneğin, Skirtos, Astragolos, Botrsz, vb.) bulunduğu görülmektedir (**Resim 17,18**). Myndos buluntuları arasında ise bir adet üzerinde boğa başı olan Hellenistik Dönem (İ.Ö 146-108) 'e tarihlenen amphora mühürü ele geçmiştir. Myndos'ta bulunan bu amphora mühürünün benzeri İskenderiye kurtarma kazılarında ele geçmiştir (**Kat. No.19**), (Cankardeş Şenol, 2000: 95, Kat.No.40,41). Amphora kulbu üzerinde yer alan bu mühür, Knidos sikkeleri üzerinde ki boğa başıyla karşılaştırılabilir. ⁴

Ayrıca üzerinde Π monogramının bulunduğu İ.Ö 3.yüzyıllarda görülen monogram mühür örnekleri içerisinde (Kat.No.22). Geç Knidos mühürleme sistemine ait olabilecek bir amphora mühürü Myndos kazılarında ele geçmiştir. İ.Ö 1. Yüzyılda yoğun bir şekilde görülmektedir Aynı mühür Atina agorasındaki kazı çalışmalarında ele geçmiştir (**Kat.No.20**). Khi, alpha ve iota ya da alpha ve kappa harflerinin görüldüğü örnekler derastlanılmıştır (**Kat.No.21**). Myndos kazılarında 3 adet amphora mühürü buluntusu tespit edilmiştir.

Amphoraların üretim sürecinde mühürlendikleri ve adların büyük olasılıkla çömlekçiler yerine şarap üreticilerine ait olduğu düşünülebilir. Aynı zamanda Zenon tipi amphoraların üretildiği Knidos amphora atölyeleri kazılarında ve yüzey araştırmalarında Zenon grubu olarak adlandırılan mühürler de İ.Ö 280 yıllarına tarihlendirilen amphoralara ait çok sayıda parça ele geçmiştir (Şenol, 2007: 320).

Bu amphoraların tam örnekleri Serçe Limanı Batığı'nda çıkarılmıştır (Koehler ve Wallace 1987: 51, fig.26). İlk olarak mühürlerle ilgili sınıflandırma V.R.Grace tarafından yapılmıştır daha sonra ise Empereur tarafından yapılan bu sınıflandırma geliştirilmiştir.

Period 1: İ.Ö 4.yüzyıl sonları ile İ.Ö 3.yüzyılın başı arasındaki ilk mühürlerde kısaltılmış bazı isimler ve tek harften oluşan monogramlar görülür (Doğer 2005: 93), (**Resim 19**).

1a: İ.Ö yak. 325-yak.280 Bu evrede dönemin sikkeleri üzerinde görülen, pruva sembolü ve olasılıkla yöneticiye ait olabilecek tek isimden oluşan mühürler monogramlar yer almaktadır (**Resim 20**).

---

⁴ Knidos sikkeleriyle benzerliği için bkz. <http://www.beastcoins.com/Greek/Caria-Knidos/Caria-Knidos.htm>, (15.06.2015).

1b: İ.Ö. yak 280-yak.240.Üretim merkezinde yapılan araştırmalarda İ.Ö 3.yy'ın başlarından itibaren mantar ağızlı amphoraların üzerinde, üretici ve yönetici isimlerine ait olabilecek monogramlardan oluşan mühürler görölmektedir. Yanlız bu harflerin üreticiye mi yoksa yöneticiye mi ait olduğu konusunda bir takım şüpheler bulunmaktadır. Sadece NΦ,ZH gibi tek monogram taşıyan Zenon B grubu ve bundan sonra üretilen ve aynı mühür üzerinde ZHN ve ΦΙΑΑ,ΜΟΣ , ΣΩ , Φ gibi kısaltmalarla iki isim taşıyan Zenon A Grubu da bu dönem içine tarihlenmektedir (Cankardeş şenol ve Alkaç: 320). Bazen ise nokta ya da ha yer almaktadır. Zenon amphora mühürlerinin erken tipleri Alexandria'da ve bazı örnekler Serçe Limanı batığında bulunmuştur (Whitbread, 1995: 117), (**Resim 21,22**).

Period II: İ.Ö. 220-180 yılları arasında mühürlerde üretici ve yönetici isimleri görölmektedir Ancak kentin adı ve sembol görölmemektedir. Yaklaşık İ.Ö 220 yıllarına doğru ise Knidos amphoralarında Kanonik form görölmeye başlamıştır (Cankardeş şenol,2006: 69.73).

Period III: Yaklaşık İ.Ö 220-188 'de Suriye Krallığı'nı yenilgiye uğratan Romalılar, Knidos'u müttefikleri olan Rodos'a verirler.

Bu tarihten itibaren İ.Ö 167 yılına kadar Knidos, her dört ayda bir atanan garnizon komutanları (phourarkhos) tarafından yönetilirler (Grace, 1961: 13).

Knidos mühürlerinde bu örnekleri İ.Ö 188-167 yılları arasında görmekteyiz (Grace, 1985: 14). Mühürlerin üzerinde garnizon komutanlarının yer alması normal hayatta bazı değişikliklerin bu materyallere yansımaları göstermesi açısından önemlidir.

Period IV: İ.Ö yaklaşık 188-167 Knidos'un Rhodos egemenliğinde olduğu bu dönemde, Knidos, Phourarkhos (garnizon komutanı) adı verilen ve her dört ayda bir değişen Rhodos'lu yöneticiler tarafından yönetilmektedir. Bu yöneticilerin adı diğerlerinin yanı sıra Knidos amphora mühüreri üzerinde görölmeye başlamıştır. Yirmi yıl süren ve tepki alan bu yönetim sonucu İ.Ö 167'de Karia, Rhodos'a karşı ayaklanmıştır. Bu girişimin başarısız olması yine de Karia ve Lykia'ya bağımsızlığını geri kazandırmıştır.

Period V: Knidos İ.Ö 167 yılından sonra bağımsızlığına kavuşur ve artık mühürlerde seçilmiş yöneticilerin (eponym) adları ile kentin adı yer alır. Ayrıca üreticilerin bazı sembolleri de mühürler üzerine yansımaktadır.

Period VI: Pontos kralı Mithridates'in Knidos'daki amphora üretimi ve ticaretini engellediği 3-4 yıl (İ.Ö 88-85) dışında, İ.Ö 108-78 yılları arasına tarihlenen Knidos amphora

mühürlerinde artık Anadolu'yu ele geçirmiş olan Roma'nın etkisi görülmektedir. Bu dönemin amphoralarının her iki kulbunda da mühür bulunmakta ve bunlardan birinde üretici ve yönetinin, diğesinde ise Romalı iki memur (duoviri) adları okunmaktadır. Bu memurler olasılıkla vergi kontrolünde görevliydiiler.

Period VII: İ.Ö.78 yılından itibaren mühürleme işinin fazla ciddiye alınmadığı bilinir. Gerçekten, bu tarihten sonraya tarihlenen mühürlerde kimi zaman yalnızca bir yönetici (veya üretici) adı, kimi zaman da bir sembol görülmektedir.

Zaten Knidos'taki ticari amphora üretimi de giderek azalmaktadır. Mühürlü amphoralar Roma imparatoru Augustus'un döneminde (İ.Ö.1.yy-İ.S.1.yy) ortadan kalkmakla birlikte, Knidos'daki amphora üretiminin İ.S.7.yüzyıla kadar sürdüğü bilinmektedir.

Tüketim merkezlerinde mühürlü Knidos amphoralarına, özellikle İ.Ö 2.yy'da yoğun olarak rastlanmaktadır. Rhodos ve Knidos'un rekabethalinde oldukları bu dönemde, tüketim merkezlerinde ele geçen buluntulardan Doğu Akdeniz'in rakiplerarasında neredeyse paylaşılmışolduğu anlaşılmaktadır. Buna göre, olasılıkla üretim merkezine yakınlığından ve sıkı politik ilişkilerin sonucu olarak, Rhodos'un Alexandria ve Levant Bölgesi'deki merkezler ile ticari ilişkileri dahayoğunken, Knidos, Atina ve Delos'la sıkı ticari bağlar geliştirmiştir (Doğer, 2005: 94).

3.1.5.Rhodos Amphoraları (Amp. M. İçin Bkz.1-16, Amp. İçin Bkz. 55-62)

Antik çağ Akdeniz coğrafyasının en büyük şarap üreticisi olan Rodos Adası, üretmiş olduğu bu şarapları yine kendi atölyelerinde yaptığı amphoralar ile neredeyse tüm dünyaya pazarlamışlardır. Akdeniz dışında Britannia ve Hindistan'a kadar amphoralarını ulaştırmıştır (Aslan, 2015: 329). M.Ö 4. Yüzyıldan itibaren amphora üretmeye başlayan Rodos adası, bu üretim serüvenini M.S 2. yüzyıla kadar devam ettirmiştir (Tekocak-Zoroğlu, 2013: 111). Rhodos amphoraları Akdeniz'inçeşitli noktalarında ele geçmiştir. Kentin deniz yolları üzerindeki konumu, politik başarısı ile ticareti yönlendirmesinde en önemli etkenlerdir. Hellenistik dönem'le birlikte artan ucuz şarap ihtiyacını karşılamaya yönelik şarap üretimini pazarlamadaki başarısı kendisini takip eden Knidos ve Kos'la birlikte İ.Ö 4.yy'ın sonundan itibaren Güney Ege'yi ihracat merkezi haline getirmiştir (Şenol, 2007:255).

Akdenizin en önemli şarap ihracatçısı olan Rhodos İ.Ö IV. yy'dan itibaren yoğun olarak amphora üretimine başlamıştır (Şenol, 2003: 14). Amphoralarda kentin ürettiği şarapın

yanısına zeytinyağı, badem, kuru incir, keçiyoynuzu, bal, lahana ve arpa da ihraç edilmiştir. Son zamanlarda İskenderiye fenerinin bulunduğu alanda Pharos Adası'nın açıklarında CAE tarafından gerçekleştirilen batık araştırmaları sırasında ele geçen "Oait Bay II" olarak adlandırılan batıkta bulunan Rhodos amphoralarından tamamı korunmuş birinin içinde ele geçen fıstık çamı kozalağı, amphoralar içerisinde bu ürünün taşındığını kanıtlamaktadır (Cankardeş-Şenol,2000,30). Herodotos, Mısır' da Amphoraların kullanım amaçları bittikten sonra içerisine su doldurularak ihtiyaç sahibi kimselere verildiğinden bahsetmektedir (Herodotos,1983: 5-7).

Athenaeus Rhodos şarapları hakkında şarabın içerisine deniz tuzu karıştırıldığından bahsetmiştir (Athenaeus, 1927:132). Polybius ise 10 bin kabın Rhodos'tan Sinop'a yollandığı bilinmektedir (Polybius, 2011:1vi,3).

Bu kentte üretilen amphoraların İngiltere'den, Karadeniz kıyıları ve Hindistan'a dek yayıldıkları ve sadece İskenderiye'de ele geçen 90.000 mühürlü amphora kulbunundan %85'inin Rhodos amphoralarına ait olduğunu, Rhodos'un şarap piyasasında ne kadar önemli olduğu anlaşılmaktadır (Doğar, 2005: 87).

Rhodos amphoraları Yunan kronolojisi açısından önemli veriler sunmaktadır (Monachov, 2005: 69). Erken dönemlerde Rhodos diğer Doğu Yunan kentlerinin (Knidos, Miletos, Samos ve Klozemenai) aksine ticari amphoraüretmemiştir. Araştırmacı P.DuPont İ.Ö 5.yy'da üretimle ilgili henüz bir verinin olmadığını anlatmıştır. Rhodos İ.Ö 4.yy'da etkin olarak şarap ticaretine başlamıştır. Bazı araştırmacılar tarafından (V.Grace, J.Y.Empereur, Ju. S.Badal Janc, V.I.Kac, G.Finkielsztejn)Rhodos amphora ve mühürleriyle ilgili çeşitli problemler ortaya atılmıştır. Ancak Rhodos amphoralarıyla ilgili yeni deposit alanların keşfedilmesiyle gözle görülür daha kesin bilgilere ulaşılmıştır. Maiuri Rhodos kaplarının Villanova'da bulunduğunu bildirmiştir. Atölyelerin Rhodos'un kuzeyinde yer aldığı düşünülmekteydi. Empereur ve Picon 20 amphora üretim yeri keşfetmişlerdir (Whitbread, 1995: 54).

1930'da B.N Grakov Rhodos amphora mühürleme sistemiyle ilgili genel kronolojik sistemi önermiştir. Bu uygulamanın İ.Ö 331 den İ.Ö 40' a kadar sınırlandırıldığından bahseder. Virginia Grace ise bazı magister grupların sınıflandırılmasına yönelik bazı örnekler sunmuştur. Rusya Rhodos seramik yazıtları üzerine önemli katkılarda bulunmuştur. J-Y.Empereur; Rhodos Peraia'sındaki bir grup magister ve üreticilerle ilgili 3.yy' ortasından

2.yy başına kadar süre içerisindeki Hieroteles'in atölyesiyle ilgili çalışmalarda bulunmuştur. Börker ve Burow Pergamon atölyeleriyle ilgili yayınları bulunmaktadır (Börker -Burow, 1988:444). İ.Ö 3.yy'ın ilk çeyreğinden itibaren Rhodos şarabına olan talebin artmasıyla farklı tarım alanlarında genişleme görülmektedir. Bunun kanıtları olan amphora üretiminin izlerine Rhodos Peraiası'nın birçok bölgesinde rastlanılmaktadır (Doğer-Şenol, 1997: 59).

Özellikle Bozburun Yarımadası'nın girişinde bulunan Hisarönü/Çubucak mevkinde gerçekleştirilen kazılarda ele geçen çömlekçi Hieroteles'in İ.Ö 3.yy ilk çeyreği ile ortası arasındaki farklı formlu amphoraların bu dönemde en azından Peraia'da Knidos amphoralarının formlarından esinlenen özellikler taşıdığını göstermektedir (Monachov,2005: 70). Myndos'ta ele geçen toğaç formlu, iri yapıda form özelliklerine sahip kaide parçası ele geçmiştir. Bu kaide özellik bakımından Knidos amphora kaideleriyle benzerlik göstermektedir (**Kat.No.55**). Kaide bölümü korunan bu örnekte içi oyuk dışta keskin profile sahip konik formdadır. Bu tip amphoralar Rhodos'ta kanonik kaide bulunmadan önce kullanılmıştır. Bu tipler Güney Ege geleneğinde üretilen mantar ağızlı amphoraların kaide kısmı olduğu düşünülmektedir. Bu tip içi oyuk yüksek kaidelerin İ.Ö.4. yüzyılın sonunda Khios, Samos, Knidos, Kos, Kıbrıs gibi üretici kentlerin amphoralarında kullanıldıkları bilinmektedir (Şenol,2009:202,fig.26).

Rhodos amphoraları için karakteristik bir özellik olarak görülen dirsek yapan amphora tipleri Myndos kazılarında ele geçmiştir. Rhodos erken dönemlerinde bu dirsek yapısı biraz gözükmektedir. Daha sonraki dönemlerde ise kulp formu daha çok sivrilmiştir. Myndos'ta bulunan bu amphora parçası İ.Ö 4. yüzyıla tarihlenmektedir (**Kat.No.56**).

Rhodos amphoraları İ.Ö 4. yy 'dan 1.yüzyıla kadar amphora tiplerinde değişiklikler göstermektedir. İ.Ö 4.yy'ın sonlarında Güney Ege'ye özgü bir özellik gösteren dışa çekik, üçgen kesitli ağız kenarı, yüksek bir boyuna ve ovoid gövdeye sahip oldukları izlenmektedir (Şenol-Alkaç,2003: 255). Rhodos amphoralarının karakteristik özelliği olarak İ.Ö 3.yy 1.yarisından sonra kulplar ağız kısmının yukarısına doğru ilişkilendirilmiş ve sivri, dirsek yapar bir şekilde yukarıya doğru sivrilen bir form özelliği göstermektedir (Whitbread1995: 53). İ.Ö 3.yy'ın başlarında Rhodos amphoralarının boyları dönemin diğer amphoralarında da görüldüğü üzere kısaltılarak ağız kenarları bant formlu olarak tasarlanmıştır (**Resim 23**). Myndos amphoralarında görülen İ.Ö 240 'lardan sonra ortaya çıkan kanonik formlu Rhodos amphoraların kaidesi İ.Ö 1. yüzyılın başlarına kadar incelenerek kullanılmıştır. Myndos'ta

bulunan bu örneğin İ.Ö. 3. yüzyılın sonları ile İ.Ö 2. yüzyılın başları arasında üretildiği düşünülmektedir(**Kat.No.57,58.60.61**), (Şenol-Aşkın,2007:257).

Myndos'ta bir adet ağız bölümü ikiye katlanmış bant formlu ağız parçası ele geçmiştir. Bu amphora ağız parçası İ.Ö 270-260 yıllarına tarihlenmektedir (**Kat.No.59**). Ele geçmiş bu amphora ağız parçası Elizavetouskoe yerleşiminde ele geçmiş Rhodos amphorası örnekleriyle karşılaştırılabilir. İ.Ö 270-260 yıllarına tarihlenmektedir (Monachov,2005,74,fig.2,1).

Rhodos amphoralarının genel özellikleri değişmekle birlikte İ.Ö 2. Yüzyıldan itibaren gövde formunun incelendiği ve kulpların dik açılarının arttığı görülmektedir. Geç Rhodos amphoraları ucu yuvarlatılmış dışarı doğru belirgin ağız kenarına, ağız kenarının altından başlayarak yukarı doğru dik bir açıyla sert bir açıyla tam bir dirsek yapmaktadır, içi dolu sivri bir kaideye sahiptir. İçi dolu sivri kaide örneği Myndos kazılarında ele geçmiştir. Bu amphora kaidesi İ.Ö 1. yüzyıla tarihlenmektedir (**Kat.No.62**). İ.Ö I. yy ile İ.S.II. yy başı arasında kalan dönemde, Ege'den K.Afrika, İtalya Yarımadası, Gallia, Gerania ve Britannia'ya kadar birçok bölgeye ihraç edilen Geç Rhodos amphoraları, Batı Akdeniz'deki merkezlerde yapılan İ.S.I.yüzyıla tarihlenen tabakalar daha yoğun bir şekilde bulunmuştur. Rhodos amphoraları genel itibariyle kremi yüzey, çivi benzeri kaide kısmıve dik açılı kulplarıyla özgün bir özellik taşımaktadır. Bu amphoralar genel olarak gül motifi ya da Helios başı ile damgalanmaktaydı (Grace, 1965:5).

Bu özellik Rhodos sikkelerinde de görülmektedir. Rhodos ve Knidos mühürleri üzerinde iki mühür görülmektedir. İ.Ö 4.yy'ın sonundan itibaren ve İ.Ö 1.yy'ın 2. Yarısına kadar kentte mühürleme devam etmiştir (Grace, 1961: 14). Bu mühürler monogramlardan, kısaltma isimlerden, ligatürlerden ve daha sonra da tamamı yazılmış işimlerden oluşmaktadır (Cankardeş- Şenol, 2000,32).

Rhodos amphora mühürlerinde yönetici ya da üreticiye ait mühürler yer almaktaydı. Bu mühürlerde genelde EΠI edatı mevcuttur. Bunun anlamı tarafından anlamına gelmektedir. Daha sonra ise yöneticinin adı yer almaktadır. Rhodos'ta kullanılan mühürlerde 13 ay adı yer almaktaydı. Bu sayede sarabın ne zaman içerisine konulduğu hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlamaktadır. Tüccar ve vergi toplayan kişiler tarafından bu kapların kapasiteleri garanti altına alınmaktaydı (Grace, 1961: 14).

Myndos kazılarında 16 adet Rhodos kökenli amphora mühürü tespit edilmiştir. Bu mühürler arasında üretici ya da tüketiciye ait olabilecek, üzerinde rozet, çelenk motiflerinin yer aldığı amphora mühürleri ele geçmiştir⁵.

Bazı üreticiler ay adlarını, yönetici mühürü yerine kendi adlarını taşıyan mühürlerde kullanmışlardır. Dikdörtgen mühürlerde atölyenin seçmiş olduğu, thyrsos, gemi çapası, çelenk, bereket boynuzu, helios sembolü ya da başı gibi semboller de kullanılmaktaydı. Yuvarlak mühürlerde ise çoğunlukla, adanın sembolü olan gül ve adada tapım gören Tanrı Helios'un başı veya büstü yer almaktadır (**Resim 24,25**).

Rhodos amphora mühürleri kronolojikve tipolojik açıdan Ege bölgesi temelli bazı örnekleri V.Grace ve onun meslektaşı M.Savvatiatianou Petropolakou ve A.Dimoulinis tarafından çalışılmıştır. Onların bu çalışmaları ise Rhodos amphora mühürlerini 7 kronolojik gruba ayırmaktadır.

Period I: Bu dönemde Rhodos amphora mühürlerinde ay adları ve bununla birlikte yönetici ya da üreticiye ait bilgiler yer almaktaydı.

Period II: Pergamon'da büyük çapta bir kenara atılmış bazı örnekler bulunmuştur.

Period III: Bu örnekler Pergamon atölyesi görülmektedir.

Period IV: Pergamon atölyesinde bulunmamış ama Korint ve Kartaca'da (İ.Ö 146 yıkımından önce) bulunmuştur.

Period V: Korint ve Kartaca'da yıkım devam etmiştir ve İ.Ö 108 'de ise Samaria'da da bu durum devam etmektedir.

Period VI: Atina'da İ.Ö 86 ve Delos İ.Ö 88 yılında Mithridates savaşıyla ilişkili tahribat gerçekleşmiştir.

Period VIII: Yıkım devam etmektedir.

V.Grace bu kronolojiyle ilgili çeşitli veriler eklemiştir. Bunun son şekli olarak ise V.Grace ve onu takip eden Jean-Yves Empereur mutlak tarihler vermişlerdir.

Period I: 4.yy sonu – İ.Ö 240.

Period II: İ.Ö 239-206.

Period III: İ.Ö 205-175.

---

⁵ Rhodos amphora mühürleri için bkz.Kat. No. 1-16

Period IV: İ.Ö 174-146.

Period V:İ.Ö 145-108.

Period VI: İ.Ö 107-86.

Period VII: İ.Ö 58-Augustus Dönemi.

G.Finkelstejn ise kronolojiyle ilgili çalışmıştır. Bu kronolojide de bazı değişiklikler vardır.

Period I:İ.Ö 304-235.

Period II: İ.Ö 234-199.

Period III: İ.Ö 198-161.

Period IV: İ.Ö 160-146.

Period V:İ.Ö 145-108.

Period VI: İ.Ö 107-86.

Period VII: İ.Ö 85-Augustus dönemi.

Özellikle erken dönemlerde eponymler üzerinde EIII edatı ya da Ιερευς adları eksik olabilmekteydi. Rhodos amphoraları kulplarında bulunan eponym ve üretici isimleriyle daha kesin tarihlenmektedir (Lawall,2007,30-31).

3.1.6.Hieroteles Amphoraları:

(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:63-64)

Hieroteles amphoraları Datça Yarımadası'ndaki Hisarönü civarında yer alan yöresel atölyelerde üretildiği N.Tuna tarafından gerçekleştirilen yüzey araştırmalarıyla ortaya çıkmıştır. Bu alan antik çağda Rodos Peraia'sı olarak adlandırılan bölge içinde yer almaktadır. Amphora kulplarında Rhodos eponymleri yazmasına rağmen dip form açısından plastik halka şeklinde olmasından dolayı Knidos amphoralarıyla yakın özellikler göstermektedir (**Resim 26**). Hieroteles'in atölyelerinde iki tip ağız tipi görülmektedir. Tip 1:Yüksek band formunda ağız kenarları. Ağız kenarlarının karakteristik özelliği olan plastikbandlar hafifdışa taşkın olup, boyun ile birleşirken içe doğru keskin bir dönüş yapmaktadırlar (Bulba,1994:3).

Myndos kazılarında Hieroteles amphoraları geniş plastik halka şeklinde eklenti yapılmaktadır. İ.Ö 265-240 yıllarına tarihlenen bu örneklerde Bu tip amphoralardan 3 adet ele

geçmiştir (**Kat. No.63**). İ.Ö 240 yıllarından itibaren plastik eklentili kaide ortadan kalkar gövde kısmına doğru keskin bir girinti yapan kaide özellikleri göstermektedir (Tuna-Empereur,1989,277), (**Kat.No.64**). Hamur renkleri balkımından bu amphoralar da 5 YR,6/6(reddish yellow) ve 2,5 YR,5/6 (red) hamur renkleri görülmektedir.

Band yükseklikleri 2-4 cm arasında değişmektedir. Bazı örneklerde boyunun az veya çok bombe yaptığı görülmektedir. Ağız çapları ise 11-16 cm arasındadır. Tip 2 ise; Yuvarlak halka formunda, ağızkenarları karakteristik özellik olarak görülmektedir (Doğer, 1994:196).

Ağız kısmını taşıyan amphoraların ağız çapları 10-13 arasında değişmektedir. Bu tip amphoralarında boyunlarında bombe vardır (Tuna-Empereur, 1989:277).

Hieroteles amphoraları mühürleme sisteminde 3 tip görülmektedir. Bunlardan birinci tipe baktığımızda mühür merkezinde iç çemberi dolduran 6 veya 8 dolgun yapraklı rozet ile iç ve dış kabartma çemberlerin arasında yine kabartma isim yer almaktadır. Bu mühürler üzerinde eponym olarak Aristion ve Agrios yazmaktadır (**Kat.No.6**).

Tip iki olarak sınıflandırılmış bu grupta ise Konsantrik 2 çemberin merkezinde nokta, iki çember arasında ise isim yer almaktadır. Nokta çemberler ve isim kabartmalarıdır. Butip mühürlerin genellikle Hieroteles ve onun erken eponymleri tarafından kullanıldıkları görülmektedir. Tip 3 ise; Merkezindeki kabartma noktalı derin oyuk ile mühürlü sınırlayan kazıma çemberin arasında kabartma isim yer almaktadır. Bu tip mühür formu Tip 1 ve Tip 2'den hemen sonra başlayıp Hieroteles'in üretimden çekildiği tarihe kadar, kendisi ve eponymleri için kullanıldığı tek mühür tipi olmaktadır (Doğer,1994: 201).

3.1.7.Kos Amphoraları

(Amp M. İçin Bkz. 23-31; Amp. Buluntuları İçin Bkz. Kat. No:65-67, Amp. M.için bkz. 23-32)

İstanköy konum olarak Bodrum ve Datça Yarımadası'nın karşısında, Anadolu'dan 8 mil uzakta yer alan bir Ege adasıdır (Whitbread, 1995: 81), Kos Klasik dönemde ünlü şarap üreticilerinden biriydi (Johnsson,2004: 134).

Adanın ekonomisinin temeli zengin tarım faaliyetlerine dayanmaktaydı. Kos volkanik kökenli bir ada ve çok fazla su kaynakları ve elverişli iklim şartlarına sahipti (aynı zamanda bu durumu ekonomik ve politik şartlar da etkilemiştir). Adada şarap üretimi önemli bir yere sahipti aynı zamanda kuru üzümde üretilmekteydi (Georgopoulou, 2005: 180-183).

Rhodos ve Knidos kentleri gibi üretim artışı göstermiştir. Adanın ekonomisinin temeli zengin tarım ürünleriydi (Kos iyi bir iklim ve verimli topraklara sahipti). Hellenistik dönemde de Kos şarabı rabet görmüştür. Doğu Akdeniz, Karadeniz ve Batı Akdenizle ticaret yapılmıştır. Bu üretilen şarap genellikle yerel üretim olan Kos amphoraları kullanılmıştır (Bezecky, 2013: 56).

Hatta Yaşlı Plinius Kos şarabının ününden ve kalitesinden bahsetmektedir. Kos şarabının içerisine deniz suyu konulmaktaydı ve aynı zamanda amphora üretimi adanın kuzeyindeki modern ve antik yerler ile ilişkilendirildiği yani kuzeydeki şehirlerle bir etkileşim halinde olduğu varsayılmaktadır (Hein vd. ,2008: 1049). Doğu Akdeniz bölgesinde Kos amphora kulpları Alexandria'da çoğunluklagörülmekeydi. Kos'un burada geniş bir alana yayılmış şarap pazarı olduğu tespit edilmiştir.1480 Kos kökenli amphora kulpları Benaki koleksiyonunda 4.yy sonu ya daerken 3.yy dan İ.S.1.yy kadar tarihlenmektedir. Bu amphoralar Ege'de Chios, Samos, Rhodos, Syme, Creteve Pergamon gibi şehirlere dağılımıgörülmüştür (Georgopoulou, 2005: 180-183).

Abydos ve Halikarnassos ve aynı zamanda ise Doğu Akdeniz bölgelerinde ise Kıbrıs, Samaria, Nessana, Beth-Shan, Geser, Marisa, Haifa, Tarsus ve Petra kentlerinde görülmekteydi (Georgopoulou, 2005: 180-183).

Kos amphoralarıyla ilgili söyle bir durum da vardır ki; bu adanın amphora üretimiyle ilgili kapsamlı çalışmalar çok fazla yapılmamıştır. Çoğu kent Kos amphora mühürleriyle ilgili az olan koleksiyonlarını yayınlamışlardır ama bu yayınlanan bilgilerde birbirleriyle örtüşmektedir. İlk olarak Kos amphoralarıyla ilgili corpus V.Grace ve onun meslektaş M.Savvatianou-Petropoulakou ve Ph. WallaceMatheson tarafından yapılmıştır (Lawall, 2007: 54). Karakteristik özellik olarak ikiz kulpları, açık kırmızı kil rengi, katkı maddesi olarak ise altın rengi mika, kum ve beyaz ya da koyu renkli parçalar, dış yüzeyi ise sıklıkla açık renkli astar ile kaplanmıştır. Bu amphoralar iki tipte üretilmekteydi. İkiz kulplu ve diğer bir üretilen formuise Rhodos tiplerine benzemekteydi. Kos amphoralarının kolayca ayırt edilebilen kendine özgü ikiz kulpları vardır. Bu kulplar boyunun üst kısmında birleşmektedir. Yuvarlak ve kavisli ince bir ağız kısmı vardır. Kos amphoralarının kendine özgü ince çeperli bir özellik göstermektedir. Zaten bu ince çepere de taklit edilmeye çalışılmıştır (Baylan, 2008: 35)

Kos amphora tipleri Hellenistik dönem boyunca İ.Ö 3.yy'dan -1.yy'a kadar olan süreçte ikiz kulplu kısımlar daha uzun bir hal almıştır. Basit yuvarlatılmış ağız ve silindrik

boyun karakteristik Geç Hellenistik form özelliği gösterir. Gövdenin üst kısımlar konik bir form almaktadır. Kaide kısmı ise yumru seklinde yekpare halindedir.

İ.Ö 1.yy 'da Kos formu Batı Akdeniz'de Roma dönemi boyunca karakteristik bir tip haline gelmektedir. Bu formun adına ise Dressel 2-4 amphorası denilmekteydi (Bezecky, 2013: 56).

Düzgün yumuşak hatlarla aşağıya inen küresel bir gövde yapısı, kısa boyna, dudak kenarının altından başlayan bazen de tek kulp özelliği gösteren, küçük düğme ya da kozalak bir dip formundadır. Kaideye doğru incelen bir gövde yapısına sahiptir (Lawall vd. 2010: 374). İ.Ö 3-1 yy arasında başarılı bir şekilde üretim yapılmıştır. Üretim yerleri olarak yoğun bir şekilde Kardamena ve adanın güney kıyılarında görülmektedir.

Empereur ve Picon bu Kos amphoralarına benzer olduğu örneklerin bazı kentlerde üretildiğinden bahsetmektedirler. Bu kentler Datça Peninsula ve Bodrum Peninsula'daki Myndos 'da üretimin yapıldığı bilinmektedir (Whitbread, 1995: 81).

İkiz kulplar Kos amphoralarının özelliklerinden biriydi. Kimyasal analizler sonucunda üretim yerlerinde heterojen bir yapının olduğunu ve hamur özelliklerinin benzer oldukları görülmektedir. Picon'un analizlerine göre Kos tipi amphoralar bazı örneklerin Myndos ve Datça yarım adasıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu çalışmalar Kos üretimi amphoraların Dressel 2-4 amphoraları ya da Batı Akdeniz'deki bazı yerlerdeki örneklerle karşılaştırılabilmektedir. Bu analizler bazı soruları ortaya çıkarmıştır. Bu sorular şunlar olabilir. Hamur özelliklerinin tanımlanabilir farkedilebilir bir grup olup olmadığı, bu kapların ayırıcı özelliği olup olmadığı, yöresel ayırt edilebilecek özelliklerinin olup olmadığı gibi sorulardır (Whitbread, 1995: 81).

Kos'taki amphora atölyeleri 4.yy 1.yarisına tarihlenmektedir. Bu amphoralar çeşitli tiplerde görülmektedir. 1. Tip Karakteristik ikiz kulbu mantar ağız ve düğme tipli dip kısımları yer almaktadır. Bu tip'e örnek gösterilecek amphora kaide parçaları Myndos'ta ele geçmiştir (**Kat.No.65**). 2.Tip: Tek bantlı / şeritli kulp yapısı ağız kısmına doğru yükseltilmiş kulp yapısı yer almaktadır. Mantar ağız kısmı ve düğme seklinde dip yapısı vardır. 3.Tip: Üçgen biçimli ağız, tek kulp, eşit açılı gövde ve uzun dip, bu yüksek dip ise Thasos örneklerini andırmaktadır (Manahouse, 1998: 25). Kos amphoraları geç döneme doğru gövdelerindeki bu silindirik yapı belirginleşir ve kulpları ise dik bir form özelliği göstermektedir (**Resim 27,27a**).

İ.Ö 3.yüzyılda Kos amphoralarının oldukça geniş gövdeleri, kısa boyunları ve dik bir şekilde ikiz kulpları ve düğme şeklinde kaideleri yer almaktadır. İ.Ö 3. Yüzyılın sonlarından itibaren incelemek kapasitelerinin düştüğü görülmektedir. Zaten cidar yapıları incedir. Özellikle kendine özgü kulp yapısı ve belirgin kaide yapılarıyla tanınmaları açısından kolaydır. Myndos'ta 70 adet amphora parçası ele geçmiştir. Bunların içerisinde erken kaide örneği İ.Ö V yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir. Kaide bölümleri ise küçük sivri emzik şeklinde kaide formunda örnekler ele geçmiştir. Myndos kazılarında emzik şeklinde küçük profilli kaide parçaları ele geçmiştir. Uç kısımları yuvarlak bir şekilde formlandırılmıştır. Gövde kısmına doğru ise açılan bir form özelliği göstermektedir (**Kat. No. 66,67**). Bu amphora kaideleri ise İ.Ö 1 yüzyılın başlarına tarihlenmektedir. Kos amphoralarının karakteristik çift kulplu yapıya sahip çeşitli örnekleride Myndos kazılarında mevcuttur (Manahouse, 1998: 25).

Kos amphoraları ilk önce kendine yakın olan şehirler tarafından taklit edilmiştir daha sonra ise Roma İmparatorluk Dönemin'nde Kos amphoralarından esinlenerek oluşturulan Dressel 2-4 amphoralarının üretilmesi bu amphoraların ihracat açısından anlamlandırılmasını zorlaştırmıştır (Şenol, 2009: 114). Kos mühürleme sistemine baktığımızda ise; Kos amphoralarında sistemli bir mühürleme olmadığı ve mühürlü amphoraların azınlıkta olduğu görülmektedir (Doğar, 2005: 96).

Mühürlü amphoralar, sadece tek kulpları üzerinde genellikle dikdörtgen formda, nadiren de yuvarlak formda mühür taşımaktadırlar (Cankardeş Şenol,2006: 102), (**Resim 28,29**). Hellenistik dönem boyunca Kos amphoralarında kulpun üst kısımlarında mühür yer almaktaydı. Etnik Κωιον ya da Κωιοç erken olan mühürlerde ortaya çıkar ama geç dönem mühürlerinde ise nadir bir şekilde görülmektedir. Mühürleri bazen tek isim bazen de iki isimden oluşmaktadırlar. Mühürlerin üzerinde kısaltılmış isimler ya da buğday ile tamamlanmış mühürler genelde görülmekteydi (Lawall vd. 2010: 374). İsim nominatif veya genitif halde, bazen kısaltma, bazen de bir veya birkaç harften oluşan monogram niteliğindedir. Tek ya da iki satırdan oluşan mühürlere kimi zaman, çoğunlukla lobut, thyrsoç, cadysesus, trident ve lyra bazen de bereket boynuzu, yunus, başak veya dal ve yengeçten oluşan bir sembol eşlik etmektedir (Cankardeş Şenol, 2006: 102).

Ama Geç dönem mühürlerinde ise nadir bir şekilde görülmektedir. Myndos 'ta ise 9 adet amphora mühürü ele geçmiştir. Bu mühürler içerisinde ise üzerinde rozetΔI yer alan kısaltması ve yanında sembolbulunan çok mühür bilinmektedir, diğer bir örnek ise

üzerinde Ηρακλειδης yer alan amphora mühürleridir. Kos mühürleri içerisinde Herakleitos yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (**Kat. No. 32**). Çeşitli üretici ve yöneticiye ait olabilecek örneklerde mevcuttur, kulp profillerinden dolayı Kos amphoralarına ait olduğu düşünülen bazı amphora mühürleri ele geçmiştir (**Kat. No. 23-31**). Myndos'ta 70 adet Kos amphorasına ait olabilecek parçalar ele geçmiştir. Bunların hamur renkleri çeşitlilik göstermektedir. Kos amphoralarında kırmızı, açık kahverengi, sarı renkte hamur renkleri tespit edilmiştir. Farklı renk çeşitliğinin olması bu kentte kendi ürettiği Kos amphoralarının dışında farklı atölyelerden de ürünlerin gelmiş olabileceği düşünülmektedir⁶.

Kos amphoraları Geç Hellenistik/Erken Roma döneminde çeşitli atölyeler tarafından üretimi yapılmıştır. Atölyelerle ilgili tespitler hala devam etmektedir. Atölyeler Halasarna'da ortaya çıkmıştır ve aynı zamanda adanın güney kısmında da M.Picon ve J.Y.Empereur en az 8 yerde Doğu Akdenizde Kos tipi amphora üreten yerlerin olduğunu dile getirmişlerdir (Bezecky, 2013: 58).

Bu amphoraların dağılımı ise Ege, Mısır, Karadeniz, Kızıl Deniz, Batı Akdeniz, Kuzey Afrika, Fransa, İtalya, Noricum ve Pannonia'da bulunmuştur. I.Whitbread bu amphoraların arkeometrik analizleriyle ilgili bazı veriler aktarmıştır. Kos atölye çeşitlerine göre 4'e ayırmıştır.

1) Kos Atölyesi B1: Sert, büyük, renksiz, kırmızı, kahverengi ve gri parçalar yer almaktadır.

2) Kos Atölyesi C: Sert kırmızı üretim ufak parçalar ve kireç taşı yer almaktadır.

3) Kos Atölyesi D: Sert, kırmızımsı hamur rengi, büyük kahverengi, kırmızı beyaz ve siyah parçalar yer almaktadır.

4) Kos Atölyesi E: Sert kırmızımsı malzemeler küçük bir halde bulunmaktadır (Bezecky, 2013: 58).

3.1.8.Solokha 1 Amphoraları :(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No: 68)

Solokha'daki kurganlarda ele geçirildiği için bu isimle anılan amphoralar özellikle İ.Ö 5.yüzyıl ile İ.Ö. 3.yüzyıl arasında yaygın bir şekilde görülmektedir. Son yapılan araştırmalar, mantar ağızlı yapılarıyla tanınan butipin Peparethos'ta üretilmiş olduklarını ortaya koymuştur (**Resim 30**). Solokha I amphoraları sadece Peparethos'da görülmekle kalmamış Ege

⁶ Amphoraların hamur renklerine göre sınıflandırılması için bkz.Grafik.3.

denizi'nin güneyinde yer alan yerlerde de üretimin yapıldığı bilinmektedir. Zeest, Brashinski ve Avram gibi araştırmacıların Solokha Iolarak isimlendirilen formun aslında Kos üretimi olduğunu vurgulamaktadırlar. Ayrıca bu amphoraların Rhodos, Samos ve Naxos, Paros adalarında da Solokha I amphoralarının üretilmiş olduğu düşünülmektedir (Okan, 2013: 132).

Myndos kazılarında ise 2 adet amphora parçası ele geçmiştir. Bu formlar İ.Ö 4.yüzyılın son çeyreğine tarihlendirilmektedir.4.yüzyılın tipik form özelliğini taşımaktadır. Kozalak formunda gövdekisiminden kaide bölümünde keskin bir profil özelliği görülmektedir (**Kat.No.68**).

3.2.Kuzey Ege Amphoraları:

3.2.1.Thasos Amphoraları:

(Amp M. İçin Bkz.Kat No:17; Ampbuluntuları İçin Bkz. 69)

Çok sayıda antik yazarın şarabın kalitesi ve çeşitleri üzerine vermiş oldukları bilgiler neticesinde Thasos 'un Antik çağda önemli üreticilerden biri olduğunu bilinmektedir (Doğer,2005:111). Thasos amphoraları önemli ölçüde farklı pazarlara mallarını sunmuştur (Tzochev,2001:2). Thasos adası İ.Ö 5.yüzyıldan 2.yüzyıla kadar, özellikle 4. Yüzyıl boyunca yükselen özellik ile Antik Yunan dünyasının en iyi şarap üreticilerinden biri haline gelmiştir. Aynı zamanda Thasos Adası İ.Ö. 6.yüzyıl sonu -5.yüzyıl başından itibaren düzenli olarak amphora mühürlemeye başlamıştır (Whitbread, 1995: 11). İ.Ö 5- 2 yüzyıllar arasında görülen amphora mühürleri bizlere tarihlenebilir kesin veriler sunmaktadır (Tzochev, 2009: 55).

Mühürleme sistemini en erken uygulayan merkez olarak kabul edilen Thasos'un daha sonraki dönemlerde şarap üretimine başlayacak olan Karadeniz'deki Herakleia Pontika, Sinope ve Ege'deki Rhodos, Knidos, Kos gibi kentlerin mühürleme sistemlerinede örnek olduğu düşünülmektedir (Canoğlu, 2011: 27).

İ.Ö VI. Yüzyılın sonu veya İ.Ö V. Yüzyıla tarihlendirilen en erken Proto- Thasos mühür örnekleri sadece sembollerden oluşmaktadır (**Resim 31 a,b,c,d**).

Bu Proto-Thasos mühürlerin üzerinde, ok-yay, lyra, rozet, Korinth başlığı, sarmaşık yaprağı, kantharos, üzüm salkımı, kaplumbağa gibi çok çeşitli semboller bulunmaktadır. Thasos mühürleri sembol açısından da zengin bir gruptur. Mühürleme sisteminde görülen ikinci bir grup ise Θασίον etniği ve sembol yeralmaktaydı. Θασίον etniği Thasosluların mamülü anlamına gelmektedir. Bu tip etnikler farklı kentlerde de kullanılmaktaydı (**Resim**

32, 33). Bu şekilde kullanılarak üretici kentin bir göstergesi haline gelmiştir (Cankardeş Şenol, 2006: 86). Myndos kazılarında mühürün üzerinde Θασίov etniği Yönetici olan Aristomenes'e ait bir adet mührü rastlanılmıştır. Bu amphora mührü İ.Ö 325-310 yıllarına tarihlenmektedir. Aristomenes'e ait mührler daha önce Ege Adaları ve Yunanistan'da görülmektedir. Kulp formu açısından da İ.Ö 3. yüzyıla tarihlenmektedir (**Kat.No.17**),(Tzochev, 2009: 15).

Thasos mührlerinin son serisini, İ.Ö. c. 345 ve sonrasına tarihlenen, "Geç Mührler" olarak sınıflandırılan mühr grubu oluşturmaktadır (**Resim 34,35**), (Cankardeş Şenol, 2006: 86). Hem etnik hem de sembolün bulunduğu bu mührler, üzerlerinde bazen kısaltma olarak yazılmış *patronym*' lerin de eşlik ettiği görülmektedir bu tür özelliği ile Thasos erken mührlerinden farklı bir özellik göstermektedir (Grace, 1970: 355). Yine sadece tek bir kulpa uygulanan bu tip mührlerde görülen ismin, her biri bir yıllığına görevlendirilen yöneticilere, sembolün ise üreticilere ait olduğu düşünülmektedir. Aynı zamanda Thasos mührlerinin tarihlendirilmesinde yardımcı olan unsur ise Σ harfidir. Mühr verileri bir araya getirildiğinde, İ.Ö. 3. yüzyıl başına kadar dört kollu sigma harfi kullanıldıktan sonra yaklaşık 60 yıl (İ.Ö. 3. yüzyılın ilk yarısı) hilal biçiminde sigma harfinin uygulandığı ve sonrasında tekrar dört kollu sigma harfine (İ.Ö. 3. yüzyılın 2. yarısı ve İ.Ö. 2. yüzyıl) geçildiği anlaşılmıştır.

Adada günümüze kadar saptanmış olan 17 adet atölye tespit edilmiştir. V. Yüzyılın sonu ve özellikle IV. Yüzyılın başında amphoraların inceldiği görülmektedir. Ağız kenarları üçgen benzeri bir form almıştır. Dar fakat daha kısa bir boyuna, ağız kenarının altından başlayan ve oldukça geniş olan omzunun üstüne bağlanan oval kesitli kısa kulplara sahiplerdir. Kaideye doğru daralan gövdeleri ve İ.Ö V. Yüzyıl amphoralarinkine benzeyen dipleri görülmektedir. İ.Ö IV. yüzyılın sonlarında amphoraların boyun ve kaidelerinin boyutları birbirlerine neredeyse eşit hale gelmiştir⁷.

Thasos amphoraları İ.Ö IV yüzyıldan beri pazarda kolay taşınması için ince uzun bir gövde şeklinde üretilmekteydi (**Resim 36**), (Şenol-Aşkın, 2007: 42). İ.Ö III. Yüzyılın başında kaidenin kısaldığı ve düz düğme biçimini aldığı görülmektedir. Artık üçgen formundaki tipik ağız kenarı yerini yuvarlak, hafif dışa çekik formabırakırken, boyun ve kulplar uzundur (**Resim 37**), (Cankardeş Şenol, 2006: 85).

⁷ Tipoloji için Bkz. (Resim 9 ve 10).

Thasos Antik çağın önemli şarap üreticilerinden biri olmakla kalmamış Aynı zamanda erken dönemlerden beri düzenli olarak bir mühürleme sisteminin olduğu bir kenttir. İ.Ö 4.yy'dan itibaren Karadenizdeki bazı üretim merkezlerini de etkilemiştir (Grace, 1961: 11). Myndos'ta yer alan içi dolu silindirik kaide yapısı İ.Ö 390-380 yıllarına tarihlenmektedir. Kazı çalışmalarında 2 adet Thasos amphoralarına ait parça ele geçmiştir (**Kat. No. 69**).

3.2.2.Khios Amphoraları :(Amp. M.için bkz.Kat.No.37; Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:70-75)

Antik çağın en ünlü şaraplarından biri olan Khios şarabı bu ününden Antik yazarlar tarafından da söz ettirmiştir. Strabon'a göre en iyi şarap üreten şehirler arasında yer almaktadır (Strabon, 2000: XIV. I. 14-15). Ayrıca Strabon burada şarap yapımını sağlayacak meyvelerin çokluğundan bahsetmektedir (Strabon, 2000: XIV. II, 17-19). Strabon'a göre adanın kuzey-batı bölgesindeki dağlık alanda yer alan Aurisia'da Greklerin en iyi şarabı ürettikleri de bilinmektedir (Strabon, 2000: XIV. I, 35). Ayrıca Plinius da Arusian olarak anılan Khios şarabından özellikle söz etmektedir (Plinius,1991:XIV.9.73). Plinius İtalya kökenli olmayan en kaliteli şaraplar arasında Thasos, Khios ve Lesbos şaraplarını saymaktadır (Plinius,1991:XIV. I, 35).

İ.Ö 7. Yüzyılın son çeyreğinden itibaren Akdeniz pazarında kendine önemli bir yer edinmiştir. Athenaeus "Deipnosophistai" adlı eserinde Khios şarabına ilişkin bilgiler vermektedir. Khios şarabının en iyi şaraplardan biri olduğundan ve "Arusian" şarabından söz etmektedir. Bu amphoraların içerisinde ünlü Khios şarabı yer almaktaydı. Burada üretilen 3 çeşit şarap vardı ama en ünlüsü ise Aurisian olarak bilinmekteydi. Birisi sert, diğer ikisi ise daha tatlı bir yapısı vardı. Keskin yapıda olanın iyi bir tadı vardı, tatlı olan ise besleyici, tatmin edici ve gevşetici bir etkisi vardı. Khios şarabı antik çağda üne sahip olan şaraplardan biriydi. Şarap hakkında aynı zamanda besleyici, kaliteli ve faydalı bir şekilde bahsedilmiştir (Athenaeus, 1927: I,143).

Aslında Khios mühürleri üzerinde bulunan sfenks sembolünün sikkeler üzerindeki örneklerle benzer olması bu amphoraların üretim yerinin Khios olduğunu destekler niteliktedir⁸.

⁸ Bkz.Khios sikkeleri için [Http://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=741476&AucID=1377&Lot=30046&Val=6ca6baf13e4e05504de23dfec6554295](http://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=741476&AucID=1377&Lot=30046&Val=6ca6baf13e4e05504de23dfec6554295), (11.05.2015).

İ.Ö 7.yüzyılda amphoraların üzerine firnisle yapılan S motifi görülmekteydi buda bize amphoralar üzerinde gösterilen özenin kanıtlarından biri olarak görülmektedir. Belkide bu durum Khios'un diğer amphoralardan ayrılması için kendine özgü bir özelliği olarak görülmekteydi. İ.Ö 6. Yüzyılın ortalarından itibaren bezemelerin sadeleşerek form karakterlerinin belirgin hale getirildiği izlenmektedir. İ.Ö 6. Yüzyılın son çeyreğinden itibaren ise şişkin boyunlu bir şekilde yeniden üretilmiştir. Şişkin gövde form özelliği gösteren amphoralar Myndos buluntu grubu içerisinde yer almaktadır (**Kat. No. 72**). İ.Ö 5.yüzyılda ise iç kısmında yuvarlak oyuk yer alan, düğme formlu kaide formları görülmektedir (Lawall vd.2010: 358), (**Kat. No. 70**). Yüksek içi boş tokmak şeklinde kaide örnekleri ise buluntu grupları içerisinde yer almaktadır (**Kat. No.71**). İ.Ö 5. yüzyılın 3. çeyreğine tarihlenmektedir. Bu form İ.Ö 5.yüzyılın son çeyreğine kadar üretilmiştir. 5.yüzyılın son çeyreğinde yüksek boyunlu yeni bir form ortaya çıkmıştır. İ.Ö 430-420 yılları arasında ise geleneksel formunu değiştirmesiyle silindirik ve yüksek boyunlu, konik gövdeli ve sivri dipli khios amphoralarında standart tip haline gelmiştir (**Resim 38**), (**Kat. No. 73**). Myndos'tan diğer bir buluntu grubu ise kulp parçalarıdır Khios kulp profilleri yuvarlak formda ve oval profil özelliklerine sahiptir (**Kat.No.74**). Dönem geçe gittikçe bu kulp yapısı yukarı doğru açılan bir kavis yapmaktadır (**Kat. No.75**). Roma döneminde Khios amphoraları Batı Akdeniz'de üretim göstermiştir. Form açısından Hellenistik dönemden itibaren bu amphora tipi uzun boyun yapısı, ilk olarak yuvarlak daha sonraları ise düz bir ağız yapısı, yuvarlak ve uzun bir kulp formu, gövde kısmı konik bir şekilde şekillendirilmiş, sivri dip kısmına doğru incelen bir forma sahiptir. Erken Roma döneminde ise ince belli narin bir hal almıştır (Şenol -Aşkın, 2007: 252).

Myndos'ta ele geçen amphoralar içerisinde İ.Ö 5 yüzyıla ait olabilecek kaideler dış bükey profilli ve dip kısmında boşluk yer alan form özelliği göstermektedir. 5.yüzyıla tarihlenen kulp parçaları ve 4. yüzyıllara tarihlenen içi dolu üçgen formunda dip parçaları ele geçmiştir. Kazı çalışmalarında 8 adet amphora parçası ele geçmiştir. Bunlardan 2 tanesini Amphora mühürleri oluşturmaktadır.

Köken olarak ise Khios'un Kuzeybatısında üretim yapıldığı düşünülmektedir (Bezecky, 2013: 50). Khios amphoraları güney doğu Akdeniz ve Mısırdaki bulunmuştur. Yunanistan, Atina'da, Rhodos Kıbrıs ve Delos'ta buluntulara rastlanılmıştır. İtalya yakınında Comacchio-Valle Ponti batığında da bazı Khios amphora tiplerine rastlanılmıştır. Bazı parçalar ise San Ferreol batığında bulunmuştur. Ayrıca Kuzey Afrika ve Karadeniz

bölgelerinde de bazı buluntular tespit edilmiştir. Khios amphora mühürlerine baktığımızda ise; Khios amphora mühürleri sistemli olmasada mühürlendikleri bilinmektedir. Mühürler belirgin olmayan tip ve monogram, kısaltmalar ve tek isimler şeklinde görülmektedir. Bu tip mühürler 3./4.yüzyıldan 1. Yüzyıla kadar devam etmektedir. M.Ö. 5. Yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlenmiş olan bir sikkenin solunda grifon bulunmaktadır (Şenol, 2009: 52), **(Resim 39)**.

Hemen önünde ise Khios amphorası betimlenmiştir. Aynı döneme tarihlenen Khios mührünün sağ tarafında da bir grifon bulunmaktadır. Hemen karşısında da bir Khios amphorası görülmektedir (Alpözen vd. 1995:II, 30). Sikkeler üzerinde bazı dönemlere ait amphora ve sfenks yer almaktaydı. Bunlarla paralel örnekleri amphora mühürleri üzerinde görmekteyiz (Grace, 1961: 21).

Verena Gassner ise üretimde bulunan atölyelere göre bunları üç gruba ayırmıştır. İ.Ö 5.yüzyılda karakteristik şişkin boyunuyla ayırt edilmekteydi. CHI-A-1 atölyesine göre içerisinde kırmızı sarı parçalar (şamot) yer almaktaydı. Karakteristik özellik olarak gri parçalar ve nadir olarak ise kalker parçaları yer almaktadır. Yoğun miktarda fakat çok küçük kuvarz ve koyu renkte mika parçaları da yer almaktaydı. CHI-A-2 Bu grupta ise kalker parçaları çok sık kullanılmaktaydı. CHI-A-3 Bu grup CHI-A-2 ile benzerlik göstermektedir. İçerisinde kalker ve şamot parçaları yer almaktaydı⁹.

Khios amphoralarında sadece şarap taşınmamış aynı zamanda farklı malzemeler de taşındığı düşünülmektedir. İ.Ö 4.yy ait bir batıkta ele geçen Khios amphoralarının bazılarının içlerinde reçine tespit edilmemiş. Yapılan analizler, amphoralarının içerisinde zeytin ya da yabancı mercan köşkü taşındığını göstermektedir. Knidos açıklarında ele geçen İ.Ö 5.yy ait bir amphorada ve Aslan burnu batığından gelen diğer bir amphora içinde yüzlerce zeytin çekirdeği tespit edilmiştir (Sezgin, 2012: 83).

3.2.3. Erythrai Amphoraları : (Amp. M.için bkz.Kat.No.38)

Bugünkü adı Ildırı olan Erythrai Ege bölgesinde, Khios adasının karşısında yer almaktadır. Bu kent Giritliler tarafından kurulmuştur. İonialı kolonistler tarafından iskan edilen kent İ.Ö. V.yüzyıla kadar Panionion üyesidir. Thephrastus Erythrai'nin şarabından bahsetmektedir. Plinius ise kentin amphora ürettiğinden bahsetmektedir. Kentin İ.Ö.2-3. yüzyıllara tarihlenen Roma dönemi Dressel 24 amphoralarının Khios'dan sonra ikinci üretim

⁹ Verena Gassner, Fabrics of Chios, www.facem.at (26.04.2011),s.1.

yeri olduğu anlaşılmaktadır. İki komşu üretim merkezinde imal edilen bu ortak tipte yalnızca diplerde farklılık görülmektedir. Khios'da üretilen amphoraların sivri olmalarına karşın Erythrai'da üretilenlerin düğme formu diplere sahip oldukları görülmektedir (Doğar 2005:109). Son yıllara kadar bu kentte amphora mühürü üretildiğine dair herhangi bir kanıt yoktu ama son yıllarda yapılan kazılarda bulunan mühürler neticesinde kentin Klasik dönem'den itibaren mühürlü amphora ürettiğini ortaya koymuştur. Kazı çalışmaları sırasında bulunan amphora mühürlerinden birisinin üzerinde boyun bölümünde baklava formundaki çerçeve içerisinde yaprak motifi, diğer bir amphora da ise EPY kısaltması görülmektedir (Cankardeş Şenol,2006: 58), (**Resim 40**). Myndos kazılarının da bir adet bu amphora mühürü bulunmuştur. Bu tip amphora mühürleri İ.Ö. 1. yüzyılda yoğun bir şekilde görülmektedir. Myndos'ta ele geçmiş örnekte Amphora kulbunun üzerinde EP harfleri korunmuştur. Büyük ihtimalle Y harfi silinmiş olabilir. Kulp profili açısından ise kalın ve yuvarlak bir form özelliği göstermektedir (**Kat.No.38**).

EPY kısaltması bu kentin sikkelerinde de görülmekteydi. İ.Ö.V.yüzyılda basılmış olan Erythrai sikkelerinde, merkezde yer alan rozeti çevreleyen kare incusun köşelerinde EPY yazıtı görülmektedir (**Resim 41**).

3.3.Doğu Akdeniz Amphoraları:

3.3.1.Kıbrıs Amphoraları: (Amp M. için bkz. Kat. No: 18; Amp. Buluntuları için bkz. Kat.No.76,77)

Antik çağda Kıbrıs önemli ticaret alanlarından biri olmuştur. Adanın verimliliğiyle birlikte yetiştirdiği ürünleri pazarlama ihtiyacı duymuştur. Adanın amphora üretimine erken dönemlerden itibaren başladığı bilinmektedir. Bu amphoralar Mısır, Filistin, Fenike ve Suriye olmak üzere Doğu Akdeniz'de görülmektedir. İ.Ö. 7. yy'dan itibaren amphora üretiminin gerçekleştiği adada görülen en erken mühürler İ.Ö. 3.yy'a kadar üretilmiş olduğu tespit edilmiştir. Kıbrıs amphoralarında yer alan mühürler; uzun gövdeli, sepetkulplu amphora kulplarının omuzla birleştiği kısımda yer almaktadır. Yuvarlak forma sahip ve kısaltma isimlerden oluşan bu mühürler Kıbrıs ve Tarsus'ta ele geçmiştir. Üzerinde kısaltma isim bulunan amphora mühürü Myndos'ta tespit edilmiştir. Kıbrıs'ta amphora üretiminin yapıldığı başlıca kentler Kourion, Kition Paphos ve Salamis'dir. Kourion'da üretilmiş amphora kulplarının üst kısmında yer alan mühürler Yunanca kısaltma isimler, monogramlar,

ligatürlerya da sembollerden oluşmaktadır. Kıbrıs'a özgü olan hece alfabesi Arkaik dönemden itibaren kullanılmaya başlanılmış ve zamanla değişikliğe de uğramıştır (Cankardeş Şenol-Alkaç, 2003:324). Mühür teknikleri hakkında örnek vermek gerekirse Alexandria kazısına baktığımızda buradaki mühür örnekleri 4 gruba ayrılmaktadır.

Alexandriadan Kıbrıs Mühür örnekleri:

1. Grup: Basit bir monagram ya da kısaltılmış isimler yer almaktadır.(Bunlar iki ve ya üç harften oluşabilmektedir (**Resim 42,a,b,c**), (Bu tip amphora mühürü'ne Myndos kazılarında ele geçmiştir. Helenistik döneme tarihlenmektedir. Mühür üzerinde iki har yer almaktadır. Bu harfler ON ya da NO olabilir).

2. Grup: Grup ise karışık monagram türünü oluşturmaktadır. Üç ya da daha fazla birleşik harfler görülmektedir (**Resim 43,a,b,c**).

3. Grup: Mühürler sembollerin yanısıra basit ya da karışık Kıbrıs'a özgü hece (syllibik) ya da semboller görülmektedir (**Resim 44 a,b**).

4. Grubu ise yazı olmayan mühürler üzerinde sembollerin görüldüğü mühürlere rastlanılmaktadır (Cankardeş Şenol-Şenol, 2013: 68), (**Resim 45 a,b**).

Kıbrıs Akdenizin önemli şarap ve yağ üreticisi konumundadır. Mısır'daki çeşitli kentlere bu ürünler ihraç edildiği bilinmektedir. Kıbrıs malları İ. Ö 8.yy dan Hellenistik dönemin ortasına kadar devam etmiştir. Mısır'daki arkeolojik kazılarda Tebtynis, Bouto, Naucratis, Tell el- Maskhuta, Tanis, Karnak Elephantine Mendes Migdol ve Tell El –Herr şehirlerdesepetkulplu Kıbrıs amphoralarının bilinen en çeşitli örneklerini bizlere sunmaktadır. Kıbrıs ve Levant Hellenistik çağ boyunca üretici olan Alexandria'dan sepet –kulplu amphoraları dış alım yapmıştır. Bununla birlikte Alexandria örnekleri 3 ana kategori içerisinde incelenmektedir. Levant üretimi, Kıbrıs ve ve Mısır taklitleridir. Dördüncü yüzyılın ortasından 3. Yüzyılın ortasına mısır üretimi sepetkulplu amphoraların hamurları sayesinde ayırt etmemiz mümkün olabilmektedir. En erken örnekler Kıbrıs'ta görülmektedir. Kıbrıs tipleri dış görünüşleri benzerdir. Ama Şöyle bir durum vardır ki Levant grubu ve bazı Kıbrıs ürünlerini ayırmak zor olabilmektedir. Sepetkulplu amphoralarda mühürler İ.Ö 5.yy'ın ikinci yarısından sonra kullanılmaya başlandı. Amathous (kıbrıstaki bir antik şehir) örnekleri sayesinde ispatlanmıştır. Ptolemies dönemi boyunca Kıbrıs ve Mısır arasında ticaret devam etmiştir (Cankardeş Şenol-Şenol, 2013: 68).

Kıbrıs üretimi olarak görülen sepetkulplu amphoralar İ.Ö 7. yüzyılda ortaya çıkmıştır. Karakteristik özellik olarak kemer şeklinde büyük kulpları hafif bir şekilde yükseltilmiş ağız kısmına sahiptir (**Resim 46**). Aynı zamanda konik bir gövdesi vardır. Bu amphoraların yükseklikleri 45 ya da 85 cm arasında değişmektedir (Einar, 1946:1-18). Ağız bölümünde dikey ve yuvarlak bir kulp, kavisli bir ağız yer almaktadır. Bu amphoralar tipik Yunan ticari amphoralarına göre oldukça geniş ve içerisinde ise 65 ila 80 litre malzeme yer alabilmekteydi (Wolff, 2011,15).

Bu amphoralar iki ahşap çubuk yardımıyla taşınmaktaydılar (**Resim 47**). İ.Ö 5.yüzyılda gövde silindirik ve kaide /dip kısmı ise uzun bir şekilde görülmektedir (**Resim 48**).

Sepetkulplu amphoralar Doğu Akdenizde 7.yydan 4.yy'a kadar görülmekteydi (Gönansson, 2013: 48). Zeytinyağı ticaretinin vazgeçilmez parçaları olarak yer almaktadır. En erken örnekleri Salamis'te M.ÖVII. Yüzyılın sonuna tarihlenmektedir (Alkaç, 2013: 107).

Beyrut'ta gerçekleştirilen kazılarda sepetkulpluamphoraların en Geç örneklerinin İ.Ö 2.yüzyılın sonlarına tarihlenen tabakalarda bulunmaları bu formun Doğu Karadeniz'de uzun yıllar kullanıldığını belgelemektedir (Şenol, 2009:103). Bu amphoralar sadece zeytinyağı ticaretiyle Kıbrıs ekonomisinde yer almamış aynı zamanda şarabıyla da önemli bir yere gelmiştir (Wolff, 2011,16) .

İ.Ö 4.yüzyıldan itibaren Kıbrıs amphoralarının Grek amphoraları tipinde özellikle Khios amphoralarının bu dönemdeki formlarını andırırır şekilde tasarlandığı dikkati çekmektedir. Kıbrıslı üreticiler İ.Ö. IV. yüzyılda Khios, daha geç dönemlerde de Rhodos gibi merkezlerin ürünlerini taklit etmiş ve bunu kolaylıkla Akdeniz pazarına sürmüştür. Burada taklit edilen Rhodos mamullerinin üzerindeki mühürlerde görülen isimler Rhodos'ta rastlanmayan Kıbrıs kökenli isimlerdi. Bu taklit formların yanında Kıbrıs kendine özgü formlar da üretmiştir. Doğu Akdeniz'de ve Kilikia kıyılarında sıklıkla rastlanan bu formun Batı Akdeniz'e yayıldığına dair bir veri henüz ele geçmemiştir. Bu yeni tipin bazı örneklerinin kulplarında bulunan ve Kıbrıs syllibik (hece) alfabesiyle yazılmış olan mühürler Kıbrıs amphoralarının teşhisini kolaylaştırmıştır (Şenol, 2009: 105) .

Doğu Akdeniz'de Kıbrıs, Filistin ve Suriye'de gerçekleştirilen kazılarda sıklıkla bulunan bu form Mısır ve Lübnan'ın dışında Mezopotamya'da hatta İran'ın içlerine kadar olan bölgelerde sıklıkla kullanılmıştır. İ.Ö 5-3. Yüzyıllar arasında kullanılan bu formun çift kulplu örneklerinede rastlanılmıştır. Myndos kazılarında ise 3 adet Kıbrıs üretimi olduğu

düşünülen amphora buluntusu ele geçmiştir. Bu amphora dipleri İ.Ö 4. Yüzyılın ikinci yarısı İ.Ö 3.yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen içi oyuk yüksek kaide örnekleri yer almaktadır. Bu kaide örneklerinin benzer örnekleri Khios, Samos, Knidos, Kos, Kıbrıs gibi üretici kentlerin amphora tipolojisinde görülmektedir. Bundan dolayı bu kaide örneklerinin kesin bir şekilde Kıbrıs amphorası olduğunu söyleyemeyiz. (Şenol, 2009: 105). Myndos'ta bu tip 2 adet amphora kaidesi ele geçmiştir. Bu formun benzer örnekleri Paros'ta gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında bulunan atölye atıklarında ele geçmiştir. İ.Ö 4.yüzyılın ikinci yarısı-İ.Ö 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmektedir (**Kat. No.76,77**).

3.4.Trakya Bölgesi Amphoraları:

3.4.1.Seuthopolis Amphoraları:(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No: 78-80)

Seuthopolis Trakya bölgesi sınırları içerisinde yer almaktadır. Tundxha Nehirinin üzerine konumlandırılmıştır. Seuthopolis Ege ve Karadeniz ticaret rotası için önemli bir yere sahiptir. Kazılar sırasında yoğun miktarda amphora ortaya çıkmıştır. Myndos kazılarında kaide ve ağız parçalarına rastlanılmaktadır. Ağız parçası dışa çekik üçgen form özelliklerine sahiptir. Bu örnek İ.Ö 310-260 yıllarına tarihlenmektedir (**Kat.No.80**). Amphora kaideleri Yunan Ticariamphoralarının kaideleriyle benzerlik göstermektedir. İ.Ö 310-260 yıllarına tarihlendirilmektedir (**Kat.No.78**). Kaide yapısı düz formlu ve altında oyukluk yer almaktadır. Ağız profili ise ikiye katlanmış mantar amphoraların karakteristik özelliğini yansıtmaktadır (**Kat.No.79**). Iskra Tarih Müzesi'nde yer alan Kazalak mezarlığında bulunmuş Seuthopolitan amphorası İ.Ö 270-260 yılları arasına tarihlenmektedir. Myndos'ta ele geçmiş bu amphoralarda 5 YR,6/6(Reddish Yellow), 2,5 YR,6/6 (Light Red) hamur renkleri tespit edilmiştir. Kazı çalışmalarında 3 adet amphora parçası ele geçmiştir.

Bu kentte Güney Ege (Knidos, Erythraia, Corinth)ve Kuzey ege (Thasos, Akanthos, Ainos ve Samothrace), Karadeniz amphoraları (Herakleia, Sinope ve Chersonesos) kökenli amphoralar bulunmuştur. Bazı amphoralar ise tanımlanamamıştır. Seuthopolis amphoraları 8-11 Litre kapasiteye sahip, ağız çeşitleri ve kaide yapısı düz formlu ve altında oyukluk görülmektedir (**Resim 49**). Geniş şişkin gövde yapısı karakteristik özelliklerdeb birisidir. Bu amphoraların üretimi İ.Ö 350-260 yıllarını kapsamaktadır. Seuthopolis amphoraları büyük Yunan kentlerine karşın çeşitlilik göstermektedir. Seuthopolitan amphoraları dağılım

açısından yaygın değildir. Seuthopolis amphoraları şarap üreten bazı kentler (Khios, Mende ve Thasos) 'de görülmektedir (Tzochev, 2012:2).

3.5.Dressel 'e göre sınıflandırılan amphoralar:

3.5.1.Dressel 1 Amphorası:

Dressel 1 amphoraları M.Ö IV. yy'da ortaya çıkan Greko-İtalik amphoralarından gelişen bir formdur (Paksoy,2007: 26). Bu amphoralar, Greco-İtalik formlardan sonra tipolojik olarak Latin karakterinde ilk Roma amphoralarıdır. M.Ö. II. yüzyılın III. çeyreğinde Greko-İtalik amphoralarının yerine Dressel 1 amphoraları olarak adlandırılmıştır. Dressel 1 amphoralarının bulunduğu M.Ö II. ve I. yy'a tarihlenen batıkların İmparatorluk döneminde neredeyse ikikat olduğunu göstermektedir. Dressel 1 amphoraları genellikle; üçgen kesitli dışa çekik ağız kenarına, uzun silindirik bir boyuna, boyundan başlayıp keskin bir açı yaparak omuz üzerinde birleşen kalın oval kesitli kulplara, ovoidalformlu gövdeye, içi dolu dibe doğru daralan sivri bir dip yapısına sahiptir (Baylan, 2008: 20).

Grand Conglaue'de batan ticaret gemisinin başlıca malzemelerini oluşturmaktaydı. Dressel 1 amphoralarının form olarak benzerliği Greco-İtalik form C amphora tipleriyle Dressel 1A amphora tipleri karşılaştırıldığında bu benzerlik daha açık bir şekilde gözlenmektedir. Peacock Dressel 1 amphoralarıyla ilgili arkeometrik analizlerle bazı konularda açıklığa kavuşulmuştur. Bu amphoralar İtalya'da da üretilmekteydi. Peacock arkeometrik çalışmalar boyunca onun kendi çalışmalarıyla birçok farklı atölye alanları tespit edilmiştir (Fitzpatrick,1985: 305) . Dressel 1 amphoralarının kil özellikleri, bu amphoraların üretim yerlerinin başta Campania bölgesi olmak üzere İtalya'nın Tyrrhén denizi kıyılarındaki atölyeler olduğunu göstermektedir. N.Lamboglia Dressellamphoralarını 3 gruba(1A,1B,1C) ayırmıştır (Bezecky, 2013:100). Ayrıca bu amphoralar sağlam gövdeleriyle ikinci kullanıma çok uygun olan bu formun değişikamaçlarda uzun süre kullanıldığı bilinmektedir (Şenol, 2000:116) .

3.5.1.1.Dressel 1 C Amphoraları:(Amp. Buluntuları için bkz.Kat. No:81)

Dressel 1C amphoraları kıvrımlı ağız profili, yivli kulpları ve uzun boyun yapısı karakteristik özellikleri arasındadır. Gitgide incelikli sivri gövde, kısa sivri uç şeklinde dip kısmı yer almaktadır (**Resim 50**). Bu amphoralar 2. yy sonundan 1.yy 2. çeyreğine kadar üretilmiştir. Mühürleme sistemi açısından da sık sık ağız kısmında ve nadiren de olsa kulp kısmında mühürleme görülmektedir. Mühürlerde harfler, kısaltmalar ya da semboller

kullanılmaktadır. Üretim merkezleri olarak ise; Campania, Etruria ve İspanya olarak görülmektedir. Bu amphoraların içerisinde şarap yer almaktadır. İki örnek dışında Cosa ve Algeciras'da balık sosları taşınmıştır. Bu buluntuların dağılım alanı olarak ise genellikle Batı Akdeniz'de yayılım göstermektedir (Ayrıca Doğu Akdenizde'de görülmekteydi). Onların üretim özelliği olarak volkanik siyah kum kullanılmaktaydı. Dressel 1 amphorası ünlü Tyrrhenian ve Adriatik şarabının taşınması için kullanılmış. Dressel 1 C amphoraları İ.S. 2. yy 3. çeyreği ve 1. Yüzyılın sonunda üretilmiştir (Bezecky, 2013:106).

Myndos amphoraları içerisinde Dressel 1C tipine ait örnek ortaya çıkmıştır. Form açısından yüksek, ikiye katlanmış bir ağız yapısına sahiptir (**Kat.No.81**). Oval bir şekil olan kulp yapısı uzun yapıdaki boyun kısmına iliştilmiştir. Bu amphoraların sadece ağız, bir kısım kulp ve boyun kısmı korunmuştur. Myndos'ta ele geçmiş örneğe göre ise hamur rengi olarak 2,5 YR, 6/8 (Light Red) olduğu tespit edilmiştir. Diğer tam korunmuş buluntulara göre ise bu Dressel 1 C amphoraları silindirik uzunbir gövde yapısına sahiptir. Kulp yapısı ise ince sivri bir yapıdadır. Özellikle bu tip amphoralar Efes'te görülmektedir. Aynı zamanda Magdalensberg kazısında bu tip amphoralara rastlanılmaktadır (Bezecky, 2013, Pl.19,fig.223). Dressel 1 C Amphoraları kazı çalışmalarında 1 adet bulunmuştur.

Dressel 1 amphoralarıyla ilgili arkeometrik çalışmalar önemli katkılar sağlamaktadır. İ.Ö 2.yüzyılın sonu ve İ.Ö 1.yüzyılın 1.yarisına tarihlenen İtalya'da Ponza yakınlarında bir batık tespit edilmiştir. Minerolojik, petrografik, jeokimyasal analizler neticesinde bu kapların kökeni hakkında çeşitli bilgiler elde edilmiştir. Bu kapların büyük bölgelerde çeşitli üretim yerlerinin olduğu sonucuna varılmıştır (Bezecky, 2013:106).

Çeşitli varsayımların ortaya çıkmasına da sebebiyet vermiştir. Varsayıma göre Geç Cumhuriyet gemisi Apulian kıyılarından ayrılmış ve daha sonra Campania sahil alanında Dressel 1 ve Lamboglia 2 amphoralarını yüklemiştir Gaul ve İspanya'ya yüklemek üzere içerisinde büyük ihtimalle şarap bulunmaktaydı. Bu amphoralar geminin kargo bölümünde ve çeşitli tiplerde görülmekteydi. İki farklı yerden amphoralar vardı bunlardan birisi Tyrrhenian alanından Dressel 1 amphorası ve yakın tiplerdir (1A,1B e 1C). Diğer bir yer ise Adriatik bölgesinde Lamboglia 2 ve Brindisine amphoralarıdır (Bezecky, 2013:100).

3.5.2.Dressel 2-4 Amphoraları :(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:82-90)

Dressel 2-4 amphoralarının diğere bilinen isimleri: August 5;Peacock-Williams 10;Koan; Ostia LI; Cam.182-183; Callender 2;Benghazi ER4 (Şenol, 2000: 128).

Erken imparatorluk döneminde en çok bilinen ve kullanılan amphora tiplerinden birisi Dressel 2-4 amphoralarıdır. Bu form Hellenistik Kos kaplarının kopyası olarak üretilmekteydi (Georgopoulou, 2005:180-183). Campania bölgesi'nde İ.S 1.yüzyılda kullanılan üretilen en önemli amphoratürüydü. Bu kapların yaklaşık kapasiteleri 25 lt kadar sıvı alabilmekteydi. Dressel 2-4 amphoraları Yunan adasında yer alan Kos amphoralarının evrim geçirmiş hali olarak görülmekteydi. Bundan dolayı ayırt etmek bazen zorlaşmaktadır (**Kat.No.82,83,90**). Myndos kazı çalışmalarında 47 adet Dressel 2-4 amphoraları ele geçmiştir. Bu amphoralar Kos amphoralarıyla benzerlik göstermektedir. Hamur renklerine göre atölyelere ayrılmaya çalışılmıştır ¹⁰Tipik ikiz kulplarıyla ve sivri emzik tipli kaidelerinin olması karakteristik özellik olarak görülmektedir. Myndos'ta ele geçen örneklerde sivri emzik formulu amphora kaideleri ele geçmiştir. Bu amphora kaideleri Tell Istabah Scythopolis kazılarında çıkan amphora buluntularıyla karşılaştırılabilir. Dönem olarak ise İ.Ö 2. yüzyıl ve İ.Ö 2. yüzyılın ortalarına tarihlenmektedir. Hamur renkleri olarak ise Munsell kataloğuna göre 2,5 YR,6/8 (Light Red) tespit edilmiştir (**Kat.No.84-87**). Bu tip renkler İspaya'da Katalonya bölgesinde üretim yerlerinde kullanılan hamur renklerinde birisiydi (Dyczek, 2001: 52).

Geç dönem' e doğru Dressel 2-4 amphoralarının kaide kısmının çapı küçük sivri bir form özelliği kazanmaktadır (Şenol,2003: 48), (**Kat.No.88**). Ayrıca kulp yapıları Rhodos amphoralarında olduğu gibi dirsek yapmaktadır. Myndos'ta ele geçen örnek İ.Ö 1. yüzyılın ikinci yarısın üretilmeye başlanmış İ.S 3. yüzyıla kadar devam etmiştir (**Kat.No.89**).

Çeşitli arkeometrik analizler ışığında farklı atölye alanlarıyla ilgili hamur rengi vs özellikler neticesinde sonuca ulaşılabilir. Halen daha saptanamayan atölyeler vardır (Williams,2002: 442) .

Cato'ya göre güneşte kurutulmuş üzüm ve deniz suyuyla karıştırılan bir şaraptan bahsetmektedir(http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Cato/De_Agricultura/home.html: CIV-CXXV, 112). Bu kaplar çeşitli kentlerde üretilmiştir. Kendine özgü formlar ise İtalya'da bazı kentlerde üretilmiştir. Bu tipin karakteristik özelliği olarak kısa, yuvarlak ağız yapısı, silindirik boyun, konik yukarı doğru yükselen gövde ve dip kısmı incelen bir yapıya

¹⁰ Kos ya da Dressel 2-4 Amphoraları'na ait olabilecek parçalar için bkz. Kat. No. 84-85.

sahiptir. Kulplar ikiz kulp şeklinde bir hal almıştır ve ağız yapısının hemen altına iliştirilmiştir (**Resim 51**). Dressel 2-4 amphoralarında üretim İ.Ö 1.yüzyılın 2. çeyreğinde başlayıp İ.S 2 ya da 3. Yüzyıla kadar devam etmektedir (Bezecky, 2013: 130).

Bu amphoralarda şarap taşınmış olduğu düşünülmektedir ayrıca sağlam, dayanıklı yapılarından dolayı bu kapların balık sosları, zeytinyağı taşınmış olacağına akla getirmektedir (Baylan, 2008: 22). Ayrıca bu amphoralarda defretum ve hurma da taşındığı bilinmektedir. Dressel 2-4 amphoraları 26-34 lt. Kapasiteye sahiptir (Şenol, 2000: 130). Bu form İtalya'da Campania bölgesinde, İspanya'da Catalonia, Baetica Bölgeleri'nde, Fransa'da Loire Vadisi'nde, Lyon'daİsviçre'nin batısında, İngiltere'de, Doğu Akdeniz 'de Myndos ve Halikarnassos civarında, Kos adası'da, Yumurtalık Körfezi'nde bulunan Aigeai'da Tunus'ta, Mısır'da ve bu merkezlerin dışında daha fazla üretim yerinin olduğu düşünülmektedir. Kimyasal analizler sonucunda üretim yerlerinde hetorejen bir yapının olduğunu ve hamur özelliklerinin benzer oldukları görülmektedir (Şenol, 2009: 137).

Picon'un analizleri neticesinde Kos tipi amphoraların bazı örnekleri Myndos ve Datça yarımadasıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Bu çalışmalar Kos üretimi amphoraların Dressel 2-4 amphoralarıyada Batı Akdenizdeki bazı yerlerdeki örneklerle karşılaştırılabilmektedir (Whitbread,1995: 81). Bu kaplar üçe ayrılarak sınıflandırılmıştır. Dressel 2,3 ve 4 olarak. Daha fazla detaylı olarak çalışmalara tek tip olara sınırlandırılan bu örneğe Dressel'in kitabında rastlamak mümkündür. Aslında bu amphora tipi Dressel 1 tipinin erken örneğinin değiştirilmiş şekli olarak düşünülmektedir. Seramik üreticileri tarafından da bu kap türü sık sık kopya edilmiştir. Yuvarlak dışarı doğru kıvrım yapan ağız yapısı, silindirik gövde yapısı, yukarı doğru yükselen açılı yapan kulp yapısı, ikiz kulplu kulplarıyla, yalın gövdesiyle, dip kısmına doğru incelen bir özellik göstermektedir. Dip kısmı ise ince uzun bir formda şekillendirilmiştir. İlk olarak İtalya hamuruna baktığımızda iki çeşit hamur tipi görülmektedir (Dyczek, 2001: 52).

Campania, Etruria ve Latium da ve Pompei'de görülmektedir. 2. bir hamur örneği olarak ise İspanya kil örneği vardır. Catalanian ve Baetic örnekleri bilinmektedir. Sonuç olarak 10 adet Hamur rengi ise kökeni bilinmeyen kil örneği olarak bilinmektedir. İtalya örneğinde ise açık pembe renkli Munsell Renk Kataloğu'na göre 5YR, 7/4,5YR, 7/6, 5YR,8/4, 2,5 YR, 5/8, 2,5 YR 6/8, 10 R 6/8 renkleri görülmekteydi. Bu hamur içerisinde çok fazla siyah kum içermekteydi ayrıca içerisinde yeşil kristalimsi augite de yer almaktaydı.

Kuvarz, cam ve çeşitli volkanik parçalarda yer almaktadır. Bu kapların dış yüzeyleri'nde ise beyaz, sarı, pembe ya da gri renkler kullanılmaktaydı (Dyczek, 2001: 52).

Bu renkler Munsell kataloğuna göre 10 YR 8/2-8.3.2.5 YR bu şekilde renkleri görülmektedir. İspanya'da ise karakteristik özellik olarak koyu kahverengi ya da kahverengi hamur rengi görülmektedir. Munsell 10 R 4/4-4/6, 10R 5/8, 2,5 YR, 6/8.Onların yüzeyleri bazen beyaz ya da kremrengi olarak görülmektedir. Munsell renk kataloğuna göre ise renkleri 10 YR,8.3.7.5 YR,7/6. İçerisinde ise hamur katkı maddesi olarak mika, kuvarz, granit, kuvarz yer almaktadır. Bu amphoralar en azından İtalya üretimi amphoralarına göre daha iyi bir şekilde fırınlanmıştı (Dyczek, 2001: 52).

Bu amphoraların en çok üretildiği merkez olarak İtalya'da Campania bölgesidir. Ama bu sadece İtalya ile sınırlı kalmamıştır. Akdeniz'in birçok bölgesinde de üretilmiştir. Bu bölgeler Tarraconensis, Gallia, Narbonensis, Britannia ve Anadolu kıyılarında çeşitli kentlerde üretim yapıldığı bilinmektedir. Ayrıca Myndos, Knidos, Kos Rhodos ve Theangela'da bu kapların üretildiği atölyelerin olduğu bilinmektedir (Şenol, 2003: 22). Dressel 2-4 amphoraları İ.Ö 1.yüzyıl ortaları –İ.S.2.yüzyıl sonları/3. Yüzyıl başı arasında üretildikleri bilinmektedir (Baylan, 2008: 22). Bu amphoraların en geç örnekleri Roma'nın doğusunda bulunan Via Gabina'da gerçekleştirilen kazılarda ortaya çıkarılmıştır (Şenol, 2000: 131).

3.6.İtalya Kökenli Amphoralar:

3.6.1. Lamboglia II Amphoraları :(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:91)

N.Lamboglia tarafından ilk kez Tip II olarak sınıflandırılan bu form, bilimsel tipolojide araştırmacıların adıyla anılmaktadır. Lamboglia 2 ve Dressel 6 A amphoraları tipolojik olarak birbirine benzemektedir. Lamboglia II amphoraları geniş ölçüde çeşitlilik göstermektedir. Ağız yapısı kalın ikiye katlanmış bir şekilde çıkıntı yapmaktadır. Yüksek silindirik boyun yapısı görülmektedir. Kalın oval kulp yapısı yer almaktadır (**Resim 52**). Myndos kazılarında 2 adet Lamboglia II Amphorasına ait olabilecek parça bulunmuştur. Bu amphoralar bant formunda dışa çekik, kalın ağız kenarına, kalın silindirik ve yüksek boyuna, boynun üst bölümünden başlayarak omuzda gövdeyle birleşen oval formlu sağlam dikey kulplara sahip bir form özellikleri göstermektedir. Bu amphoralar İ.Ö II. Yüzyılın sonu ile İ.Ö I.yüzyılın ilk yarısı arasında üretildikleri bilinmektedir. Myndos'ta ele geçen örneklerde

hamur rengi olarak 10 YR,8/4 (Very Pale Brown) tespit edilmiştir (**Kat.No.91**), (Şenol, 2003: 71).

Bu amphoralar'ın bazen ağız ya da kulp bölümleri mühürlü olabilmektedir. İ.Ö II. yüzyıldan İ.Ö I. Yüzyılın ortasına kadar üretilen Lamboglia II amphoraları bu tarihten sonra yerlerini benzer formu, ancak daha ince cidarlı olarak üretilen DR 1 amphoralarına bırakmıştır.

Küçük kapasiteleri ve sağlam yapılarıyla Lamboglia amphoraları İtalya'nın güneyinde üretilen şarapın Doğu Akdeniz'de birçok merkeze ulaşmasında kullanılmıştır (Şenol,2003: 70). İspanyadan Yunanistan ve Kuzey Afrika'ya yayılmıştır. Amphoralar Yunanistan, Türkiye'de ve Mısır'da ele geçmiştir. Bu amphoraların köken olarak Adriatik kıyılarından geldiği düşünülmektedir. Batı Akdeniz, Ege, Kartaca ve Karadeniz Bölgesinde dağılım gösteren bu tip amphoraların benzer örnekleri Taşucu, Anamur, Marmaris, Bodrum Müzeleri'nde bulunmaktadır ve İ.S 2.yüzyıl sonuna tarihlenmektedir (Aslan, 2015: 328).

Lamboglia II amphoralarının içerisinde zeytinyağı taşındığı düşünülmektedir. Ama Madrague de Giens batısındaki amphoralar göre ise bu amphoralarda şarap taşındığı önerilmektedir (Bezecky, 2013: 117).

3.6.2.Brindisian Amphoraları:(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:92)

Ostia LXVI, Palazzo Grubu ya da Apani Amphoraları olarak da bilinen Brindisi amphoraları ismini İtalya'nın Adriyatik Denizi kıyılarında Brundisium kentindeki üretim merkezinden almaktadır (Aslan 2015: 328). Myndos kazılarında Brindisian amphoraları 1 adet ele geçmiştir. Karakteristik özellik olarak yuvarlak dışa doğru çekik ağız yapısı, geniz boyun formu, oval bir profile sahip kulp formu görülmektedir. Bu amphoralar İ.Ö 2-1. yüzyıllar arasına tarihlenmektedir. İçerilerinde genellikle şarap taşınmaktaydırama zeytinyağı dataşındığı düşünülmektedir. Hamur rengi olarak ise 5YR,7/6(Reddish Yellow) ve yüzeyinde ise 2,5,Y,8/3(Pale Brown) Açık kahverengi astar tespit edilmiştir (**Kat.No.92**), (Bezecky,2010: 352,fig.1). Oval bir form özelliği gösteren bu amphoralar Adriatik kıyılarında farklı yerlerde görülmüştür. Amphoralar ve amphora mühürleri Brindisi yakınında üretilmiştir. Amphoralar çeşitli atölyelerde görülmekteydi (Giancola, LaRosa, Apani). İlk olarak Apani atölyelerinde kapsamlı araştırma yayınlanmıştır. D.Manacorda Giancola atölyesinde benzer formları çalışmıştır. Bu iki atölyedeki formlar birbirine benzemektedirler. Ama Giancola atölyesi daha ince uzun bir form özelliği göstermektedir. Giancola 5 -Apani 2,

Giancola 6- Apani 4, Giancola 8 -Apani3,Giancola 7tipleri Efes'te görülmektedir. Giancola 4-Apani 1 amphoraları tipolojik açıdan Lamboglia 2 amphoralarıyla benzer özellikler göstermektedir (**Resim 53**). Arkeometrik analizler neticesinde “deniz kili” ile Adriatik bölgesinde üretildiği anlaşılmıştır (Bezecky 2013: 110).

Bu amphoraların üretimi Brindisi 'de 2. Yüzyılın sonlarında başlamış ve İ.Ö. 1.yüzyılın ilk yarısında yükselişe geçmiş ve Geç Augustus dönemi'ne kadar devam etmiştir. Bu atölyeler Giancola, Apani, La Rosa'dır. Ama petrological analizler oval şeklindeki bu amphoralar İtalya'da tanımlanamadığını ortaya koymuştur. Bu amphoralarda şarap taşındığı bilinmektedir. Amphoralar Akdeniz (Tunus, İspanya, Fransa, Almanya, İtalya, Yunanistan, Türkiye, Kıbrıs, Mısır ve Karadeniz bölgelerine dağılım göstermektedir (Bezecky 2013: 110).

3.7.Tunus Kökenli Amphoralar:

3.7.1.Spatheion Amphoraları (Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No: 93-98)

Spatheia amphoraları Benghazi LR8 a,Keay XXVI, Sabratha Tip 30 ve Peacock-Williams 51 olarak da bilinmektedir (Aslan, 2015: 346). Spatheion amphoraları Bu grup amphoranın karakteristik özellikleri uzun, dar, silindirik bir gövde, ,inceltmiş sivri dip'e sahiptir. Uzun boyuna nispeten iki tane küçük kulba sahiptir. Ağız profili ise dışa doğru çevrilmiş şekilde görülmektedir (**Resim 54**). Ağız kısmının içi dışına çevrilmiş, boyun kısımlarında ise iki adet kısa kulpları vardır. Bu amphoraların üretim yerleriyle ilgili çeşitli görüşler vardır. Kil gruplarındaki farklılıklar spatheia amphoralarının birden çok bölgede üretildiklerini göstermektedir. Bu amphoraların üretildikleri yerler arasında İspanya'nın Katalunya bölgesi ve Kuzey Afrika'da Kartaca civarında bulunmaktadır (Dündar, 2012: 44).

Amphora terminolojisine göre ince uzun formlarından dolayı spate, spatheion ya da çoğul olarak spatheia olarak geçen bu amphoraların bugüne kadar saptanabilmiş iki grubu ve 6 alt grubu bulunmaktadır. Bonifay bunları üç temel tipe ayırmıştır. Uzun olarak görülen Spatheion 1 ve küçük form olarak görülen Spatheion 3 olarak sınıflandırılmıştır. Myndos kazılarında Spatheia 1 tipinin özelliklerini gösteren 1 adet amphora ele geçmiştir. Kaide sivri huni formundadır. İ.Ö 5. yüzyılın ortası İ.Ö 4. yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir. Bu amphora Spatheion 1 tipi 4 gruba ayrılmıştır. (A-D) ,Spatheion 3, ise 4 gruba ayrılmıştır. Myndos kazılarında 19 adet Spatheion amphoralarına ait parça ele geçmiştir. Bu amphoralar kendi içlerinde bazı tiplere ayrılmaktadır. Tarihleme açısından genel olarak bu amphoralar İ.5 -7 yüzyıllar arasına tarihlenmektedir. Hamur renkleri açısından ise bu amphora tiplerinde açık

sarı, açık kırmızı, açık kahverengi, gri gibi renkler tespit edilmiştir. Bu tipe ait olabilecek örnek Myndos kazılarında ele geçmiştir. Bu form diğer spatheia amphoralarına göre daha uzun bir form özelliği göstermektedir. 2,5 YR,6/8 (Light Red) hamur rengi özelliklerini göstermektedir (**Kat.No.93**). Karakteristik özellik açısından bu amphoralar küçük çapta ağız, yatay iki kulp ve sivri kaide bölümüne sahiptir (Dündar, 2012: 44).

Myndos'ta **Katalog 94** nolu Spatheia amphorasının benzer bir örneği ise Mısır'da ASbou Mina yakınlarında bulunan Karmel-Shewelky 'deki preslerde ele geçmiştir. Bu amphoralar Tip 3 olarak sınıflandırılmıştır ve 7. yüzyılın ilk çeyreği- 8.yüzyıl tarihlendirilmektedir (**Kat.No.94,95, 96**). Köken olarak ise Kuzey Afrika'da birkaç atölye vardır. Büyük amphoralar Nabeul bölgesinde Sidi Zahrani de görülmüştür (Şenol - Kerem,2000: 85-86). Myndos'ta ele geçmiş Klasik Spatheia amphoraları olarak bilinen ağız yapısı köşeli mantar profilli ağız yapısına sahip, boyun yapısı ise silindirik bir form özelliği göstermektedir. Klasik Spatheia amphoraları İtalya yarımadası, Sicilya ve Fransa kıyılarında bulunan merkezlerde yoğun olarak ele geçmelerinin yanında Doğu Akdeniz'de Kuzey Afrika'da düşük yoğunlukta ele geçmiştir (**Kat.No.97**), (Bonifay, 2004: 85,Env.No.1,6). Bonifay'a göre 3 c olarak sınıflandırılan 3 c grubu amphoralar Myndos kazılarında ele geçmiştir. Bu amphora tipi İ.Ö 7. yüzyılın sonu -6. yüzyıl arasına tarihlenmektedir (Bonifay,2004: 40,fig.3; Reynolds, 2011:110, fig:128) (**Kat.No.98**).

Bu amphoraların içerisinde ise Zeytinyağı, şarap, bal ve mercimek, garum (balık sosu) gibi ürünler taşınmaktaydı. Dağılım açısından ise Spatheion amphoraları Batı ve Doğu Akdeniz bölgesinde yayılım göstermektedir (Bezecky, 2013: 182). Simon Keay tarafından Keay 26 olarak adlandırılan bu form, Kuzey Afrika ihracatında İ.S.5.yy 6.yy sonlarına kadar kullanılmıştır. Spathenia amphoralarının üretim yerleriyle ilgili Kuzey Afrika'da Tunus civarında üretildikleri, İspanya'da ve İ.S. 6.yy sonlarından itibaren de Sicilya'da taklitleri üretilmiş olduğu düşünülmektedir (Şenol,2009:173).

Bu amphoralar dayanıklı bir şekilde üretilmekteydi. Renkleri açık kırmızı ve kahverengi olabilmekteydi ama dış kısımları sıva ile kaplanmaktaydı. Bu amphora tipleri 4. ve 7. Yüzyıllar arasında üretilmiştir (Şenol, 2009: 173).

Bonifay tarafından İ.Ö 5.yüzyıldan itibaren üretilen spatheia amphoralarının üç ana grup içerisinde ele alındığı görülmektedir. Bu ana grup ise kendi içerisinde 4 alt grubu ayrılmaktadır. İ.S 5. Yüzyılın başıyla aynı yüzyılın ortaları arasına tarihlendirilmektedir.

İkinci grup ise iki alt gruba ayrılır ve İ.S 5. Yüzyılın ikinci yarısıyla İ.S. 6.yüzyılın başı arasında tarihlendirilmektedir. AETAM'da bulunan minyatür spatheia amphorasının da içinde bulunduğu 3. Grup ise 4 alt grup içerisinde değerlendirilmektedir ve spatheia amphoralarının en geç serileri içerisinde kabul edilmektedir. İ.S 6.yüzyılın sonuyla İ.S.7.yüzyılın ikinci yarısı arasında tarihlendirilen minyatür spatheia amphoralarının taşıdıkları ürünler hakkında çeşitli öneriler sunulmaktadır. Bazı buluntulara göre ise bu amphoralar içerisinde zeytin ve balık sosu gibi ürünlerin bulunduğunu bizlere sunmaktadır. Boyut olarak ta küçük olmaları neticesinde içerilerinde kıymetli seylerin taşındığını göstermektedir (Bonifay, 2004: 125-129, fig. 67-69).

Günümüzde Tunus Doğu ve Kuzey Akdeniz bölgelerinde görülmektedir. Bu amphoralar zeytinyağı ve balık sosu için kullanılmaktaydı. Amphoralarda iki tip görülmektedir. Uzun ve kısa çeşiti vardır. Uzun çeşitinin tarihi Geç 4.yy ya da erken İ.S. 5.yy-6.yy arasında bir tarihe verilmektedir. Bundan dolayı birçok çeşiti kullanılmıştır. Bu amphora çeşitinin birçok yerde üretildiği düşünülmektedir. Ephesos'ta hem küçük hem de büyük tip örnekler bulunmuştur. Agora'da sadece birkaç parça ele geçmiştir. Uzun amphoraların katkı maddesi sert ve küçük taneler, kireçtaşı yer almaktadır. Hamurun içerisindeki boşluklar dikkati çekmektedir. Siyah ve renksiz tanelerde yer almaktadır. Küçük amphoranın üretimi ise diğerine göre farklıdır. Renk devetüyü katkı madde taneleri uzun amphoralara göre daha büyük. Kireç taşı, siyah ve renksiz taneler ve aralardaki boşluklar büyük renk olarak ise küçük amphoraların rengi açık (devetüyü) içindeki bazı katkı maddeleri ise küçüktür. Spathenia amphoraları yaygın bir şekilde batıda Doğu Akdeniz ve Kuzey eyaletlerinde ve Karadenizde'de görülmektedir (Bezecky,2005: 212).

Bu amphora tipleri taşıma işlevinin dışında, yapıların çatılarında kullanılmaktaydı. Erken Hristiyanlık yapılarında Ravenna'da İtalya'da görülmektedir (Grace, 1961: 30).

3.7.2. Africana III B Amphoraları :(Amp. Buluntuları İçin bkz. Kat. No: 99)

Silindirik Afrika amphoraları 5.Yüzyılın sonu 6. Yüzyıllar arasında görülmektedir. Keay bunların yaklaşık 30 çeşitini bizlere sunmuştur. Africana IIIB amphoraları form açısından üçgenimsi dışa doğru açılan ade kısmı ise silindirik kaide kısmına doğru daralan bir özellik göstermektedir (**Resim 55**). Myndos kazılarında Africana IIIB Amphoraları 3 adet bulunmuştur. Bu amphoralar İ.S 4.Yüzyıla tarihlenmektedir. Küçük çapta ve dış bükey ağız profilnesahiptir. Bu Amphoraların formları arasında konik bir ağız, ince uzun silindirik

boyun, kısa yassı kulplar, silindirik gövde ve sivri kaide gibi özellikler bilinmektedir (**Kat.No.99**), (Attema, 2014: 46, fig:5,6).

Köken olarak ise Nabeul ve Kuzey Afrika'da Tunus 'da görülmektedir. Bu kapların dağılım alanı ise; Doğu Akdeniz, Catalunya, Fransa'nın güneyi ve İtalya ve çeşitli örneklerin Kartaca ve Katalunya'da görüldüğü bilinmektedir. İçerisinde ise büyük ihtimalle şarap, zeytinyağı ya da balık sosu taşındığı düşünülmektedir (Bonifay, 2003: 113). İçerisinde zeytinyağı ve diğer materyallerin taşındığı kanıtlanmıştır. Sınıflandırma açısından değişik isimlerde kullanılmaktaydı. Bu tip Keay 25,3 olarak da isimlendirilmektedir (Attema, 2014: 46, fig:5,6).

3.8.Keay'in Sınıflandırmasına göre Amphora Tipleri:

3.8.1.Keay L Amphorası: (Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:100-101)

Bu tip amphoraların boyun bölümü silindirik, keskin omuz yapısı görülmektedir. Küçük yuvarlak kulpları ve yüksek kıvrılmış ağız bölümü, boyundan omuz bölümüne geçişte ise açılan bir form özelliği göstermektedir(Keay, 1984: 264).Bu amphoraların kökeninin Tunus olduğu düşünülmektedir. Keay tarafından 4.-5.yüzyılın ortasına tarihlenmektedir (**Resim 56**). Myndos kazılarında 2 adet Keay 50 amphorası ele geçmiştir. Bunlardan bir tanesi tama yakın bir şekilde bulunmuştur. Keay'ın sınıflandırmasına göre ise Keay 50 olarak sınıflandırılmıştır. Bonifay bu amphoraları İ.S 7.yüzyıl'ın ortalarına tarihlenmektedir (**Kat.No.100,101**), (Bonifay, 2004:142,fig.66,1).

3.8.2.Keay LXI/Beltran Amphoraları:(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:102-107)

Keay LXI amphoralarının bilinen diğer isimleri: Beltran 60; Sabratha Tip 23'dür.Keay LXI olarak sınıflandırılan bu amphoralar dışa çekik ağız kenarına, dudak kenarının hemen altından başlayarak konikleşen boyuna, boynun ortasından başlayarak omuzun üst bölümünde sona eren oval kesitli kulplara, kalın, silindirik gövdeye ve kısa sivri bir kaideye sahiptir. Bu amphoraların kaidelerinin üst bölümünde bir çıkıntı yer almaktadır. Kaidenin içinde görülen plastik fazlalık bu grubun tipik özelliklerindedir. Bu amphoralar Kuzey Afrika ve Güney Fransa kıyılarında bulunan merkezlerde batıklarda Keay LXI amphoraları yoğun olarak ele geçmiştir (Şenol, 2000: 239). Beltran tarafından sınıflandırılan bu amphora tipi (1970) Doğu Akdeniz'de bazı yerlerde görülmektedir (**Resim 57**). Katalan malzemeleri sayesinde dört ana

ağız ve iki dip tiplerinden oluşmaktadır. **Tip A:** Bu tip silindirik gövde 1,12 m yüksekliğinde ve 37,0 cm genişliğindedir. Bu tipe ait olduğu düşünülen ağız parçası Myndos kazılarında da ele geçmiştir(**Kat.No.107**). **Tip B:** Tip A ile benzerlik göstermektedir. Omuz kısmı daha yuvarlak bir yapıdadır. Ağız profilleri ise benzer özellik göstermektedir. Bu tipe ait olduğu düşünülen ağız parçası Myndos kazılarında da bulunmuştur (**Kat.No.108**). Myndos kazılarında Keay LXI amphoraları 13 adet ele geçmiştir (Keay,1984: 308, fig. 8).

Ağız form özellikleri ikiye katlanmış mantar formu ve kaide form özellikleri ise iç bükey bir halde girinti yapmaktadır. Kaide kısmı içi dolu bir yapıdadır. Bu bölüm ise tek bir yivle ayrılmaktadır. Gövde kısmına doğru ise genişleyen profil özelliği göstermektedir (Keay,1984: 308, fig. 8). Bonifay bu tip amphoraların Tunus kökenli olduğunu ve İ.S 7. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir (Quercia vd. 2011,82, fig.6), (**Kat.No.105**).

Tip C: Bu tipler genellikle Tip A ile benzer özellikler göstermektedir. Ama ağız yüzeyindeki konkav kıvrım 'da farklar görülmektedir. Ayrıca geniş boyun yapısı gözlenmektedir. **Tip D:** Bu tip C grubu ile benzerlikler göstermektedir. Sığ bir profil özelliği gösteren ağız yapısı mevcuttur. **Tip E:** Bu örnekler ise keskin ağız etrafında çevrelenmiştir. E tipinde Myndos kazılarında da benzer örnekler ele geçmiştir. Bu tip amphoralar Palaechristian Mezarlığı Tarragona İspanya'da görülmekteydi. İ.S 5. yüzyılın sonu ile ortası genellikle ise bu amphoralar İ.S 6.yüzyıla tarihlenmektedir (Keay, 1934,306),(**Kat.No.106**). Dip çeşitleri ise 2 'ye ayrılmaktadır. **Tip A:** Dar ve silindirik bir yapısı vardır. Bu tipte amphora kaideleri Myndos'ta ele geçmiştir. Dönem olarak ise bu amphoralar İ.S 5. yüzyılın sonu ile ortası olan dönem'e tarihlenmektedir (**Kat.No.102,103**). Kaide kısmı ise ince ve uzun bir form özelliği göstermektedir. Üst kısımda ise keskin kıvrılmış omuz ve uzun konik boyun yer almaktadır. Kulpları uzun yuvarlak bir profil özelliği göstermektedir. Myndos'ta Keay 65 A tipine ait olabilecek ağız parçası korunmuştur. **Tip B:** Kaide kısmı ise dar bir profil özelliği gösterir. Girinti görülmektedir. Bu tip amphora kaidesi Myndos kazılarında ele geçmiştir (**Kat. No.104**), (Keay,1984: 304, fig. 8).

Kuzey Afrika üretimi olan bu amphoralarda form özellikleri ve yapılan analizler doğrultusunda salamurla balık taşındığı bilinmektedir. Keay LXI amphoralarının Kartaca'da ve Sabratha'da buldukları tabakalara göre İ.S.V.yy.sonu-VI. yy'lar arasında tarihlendirildikleri bilinmektedir. Bu amphoralar Marsilya'da Bourse kazılarında İ.S.VI. yy. ikinci yarısına ve VII. yy'a tarihlenen tabakalarda ele geçmiştir (Şenol,2000: 239).

3.8.3.Keay III Amphoraları:(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:109)

Keay III amphoraları Dressel 27,Africana Piccolo, Africana I, Beltran 57, Vegas 58 olarak da adlandırılmaktadır. Form özelliği olarak silindirik bir formdadır (**Resim 58**). Bu amphoralarla ilgili ilk önemli çalışma Zevi ve Tchernia tarafından yapılmıştır. Keay III amphoralarının kökeni olarak Tunus düşünülmektedir. Bu amphoraların çeşitli tipleri bulunmaktadır. Bu amphoralar İ.S 4.– 5.yüzyıllar arasında görülmektedir (Keay, 1984: 100). Myndos kazılarında 2 adet Keay III Amphorası ele geçmiştir. Sivri yuvarlak hatlara sahip kaide yapısı mevcuttur. Gövde kısmına doğru ise genişliyen bir form özelliği göstermektedir (**Kat. No. 109**).

3.8.4.Keay XXXIV/Beltran 62 Amphoraları:

(Amp. Buluntuları için bkz.Kat. No:110)

Bu amphoralar Almagro tarafından yayınlanmıştır. Keay XXXIV amphora örnekleri Empuries de Etrüsk mezarlığında ortaya çıkmıştır. Amphoralar form özelliği bakımından silindirik bir yapıya sahiptir. Geniş omuz yapısının yanında uzun silindirik boyun yapısı dikkat çekmektedir. Ağız yapısı ise üçgenimsi bir form özelliği göstermektedir (**Resim 59**). Bu amphoraların kökeni hakkında kesin bir delil yoktur ama köken olarak Tunus düşünülmektedir. İçerisinde tam olarak ne taşındığıyla ilgili kesin bilgi yoktur büyük olasılıkla amphoralar içerisinde zeytinyağı taşınmaktadır. Myndos kazılarında Keay tarafından sınıflandırılmış bu amphoralardan 2 adet bulunmuştur. Ağız yapısı profil özelliği bakımından ikiye katlanmış ve mantar ağız form özelliğini göstermektedir (**Kat.No.110**). Beltran 'a göre bu amphoralar İ.S 4. yüzyılın 2. yarısına tarihlenmektedir. Almagro'ya göre ise İ.S.4. yüzyıla tarihlenmektedir (Keay,1984:236,Fig.98,1).

Almagro'nun önerisine göre ise bu amphoralar İ.S 4.yüzyıla tarihlenmektedir. Beltran ise İ.S 2.yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir (Keay,1984: 231).

3.8.5.Keay XXXV Amphoraları (Amp. Buluntuları için bkz. Kat.No:111):

Keay 35 amphoraları Keay tarafından Tunus kökenli olabileceği önerilmektedir (Leone, 2007: 130). Bu amphoraların ne taşıdığıyla ilgili henüz kesin veriler yoktur. Büyük ihtimalle içerisinde zeytinyağı taşındığı düşünülmektedir. Keay 35 amphoraları İ.S 6.yüzyılın sonu-İ.S 6.yüzyılın ortasına tarihlenmektedir. Benzer örnekler Schola Pracorum depozit

alanından gelmektedir. Myndos kazılarında 1 adet ele geçmiştir. Bu amphoraların ağız profili yuvarlak ikiye katlanmış bir form özelliği göstermektedir (**Kat.No.111**). Boyun yapısı silindirik gövdeye doğru açılan bir form özelliği göstermektedir. Gövde bölümü ise silindirik şişkin bir özelliktedir. Kaide bölümüne doğru ise sivri (Düğme Formlu) bir formdadır (Keay, 1984: 379), (**Resim 60**). Keay 35 amphoralarının yayılım alanı olarak ise Batı Akdeniz (İspanya, Fransa ve İtalya)'da görülmektedir. Özellikle Katalunya bölgesinde yoğun bir miktarda görülmektedir.

3.9. LR Grubu Amphoralar:

3.9.1.Late Roman I Amphoraları:(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:112-113)

Akdeniz Coğrafyasında zeytinyağı ve şarap ticaretinde kullanılmak üzere oldukça yaygın olarak üretilen ve buna bağlı olarak kullanılan Geç Roma ticari amphora formlarından birisidir (Tekocak- Zoroğlu,2013:117). LR 1 amphoraları geç antik çağ boyunca 4. ve 7.yüzyıllar arasında ticarete önemli bir yere sahiptirler (**Resim 61**). 1989 yılında Jean –Yves Empereur ve Maurice Picon İmparatorluk döneminde amphora üretimiyle ilgili verileri yayınlamıştır. Onlar LR1 amphoralarıyla ilgili 15 çeşit kil örneği tespit etmişlerdir. Araştırmalar neticesinde Kuzey Suriye, Kilikia ve Kıbrıs'ta üretimin yapıldığına dair veriler gün yüzüne çıkmıştır (Demestica, 2013: 170).

LR 1 amphoralarının birçok yerde üretimin olduğu bilinmektedir. Kilikya ve Kıbrıs'ta üretimin olduğuna dair kanıtlar bulunmuştur (Şenol, 2009: 145). Son araştırmalarda Kilikia dışında da birçok merkezde farklı tarihlerde üretildikleri ileri sürülmektedir (Aslan,2015: 336). Bu kapların şarap ve zeytinyağı taşıdıkları bilinmektedir. Ama bazı araştırmacılara göre ise sıvı olmayan mallar taşınmaktaydı (Dark, 2011: 38). Myndos kazılarında bu tip amphoralardan 10 adet ele geçmiştir. Bu amphoralar yoğunluk bakımından ise ağız kulp ve gövdeparçalarından oluşmaktadır (**Kat.No.112,113**).

Bu tipin ele geçen bütün örnekleri Marsilya kazılarında ortaya çıkınca Bonifay ve Pieri tarafından tip bakımından LR 1A ve LR 1B şeklinde ikiye ayrılmıştır. Yeni bir grup olarak ise LR1C olarak ayrılan tip ise boyut bakımından biraz daha küçük form özelliği göstermektedir. Late Roman I amphoraları genellikle sert, kumlu ve kireçli bir şekilde üretilmektedir (Baylan, 2008: 26).

LR 1 amphoraları için çeşitli adlar kullanılmıştır. Bu adlar şu şekildedir. Thomas Bii, Benghazi LR1, Agust 58, Ballana 6, Egloff 164-167, Kartaca LR1, Keay L III, Kuzmazov XIII, Peacock Form 2, Peacock-Williams 44, Sabratha Tip 27, Scorpan 8B'dir. Bu amphoraların ana dağılım bölgesi olarak ise Doğu Akdeniz ve Karadeniz bölgeleri olarak düşünülmektedir. Son veriler bu amphoraların Kilikia ve Batı Kıbrıs bölgesinde üretildiğini açıklığa kavuşturmuştur. Ayrıca Rhodos ve Ismeler (Karia) yerleri ise hariç tutulmamıştır. Paphos yakınlarında atölyeler bulunmuştur. Bu da bize Kıbrıs'ta üretimin olduğunu göstermektedir.

Bu tipin Kıbrıs'la olan bağlantısı ise; Atina agorasında ele geçen LR1 amphoralarının üzerindeki kapasite rakamları ve işaret sistemi gösterne baskıların Lang tarafından Kıbrıs modiusu olduğunu belirtmesidir. Sinop yakınlarında Demirci Karadeniz sahillerinde LR1 amphoraları benzer bir şekilde üretimin yapıldığı görülmektedir (Riley,1980: 116).

Bu kaplar altıncı yüzyılın sonlarıyla yedinci yüzyılın ortaları arasına tarihlenmektedir. LR 1 amphoraları Britanya, İtalya, Brijuni adası, Moesia ve Doğu Alpler de bulunmuştur. Aynı zamanda Mısır, Tunus, Sirenayka, İsrail, Filistin, Kıbrıs ve Ege Karadeniz bölgelerinde'de görülmektedir. Late Roman amphoraları form açısından; dışa taşkın yuvarlatılmış ağız kenarına, dudak kenarının hemen altından başlayan ve geniş bir ağızla omuzda birleşen oval kesitli, yivli kulplara, ovoidal bir gövdeye, sadece bir çıkıntıyla belirtilmiş basit bir kaideye sahiptir (Bezecky, 2005: 206).

Tipolojik olarak LR1A şeklinde adlandırılan amphoraların ağız çapları 4-8 cm.i geçmeyen, darboyunlu, omuz kısmı genişlemiş, genişleyen omuzun açısına paralel ağız kenarının altından çıkan genişlemiş, yivli kulplara, oval gövdeye ve gövdeden kaideye doğru daralan bir yapıya sahiptir. LR 1B amphoralarının ağız çapları tip 1A'larda daha geniş yaklaşık 10-12 cm arasındadır. Boyun yapısı kalınlaşmış ve boyun ile kulbun birleştiği yerde ise belirgin bir çıkıntı oluşmuştur (Baylan, 2008: 27).

3.9.2.Late Roman 2 Amphoraları:(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:114-118)

Beltran 71; Benghazi LR2;British Bi; Keay XXI; Keay LXV; Kuzmanov XIX; Peacock-Williams 43; Sabratha Tip 25 ve Scorpan 7 A isimleriyle tanımlanan Kartaca sınıflandırılmasına göre ise LR 2 adıyla anılan bu form, Pieri tarafından üç gruba ayrılmıştır (Şenol, 2003: 96). Late Roman amphoraları'nın doğu üretimi oldukları düşünülmektedir (Attema, 2014: 40).

Ege denizi'nde ve Karadeniz'de bulunan merkezlerde İ.S 2. yüzyılın ikinci yarısından itibaren üretilmeye başlamış olmalıdır. LR 2 amphoralarının form özelliği dışa çekik huni formu ağız kenarına sahip küresel gövdeli amphoralardır. Bu amphoraların gövde bölümü yivli bir haldedir (Şenol, 2003: 149), (**Resim 62**).

Myndos kazılarında 9 adet LR 2 Amphoralarına ait olabilecek amphora parçası bulunmuştur. Bu amphoraların karakteristik özelliği ise ağız kısmı yuvarlak bir yapıya sahiptir. Boyun kısmı ise silindirik bir yapıdadır. Boyundan omuz kısmına doğru ise geniş bir yapı özelliği göstermektedirler. Kulplar büyük ve yuvarlak bir yapı özelliği göstermektedirler. Boyun bölümü ise silindirik bir formdadır. Boyundan omuz bölümüne doğru geniş bir yapı özelliği göstermektedir (**Kat.No.114-118**).

Büyük olasılıkla bu amphoralar içerisinde zeytinyağı ve şarap taşındığı düşünülmektedir (Sibella, 2002: 12, fig.15). Yapılan son çalışmalara göre çam sakızı, mersin reçinesi ve terebenti de taşınmaktadır (Aslan, 2015: 338). P.Arthur LR 2 amphoralarıyla ilgili önemli atölyelerin Khios, Porto Cheli ve Argolid'deki Kounoupi de olduğunu önermektedir. Ama temel olarak ise Ege denizi'nde ve Karadeniz 'de yer alan merkezlerde üretim yapıldığını Peacock ve Williams önermektedir¹¹. Bu form Akdeniz'e geniş ölçüde yayılmıştır (Bezecky 2005: 207).

3.9.3. Late Roman 3 Amphoraları :(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:119)

Augst 55, Benghazi LR 10, Kartaca LR3, Keay LIV, Kuzmanov VII, Peacock-Williams 45, Riley MRA 3 olarak da tanımlanan amphora petrografik özellikleri nedeniyle Batı Anadolu'da üretildikleri ancak kil gruplarının farklı özellikleri nedeniyle Batı Anadolu'da üretildikleri ancak kil gruplarının farklı özellikler taşıması nedeniyle birden fazla bölgede üretildikleri kabul edilmektedir (Aslan, 2015: 339). LR3 amphorası olarak bilinen bu form yaygın olarak görülmektedir. Geç Roma döneminde çeşitli isimlerle adlandırılmıştır (**Resim 63**). Bu adlar şu şekildedir. Ballana 13 a, Benghazi Late Roman Amphora 10, British B4, Cathage Late Roman Amphora 3, Caesarea 4, Keay 54 Bis, Kuzmanov 7, Peacock-Williams 45, Scorpan 5, Zeest 95 bu kaplar form açısından ağız kısmı dar bir form özelliği göstermektedir. Bu kapların 3 değişik formu bulunmaktadır. Hafif bir şekilde içi dışına çevrilmiş, üçgenimsi ve düz profildedir. İnce uzun boyun yapısı ve bu boyun yapısına aplike

¹¹ Late Roman Amphoralarının olası dağılım alanlarıyla ilgili harita için bkz. R. Tomber & D. Williams, Late Roman Amphorae in Britain, 42-54, sf.45 ve K.Şenol, age.2003 s.96.

edilmiş küçük kulplardan oluşmuştur. Kulp yapısı olarak ise yuvarlak ve küçük kısa bir yapıdadır. Dip kısmı ise sivri bir haldedir ama LR3 amphoralarında dip kısmı çeşitlilik göstermektedir. Myndos'ta sivri dip örneği ele geçmiştir. Myndos kazı çalışmalarında 3 adet LR 3 amphoralarına ait olabilecek parçalar ele geçmiştir. Bu örnekler kaide parçalarından oluşmaktadır. Geç Roma dönemi'ne ait en bilinen küçük formlu amphoralardan biridir. LR3 formu tek kulplu amphoraların gelişmiş formu olarak bilinmektedir. Tek kulplu ve iki kulplu versiyonlu bu kaplar Geç Roma/Bizans döneminde görülmektedir. Form olarak ise hafifçe ikiye katlanmış, üçgenimsi ve düz uzun boyun yapısı, geniş gövde yapısı üzerinde şeritler yer almaktadır. Yuvarlak kulplar ise boyun kısmına iliştirilmiştir. Bu amphora tip özellikleri bakımından 1.yüzyılın ortası 4. Yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir (**Kat.No.119**), (Bezecky,2013:Plate34,fig.386).

Bu tip amphoralar genelde Efes'te görülmektedir. Bu formlar 4. Yüzyılın sonlarından 6.yüzyılın sonlarına ya da biraz daha geç döneme kadar görülmektedir. Üretim merkezleri olarak Anadolu'nun batı kıyıları önerilmektedir. Caystros Vadisi, Efes ve Meander Vadisi aynı atölye özelliği göstermektedir. R.Sauer'in yapmış olduğu analizlere göre ise köken olarak Efes düşünülmektedir (Mimaroğlu, 2011: 66).

Bu amphoraların üretim bölgelerine ait tek kanıt Ephesos civarında bulunan atölye atıklarıdır. Amphoraların içerisinde ise şarap olduğu iddaa edilmiştir. Kimyasal analizler bu amphoraların içerisinde yağ ya da merhem taşındığı bilgisini vermektedir (Bezecky, 2013:165). Atina 'da yapılan kazılarda ele geçen İ.S 1. yy.'a tarihlendirilen örneklerde, LR3 amphoralarına ait üç farklı kompozisyonu belirlenmiştir. Birinci grup kil, koyu devetüyü renki ve mikasızken, ikinci grup ise açık devetüyü renkte ve bol mikalıdır. Birinci grup kile sahip LR3 amphoraları Atina'ya İ.S.II. yy.'dan sonra ihraç edilmemiş olmalıdır. Atina'da gerçekleştirilen kazılarda ele geçen LR 3 amphoraları arasında belirlenen kırmızımsı kahve renkli bol mikalı ve yüksek derecede pişmiş, az gözenekli üçüncü grup kil kompozisyonu LR 3 amphoralarında en fazla kullanılan kil grubunu oluşturmaktadır (Şenol, 2000: 185).

LR3 amphoralarının Roma imparatorluk Dönemi'nin başlarında Batı Avrupa'da bulunan merkezlere yoğun olarak ihraç edildiği bilinmektedir. Ostia ve Marsilya'daki buluntular, bu ihracatın İ.S. 2- 3. yüzyıllarda da devam ettiğini göstermektedir. Küçük Boyutlu LR3 amphoraları 1-2 Lt kapasiteye sahipken büyük formları 6-8 Lt kapasiteli olarak üretilmişlerdi (Mimaroğlu, 2011: 67).

Batı Anadolu'da İ.Ö. 1. Yüzyıldan itibaren üretilen tek kulplu LR3 amphoralarına İ.S.4. yüzyılda ikinci bir kulp eklenmiştir. İlk örnekleri tek başına ayakta durmayı sağlayacak alçak halka kaideye sahip olan LR3 amphoralarında kaide çapının zamanla daraldığı ve kaide formunun da konikleştiği görülmektedir (Şenol, 2009: 153).

LR3 amphoralarının kullanım amaçları çeşitli olsa bile son yıllarda yapılan araştırmalarda bu tipteki amphoraların Tmolos şarabı için kullanıldıkları düşünülmektedir (Hayes, 1997: 34). Kaynaklarda LR 3 amphoralarına ait farklı tarihlendirme önerileri bulunmaktadır. Ephesos'ta bulunan örnekler M.S 1. Yüzyıldan 6.yüzyıla kadar form tipolojisi göstermektedir. İzmir agorası kazısında bulunan örnekler ise 5-7 yüzyıllar başına, Tralleis LR3 amphoralarının üretim merkezlerinden biri olmakla beraber bu merkezde bulunan örnekler 1.-4.yüzyıl arasına, Saraçhane kazılarında bulunan örnekler 1-4.yüzyıl arasına tarihlendirilmiştir (Mimaroğlu, 2011: 68).

3.9.4.LR 5 Amphoraları:(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No: 120)

İ.S.4.yüzyılın sonundan İ.S.6.yüzyılın ortalarına kadar görülen bu formlar Suriye-Filistin üretimi amphoraların Akko'daki atölyelerinde üretilmekteydi. Bu formların İ.S.9. yüzyıla kadar üretildikleri bilinmekteydi. Form olarak omuz kısmına doğru genişleyen bir özellik göstermektedir. Kulp yapısı yukarı doğru ve küçük yuvarlak profil özelliği göstermektedir. Kap üzerinde yatay çizgi yivler mevcuttur. Açık renkli LR5 amphoraları ise göreceli olarak ince uzun ve torba formu dibe sahip örneklerden oluşmaktadır. İ.S.8.yüzyılın ortalarına tarihlendirilen örnekler Ürdün'de bulunan Capernaum'da yapılan kazılarda bulunmuştur. Myndos kazılarında bu tip amphoralardan 2 adet ele geçmiştir. Bu amphoralar ağız ve boyun bölümünün korunmuş olduğu parçalardır. Ağız kısmı yuvarlak bir yapıdadır. Omuz kısmına doğru ise açılan bir yapı özelliği göstermektedir. Dış yüzeyde çark izleri mevcuttur (**Kat.No.120**).

Bu amphoralar dağılımı İ.S. 5.yüzyılın ikinci yarısından itibaren Grek Anakarası'nda bulunan merkezlere, özellikle Korinth ve Argos'a yoğun olarak ithal edildiği ve bu amphoralar sınırlı sayıda da olsa Güney Fransa'da bulunan merkezlere ihraç edildiği bilinmektedir (Şenol, 2009: 159), (**Resim 64**).

3.9.5. LRA 13/Kos Tipi 2 Amphoraları (Amp. M. için bkz. Kat. No:39-40)

Kos'ta yeralan (Halasarna Geç Roma yerleşimi İ.S V-VI) Ege denizinin güney doğusunda yer almaktadır. Çalışmalar esnasında büyük bir çoğunluğu yerel olan yaklaşık 5000 amphora bulunmuştur. Bu amphoraların kil rengi portakal kahverengi, kırmızımsı renkler olabilmekteydi. Kos LR 13 amphoralarının maksimum uzunluğu 55cm ve oval boyun yapısı ise yaklaşık 35 cm dir (**Resim 65**). Bu amphoralar İ.S 7.yüzyıllara tarihlenmektedir. Amphoraların boyun bölümlerinde mühür bulunabilmekteydi. Üzerinde Bizans imparatoru ve bir takım yazıtlar yer almaktadır (**Kat.No.39,40**).Myndos'ta bulunan örnekte de Bizans imparatoru ve imparatorun ismi yer almaktadır. Bu tip örnekler Atina'da Pnyka'da rastlanılmıştır(Diamanti, 2010: 7, fig.3.E). Bu mühür örnekleri Myndos Asar adası kazı çalışmalarında ele geçmiş Bizans dönemine ait sikkelerle benzerlik göstermektedir.¹²

Bu tip benzer örnekler Yassı Ada batığı'nda bulunmuştur (Diamanti, 2010: 2). Mühürlü LRA 13 amphoralarından 2 adet ele geçmiştir.

3.10. Diğer Tipler:

3.10.1. Samos Sarnıç Tipi Amphoraları:

(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:121-124)

Keay LXVII olarak da bilinen amphoranın üretim yeri bulunan seramik çöplükleri ile Samos adası olarak belirlenmiştir (Aslan, 2015: 328). Samos sarnıç tipi amphoralar bu adı Samos adası'nda yapılan kazılarda sarnıçta bulunan örneklerden dolayı bu ismi almıştır. Başlangıçta sadece buluntu yerinden hareketle isimlendirilen bu amphoraların, Samos Adasında üretilmiş olduklarını kanıtlayan seramik çöplükleri adada bulunmuştur (Mimaroglu,2011: 70).

Dışa çekik karakteristik ağız yapısına, üzeri yivli kulplara, kısa ve silindirik boyuna, gövdenin alt bölümüne doğru genişleyen forma ve konik içi dolu kaideye sahip olan Samos sarnıç tipi amphoralar İ.S.5.yüzyıldan itibaren çeşitli boyutlarda üretilmiş olmalıdır (**Resim 66**).Bu tip amphoralar form özellikleri açısından silindirik boyun, oval kulplar, boyun üzerinde yatay aralıklı çizgiler mevcuttur (Şenol, 2009: 157). Myndos kazılarında 15 adet

¹² bkz.<http://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=775792&AucID=1445&Lot=1331&Val=b0c49be4ed3266b397926d70484484b2>.

Samos Sarnıç Tipine ait olabilecek parçalar ele geçmiştir. Üzerlerindeki yivler ve sivri kaide yapısının olması karakteristik özellik olarak görülmektedir. Hamur renkleri açısından kırmızı ve gri renklere sahiptirler. İ.S 6. yüzyılın ikinci çeyreği ve 7. yüzyılın başı arasında tarihlenmektedir (**Kat. No. 121,122**). Myndos'tan diğer bir buluntu ise Katolog numarası 123 numaralı örnektir. Bu örnek ise Kartaca'daki İngiliz kazılarında ele geçmiştir. İ.Ö 5.yüzyılın son çeyreği ve İ.Ö 6. yüzyıllar arasında tarihlenmektedir (**Kat.No.123**). Diğer bir örnek ise İ.S 5-6. yüzyıla tarihlenen Samos Sarnıç Tipine ait olabilecek kaide parçasıdır. Myndos'taki örneğin benzeri Aina kazılarında ele geçmiştir (Mimaroglu, 2011: 69;Şekil 2) ,(**Kat.No.124**).

Boyundan omuz bölümüne geçişte yuvarlak bir yapı söz konusudur. Bu amphoraların kökeni konusunda Doğu Akdeniz düşünülmektedir. Benzer örnekler Kartaca'daki İngiliz kazılarındaki buluntular ile karşılaştırılabilmektedir. Samos Sarnıç tipi amphoralar İ.S 5. Yüzyılın son çeyreği ve İ.S 6. Yüzyıllar arasında tarihlenmektedir. Diğer bir benzer buluntu grubunu ise Constanta'daki seramikler oluşturmaktadır. Bu buluntu grubu ise İ.S. 4.yüzyıla, Beltran tarafından Sucidava'daki örnekler ise İ.S 4. Yüzyıla tarihlenmektedir (Keay, 1984: 359). Bu tip amphoralar şarap ve zeytinyağının yanında balık ürünlerinin de taşınması amacıyla kullanılmış olabileceği düşünülmektedir (Aslan,2015: 340).

Bu tipler kıyı bölgelerinde yoğun bir şekilde görülmekteydi. Kuzey Adriyatik ve iç kısımlarda Slovenia, İtalya aynı zamanda Campania İtalya'da görülmekteydi. Köken olarak ise bu amphoralar yoğun bir şekilde Samos'ta bulunmuştur. Bu tip amphoralar sadece bu bölgeyle sınırlı kalmamış aynı zamanda DoğuAkdeniz, Anadolu'nunbatısı, Meander vadisinde, Halikarnassos'unda üretimin yapıldığı kentler olarak düşünülmektedir. Amphoraların içerisinde büyük ihtimalle şarap taşındığı düşünülmektedir. .Bu amphoraların dağılımı ise Türkiye, İtalya, Doğu Alpler, Scythia–Karadeniz, Argos ve Gorgia'da bulunmuştur (Bezecky, 2013: 157). Samos Sarnıç Tipi Amphoralar İ.S. 6.yüzyılın ikinci çeyreği ve 7.yüzyılın başı arasında tarihlenmektedir. Bu amphoralar Agora M 273 amphoralarıyla benzerlik göstermektedir (Arthur, 1990: 280, fig.4).

3.10.2 Agora M 273 Amphoraları:(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:132)

Agora M 273 amphoralarının bilinen diğer isimleri Zemer 42; Samos Sarnıç Tipi amphoralar olarak adlandırılmıştır. Ege üretimi olarak sınıflandırılan bu amphora tipleri hamur özellikleri kahverengi-bej arasında, orta derecede pişirilmiş hamur özelliklerine sahiptir. Agora M 273 amphoraları için iki farklı kil grubu belirlenmiştir. Bu amphora grubu

form açısından basit yuvarlak bir ağız yapısı, kısa boynu, şişkin oval gövdesi, küçük sivri kaide özelliklerine sahiptir. Küçük yassıkulp yapıları ise ağız kısmının hemen altına iliştirilmiştir (Şenol, 2009: 157). Myndos kazılarında Agora M 273 e ait olabilecek amphora parçalarından 5 adet ele geçmiştir. Bu tip amphoraların Anadolu'da Ege bölgesine ait buamphoralar İ.S 5-6.yüzyılları arasında görülmektedir. Tip olarak ise Agora M 273 Tipi olarak sınıflandırılmıştır (**Kat. No. 132**).

Bu amphoralar İ.S.3. yüzyılın ikinci yarısıyla İ.S.5.yüzyıl arasında üretilmiştir (**Resim 67**).Amphoraların dağılımı sadece Akdenizle sınırlı kalmamıştır. Tuna Irmağı kıyısında özellikle Romanya'da bulunan merkezlere yoğun olarak ihraç edildiği bilinmektedir. M 273 amphoralarının İ.S.4. yüzyılın sonuna tarihlendirilen örnekleri Marsilya'da gerçekleştirilen kazılarda bulunmuştur. Agora M 273 amphoralarının Samos sarnıç tipi amphoralarına öncülük ettiği düşünülmektedir. Samos Sarnıç tipi ve Agora M 273 amphoraları arasında benzerlik görülmektedir (Şenol, 2009: 157).

Bu amphoraların kökeni konusunda ise Doğu Akdeniz düşünülmektedir. İçerisinde ise şarap taşınmış olabilir. Amphoraların dağılım alanı açısından Doğu Akdeniz, Karadeniz bölgesi, İtalya ve Fransa görülmektedir (Bezecky,2013: 157).

Opait'in raporuna göre ise dağılım alanı açısından Scythia burnunun yanısıra Atina, Thasos ve Marseilles'de görülmüştür. Bazı örnekler ise Beirut kazısında ortaya çıkmıştır (Reynolds, 2010: 109,fig.6 i).

Bu amphoraların taşıma kapasitesinin yaklaşık olarak 43,5 sextarius (yaklaşık 31,6 litre) olduğunu Canosa'da yapılan kazılarda ele geçen ve İ.S.5. yüzyılın başlarına tarihlenen örneklerden bilmekteyiz (Şenol, 2009: 156). İ.S IV. yy.'a tarihlendirilen Yassıada Batığı, bu amphoraların tarihlendirilmesinde büyük bir önem taşımaktadır. Ayrıca Ampueias Nekropolü'nde ortaya çıkarılan Agora M 273 amphoraları da tarihlendirmeyi doğrulamaktadır (Şenol, 2000: 194).

3.11.Tanımlanmayan Parçalar :(Amp. Buluntuları için bkz. Kat. No:138-155)

Buluntular içerisinde tanımlanamayan parçalarda bulunmaktadır. Buluntu bakımından tiplerinin zor anlaşılmasından dolayı bu sınıflandırma içerisinde yer almıştır. Yaklaşık 18 adet tanımlanamayan amphora parçaları vardır.

3.12.Amphora Tıpararı:(Amp. Buluntuları için bkz.Kat. No:156-158)

Antik çağda uzun süren deniz yolculukları nedeniyle içerisindeki malzemenin korunması için tıpalama yöntemi kullanılmıştır. Bu sıvıların iç çeperlerin reçine veya zift ile sıvanması yeterli bir yöntem olmadığından dolayı tıpalamaya da ihtiyaç duyulmuştu. Tıparlar günümüze kadar dayanabilen malzemenin ya da dayanamayan malzemelerden oluşmaktaydı.3 çeşit tıpalama yöntemi bilinmekteydi. Bunlardan birincisi çığ kil ile tıpalama yöntemidir. Bu tip tıpalama yöntemi Kenan amphoralarında görülmekteydi. Tıparların iç kısmındaki izlerden dolayı bu kil koyulmadan önce asma yaprağı ya da kumaş konulmaktaydı. Antik çağda Suriye, Filistin ve Mısır'ın yer aldığı coğrafi bölgede amphoraların kapatılması için kullanılan bu yöntem Roma dönemi'ne kadar süreklilik göstermektedir. Diğer bir yöntem ise Pişmiş toprak tıparlardır (Doğır, 2005: 41).

Bu tıparlar Çığ Kil tıparlara göre daha yoğunmiktarda görülmekteydi. Bunlar özel olarak ya da gövde kısmının yontulmasıyla elde edilmekteydi (Bass-Doorninck, 1971: 34).

Bu tip amphora tıpararı Myndos buluntuları içerisinde yer almaktadır. Myndos'taki bulunan örnekler Bodrum yakınlarında ele geçen İ.S 7. Yüzyıla tarihlenen Yassıada batığında ele geçmiş kil tıparlar ile karşılaştırabilmektedir. Diğer bir örnek olan mantar tıparlar ise ilk olarak İ.Ö 6.yüzyılın ikinci yarısından günümüze kadar süreklilik göstermektedir. İspanya, Sardunya ve Sicilya'da bulunan mantar ağaçlarından yapılan bu tıparlar, hafif ve esnek olmaları, su, yağ ve diğer sıvıları geçirmemeleri nedeniyle günümüze kadar kullanılmıştır (Doğır, 2005: 46).

Myndos kazıları sırasında 13 adet amphora tıparası ele geçmiştir. Bunlar pişmiş topraktan yapılmış tıpa örnekleridir. Örneklerin büyük bir çoğunluğu kırık olan amphora parçalarından yapılmış olduğu izlenimini vermektedir. Tıparların üzerindeki yivleri amphoralarla karşılaştırabiliriz.

4.1. Myndos'ta Şarap ve Amphoralarla ilgili bilgiler:

Atinalı Mynesitheus'un bahsettiğine göre Kırmızı şarap vücut gelişimi için, beyaz şarap idrar sökücü özelliği olan ilaç, sarı şarap ise yiyeceklerin sindiriminde kolaylık sağlayan özelliği vardı (Athenaenus, 1927: 143). Antik çağda sarabın içerisine çeşitli baharatlar ve deniz suyu karıştırılmaktaydı. Hallikarnassos ve Myndos kentlerinin şarapları Athenaenus tarafından şu şekilde bahsedilmektedir. "Şarabın içerisine konulan deniz suyu özenli bir şekilde yapılırsa baş ağrısına neden olmazdı, kalın bağırsak problemlerini çözer, mide problemlerini, şişkinliği ve sindirime yardımcı olurdu" şeklinde bizlere bilgilerini sunmuştur (Briese, 2005:184). M.S. 3. yüzyılda yaşamış Naukratisli Antik yazar Athenaenus Myndos ve Hallikarnassos dışında, Kos, Rhodos, Knidos kentlerinin de içerisnde deniz suyu olan şarap ürettiklerinden bahsetmektedirler (Athenaenus, 1927: 143). Ayrıca Strabon İ.Ö 4. yüzyılda Karia bölgesinin şarap üretimiyle ilgili üne sahip olduğundan şarap üreten merkezler içerisnde Herakleia, Halikarnassos, Myndos, Knidos ve Rhodos Peraiası gibi kentler bilinmektedir. Ayrıca bu kentler ekonomik gelişmeye yardımcı olan kentler arasında yer almaktadır (Diler,2008:138).

Myndos'ta Antik çağ limanının doğu yakasındaki alçak yamaç üzerinde yerli kayaya oyulmuş bir şarap presine ait kalıntılar saptanmıştır. Myndos şarap presi, dikdörtgen şeklinde toplama havuzu ve ona uzun kanallarla bağlanan yaprak şeklinde pres yatakları bulunmaktadır (Pişkin, 2007: 60), (**Resim 68 a,b**).

Kente şarap presinin olması burada şarap üretimin olduğunu bizlere sunmaktadır. Athenaenus 'un da bahsettiği gibi Myndos kentin'de şarabın içerisine deniz suyu karıştırmaları ve kendi ürettikleri amphoraların içerisine bu şarabı koyup ihraç etmiş olabilirler.

Kentin Dressel 2-4 ve Kos amphorası ürettiği bilinmektedir. Yoğunluk bakımından da Dressel 2-4 ve Kos amphoraları yoğun olarak ele geçmiştir¹³. DR 4 formunun üretildiği atölyeler arasında Myndos, Knidos, Kos, Rhodos ve Theangela yer almaktadır (Şenol, 2003: 47).

---

¹³ Amphoraların tiplere göre yoğunluğu için bkz. Grafik 1.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME:

Antik dönemin önemli kentlerden biri olan Myndos'da ele geçen amphora ve amphora mühürlerinin incelendiği bu çalışmada, kullanılan amphora tipleri, formları, tipolojileri ve özelliklerine göre değerlendirilip, benzer örneklerle karşılaştırmalar yapılarak incelenmiştir. Ancak çoğu örneğin kırık ele geçmesi ve sağlam buluntuların azlığı, eserlerin gruplanıp sınıflandırılmasında zorluğa neden olmuştur. Bu tip örneklerde özellikle kaide formundan, ağız kenarı profilinden, kil yapılarından yararlanılmış, benzer örneklerle karşılaştırmalar yapılarak sonuca gidilmeye çalışılmıştır.

Yapılan araştırmalar neticesinde 157adet kırık parçadan yola çıkılarak yoğunluk açısından bakıldığında Rhodos, Knidos, Kos, Dressel 2-4 ve Nikandros grubu /Mantar ağızlı amphoraları örnek olarak gösterebiliriz (Bkz. GRAFİK 1). Buluntu yoğunluğu içerisinde Kos ve Dressel 2-4 amphoraları önemli bir yer tutmaktadır.

Empereur ve Picon Kos amphoralarının farklı kentlerde üretildiğinden bahsetmektedirler. Bu kentler Datça peninsula Knidos ve Bodrum Peninsula'daki Myndos olarak bilinmektedir (Whitbread,1995: 81). Burada yapılan araştırmalar sonucunda kentte yerel atölyelerin olabileceğinden bahsedebiliriz (Şenol, 2003: 45). Picon'un analizleri Kos tipi amphoraların Myndos ve Datça yarımadasıyla ilişkili olduğunu göstermektedir Kos amphoralarının Kimyasal analizler sonucunda üretim yerlerinde hetorejen bir yapının olduğunu ve hamur özelliklerinin benzer oldukları görülmektedir (Whitbread,1995: 81).

Myndos'a ait amphora mühürü ele geçmemiştir. Kentin amphoraların üzerinde mühür kullanıp kullanmadığı bilinmemektedir. İleriki dönemlerde yapılacak olan kazılar sonucunda kentin amphora mühürü olup olmadığı açıklığa kavuşacaktır.

Bu çalışmalar Kos üretimi amphoraların Dressel 2-4 amphoraları ya da Batı Akdenizdeki bazı yerlerdeki örneklerle karşılaştırılabilmektedir (Peacock-Wiiliams, 1986: 105). Kos ve Dressel 2-4 amphoraları dışında Knidos, Rhodos, Khios, Erythrai, Thasos, SolokhaI. Kıbrıs, Seuthopolitan, Dressel 1 C amphoraları, İtalya üretimi olan Lambolia Brindisian tipleri, Keay'in sınıflandırmış olduğu Tunus kökenli (Keay L,LXI, III, XXXIV, XXXV) amphoralar, Kuzey Afrika'da yoğun miktarda üretilen Spatheia ve Africana IIIB amphoraları buluntu grubu içerisinde yer almaktadır.

Myndos Kazısı'nda şu ana kadar ele geçen Geç Roma-Erken Bizans Dönemine ait amphoraların tümü kırık ve noksan halde bulunmuşlardır. Bu amphoralar İ.S. 5.-6.yüzyıllar arasında oldukça yaygın bir coğrafyada, ticarete bağlı olarak, yoğun olarak kullanılmışlardır. Bir diğer grup ise Samos Sarnıç amphora tipine ait amphora diplerinden oluşmaktadır. Köken olarak Samos ve Güney Ege kıyılarında üretilen bu amphora grubu İ.S.4.-6. yüzyıllar arasına tarihlendirilmektedirler. Roma dönemine ait olduğu düşünülen yoğun miktarda spatheia amphora buluntularına rastlanılmıştır. Ayrıca Agora M 273,Küresel Bizans Amphoraları, Erken Bizans amphoraları ve Erken Orta Çağ Amphoraları buluntu grubu içerisinde yer almaktadır. Diğer bir buluntu grubunu ise amphora tıparları oluşturmaktadır. Kazı çalışmalarında 13 adet ele geçmiştir. Bu tıparlar zamanla bozulmuş ya da kırılmış amphoraların gövde kısımlarından yapılmış olduğu amphoraların yüzeyine benzerliğinden anlaşılmaktadır.

Amphoraların tarihsel yoğunluğu açısından ise İ.Ö 6. yüzyıldan İ.S 7. yüzyıla kadar süren geniş bir periyottan amphora parçaları ele geçmiştir¹⁴. İ.Ö 3. yüzyıl da ve İ.S 5 yüzyıllarda amphoraların miktarı artmaktadır. Bu durum Myndos'un refah seviyesinin artmasıyla bağlantılı olabilir. Kent İ.Ö 197 yılında Rhodos hâkimiyetine girmiştir. Bundan dolayı Rhodos amphoralarına ait olabilecek buluntular yoğun olarak ele geçmiştir. Hemen hemen her dönemde amphora buluntuları yer almaktadır. Asar adasının'da İ.S 4-7 yüzyıllara ait amphora buluntuları yoğun bir şekilde ele geçmiştir. Bu yoğunluk bir bakıma adada yer alan Bazilika yapısıyla ilişkili olabilir. Yani daha çok Geç döneme ait olabilecek örnekler mevcuttur. 2006 yılında yapılan kazı çalışmaların da ise Klasik, Hellenistik, Geç Roma-Erken Bizans dönemlerini kapsayan seramikler ele geçmiştir.

Amphoraların hamurlarında herhangi bir analiz yapılmamıştır. Hamur renkleri tiplere göre ayrılarak hangi tip amphoralarda hangi kil rengi yer aldığı saptanılmıştır¹⁵ Oluşturulan bu grafik' e göre Kos, Rhodos ve Spatheia amphoralarında çeşitlilik göze çarpmaktadır. Antik çağda çoğu kent Kos ve Rhodos amphoralarını üretmekteydi. Büyük ihtimalle Myndos antik kentine de farklı kentlerden malların geldiği düşünülmektedir.

---

¹⁴ Amphoraların kronolojik yoğunluğunu gösteren veri için bkz.GRAFİK.2.

¹⁵ Hamur renklerinin göre sınıflandırılması için bkz.GRAFİK 3.

Myndos'ta ele geçmiş amphoralar neticesinde, Katalunya bölgesi, Birindisi, Tunus, Seuthopolis, Thasos, Knidos, Khios, Kos, Rhodos, Erythrai, Kıbrıs, Güney Filistin gibi yerlerden amphoralar Myndos'a ithal edildiği dşnlmektedir¹⁶.

Kazı çalışmalarında bulunan amphoralar için herhangi bir arkeometrik çalışma yapılmamıştır. Ele geçen buluntular neticesinde genelde hangi tip amphoralar da ne tür malzemenin taşındığı bilindiğinden dolayı ithal edilen ürünler arasında zeytinyağı, şarap, bal, mercimek ve çeşitli bakliyatlar, garum (balık sosu) olabileceği düşünülmektedir.

Daha sonraki yıllarda kazılarda ele geçecek malzemeler üzerine yapılacak inceleme ve araştırmalar, kentin seramik üretimi, stili ve gelişimi konusunda önemli bilgiler verecek ve konuyla ilgili bilgimizin artmasında bizlere önemli katkılar sağlayacaktır.

---

¹⁶ Myndos olası ticaret rotası için bkz. Ek.5.Harita.

KAYNAKÇA

- ADRAMOV, A.P. ,(1993), “ Anticeskie Amporni”, **Bosforski Cvornik 3**, Moskova, ss.4-135.
- ALKAÇ Erkan (2013), "Silifke Müzesi'nden Doğu Akdeniz Üretimi Amphoralar", **Cedrus The Journal of MCRI**, ss. 107-124.
- ALPÖZEN Oğuz (1975),"Bodrum Müzesi Ticari Amphoraları" ,**TAD**, Sayı XXII-2, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- ALPÖZEN Oğuz, BERKAYA Bahadır, ÖZDAŞ Harun (1995) **Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları Eski Çağda Akdeniz Deniz Ticareti- Bodrum**, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Yayınları II, ss.1-125.
- ARİEL Donald - FİNKİELSZTEJN Gerald (1994), “Stamped Amphora Handles”, **TelAnafa I, i, Final Report on Ten Years of Excavation at a Hellenistic and Roman Settlement in Northern Israel**, Ann Arbor, ss.183-240.
- ARTHUR Paul, (1989b), "Aspects of Byzantine Economy: an Evaluation of Amphora Evidence from Italy”, **Recherches sur la céramique Byzantine. Athens 1987. Bulletin de correspondance Hellénique. Supplément 18**: ss.79-93.
- ARTHUR Paul. (1990), "Anfore dall'alto Adriatico e il problema del Samos Cistern Type", **Aquileia Nostra 61**,ss. 282-295.
- ARTHUR Paul (1993) , Early Medieval Amphorae the Duchy of Naples and the food supply of Rome Medieval Papers of the British School at Rome, Volume 611, November 1993, ss.231-244.
- ASLAN Erdoğan (2015), "Kekova Adası 2012-2013 Yılı Sualtı Araştırmalarında Bulunan Amphoraların Tipolojik Değerlendirmesi",**Mersin Üniversitesi Kilikia Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayınları**, Olba XXIII,2015,ss.321-368.
- ATHENENAEUS (1927), **Deipnosophistae**. Çev. Charles Burton Gulick, Harvard University Press, Cambridge.
- ATTEMA Peter, Derks Ton Tol, G.W,(2010), “The Carta Archeologica of Nettuno, Evidence for Late Antique and early Medieval Settlement on The Coast of South Lazio Near Antium and Torre Astura (Italy)” , **LRCW I. Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry**. British Archaeological Reports International Series 2010,ed.M. Pasquinucci, S. Menchelli & S. Archaeopress, Oxford, ss.447-457.

- ATTEMA Peter (2014), A Road Station On The Tabula Peutingeriana. Excavations At Astura, (39-50) LRCW 4, Volume 1, Bar International Series 2616 (I) ed. N. Poulou-Papadimitriou, E. Nodarou and V. Kilikoglou, Oxford, Informaion Press, 2014, GJIS TOL, ss. 39-50.
- BARKER Craig (2004) "The Use of Rhodian Amphorae in Hellenistic Graves at Nea Paphos, Cyprus," **Transport Amphorae and Trade in Eastern Mediterranean Acts of the International Coloquim at the Danish Institute at Athens Volume 5**, Aarhus University Press, Aarhus, 73-84.
- BASS Georg - DOORNINCK F.H. Van (1971), "A Fourth -Century Shipwreck at Yassi Ada", **AJA**, Vol 75, No:1, Jan. 1971, ss. 27-37.
- BAYLAN Saadet (2008), Tralleis kazilarinda ele geçen amphoralar, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aydın.
- BERNDT M. (2003), Funde aus dem Survey auf der Halbinsel von Milet (1992-1999), Kaiserzeitliche und frühbyzantinische Keramik, International Archäologie, Band 79, Rahden/ Westf.
- BEZECKY Tamas (1998), "Amphora Types of Magdelensberg", **Arheoloski vestnik** (Arh. vest.) 49, ss. 225-242.
- BEZECZKY Tamas (2005) , "Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos", **Late Roman Amphorae From The Tetragonos Agora In Ephesus**, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien.
- BEZECKY Tamas (2010) , "Trade Connection Between Ephesus and Adriatic Region", **Histria Antiqua**, 19, ss. 351-358.
- BEZECKY Tamas (2013) , **The Amphorae of Roman Ephesus**, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften OAW, Wien.
- BONIFAY Michel (2003), "La céramique africaine, un indice du développement économique?" **In Antiquité Tardive**, ss. 113-128.
- BONIFAY Michel, (2004) , "Etudes sur la céramique romaine tardive d'Afrique", **BAR Int Series 1301**, Oxford, s. 1-525.
- BÖRKER Christoph - BUROW Johannes, (1998), **Die Hellenistischen Amphorenstempel Aus Pergamon**, Deutsches Archäologisches Institut, Berlin.
- BRIESE Maria Berg (2005) Trade Relations in the Eastern Mediterranean from the Late Hellenistic Period to Late, Acts from a Ph.D seminar for young scholars Sandbjerg

- Manarhouse,12-15 February 1998,Ed. Maria Berg Briese &Leif Erik Vaag,University Press of Southern Denmark.
- BULBA Mustafa(1994) , Kaunos Tapınak Terasından Amphora Dipleri, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- C.G. KOEHLER-M.B. WALLACE, (1987), “The Transport Amphoras: Description and Capacities, The Hellenistic Shipwreck at Serçe Limanı, Turkey: Preliminary Report”, Ed. Pulak, C. Townsend R.F.AJA, Vol.91,no.1,ss.31-57.
- CANKARDEŞ ŞENOL Gonca (1996) , "Some Rhodian Amphora Handles in the İstanbul Museum",**Arkeoloji Dergisi IV**, İzmir 1996,ss.37-57.
- CANKARDEŞ ŞENOL Gonca (2000), **İskenderiye (Mısır) Kazılarında Ele Geçen Hellenistik Dönem Amphora Mühürleri**, Ege Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- CANKARDEŞ ŞENOL- Şenol Ahmet Kaan - Doğer Ersin,(2004) “Amphora Production in the Rhodian Peraia in the Hellenistic Period”,**Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean, Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens, September 26-29, 2002**, Amphora Production in the Rhodian Peraea in the Hellenistic Period, Ed. Jonas and John Lund, Monographs of the Danish Institute at Athens Volume 5,Aarhus University Press, Atina, ss.353-359.
- CANKARDEŞ ŞENOL Gonca (2006), **Klasik ve Hellenistik Dönem’de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler ve Mühürleme Sistemleri**, Ege Yayınları, İstanbul.
- CANKARDEŞ ŞENOL Gonca ALKAÇ Erkan (2007),“Amphora Mühürlerinde Rhodos, Knidos, Kıbrıs ve Lokal Üretim, NAGIDOS”, **Results of an Excavation in an Ancient City in Rough Cilicia**, Ed. S.DURUGONUL, ADALYASuppl. Ser. 6, Antalya, s. 241-297.
- CANKARDEŞ ŞENOL Gonca (2007 a) Stamped Amphora Handles Found in the Rescue Excavations of CE Alex in Alexandria Cahiers de la Céramique Egyptienne 8,Vol.1,2007,ss.33-56.
- CANKARDEŞ-ŞENOL Gonca, (2007 b), "Stamped Amphora Handles from Assos – Turkey",**Arkeoloji Dergisi 2007/2**,ss.109-131.
- CANKARDEŞ ŞENOL Gonca (2008), “Amphora Üretim Merkezleri Işığında Hellenistik Dönem’de Anadolu’da şarap üretiminin İzleri”, **Antik Çağda Anadolu’da Zeytinyağı ve Şarap Üretimi**, Ed. Ü. Aydınöğlu, A.K. Şenol, İstanbul, 2010, ss. 123-134.

- CANKARDEŞ Şenol Gonca- CANOĞLU (2009) ," Eme, Mısır –Alexandria Greko-Romen Müzesi'nde Bulunan Düğme Formlu Mühürler",**Ege Üniversitesi Arkeoloji Dergisi Ayrı Basım, XIV**,2009/2,ss.109-218.
- CANKARDEŞ ŞENOL Gonca (2010) "Nikandros Grubu: Gruba Ait Amphora Mühürlerinin Kalıp Çalışmaları",**Olba XVIII**,2010, ss. 125-139.
- CANKARDEŞ ŞENOL Gonca (2010 a), "Amphora Üretim Merkezleri Işığında Anadolu'da şarap üretiminin izleri,"**Antik Çağda Anadolu'da Zeytinyağı ve Şarap Üretimi**, Ed.Ümit Aydınoğlu –A.Kaan Şenol, KAAM, Mersin, ss.123-134.
- CANKARDEŞ ŞENOL Gonca (2012), "Alexandria Shatby Nekropolisinde Ele Geçen Amphora Mühürleri",**Arkeoloji Dergisi, Volume XVII**, ss. 97-103.
- CANKARDEŞ Şenol Gonca - ŞENOL Ahmet Kaan (2013), "Preliminary Remarks on Cypriot Amphorae and Stamps from Alexandria",Aarhus, ss. 61-84.
- CANOĞLU Emel (2011) Amphora Mühürlerinden Hareketle Klasik ve Hellenistik Dönemlerde Thasos ve Doğu Akdeniz Ticari İlişkileri, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- CORREMANS M.POBLOME, J, Bes P. WAELKENS M.(2010), "The quantification of amphorae from Roman Sagalassos, Southwest Turkey",**Analysing Pottery**, Bratislava, 2010,Comenius University in Bratislava.
- COWIN M.M. (1986) ArtifactsRecovered off The Southwestern Turkish Coast By Institute Of Nautical Archaeology Shipwreck Surveys In 1973 and 1980,Master Thesis, August.
- COX James J.C,A (1976) Rhodian Potters Date- Stamp, Andrew University, Auss14.149-156.
- DARK Ken (2011), **Byzantine Pottery**, Tempus Press, United Kingdom.
- DEMESTİCHA, S. (2005), "Some thoughts on the production and presence of the Late Roman Amphora 13 on Cyprus". In M. B. Briese and L. E. Vaag (eds.), **Trade relations in the Eastern Mediterranean from the Late Hellenistic Period from Late Antiquity: the ceramic evidence**, Odense, University Press of Southern Denmark, ss. 169-178.
- DEMESTİCA Stelle (2013), "Amphora Typologies, Distribution, and Trade Patterns: The Case of the Cypriot LR1 Amphorae",**The Transport Amphorae and Trade of Cyprus**, Edited by Mark L.Lawall &John Lund, Aarhus University Press, Aarhus, ss.169-178.
- DEMİR Muzaffer (2008),"Büyük İskender ve Karia",**Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE)**, **Güz 2008**,Sayı 21.

- DIAMANTI Charikleia (2010),"Stamped Late Roman/Proto-Byzantine Amphoras from Halasarna of Kos", **Rei Cretariae Romanae Favtorvm Acta** **41**, ss.1-8.
- DİLER Adnan (2008) 'Olive oil and Wine Production of the Halikarnassos Peninsula in Karia, **Antik Çağda Anadolu'da Zeytinyağı ve Şarap Üretimi**, Ed. Ü. Aydınoglu, A.K. Şenol, İstanbul, 2010, s. 136-183.
- DOĞER Ersin (1994) "Rodoslul Çömlekçi Hieroteles", **Arkeoloji Dergisi** **II**, E.Ü.Ed.Fak. Yay, ss.195-218
- DOĞER Ersin -ŞENOL Ahmet Kaan (1997) "Rhodos Peraiasında İki Yeni Amphora Atölyesi", **Arkeoloji Dergisi** **IV**, İzmir, ss.59-73.
- DOĞER Ersin.-CANKARDEŞ ŞENOL Gonca (1997a),"Batı Anadolu'daki Yüzey Araştırmalarında Ele Geçmiş Bir Grup Amphora Mühürü", **Arkeoloji Dergisi**, **V**, İzmir, ss.33-50.
- DOĞER Ersin (2005),**Antik Çağda Amphoralar**, Sezgi Yayınevi, İzmir.
- DRESSEL Heinrich (1899), **Corpus Inscriptionum Latinarum**, Volume XV, Berlin.
- DÜNDAR Erkan (2012) , "A Group of Amphorae from Side Museum and a New Type of Amphora: The Lycian Amphora?,"**Archaeologischer Anzeiger**, 1.Halbband, ss. 43-61.
- DYCZEK Piotr (2001) , **Roman Amphorae of the 1st-3 rd centuries AD found on the Lower Danube**, Basım wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- EMPEREUR J.Y.- Picon, M (1986) " Des ateliers d'amphores á Paros et á Naxos",**BCH CX**, IÉtudes, Paris.
- EMPEREUR Jean Yves-TUNA (1988) , Numan "Zenon de Kaunos et l'Épave de Serce Limani" **BCH**112.
- EWART George Bean (1974) **Kleinasien**, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart.
- FİNKİELSZTEJN Gerald (2004), "Koan Amphorae Imported in the Southern Levant in the Hellenistic Period",Ed.Kerstin Höghammar, **Boreas** **28**, Uppsala,2004,ss. 154-164.
- FİTZPATRİCK Andrew (1985),"The Distribution of Dressel 1 Amphorae in North-West Europe", **Oxford Journal of Archaeology**, Volume 4,Issue 3,November, ss. 305-340
- GARLAN Yvon (1999) "Les Timmbres Amphoriques De Thasos", **École Française D' AthÈnes** **6**, Rue Didotou, Gr-10680 AthÈnes.
- GASSNER Verena, **Fabrics of Chios**, www.facem.at (26.04.2011).
- GEORGOPOULOUVictoria (2005), "The ceramic Evidence, The Dissemination of Transport Amphorae from Cos A Contribution to the study of the Coan trade inthe Eastern Mediterranean during the Hellenistic Period",**The relations in the Eastern**

- Mediterranean from the Late Hellenistic Period to Late Antiquity**, Narayana Press, Danimarka, ss.180-183.
- GJERSTAD Einar (1946), "Decorated Metal Bowls from Cyprus", **Opuscula Archaeologica** 4, ss. 1-18.
- GÖNANSSON Kristian (2013), **Transport Amphorae and Trade of Cyprus, Cypriot Basket –handle Amphorae in Hellenistic Cyrenaica**, Aarhus University Press, Aarhus, ss.47-50.
- GRACE Virginia (1934), **Stamped Amphora Handles Found in The Athenian Agora 1931-1932**, Ares Press, 1934, Atina.
- GRACE, Virginia R. (1949) "Standard Pottery Containers of the Ancient Greek World" in Commemorative Studies in Honor of Theodore Leslie Shear, **Hesperia Supp** 8, 1949, ss. 175-189.
- GRACE Virginia (1950), "The Stamped Amphora Handles", **Tarsus I**, Excavations at Gözlükule, ed. Hetty Goldman, ed., Princeton .
- GRACE Virginia (1953), "The Eponyms Named on Rhodian Amphora Stamps ", **Hesperia** 22,2, ss.116-128.
- GRACE Virginia (1961), **Amphoras and The Ancient Wine Trade**, American School of Classical Studies at Athens, Princeton, New Jersey, 11.
- GRACE Virginia (1965) R. "The Commercial Amphoras" in "The Antikythera Shipwreck Reconsidered", **TAPA NS** 55,3, ss. 5- 17.
- GRACE Virginia (1970), Savvatiadou Petropoulakou, Les timbres amphoriques grecs. in Exploration archéologique de Dilos faite par l'Ecole française d' Athènes 27: L' flot de la maison des comid, ss.277-382.
- GRACE Virginia, (1985) The middle Stoadated by Amphora Stamps, **American School of Classical Studies at Athens, Hesperia** 54 No:1, ss. 1-54.
- HAROLD B. (1981) Mattingly, "Coins and Amphoras-Chios, Samos and Thasos in the Fifth Century B.C.", **The Journal of Hellenic Studies, Vol. 101** Published by: The Society for the Promotion of Hellenic Studies Stable, ss. 78-86.
- HAYES J. (1992) ,Excavations at Saraçhane in İstanbul Volume 2 The Pottery, Princeton.
- HAYES, J. (1997), **Handbook of Mediterranean Roman Pottery**, Londra.
- HEİNA A., GEOGOPOUNU V., NODAROU E. , KİLİKOĞLOU V. (2008) , "Koan Amphorae from Halasarna investigations in a Hellenistic Amphora Production Centre" , **Journal of Archaeological Science** 35, 2008, ss. 1049-1061.

- HERODOTOS (1983), **Herodot Tarihi**,3.Kitap, Türkçesi Müntekim Ökmen, İkinci Basım, İstanbul.
- HERODOTOS (2004), **Herodot Tarihi**, Çev. Müntekim Ökmen, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul.
- HOMEROS (2013), **Odysseia**, Çev. Azra Erhat & A.Kadir, CanYayınları, İstanbul, II.
- HUYSECOM Stéphanie (2004),“Ausgrabungen und Forschungen: Matrizengeformte hellenistische Terracotten, Amphorenstempel, Grabungen, 1964-2001”, 1 vol. by Nina Mekacher, Marek Palaczyk, Esther Schönenberger, Nouvelle Série, **Eretria**, XII, Fasc. 1, 2004, ss.186-228.
- JACOBSEN Karsten W,(2002) ," Regional Distribution of Transport Amphorae in Cyprus in the Late Roman Period", **Transport Amphorae and Trade in Eastern Mediterranean Acts of the International Coloquim atthe Danish Institute at Athens Volume 5**, Aarhus university press, ss.143-149.
- EMPEREUR Jean Yves -TUNANuman,(1990) **Datça /Reşadiye –Kiliseyanı Antik seramik Atölyeleri Kazısı**, 1989 Kampanyası, KST XII-I,Ankara.
- EMPEREURJean Yves-GARLANYves (1992) "Greek amphora workshops [Grecheskie amphornie masterskie]", **Grecheskie amfory, Saratov**.
- JEFREMOV N. (1995) ,**Die Amphorenstempel des hellenistischen Knidos**, Munich, fig:6-12.
- JOHNSSON Hans(2004),“The export of Koan wine to the south-easternMediterranean area during the Hellenistic period. In: Ho“ghammer”, K. (Ed.), The Hellenistic polis of Cos. State, **Economy and Culture Boreas**, 2004.28.133-151.
- JOHNSTON A.W. (1990) **Aegina, Aphaia-Tempel. XIII. The Storage Amphorae**. Mit 18 Abbildungen, Berlin, ss.37-64.
- KEAY Simon (1984) A typology and economic study: the Catalan evidence. , **Late Roman amphorae in the WesternMediterranean** British Archaeological Reports International Series. Oxford.
- KEAY Simon (1984)"Late Roman amphorae in the Western Mediterranean. A typology and economic study": **the Catalan evidence. , British Archaeological Reports International Series. Oxford**.
- KOEHLER C.G .- Wallace M.B. (1987) "The Transport Amphoras: Description and Capacities", **AJA 91**, ss.49-57.

- KORKUT T.-GROSCHKE G. (2007), Das Bouleuterion von Patara Versammlungsgebäude des Lykischen Bundes, Patara II.1, Ege Yayınları, İstanbul.
- LAHI, Bashkim **Amfora transporti të shekujve 3 - 1 pr. kr. në Shqipëri, Qendra e Studimeve Albanologjike**, Inst. I Arkeologjisë, Tiranë,2009.
- LAWALL Mark (2000),"Archaeological Context and Aegean Amphora Chronologies: A Case Study of Hellenistic Ephesos" ,**Transport Amphorae and Trade in Eastern Mediterranean Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens Volume 5**, Aarhus University Press.
- LAWALL Mark (2000a) , "Graffiti Wine Selling and the Reuse of Amphoras in the Athenian Agora" ca.430 to 400 B.C, **Hesperia**,69, ss. 3-90.
- LAWALL Mark (2002 a), "Archaeological Context and Aegean Amphora Chronologies A Case Study of Hellenistic Ephesos",**Transport Amphorae and Trade in Eastern Mediterranean Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens Volume 5**, Aarhus University PRESS, ed. J. Eiring - J.Lund vd. , ss.171-188.
- LAWALL Mark.(2002b) "Ilium before Alexander: Amphoras and Economic Archaeology," *Studia Troica* 12: 197-244.
- LAWALL Mark (2004) , "Archaeological context and Aegean amphora chronologies. A case study of Hellenistic Ephesos",in ed. J.Eiring-J.Lund **Transport amphorae and trade in the eastern Mediterranean, Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens**, September 26-29,2002,Monographs of the Danish Institute at Athens 5,Aarhus, 171-188.
- LAWALL Mark (2007), "Hellenistic Stamped Amphora Handles" , **Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Forschungen in Ephesos Herausgegeben vom Österreichischen Archäologischen Institut in Wien Band IX/213**,Wien, ss.28-60.
- LAWALL Mark - LEJPUNSKAJA N.- A. DIATROPTOV- P. SAMOJLOVA T. L. (2010), "Transport amphoras" in N. A. Lejpunskaja et al. (Ed.) "The Lower City of Olbia (Sector NGS) in the 6th century BC to the 4th century AD", *Black Sea Studies* 13.Aarhus University Press, ss.355-405.
- LEONE Anna (2007) , "Changing townscapes in North Africa from late Antiquity to the Arab conquest",**Munera 28**, Bari: Edipuglia.
- LÜDORF Gundula (2005), **Römische und frühbyzantinische Gebrauchskeramik im westlichen Kleinasien. Typologie und Chronologie** (Rahden/Westf.)

- MANAHOUSE S. ,(2005) , Trade Relations in the Eastern Mediterranean from the Late Hellenistic Period to Late, Acts **from a Ph. D seminar for young scholars Sandbjerg Manarhouse**, 12-15 February 1998, Edited by Maria Berg Briese &Leif Erik Vaag, University Press of Southern Denmark.
- MANGO Marlia Mundell (2009) Byzantine Trade, 4th–12th Centuries: The Archaeology of Local, Regional and International Exchange. **Papers of the Thirty-Eighth Spring Symposium of Byzantine Studies**, St John's College, University of Oxford, March 2004, *ArchaeologicalJournal*, Volume 166, Issue 1.
- MERİÇ Recep (2002) .Späthellenistisch-römische Keramik und Kleinfunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos, Verlag Der Österreichischen Akademie Der Wissenschaften Viyana.
- MİMAROĞLU Sinan (2011) ,"Kadıkalesi /Anaia Bizans Dönemi Amphoraları", **Sanat Tarihi Dergisi**, Sayı: XX/1,Nisan, 2011, ss.63-92.
- MİRO Jordi (1988) , **La Producción de ánforas romanas en Catalunya**, BAR International Series.
- MODRIJAN Zvezdana ,"The Last Phases Of The Settlement At Tonovcov Grad,"**LRCW I. Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry. British Archaeological Reports International Series** 2010,Volume II ss.687-694.
- MONACHOV Sergej Ju (1999) , “**Towards A Typology Of Knidian Amphoras Of 4th-2nd C Bc**”, *The Bosporan Phenomenon: Greek Culture On Th Periphery Of The Ancient World*, St. Petersburg, 161-172.
- MONACHOV Sergej Ju (2005) ,"Rhodian Amphoras: Developments in Form and Measurements" ,**Black Sea Studies 3**,Aarhus University Basımevi, Aarhus,69-95.
- MUNSELL COLOR (2013), **Munsell Soil-Color Charts with genuine Munsell color chips**,, Grand Rapids
- NACEF J.(2010) Les Récentes Données Sur L’atelier De Potiers De Henchr Ech Chekaf: Dépotoir2 LRCWI. Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry. *British Archaeological Reports International Series* 2010 ss.531-538.
- NORSKOV Vinnie,(2002) "Amphorae from Three Wells at the Maussoleion of Halikarnassos: Something to Add to the Typology of Mushroom Rims? "**Transport**

- Amphorae and Trade in Eastern Mediterranean Acts of the International Coloquim atthe Danish Institute at Athens Volume 5**, AarhusUniversity Press. ss.285-292.
- OKAN Emre (2013) "Çeşme Müzesi Ticari Amphoraları",Arkeoloji Dergisi, XVIII, ss. 127-140.
- PAKSOY Sinan (2007) , Geç Cumhuriyet ve Erken İmparatorluk Döneminde İtalya'da Üretilen Roma Amphoraları Işığında Doğu Akdeniz Ticareti, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi),İzmir.
- PEACOCK D.P.S,(1989) "Roman Amphora Production in the Sahel Region of Tunisia ",In: **Amphores romaines et histoire économique. Dix ans de recherche. Actes du colloque de Sienne (22-24 mai 1986) Rome: École Française de Rome** , ss.179-222.
- PİŞKİN Cennet (2007) ,Antik Çağ'da Karia Bölgesi'de Dionysos Kültü ve Şarap Üretimi,Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Anabilim Dalı,(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) ,Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ,İzmir.
- PLİNY THE ELDER (1991) **The Natural History**, çev. John F. Healy, Book V, Chap. 29. London.
- POLYBİUS, **The Histories of Polybius**, IV, Çev. W.R. Paton,1 vi,3,2011.
- PORTALE E.C.(2014),“The Sunset Of Gortyn: Amphorae In 7th –8th Centuries Ad (477-479)”**Lrcw I. Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry**, British Archaeological Reports International Series, Archaeopress, ss.477-489.
- POULOU PAPADİMİTRİOU N. - DİDİOUMİ S. Nouvelles DONNÉES (2010 a) ,” Sur La Production De L’Atelier Céramique Protobyzantin À Kardamania (Cos –Grèce), **LRCW I. Late Roman Coarse Wares”, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry**, British Archaeological Reports International Series 2010,Volume II, ss.741-749
- POULOU N.- PAPADİMİTRİOU S -.DİDİOUMİ S.(2010b), “Transport Vessels And Maritime Trade Routes In The Aegean From The 5th To The 9th C. Ad. Preliminary Results Of The Eufunded “Pythagoras II” Project: The Cretan Case Study Lrcw I. Late Roman Coarse Wares”, **Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean:**

- Archaeology and Archaeometry**, British Archaeological Reports International Series 2010, Volume II, ss.873-883.
- QUERCIA A.- JOHNSTON A.- BEVAN A.- CONOLLY J. TSARAVOPOULOS A.(2011),“Roman Pottery From An Intensive Survey Of Antikythera, Greece”,**Annual of the British School at Athens** 106,ss. 47-98.
- REYNOLDS Paul (2010), “Trade Networks Of The East, 3rd To 7th Centuries: The View From Beirut (Lebanon) And Butrint (Albania) (Fine Wares, Amphorae And Kitchen Wares) LRCW III, Late Roman Coarse Wares”, **Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and Archaeometry**, British Archaeological Reports International Series.2010 Volume 1, Oxford, ss. 89-114.
- REYNOLDS Paul , (2011), “A 7 th century deposit from Byzantine Carthago Spartaria (South –eastern Spain), **LRFW 1. Late Roman Fine Wares. Solving Problems of Typology and Chronology. A review of the evidence, debate and new context**”,Oxford.
- REYNOLDS P.– PAVLIDIS E. (2014),“Nicopolis (Epirus Vetus): An Early 7th Century Pottery Assemble From The 1 Bishop’s House (Greece)”,**LRCW 4 Volume I BAR International Series 2616 (I)**, ss. 451-467.
- RILEY J.A. (1980), “New Light on Relations between the Eastern Mediterranean and Carthage in the Vandal and Byzantine Periods: The Evidence from the University of Michigan Excavations”, **CEDAC Carthage Dossiers1**, ss. 111-122.
- ROBINSON H.S. (1959), “Pottery of The Roman Period”,**The Athenian Agora Results of Exavacations Conducted by The American School of Classical Studies at Athens**, Princeton, New Jersey.
- ROSLOFF Jay , (1981) “INA’s 1980 Turkish Underwater Survey”,**IJNA** 10,4.
- ŞAHİN Mustafa (2006) , “Myndos 2004 yılı Yüzey Araştırması”, **23.Araştırma Sonuçları Toplantısı, Toplantıya Sunulan Bildiriler23,1**, Ankara.
- ŞAHİN Mustafa (2006 a) “Myndos 2005 yılı Yüzey Araştırması”, **24.Araştırma Sonuçları Toplantısı, Toplantıya Sunulan Bildiriler 24,1**, Ankara.
- ŞAHİN Mustafa, GÜNDÜZ Serkan, ASLAN Erdoğan,(2006 b)“ Myndos Sualtı Araştırmaları 2006 , **28.Kazı Sonuçları Toplantısı,1.Cilt,29 Mayıs-2 Haziran ,2006,Ankara,ss. 559-572.**

- ŞAHİN Mustafa (2008) “Myndos 2006 yılı Kazı Çalışmaları ”, **29.Araştırma Sonuçları Toplantısı, Toplantıya Sunulan Bildiriler 29.1**, Ankara.
- ŞAHİN Derya (2009 a), **Myndos Mosaics, XI. Uluslararası Antik Mozaik Sempozyumu**,16-20 Ekim, Bursa.
- ŞAHİN Mustafa (2009b) **„Alt-Myndos: Einigr Betrachtungen zu Lokalisation und Stadtmauern, Die Karer und die Anderen**, Internationales Kolloquium an der Freien Universität Berlin 13.bis 15.Oktober 2005. Herausgegeben von Frank Rumscheid, Verlag Dr.Rudolf Habelt GmbH, Bonn.
- ŞAHİN Mustafa,(2010) “Myndos Kazıları 2009 ”, **32 Kazı Sonuçları Toplantısı, Toplantıya Sunulan Bildiriler 32. 1**, İstanbul.
- ŞAHİN Mustafa - Polat, Yasemin. - Zimmermann, Thomas (2011), “Der Hafen von Kapanca. Ein neuer Vorschlag zur Lokalisation der Stadt Caesarea Germanica”, **OLBA** 19, ss.203-232.
- ŞAHİN Mustafa (2012) **Myndos 2011 Kazıları**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.
- SEZGİN Yusuf (2012), **Arkaik Dönem İonia Üretimi Ticari Amphoraları**, Ege Yayınları, İstanbul.
- SIBELLA Patricia (2002) , "The George Mcchee Amphora Collection at the Alanya Museum ",**The INA Quarterly June Volume 29** , Supplement 1 , ss.3-19.
- STRABON (1917) , Geographia, Çev. HoraceLeonard Jones, Harvard Üniversitesi Basımı.
- STRABON (2000), Geographika, Antik Anadolu Coğrafyası, Çev. A. Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- ŞENOL Ahmet Kaan (1995), **Erken Knidos Amphoralarında (İ.Ö III. Yüzyıl)Monogram Mühürler**, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.
- ŞENOL Ahmet Kaan (2000) , İskenderiye Kazılarında Ele Geçen Amphoralar Işığında Kentin Roma Dönemi Şarap, Zeytinyağı, Salamura Balık ve Sos Ticareti, Ege Üniversitesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İzmir.
- ŞENOL Kaan- KEREM Filiz (2000) , “İçel Müzesinde Bulunan Bir Grup Amphora”, **OLBA III** (ed. S. Durugönül-M. Durukan), Mersin, ss.83-114.
- ŞENOL Ahmet Kaan (2003) , **Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları**, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara.

- ŞENOL Ahmet Kaan (2007), AŞKIN, Erkan Amphoralar **Işığında Kentin Ticari İlişkileri, NAGIDOS, Results of an Excavation in an Ancient City in Rough Cilicia**, (ed.) S.DURUGONUL, ADALYA Suppl. Ser. 6, Antalya, ss. 241-297.
- ŞENOL Kaan (2008) 'Oyuklu Tepe-Reconstruction and Context Analysis of a Hellenistic Press Installation in the Survey Territory of Bybassos on the Carian Chersonesos, **Antik Çağda Anadolu'da Zeytinyağı ve Şarap Üretimi**, Ed. Ü. Aydınöglu, A.K. Şenol, İstanbul, 2010, ss. 123-134
- ŞENOL Ahmet Kaan (2009) **Taşucu Arslan Eyce Müzesi'nde Bulunan Ticari Amphoralar ve Akdeniz'de Ticaretin İzleri, Taşeli Matbaacılık**, Mersin.
- TEKOCAK Mehmet-Levent Zoroğlu, (2013) , **Kelenderis'te Bulunan Bir Grup Roma Dönemi Ticari Amphorası ve Düşündürdükleri, OLBA XXI, Mersin**, ss.109-140.
- TUNA Numan (1987) ,**V. Araştırma sonuçları toplantısı I**,Ankara.
- TUNA Numan - EMPEREUR, J.Yves, (1988) "Zenon de Caunos et l'épave de Serçe Limanı," Bulletin de Correspondance Hellenique, CXII, ss.341ff.
- TUNA Numan- EMPEREUR, Jean Yves (1989), "Hieroteles, A Producer from Rhodian Peraea", **Bulletin de Correspondance de Hellenique, CXII**, ss.277-299.
- TUNA Numan (2012) , **Knidos Teritoryumu'nda Arkeolojik Araştırmalar**, AydanYayincılık, Ankara. ss. 41-48.
- TZOCHÉV Chavdar (2001), "Markets, Amphora Trade and Wine Industry The Case of Thasos" ,Ed. D.M.Lewis&M.Woolmer, **Households and City States in the Ancient Greek Economy**, Cambridge& New York CUP.
- TZOCHÉV Chavdar (2009), "Notes on the Thasian Amphora Stamps Chronology Archaeologia "**Bulgarica, XIII**, 1, ss. 55-72.
- TZOCHÉV Chavdar (2012) ,"Transport Amphora Production in the Interior of Ancient Thrace: NewData from the Hellenistic City Seuthopolis and the Kazalak Valley" **In Proceedings of the 9th International Scientific Meeting on Hellenistic Pottery, Thessaloniki**,05-09.12.2012, ss. 1-21.
- WHITBREAD Ian K. (1995) **Greek Transport Amphorae**, British School at Athens, London.
- WILLIAMS C.(1977) "A Byzantine Well-Deposit from Anemurium (Rough Clicia)", **Anatolian Studies, Vol. 27**,ss. 175-190.

- WILLIAMS D.F. (2004) , "The Eruption of Vesuvius and its Implications for the Early Roman Amphora Trade with India". In: J. Eiring/J. Lund (eds.), **Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean. Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens, September 26-29, 2002.** Monographs of the Danish Institute at Athens 5, Aarhus, ss. 441-450.
- WISSOWA Georg (2000), "Pauly's Realencyclopädie der Classischen Altertumwissenschaft", **Der Neue Pauly Mer-Op 8**, Stuttgart, Alfred Druckenmüller Verlag in Stuttgart.
- WOLFF Samuel R. (2000), " Punic Amphoras in the Eastern Mediterranean," **Transport Amphorae and Trade in Eastern Mediterranean Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens Volume 5**, Aarhus University Press.
- WOLFF Samuel R. (2011), "Baked-Handled Amphoras in the Hecht Museum", **Israel Antiquities Authority**, ss. 15-19.
- www.amphoralex.org (07.08.2014).
- http://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/details.cfm?id=229CFID=4454&CFTOKEN=78C6681D-733B-4A72948E3D3540EFE336 (05.05.2015).
- http://coinproject.com/search_city_result.php?city=Erythrae&region=IONIA&type=1, (05.05.2015).
- <http://nauticalarch.org/Tektasburnu/studyseason.html>, (05.05.2015).
- http://www.szepmuveszeti.hu/classical_antiquities/highlighted-works-of-art-1195.
- <https://homepage.univie.ac.at/elisabeth.trinkl/forum/forum0312/62amphora.htm>, (05.05.2015).
- http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/Texts/Cato/De_Agricultura/home.html (13.06.2015)
- <http://www.bodrumlook.com/tr/bodrum-hakkinda/cografya> (07.08.2014)
- <Http://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=741476&AucID=1377&Lot=30046&Val=6ca6baf13e4e05504de23dfec6554295> (11.05.2015)

EK.1: HARİTALAR

HARİTA 1: Bodrum yarımadası haritası.

<http://www.bodrumlook.com/tr/bodrum-hakkinda/cografya> (07.08.2014).

HARİTA 2: Antik dönem Karia bölgesi haritası.

<http://www.arkeolojidunyasi.com/bolgeler/karia.html> (07.08.2014).

HARİTA 3: Georg Bean ‘a göre kentin planı.

(Bean,1974: 122).

HARİTA 3 a: Myndos Antik Kenti Haritası.

(Myndos Kazı Arşivi)

EK.2: ÇİZİMLER

Çizim 1: Troia Amphorası İ.Ö 3000

(Doğer, 2005:8).

Çizim 2: Kenan Amphorası

(Doğer 2005:9)

Çizim 3: Korinthos A Amphorası

(Doğer: 2005: 13)

Çizim 4: Korinthos B Amphorası

(Doğer,2005: 13).

Çizim 5: Dressel ‘e göre amphoraların sınıflandırılması

(Lahi: 2009: 32).

EK.3.TABLolar:

Tablo 1: Myndos Kazısı Amphora Mühürü Buluntuları Veri Tabanı (File Maker Örneği).

EK.4:RESİMLER

Resim 1- Topoğrafik Yapı.

(Google Earth Uydudan Görünüm)

Resim 2- Akropolden Limanlara doğru bakış.

(Şahin 2006: 182,Resim.1)

Resim 3- Myndos limanı Girişi.

(Google Earth Uydudan Görünüm)

Resim 4- Doğu Limanı, su altında yer alan kalıntılar.

(Şahin,2006:184,Resim 9)

Resim 5- Kocadağ Yarımadası'nı çevreleyen üç liman toplu şekilde bakış.

(ŞAHİN, 2006a:304,Resim.10)

Resim 6- 2006 yılında yapılan çalışmalar: Sondaj alanları (toplu bir şekilde bakış).

(Şahin,2008: 33,Resim:1)

Resim 7- 2009 yılında yapılan çalışmalar (Kazı Arşivi).

Resim 8-Nikandros Amphorası –Efes kazısından bir örnek.

(Lawall,2002:178,Fig.1)

Resim 9-Kâse formlu amphora /Dressel 24 Amphoraları.

(Bezecky,2003:Plate.19,Plate 10,fig.123)

Resim 10- Mantar Ağızlı amphora tipolojisi.

(Norskov,2002:248)

Resim 11- Knidos'un konumu.

(Whitbread, 1995,69,fig.4,4)

Resim 12 - Knidos amphoralarının tipolojik gelişimi.

(Doğer,2005,93,Resim:89)

Resim 13 - Knidos amphorası 3. yy 'ın ortası.

(Doğer,2005: 93:Resim:89)

Resim 14- Knidos amphoraları soldaki erken İ.Ö 3. yüzyıl, sağdaki ise İ.Ö 188-167.

(Whitbread,1995: 70,fig.4,9)

Resim 15- Knidos amphoraları soldaki İ.Ö 2.yüzyılın ikinci yarısı, sağdaki ise İ.Ö erken 1.yüzyıla ait bir örnek.

(Whitbread,1995: 71,fig.4.10)

Resim 16- Üretici Skirtos, bukranon sembolü ve KNIΔION ethnikon'u görülmektedir İ.Ö 2.yy sonu.

(Tuna, 2012: 44)

Resim 17: Monogramlı mühür İ.Ö 280- 240 yıllarına ait bir örnek.

(Tuna, 2012,44)

Resim 18: Gemi pruvalı mühür eponim Apollodotos, İ.Ö 4.yüzyıl sonu-İ.Ö. 3.yüzyılın ilk çeyreği.

(Tuna, 2012: 44)

Resim 19: Zenon B grubuna ait bazı örnekler.

(Börker - Burow, Taf.20,fig.553)

Resim 20: Zenon A grubuna ait bazı örnekler.

(Şenol,2006: 69-74)

Resim 21: Üretici Demokrates, yuvarlak tip mühür bukranon sembolü İ.Ö. 85 sonrası.

(Tuna, 2012: 44)

Resim 22: Ay-yıldız sembollü mühür, İ.Ö 78-Geç 1.yüzyıl.

(Tuna, 2012: 44)

Resim 23: Rhodos amphorası İ.Ö 3. Yüzyıl.

(Grace, 1961: 13)

Resim 24:Üzerinde gül motifi yeralan amphora mühürü.

(Grace, 1961: 13)

Resim 25:Üzerinde Helios 'un yer aldığı amphora mühürü.

(Grace, 1961: 13)

Resim 26: Hieroteles Amphorası

Resim 27: Kos amphoralarının İ.Ö 3.yy dan – 1.yy kadar olan gelişimi

(Grace, 1961: 13)

Resim 27 a: Kos Amphorası İ.S 1. Yüzyıl

(Grace, 1961: 13)

Resim 28: Üzerinde Dorimachos'a ait bir amphora mühürü.

(Grace, 1961,13)

Resim 29: Genelde kos sikkeleri üzerinde görülen yengeç motifi ve başak yer almaktadır.

(Grace, 1961,13)

Resim 30: Solokha amphorası, Çeşme Arkeoloji Müzesi, İ.Ö 4. Yüzyılın son çeyreği.

(Okan, 2013,s.139 Fig.12, 12 A)

Resim 31 a,b,c,d, : Proto-Thasos Mühürler.

(Garlan,1999: 98, 2-3-4; 100)

Resim 32: Thasos'tan erken bir mühür örneği.

(Garlan,1999:130)

Resim 33: Thasos'tan Yönetici+üretici+etnik+sembol görülen Erken Mühürler.

(Canoğlu, 2008: 152)

Resim 34: Thasos'tan Geç Mühür örnekleri.

(Şenol, 2006,85)

Resim 35: Thasos'tan Geç Mühür örnekleri.

(Canoğlu,2008: 152)

Resim 36: Proto-Thasos Amphora Formları.

(Canoğlu,2008: 151)

Resim 37: Çift Bant Ağız Kenarlı Thasos Amphora Formları.

(Canoğlu,2008: 151)

Resim 38: Khios amphorası

(<https://www.who.edu/sbl/image.do?id=66452&litesiteid=2740&articleId=40646>)

(05.05.2015)

Resim 39: Khios amphora mühürü

(Harold,1981: Plate 1 b)

Resim 40: Erythrai Mühür örneği EPY yazmaktadır.

(<http://nauticalarch.org/Tektasburnu/studyseason.html>) (05.05.2015)

Resim 41: Erythrai Sikkesi Sikkenin ön yüzünde Herakles, arka yüzünde ise EPY yazmaktadır.

(http://coinproject.com/search_city_result.php?city=Erythrae&region=IONIA&type=1)

(05.05.2015)

Resim 42 (a,b,c) 1.Grup Amphora Mühürü

(Cankardeş Şenol, 2013: 70-71)

Resim 43 (a,b,c) 2.Grup Amphora Mühürü

(Cankardeş Şenol, 2013: 74-75)

Resim 44 (a,b): 3. Grup Amphora Mühürü

(Cankardeş Şenol, 2013: 80-81)

Resim 45 (a,b) : 4. Grup Amphora Mühürü

(Cankardeş Şenol, 2013: 70-71)

Resim 46: Sepet Kulplu Kıbrıs Amphorası Örneği, Euesperides

(Gönasson, 2013: 49, fig. 1.)

Resim 47 : İki kişi tarafından taşınan sepet kulplu amphoralar

(Wolff,2011: 15, Fig.2)

Resim 48: Sepet Kulplu amphora Tel-Akko' dan bir örnek, İ.Ö 5-4 yüzyıl Fotoğraf: S.Levy

(Wolff, 2011: 15, Fig.2)

Resim 49: Seuthopolis Amphorası

(Tzochev, 2012: PL.10,16)

Resim 50: Dressel 1 C Amphorası

(<https://homepage.univie.ac.at/elisabeth.trinkl/forum/forum0312/62amphora.htm>)

(05.05.2015)

Resim 51: Dressel 2-4 Amphorası

(Bezecky,1998: 229,fig.2-5)

Resim 52: Lamboglia II Amphorası

(http://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/details.cfm?id=229&CFID=4454&CFTOKEN=78C6681D-733B-4A72-948E3D3540EFE336)(05.05.2015)

Resim 53: Brindisian Amphoraları

(http://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/drawings.cfm?id=51)
(05.05.2015)

Resim 54: Spatheion Amphorası

(http://www.szepmuveszeti.hu/classical_antiquities/highlighted-works-of-art-1195)

Resim 55: Africana III B Amphoraları

(http://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/details.cfm?id=309&CFID=4454&CFTOKEN=78C6681D-733B-4A72-948E3D3540EFE336) (05.05.2015)

Resim 56: Keay 50 Amphorası

(Keay, 1984,26 fig:115,1)

Resim 57: Keay LXI/Beltran Amphoraları

(Keay, 1984: 306 fig:132.2.3.4)

Resim 58: Keay III Amphorası

(Keay, 1984: 26 fig:107,8)

Resim 59: KeayXXXIV/Beltran 62 Amphoraları:

(Keay, 1984: 236 fig:98,1)

Resim 60: Keay 35 Amphorası:

(Quercia, 2011: 80 Kat. No:66)

Resim 61:LR 1 Amphorası

(Demesticna, 2013:176,fig. b-c)

Resim 62: LR 2 Amphorası

(Sibella: 2002: 12 fig.15)

Resim 63: LR 3 Amphorası.

(Bezecky, 2013: Plate34,fig.386)

Resim 64: LR 5 Amphorası.

(Reynolds, 2010: 110, fig.7 w)

Resim 65: Kos Tipi 2 (LRA 13) Amphoraları.

(Diamanti, 2010: 3 fig.1)

Resim 66: Samos Sarnıç Tipi Amphoralar.

(Arthur, 280: fig:4)

Resim 67: Agora M 273 Amphoraları.

(Reynolds, 2010: 109, fig.6i)

Resim 68(a,b) : Myndos'ta bulunanŞarap biriktirme havuzu ve pres yatağı.

(Pişkin, 2007: 60)

Resim 69: Tipik Geç Roma –Erken Bizans amphorası, Myndos buluntusu.

(Rosloff, 1981: 281 fig.6)

Resim 70: Tavşan adası çevresi, mimari bloklar altında kalan amphora parçaları.

(Şahin vd. 2006 b, Resim 2)

EK 5:Grafikler

Grafik 1: Myndos kazılarında ele geçen buluntuların tiplere göre yoğunluğunu gösteren İstatistiksel veriler.

Grafik 2: Myndos kazılarında ele geçen buluntuların kronolojik yoğunluğu.

Grafik 3: Myndos kazılarında ele geçen amphora tiplerinin hamur renklerine göre sınıflandırılması.

EK 6:Değerlendirme Harita

Harita 1: Myndos'un olası ticaret rotasını gösteren harita.

EK 1.Haritalar

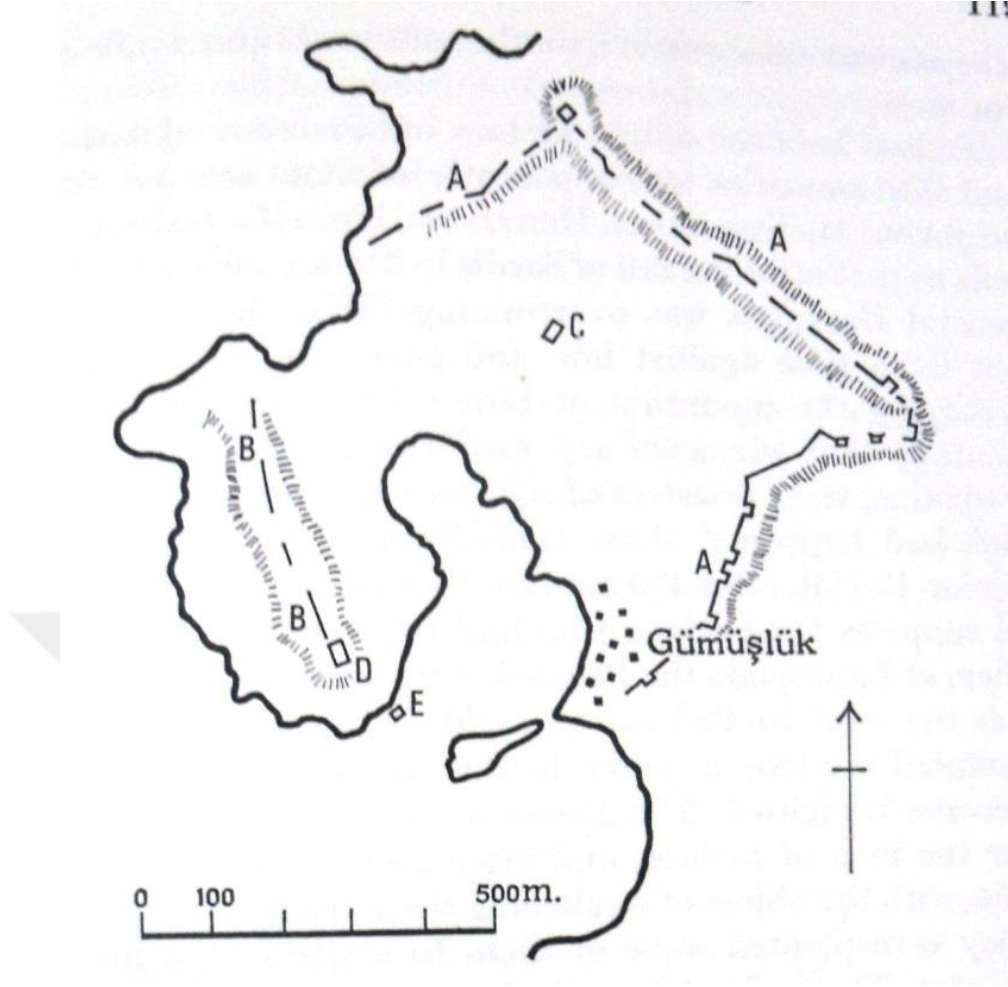

Harita 1

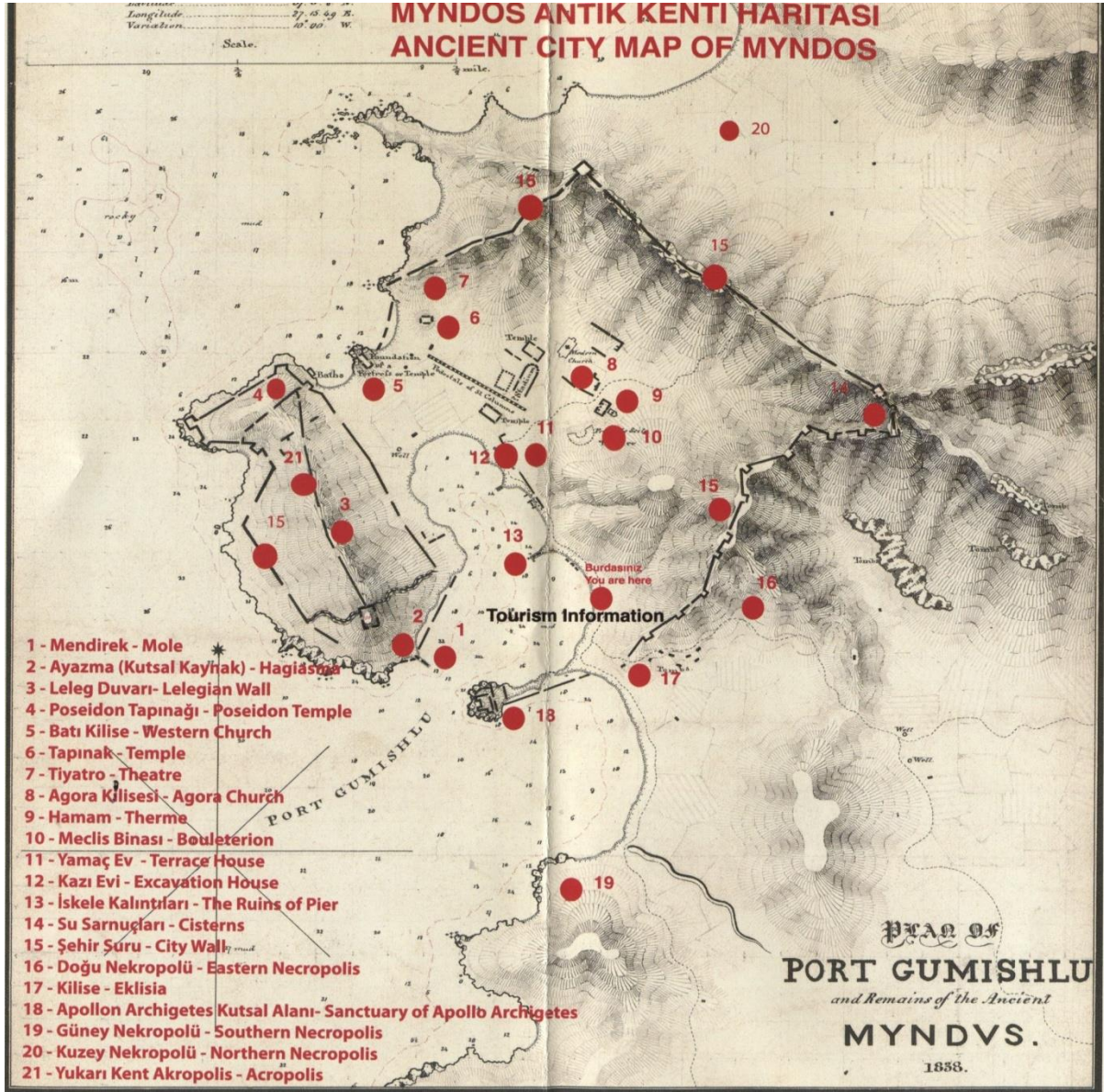

Harita 2

Harita 3: A:Şehir Duvarı B:Leleg Duvarı C:Basilika D:Kilise E:Kule yapısı

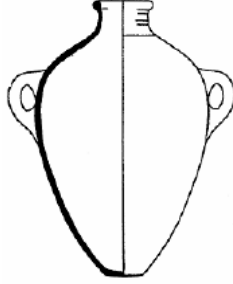

Resim 3a

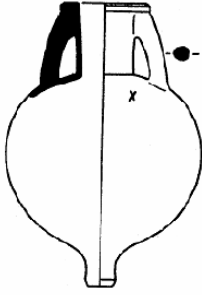
EK.2.Çizimler

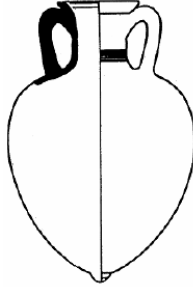
Çizim 1

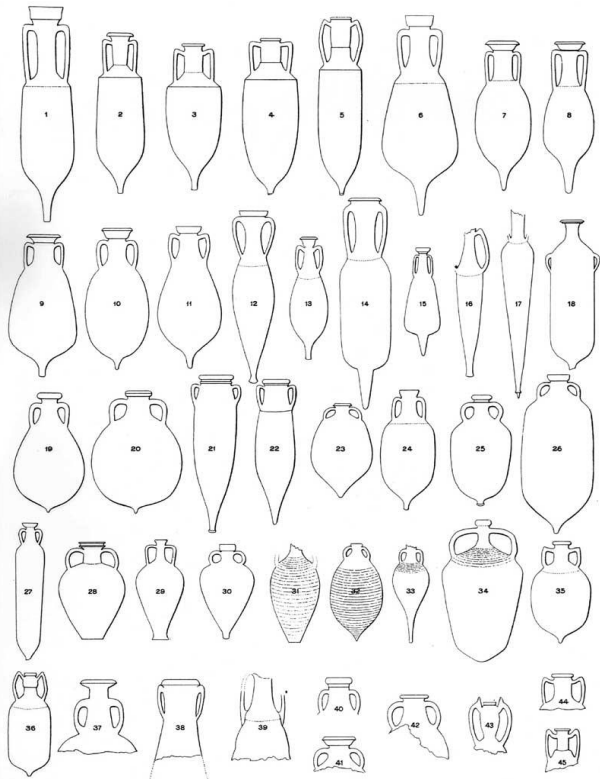
Çizim 2

Çizim 3

Çizim 4:

Çizim 5

EK.3.Tablolar

Tablo 1

Myndos Kazısı Amphora Mühürü Buluntuları Veritabanı

Kayıt Tarihi: 22 Mar 2013

Katalog No : 02   Emvante No : Myndos 2006-2

Buluntu Tarihi: 08.08.2006   Buluntu Yeri : G Ağması

Seyve: -52,-85 cm

Ölçüler	mühür ölçüleri	Teknik Özellikleri I	Mühür özellikleri
Ağız Çapı (İç)	-	Yükseklik: 12 cm	
Ağız Çapı (Dış)	-	Genişlik : 7.7 cm	
Kaide Çapı (İç)	-		
Kaide Çapı (Dış)	-		

Yazıt :   Thasos

ΘΑΣΙΩΝ Sembol ΑΡΙΣΤΟΜΗΝΕΥΣ	Köken:
----------------------------------	--------

Tanımama

Yönelici olan Arıstomenes'in adı yazmaktadır Arıstomenes 'e ait mühürler daha önce Ege adaları ve Yunanistan da görüldü. Birinci satırda Thasion yazmaktadır,yani thasos marnülü anlamına gelmektedir;sembol olarak ise ? kullanılmış olabilir. Zaten kulp formu açısından da 1.0.3.yy kulp örnekleriyle ilişkilendirilebilir (Virginia Grace Stamped Amphora Handles , Found in The Athenian Agora, 1931-1932,1934,Aras Publisher, sf.202

Tarifileme: Arıstomenes ise i.O.325-310 yılları arasında görev yapmıştır.

Benzetileri :

Emel Canoğlu Amphora mühürlerinden hareketle Klasik ve Hellenistik dönemde Thasos ve Doğu Akdeniz ticari ilişkileri,Yüksek Lisans Tezi ,Danışman Doç.Dr. Gonca Çankardeş Şenolizmir,2011
Cristoph Börker -Johannes Burrow Die Hellenistischen Amphoren Stempel Aus Pergamon ,Walter de Graefer, Berlin, 1998,Deutsches Archæologisches Institut, Pergamenische Forschungen Band 11,Taf.32 s.106

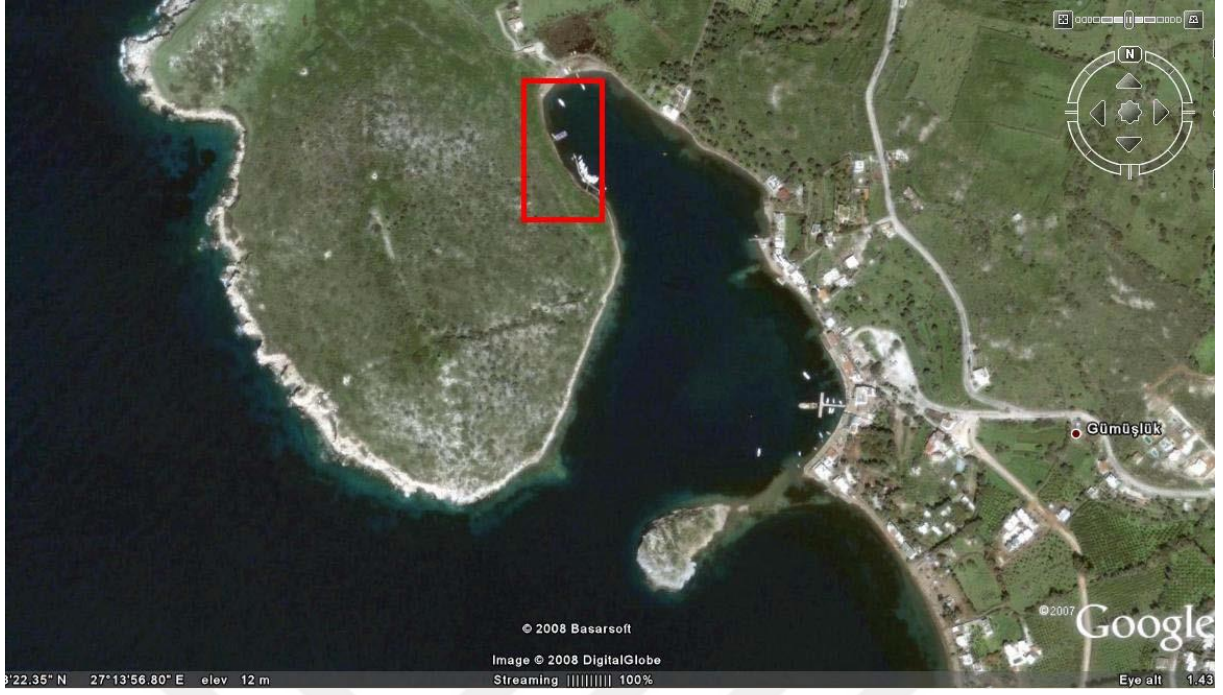
Ek.4:Resimler :

Resim 1

Resim 2

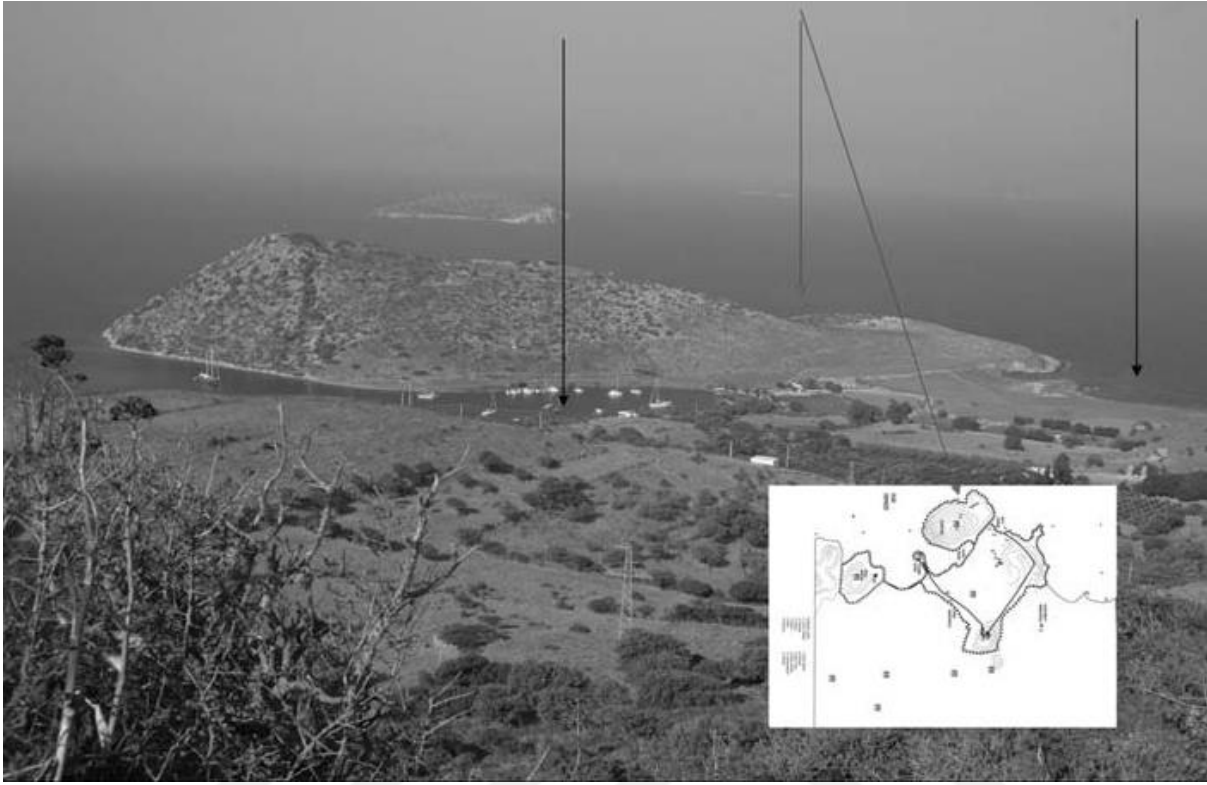
Resim 3

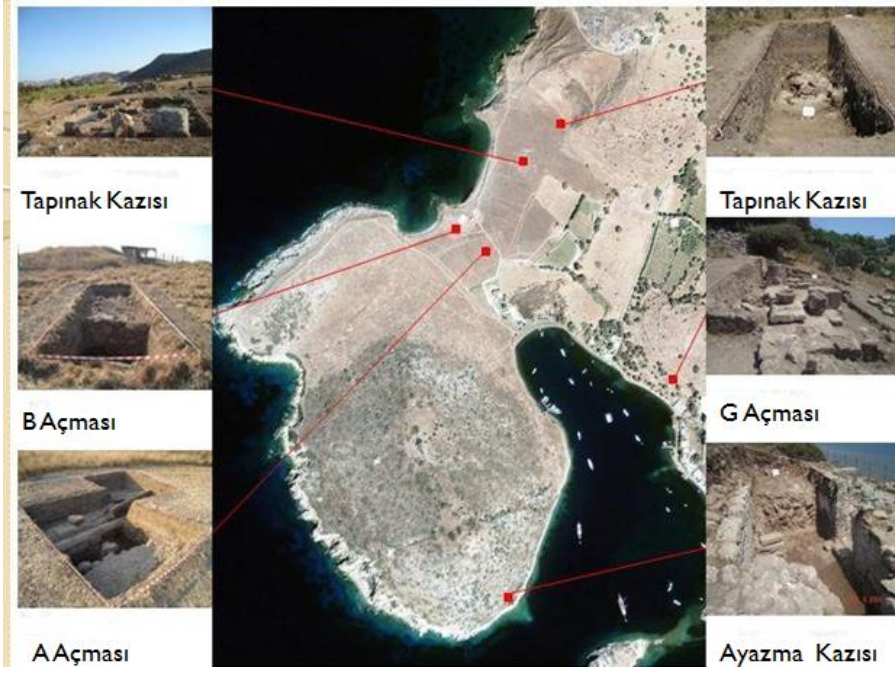
Resim 4

Askeri Liman Tunç Çağı Limanı Batı Liman Ticari Liman

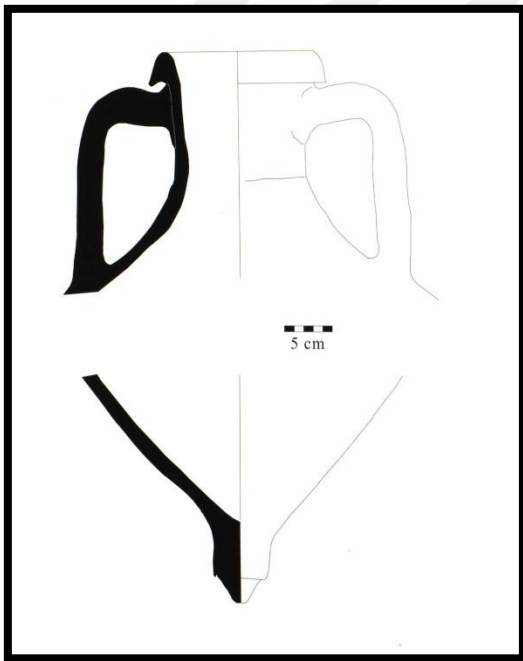
Resim 5

Resim 6

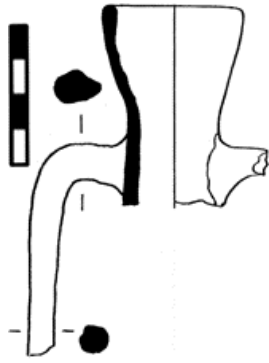

Resim 7

Resim 8

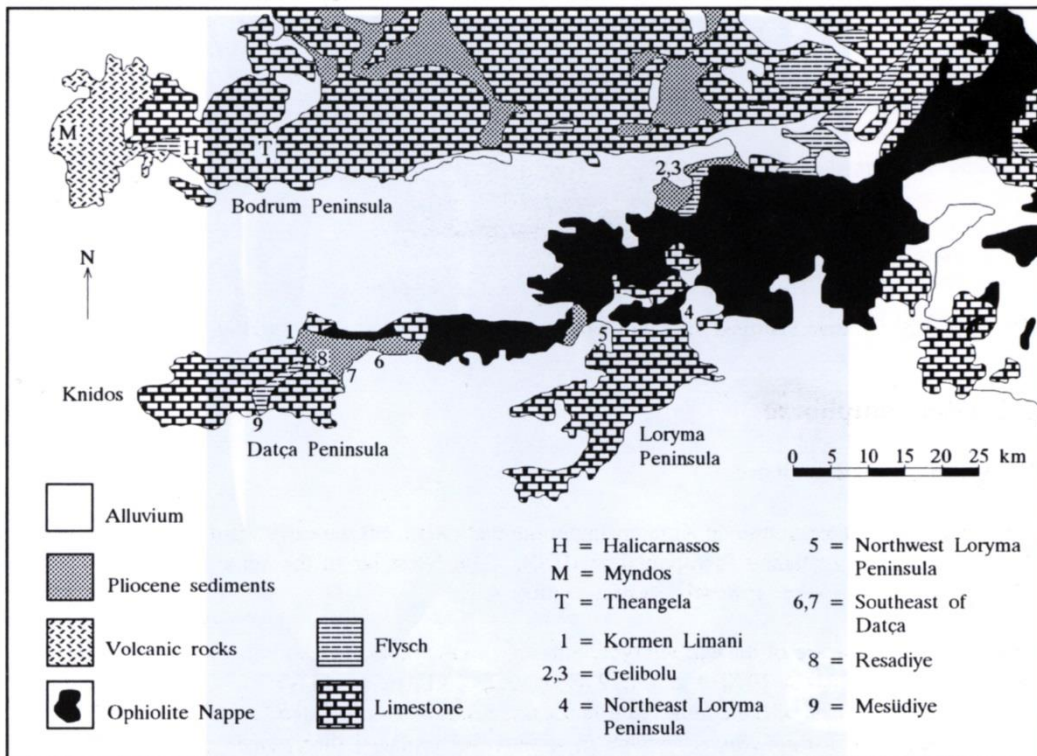

Resim 9

AGORA (Laurull)	BLACK SEA (Zeest)	KNIDOS (Senol)	PAROS (Empereur & Picon)	PEPARETHOS (Doulgéri-Intzessiloglou & Garlan)	HALIKARNASSOS (Vaag et al.)
Type 1	326	Type 1			Type 2a (G94)
Type 2				Type II	
Type 3	32κ				
Type 4	32σ		Type I		Type 2b (G96)
Type 5					
Type 6	32α, 32ε				Type 3 (G150)
Type 7	32ζ				Type 4 (G149)
Type 8		Type II			Type 1 (G92)

Resim 10

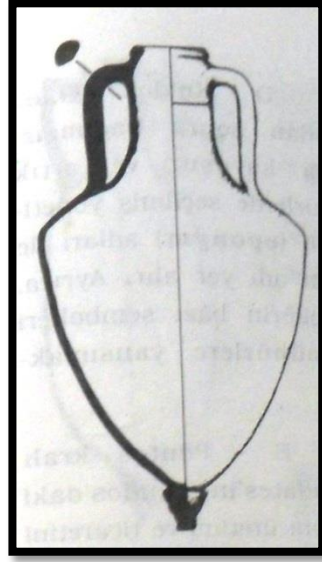

Resim 11

Şek. 2
M.Ö.2.yy

Resim 12

Resim 13

Resim 14

Resim 15

Resim 16

Resim 17

Resim 18

Resim 19

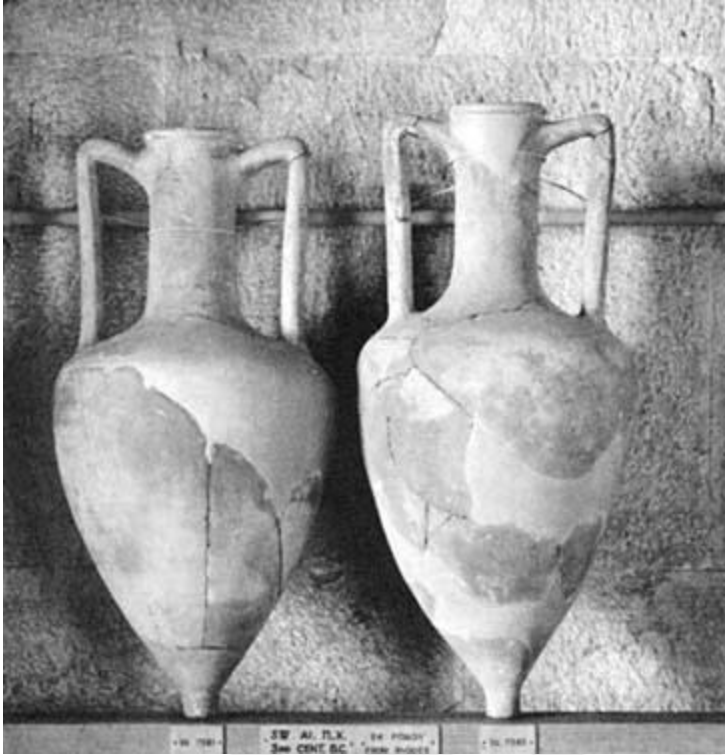
Resim 20

Resim 21

Resim 22

Resim 23

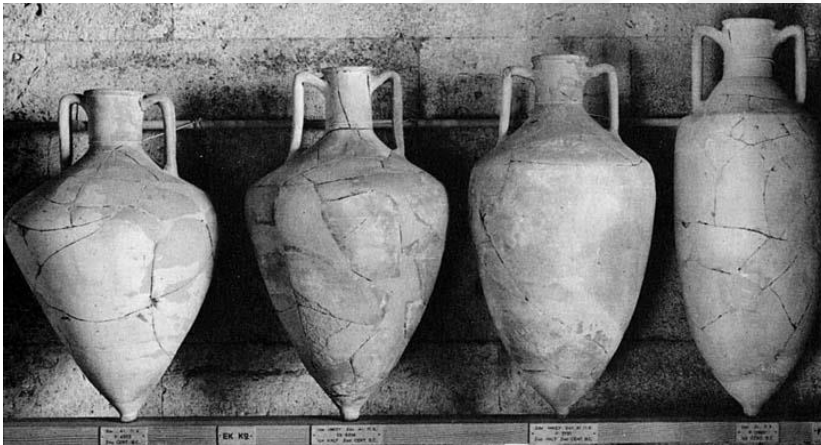
Resim 24

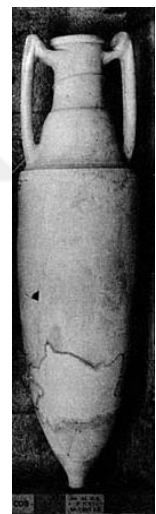
Resim 25

Resim 26

Resim 27

Resim:27 a

Resim 28

le
rab
ols
s.

Resim 29

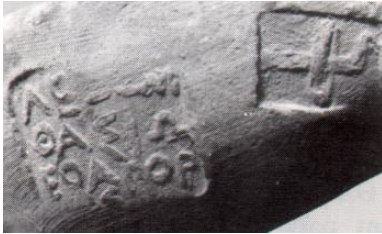

Resim 30

Resim 31 a,b,c,d

Resim 32

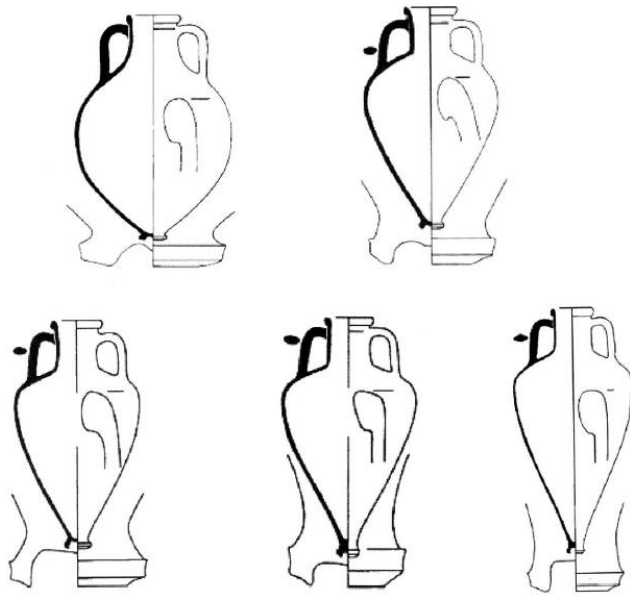
Resim 33

Resim 34

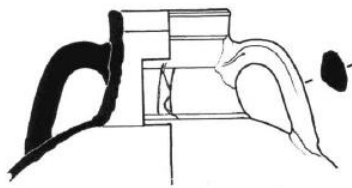

Resim 35

Fig. 1. Proto-Thasos Amphora Formları

Resim 36

a

b (Agora P15347)

Resim 37

Resim 38

Resim 39

Resim 40

Resim 41

Resim 42(a,b,c)

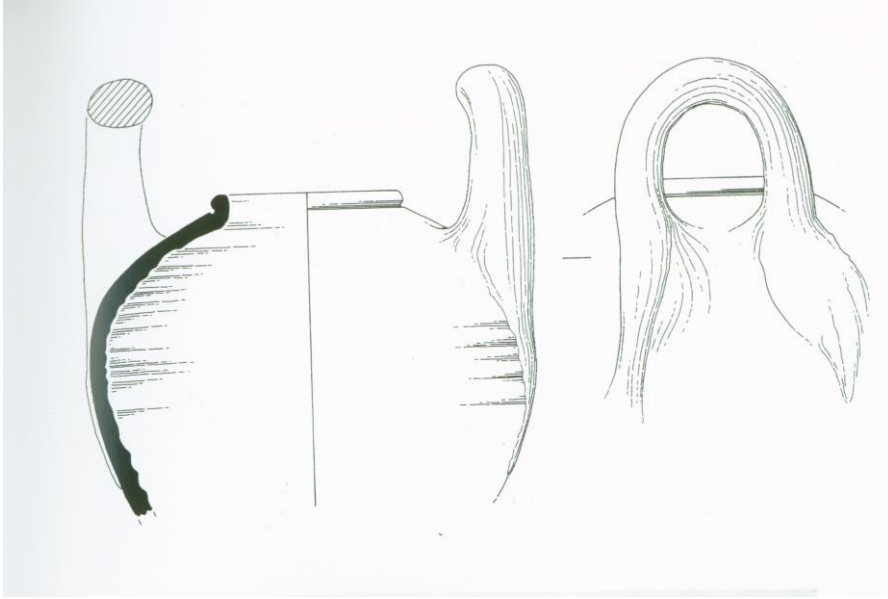
Resim 43 (a,b,c)

Resim 44 (a,b)

Resim 45 (a,b)

Resim 46

Resim 47

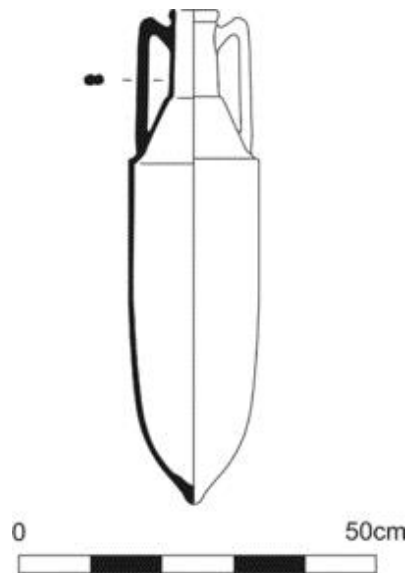
Resim 48

Resim 49

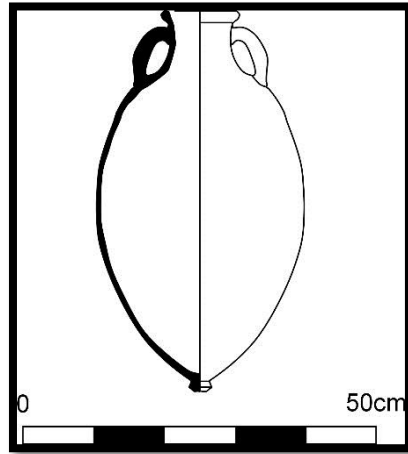
Resim 50

Resim 51

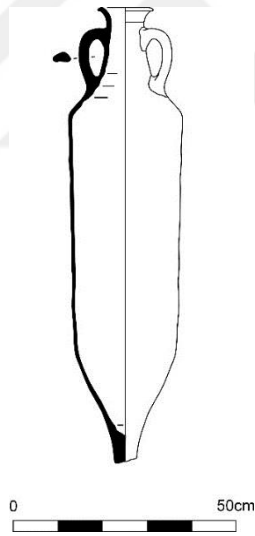
Resim 52

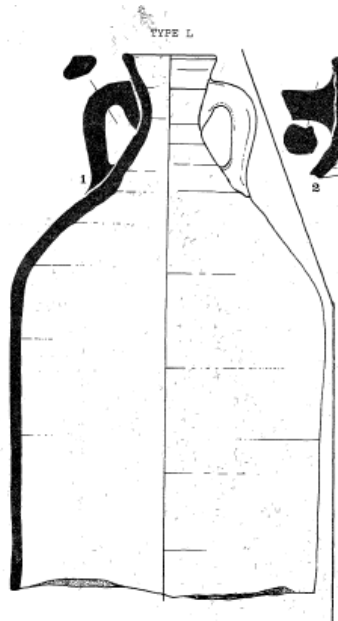
Resim 53

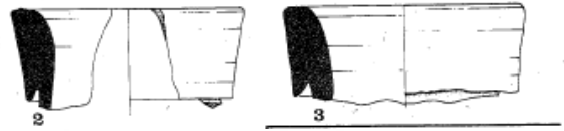
Resim 54

Resim 55

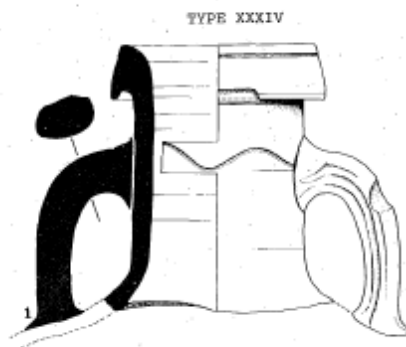
Resim 56

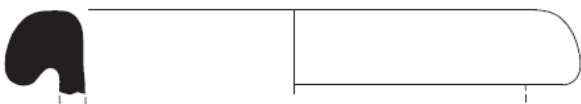
Resim 57

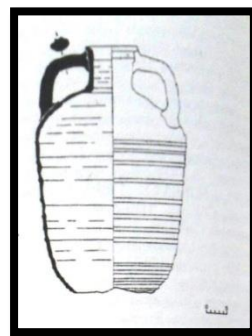
Resim 58

Resim 59

Resim 60

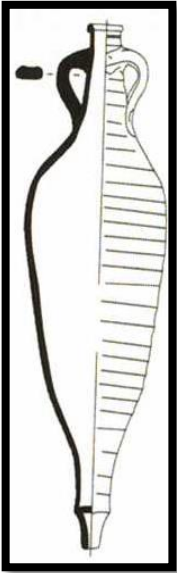

Resim 61

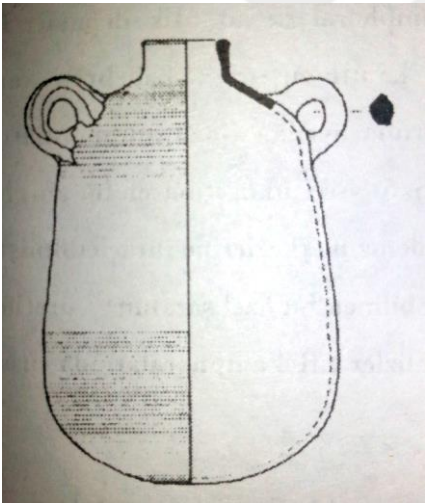

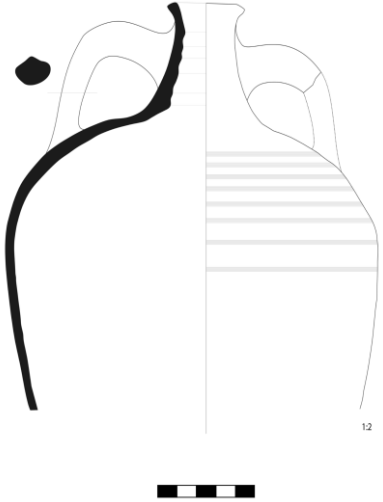
Resim 62

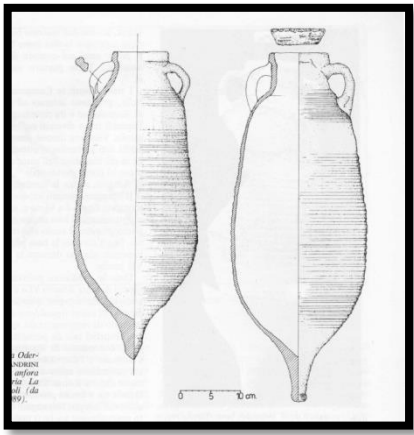
Resim 63

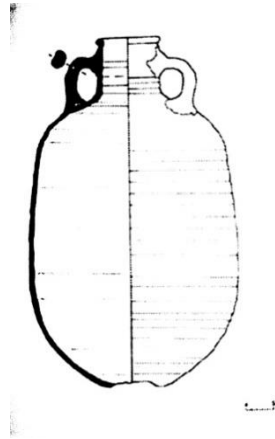
Resim 64

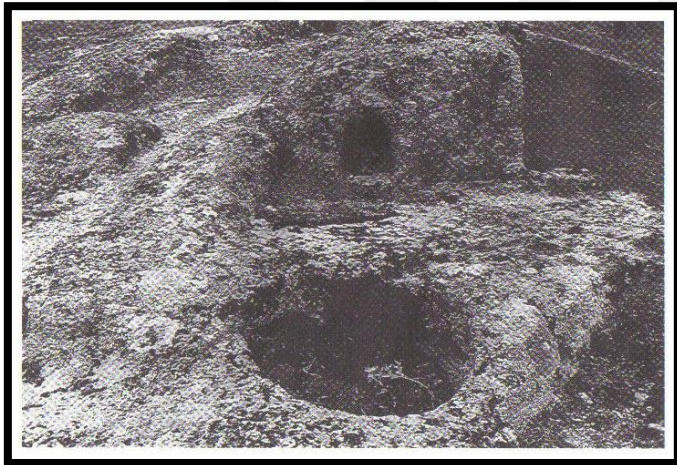
Resim 65

Resim 66

Resim 67

Resim 68 (a,b)

Resim 69

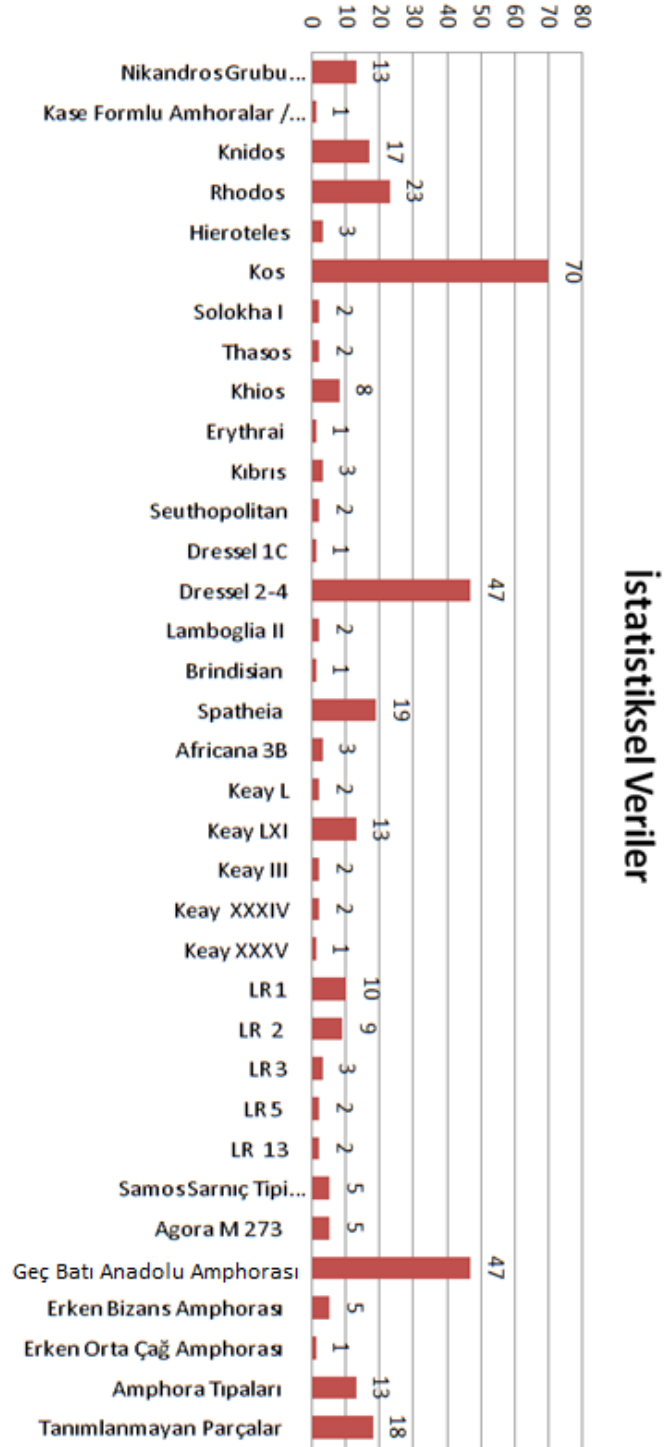

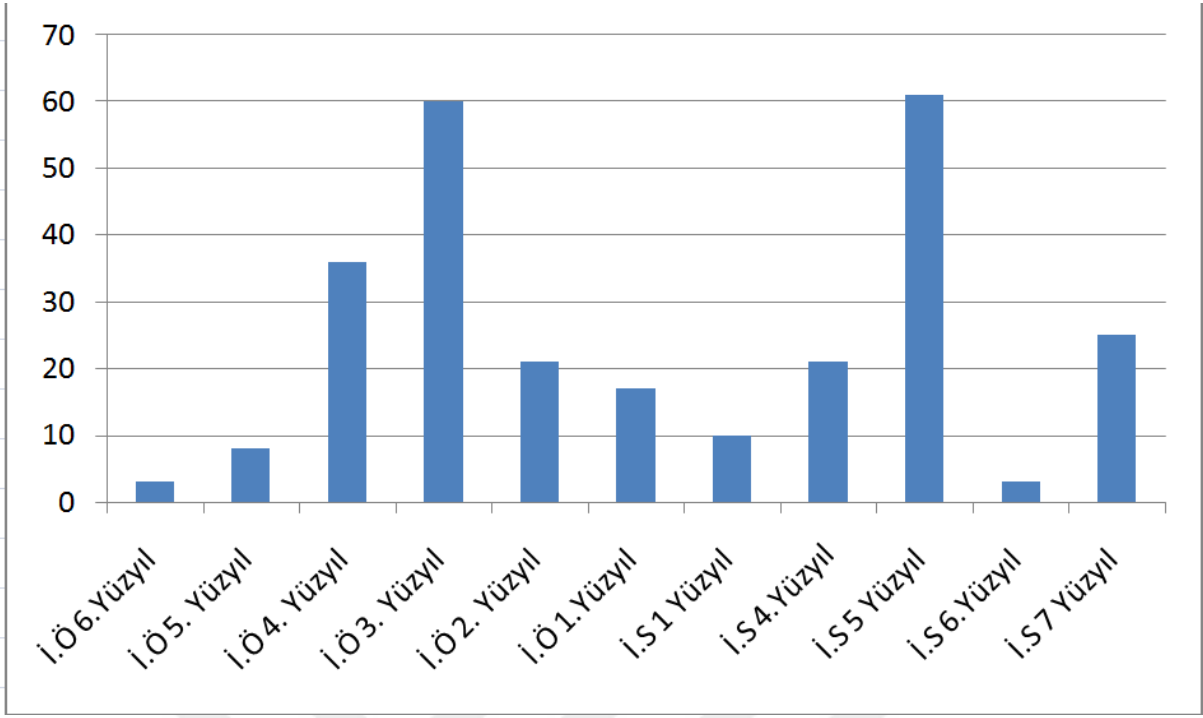
Resim 70

EK 5 : GRAFİKLER

Grafik 1

Grafik 2

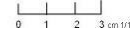
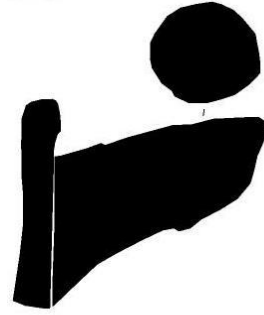
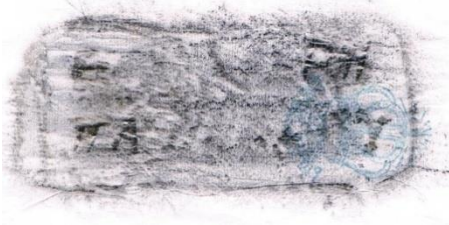
2	Mikados Gmbu (Mushroom Rim Type)	2.5 YR 6/4(Light Red)	5YR 7/6(Light Red)	10 YR 7/4 (Very Pale Brown)	2.5 YR 5/6(Red)	2.5 YR 6/8(Light Red)	2.5 YR 7/6 (Light Red)				
3	Kasee Hornu Amboara / Dressel 24	7.5 YR 7/4(Pink)									
4	Kidos	5YR 7/6(Light Red)	2.5 YR 6/8(Light Red)	5 YR 6/6(Reddish Yellow)	2.5 YR 6/6 (Light Red)	2.5 YR 7/6(Light Red)	7.5 YR 6/6(Reddish Yellow)				
5	Ridos	5 YR 6/6(Reddish Yellow)	7.5 YR 7/6(Reddish Yellow)	2.5 YR 7/6(Light Red)	2.5 YR 6/8(Light Red)	5 YR 7/6(Yellowish Red)	5 YR 5/6(Yellowish Red)	2.5 YR 5/8(Red)	5 YR 6/6(Reddish Yellow)	7.5 YR 7/6(Reddish Yellow)	2.5 YR 7/4(Light Reddish Brown)
6	Hendikes	2.5 YR 5/6(Red)	5 YR 6/6(Reddish Yellow)								
7	Kos	5YR 7/6(Light Red)	2.5 YR 5/6 (Red)	2.5 YR 6/8(Light Red)	7.5 YR 7/6(Reddish Yellow)	2.5 YR 6/8(Light Red)	2.5 YR 5/8 (Red)	7.5 YR 6/4(Light Brown)	5 YR 7/6(Light Red)		
8	Sukhal	10 YR 7/4(Light Reddish Brown)									
9	Thoss	2.5 YR 7/6(Light Red)	2.5 YR 5/6 (Red)								
10	Mkos	2.5 YR 5/6(Red)	2.5 YR 6/8(Light Red)	2.5 YR 6/8(Light Red)	5 YR 6/6(Reddish Yellow)						
11	Eytrebi	2.5 YR 6/8(Light Red)									
12	Kikos	5 YR 5/6(Yellowish Red)	5YR 7/6(Light Red)	7.5 YR 7/6 (Reddish Yellow)							
13	Sandopolan	2.5 YR 6/8(Light Red)	5 YR 6/6(Reddish Yellow)								
14	Dressel 1C	2.5 YR 6/8(Light Red)									
15	Dressel 24	5YR 7/6(Light Red)	2.5 YR 5/6 (Red)	2.5 YR 6/8(Light Red)	7.5 YR 7/6(Reddish Yellow)	2.5 YR 6/8(Light Red)					
16	Lambda II	10 YR 8/4(Very Pale Brown)									
17	Birdsian	5YR 7/6(Light Red)									
18	Spathia	2.5 YR 6/8(Light Red)	5 Y 8/4 (Pale Yellow)	10 YR 6/3 (Pale Brown)	5 YR 5/2 (Reddish Gray)	5 Y 8/3(Pale Yellow)	10 YR 7/4(Very Pale Brown)				
19	Ahtarna 3B	5 Y 8/2 (Pale Yellow)									
20	Keay I	2.5 YR 6/8(Light Red)	10 Y 5/1 (Light Grayish Green)								
21	Keay XII	5 YR 5/4 (Reddish Yellow)	2.5 YR 6/8(Light Red)	2.5 YR 5/6(Red)	10 YR 8/4(Very Pale Brown)	5YR 7/6(Light Red)	2.5 YR 6/8(Light Red)				
22	Keay III	5YR 7/6(Light Red)									
23	Keay XXIV	10 YR 4/2(Dark Grayish Brown)									
24	Keay XXV	10 YR 7/4 (Very Pale Brown)									
25	LR 1	2.5 YR 6/8(Light Red)	5 YR 6/6 (Reddish Yellow)	2.5 Y 4/1(Dark Gray)							
26	LR 2	2.5 YR 5/8(Red)	5 YR 5/8 (Yellowish Red)	5 YR 6/6(Reddish Yellow)	7.5 YR 5/4 (Brown)						
27	LR 3	2.5 YR 6/8(Light Red)									
28	LR 5	10 YR 5/1(Dark Gray)									
29	Samos Samg' tip/Amphora	2.5 YR 5/4(Reddish Brown)	2.5 YR 5/8 (Red)	5 YR 6/6(Reddish Yellow)							
30	Agora M 73	5 YR 6/4 (Light Reddish Brown)									
31	Geg Bari Anadol Amphora	5 YR 7/6(Reddish Yellow)	2.5 YR 5/8(Red)	10 YR 5/8 (Red)	5 YR 5/6 (Yellowish Red)	5 YR 4/6(Yellowish Red)					
32	Ekkezi Bias Amphora	2.5 YR 5/8 (Red)	7.5 YR 7/6(Pink)								
33	Ekkezi Ora Çağ Amphora	5YR 7/6(Light Red)									
34	Amphora Tapan	5 YR 6/8 (Light Red)									

Grafik 3

Amphora Mühürleri Katalog

Katalog No: 01

Buluntu Yeri: B Açması

Seviye: -30/-40 cm

Ölçüler: R:13,4 cm h:7,4 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen,3.3x1.3 cm

Hamur Rengi:7,5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi:7,5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Az miktarda mika, orta miktarda kalker ve kuvarz yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Sembol kullanılmamıştır.

Yazıt: E.....PH : ΠΙ;ΠΗ

ΠΑ[NAM]ΟΥ

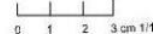
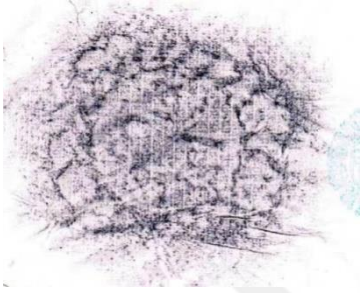
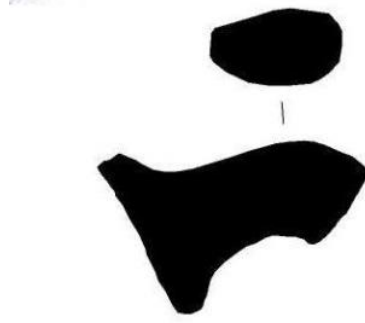
Tanım: Birinci satırda edat büyük olasılıkla ΕΠΙ ,ikinci satırda ise Rhodos da görülen ay adlarından birisi yer almaktadır. 1. satırda üç harf korunmuştur. Bundan dolayı tanımlanamamaktadır. 2. Satırda ise 4 harf korunmuştur. Bu satırda Rhodos ay adlarından biri olan ΠΑ[NAM]ΟΥ yazmaktadır (Grace, 1985: 54).

Köken: Rhodos

Tarihleme: Kulbun profil özelliklerinden dolayı İ.Ö 3. yada İ.Ö. 2. yy'a ait olabilir.

Benzerleri :(Grace, 1934: 226,fig.41)

Katalog No: 02

Buluntu Yeri: Baçması, Güney Sondajı.

Seviye: -129/-169 cm

Ölçüler: h:5 cm g:7,2 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Yuvarlak, 2,2 cm

Hamur Rengi:5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi:5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kuvarz yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:---

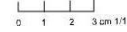
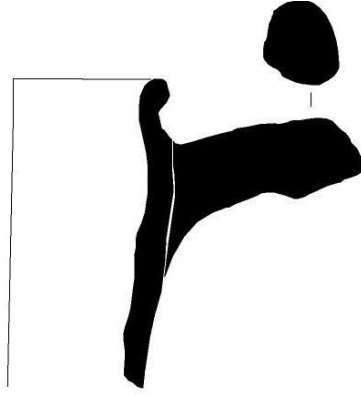
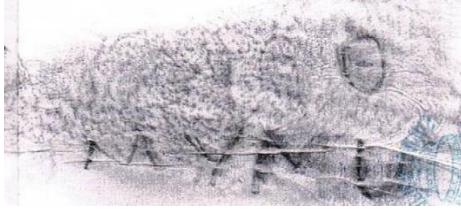
Yazıt:ΛE.....

Tanım: Ortadaki harfleri çevreleyen çelenk yer almaktadır. İçerisinde ise bazı harfler korunmuştur.

Köken: Rhodos

Tarihleme: Pergamon'da çıkan buluntu konteksine göre bu mühür Hellenistik döneme tarihlendirilmektedir. Benzer bir örnek İskenderiye kurtarma kazılarında ele geçmiştir (Cankardeş Şenol, 2000: 149,Kat.No.24: 455,Kat. No. 94).

Benzerleri:(Börker-Burow,1998:Fig. 198, Tafel 26; Cankardeş Şenol, 2000: 149,Kat.No.24: 455,Kat.No.94).

Katalog No: 03

Buluntu Yeri: C 1 B Açması

Seviye: -91/-117 cm

Ölçüler: R:11,6 cm h:12 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, ölçü alınamıyor

Hamur Rengi: 7,5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi:7,5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kalker.

Sembol ve Yeri:--

Yazıt: .....O

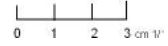
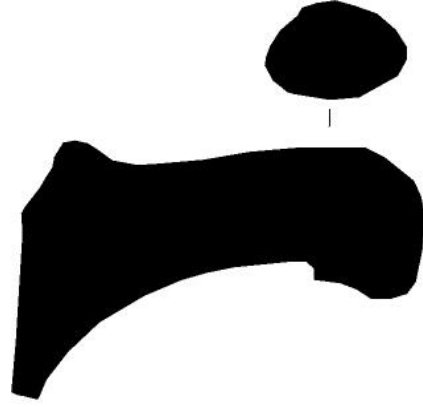
.....MYMΩ

?

Tarihleme: Kulp profil yapısından dolayı bu amphorayı İ.Ö 3 yüzyıla tarihleyebiliriz (Şenol, 2003: 20,Kat. No. 1).

Köken: Rhodos

Benzerleri: (Alpözen, 1975: 19,Şekil.1; Şenol, 2003: 20,Kat. No. 1).

Katalog No: 04

Buluntu Yeri: F Açması

Seviye: Yüzey Buluntusu

Ölçüler: h:6,8 cm g:10 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Yuvarlak,(Ölçü alınamıyor)

Hamur Rengi:2,5 YR,7/4 (Light Reddish Brown)

Astar Rengi:2,5 YR,7/4 (Light Reddish Brown)

Katkı Maddesi: Orta miktarda kum, az miktarda kalker ve kum.

Sembol ve Yeri:---

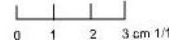
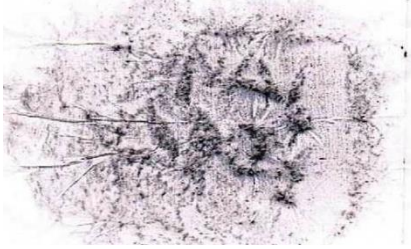
Yazıt:---- tahrip olmuş

Tanım: Mühürün üzerindeki yazıt tahrip olmuş. Kulp profilinden dolayı Rhodos amphora mühürü olduğu anlaşılmaktadır.

Köken: Rhodos

Tarihleme: Kulp profil yapısından dolayı bu amphora İ.Ö 3 yüzyıla tarihlenmektedir.

Bemzerleri: (Alpözen, 1975: 19,şek.1; Şenol, 2003,20 No:1).

Katalog No: 05

Buluntu Yeri: A 3 Açması

Seviye: -105 cm

Ölçüler: h:9,2 cm g:8,2 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen,3,7x2 cm

Hamur Rengi:2,5 YR,5/8 (Red)

Astar Rengi:2,5 YR,5/8 (Red)

Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker, kum mika yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:---

Yazıt:.....NAI

..... ΔPOY

Tanım: Birinci satırda 3 harf....NAI ve ikinci satırda ise..... ΔPOY harfleri korunmuştur.

Köken: Rhodos?

Tarihleme: Kulbun üzerindeki yazıt tam olarak korunamamıştır. Bundan dolayı tarihlenmenin mühüre göre yapılması zorlaşmıştır. Kulp profilinden dolayı bu amphora İ.Ö 3. yüzyıla tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Grace,1934: 202, Fig.1,5).

Katalog No: 06

Buluntu Yeri: B Açması, Kuzey Sondajı

Seviye: Kesit

Ölçüler: h: 7 cm R: 5,7 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Yuvarlak, 1,9 cm

Hamur Rengi:2,5 YR,5/8 (Red)

Astar Rengi:7,5 YR,6/6 (Reddish Yellow) Dışta kırmızımsı astar yer almaktadır.

Katkı Maddesi: Az miktarda mika, yoğun miktarda kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Sembol ortada yer almaktadır. Dört yapraklı çiçek motifi yer almaktadır.

Yazıt: Yazıt korunamamıştır (Tahrip Olmuş).

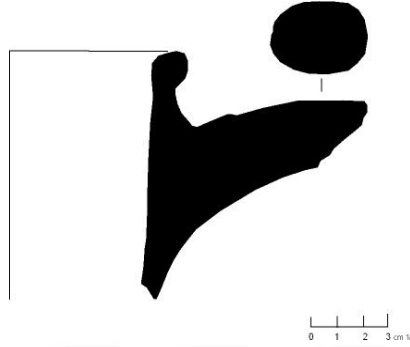
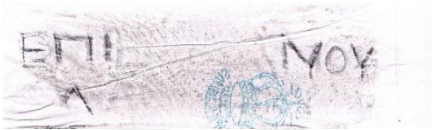
Tanım: Hieroteles 'e ait bir mühür örneğidir. Bu çömlekçinin atölyesindeki mühürleme sistemi içinde üç farklı mühür tipi kullanılmış olduğu görülmektedir. Mühür merkezinde iç çemberi dolduran 6 veya 8 dolgun yapraklı rozet ile iç ve dış kabartma çemberlerinin arasında kabartma yer almaktadır. Gonca Can Kardeş Şenol, Ahmet Kaan Şenol&Ersin Doğer, Amphora Production in the Rhodian Peraia in the Hellenistic Period, adlı makalede rozet tipli amphora mühürleri benzerlik göstermektedir. Buradaki benzer örneğe göre üretici Agrios Hieroteles ile ilişkilendirilmiştir.

Hisarönündeki kontekse göre; Agrios eponymlerinden sonra Ariston ve Kleonymos eponymleri görülmektedir (Cankardeş Şenol, vd.2004:255,Resim: 6). Bu isimler Ιεροτελεως , Αγριος, Αριστων'dur. Myndos'ta bulunan amphora mühüründe yazıt kısmı korunmadığından dolayı bununla ilgili kesin bilgi vermek doğru olmamaktadır.

Köken: Rhodos Pereası

Tarihleme: Rhodos Pereası'nda bulunan benzer örneklerden dolayı bu mühür İ.Ö 296 yıllarına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Doğer, 1994:201 Levha III Resim: 15; Cankardeş Şenol -Canoğlu, 2009:122,fig.33).

Katalog No: 07

Buluntu Yeri: Kule Açması

Seviye: - 75 cm

Ölçüler: R:13 cm h:9 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 1,4x sağdan kırık ölçü alınamıyor.

Hamur Rengi: 5 YR, 6/6 (Light Red)

Astar Rengi: 5 YR, 6/6 (Light Red)

Katkı Maddesi: Az miktarda kum ve kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:

Yazıt: EIII.....AMOY

Λ

?

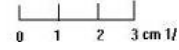
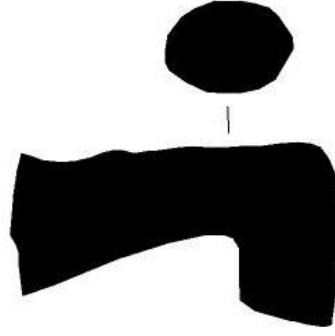
Tanım: Sadece kulp ve ağız kısmının korunduğu bu örnekte kulp profili açısından Rhodos örnekleriyle karşılaştırabiliriz. EIII edatı genel olarak Rhodos amphora mühürlerinde kullanılmaktadır.

Köken: Rhodos

Tarihleme: Kulp üzerinde çok az harf korunmuştur. Eponym SADAMOS'a ait olabilir. İ.Ö 180' e tarihlenmektedir. Kulp yapısı ise hemen hemen bu tarihe yakındır. Benzer mühür örneği İskenderiye kurtarma kazılarında ortaya çıkmıştır (Cankardeş Şenol,2000: 448,Kat. No. 84)

Benzerleri:(Cankardeş Şenol, 1996,38.1a; CankardeşŞenol, 2000: 448, Kat. No. 84).

Katalog No: 08

Buluntu Yeri: A 3 Açması

Seviye: -60 /-65 cm

Ölçüler: h:4,5cm R:8,5 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 3,9x1.6 cm

Hamur Rengi:5 YR, 5/6 (Yellowish Red)

Astar Rengi:5 YR, 5/6 (Yellowish Red)

Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker, mika ve kum yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:---

Yazıt: Ε[πι]Αρσ[τε]ἰδα

[Βαδρ]ο[μ]ου

Tanım: Bu amphora mühüründe 1. satırda ΕΠΙ edatı yer almaktadır. Devamında ise 3 harf korunmuştur. Birinci satırda büyük ihtimalle epoyım adı olan Ε[πι]Αρσ[τε]ἰδα ikinci satırda ise Rhodos ay isimlerinden olan [Βα]δρ[ο]μ[ο]υ yer almaktadır (Cox,1976: 149)

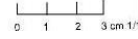
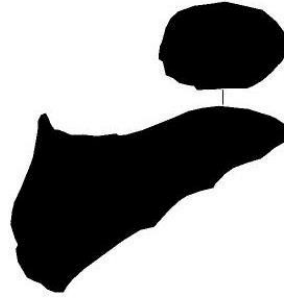
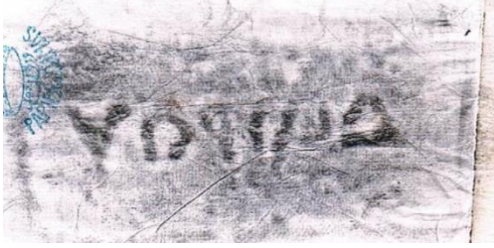
Köken: Rhodos

Tarihleme: Rhodos'da mühürlenme işleminin yapıldığı dönemde Aristeidas adında üç Helios rahibi bulunmaktadır. İlki, İ.Ö 239-231 yıllarına, buradada adını taşıyan mühürünün yer aldığı ikincisi İ.Ö 182-176 yıllarına ve üçüncüsü de İ.Ö 110 yıllarına tarihlenmektedir. Bu amphora mühürünü Pergomon depositinde ele geçmiş örneklerle karşılaştırabiliriz.

Grace Aristeidas II'yi yukarıda İ.Ö 182-176 yıllarına tarihlenirken, Finkielsztejn, doktora tezinde, yöneticinin İ.Ö 179 yılında görev yapmış olması gerektiğini belirtmektedir (Cankardeş Şenol,2000: 149,Kat.No.24: 403, Kat.No.16).

Benzerleri: (<http://www.amphoralex.org>: Online katalog 21.01.2014).

(Cankardeş Şenol,2000: 149,Kat.No.24: 403, Kat.No.16).

Katalog No: 09

Buluntu Yeri: C1 /C -C2A Açması

Seviye: Kesit

Ölçüler: h:6,1 cm g:9,4 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen,3,9x1,8 cm

Hamur Rengi:2,5 YR, 5/8 (Red)

Astar Rengi:2,5 YR, 5/8 (Red)

Katkı Maddesi: Az miktarda kum ve kalker.

Sembol ve Yeri:---

Yazıt: ΔΩΠΟΥ (Retrograd)

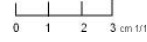
Tanım: ΔΩΠΟΥ ismi yer almaktadır. Yazıt retrograd bir özelliğe sahiptir.

Köken: Rhodos

Tarihleme: Yazıtın Retrograd olduğu bu mühürde üretici Doros II'nin adı yer almaktadır. Üretici, retrograd ve düzensiz mühürleri ile tanınmaktadır. Burada görülen mühürle aynı kalıptan elde edilmiş üç mühür İskenderiye'de ve Tel Anafa'da ele geçmiştir. Pergamon'da benzer ilişkilendirilebilecek birkaç örnek mevcuttur. Bazen de bunun uzun formu olarak görülen Δωπίωνος ve gül sembolü 'de yer almaktadır (Börker-Burow,1998: 444, Tafel 17). İ.Ö 145-86 yıllarına tarihlenmektedir (Cankardeş Şenol, 2000: 304,Kat.No.46).

Benzerleri:(Börker-Burow,1998: 444, Tafel 17; Cankardeş Şenol, 2000:149 Kat.No.24:175 Kat.No.64; 304 Kat.No.46).

Katalog No: 10

Buluntu Yeri: Tapınak -1 Açması

Seviye: -100 cm

Ölçüler: 3x1 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 3x1 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 7/6 (Light Red)

Astar Rengi: 2,5 YR, 7/6 (Light Red)

Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker, kum, Az miktarda ise mika yer almaktadır.

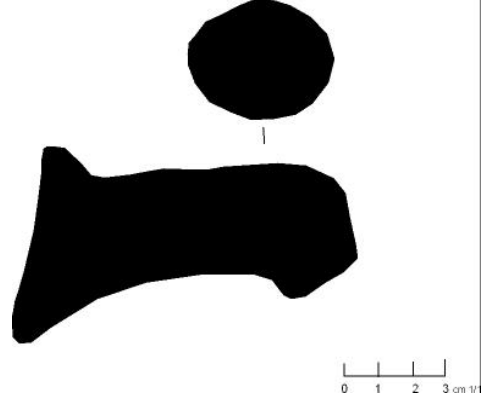
Sembol ve Yeri:---

Tanım: Yazıt tahrip olmuş, Kulp yapısı dirsek yapmıştır. Bundan dolayı Rhodos amphorasına ait olabilecek bir kulp yapısı olduğunu söyleyebiliriz.

Köken: Rhodos

Tarihleme: Kulp profilinden dolayı İ.Ö 250-220 yıllarına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Cankardeş Şenol Gonca,1996: 44, fig. 3).

Katalog No: 11

Buluntu Yeri: B Açması

Seviye: 0/-30 cm

Ölçüler: h:6,1 cm g:9,3 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 1x sağdan kırık

Hamur Rengi: 10 YR, 7/4 (Very pale brown)

Astar Rengi: 10 YR, 7/4 (Very pale brown)

Katkı Maddesi: Orta miktarda kuvarz ve kum yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:---

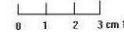
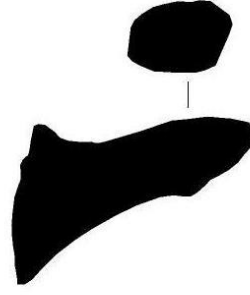
Yazıt: Yazıt tahrip olmuş okunamıyor.

Tanım: Amphora mühürü üzerindeki harfler korunamamıştır. Kulp profil yapısı dirsek yapmaktadır. Bu özelliğiyle tipik Rhodos amphora kulplarını hatırlatmaktadır.

Köken: Rhodos

Tarihleme: Bu amphora mühürü kulp profilinden dolayı İ.Ö 2.yy 2. yarısına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Barker, 2004: 84, Fig.28)

Katalog No: 12

Buluntu Yeri: B açması

Seviye: 0/-30 cm

Ölçüler: h:5,8cm R:9,2 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 4,9x1.9 cm

Hamur Rengi:5 YR, 7/6 (Yellowish red)

Astar Rengi:5 YR, 7/6 (Yellowish red)

Katkı Maddesi: Az miktarda mika yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:-----

Yazıt: [E]ΠΙΑΡΑ.....ΑΝ
ΕΥΣ

ΑΡΤΑΜΙΤΙ[Ο]Υ

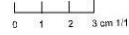
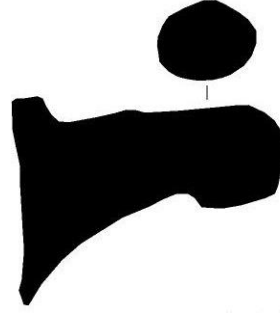
?

Tanım: Bu amphora mühüründe 1. satırda ΕΠΙ edatı yer almaktadır. Rhodos amphoralarında ΕΠΙ edatı ve Rhodos ayları genel olarak kullanılmaktadır (Grace, 1934:197). ΕΠΙ edatının devamında ise eponym Aratophanes II yazmaktadır. İkinci satırda ise yazıt devam etmektedir. 3. satırda ise Rhodos ay adı yer almaktadır. ΑΡΤΑΜΙΤΙ[Ο]Υ yazmaktadır.

Köken: Rhodos

Tarihleme: Üretici Aratophanes, Grace tarafından Period V'e tarihlenmektedir (Grace, 1950:143,No:49). Üretici Aratophanes'in bu mühürü ile aynı kalıptan elde edilmiş bir mühür Tel Anafa'da ve Scythopolis, kazılarında ele geçmiştir. Üretici Aratophanes İ.Ö 146-108 yılları arasında faaliyette bulunmuştur (Cankardeş Şenol, 2000:149, Kat.No.24;150,Kat.No.26).

Benzerleri: (Ariel- Finkielsztejn, 1994: 194,Sahİ6),(Cankardeş Şenol, 2012:100,Kat. No:5).

Katalog No: 13

Buluntu Yeri: A 3 Açması

Seviye: -105 cm

Ölçüler: h:9,2 cm g:8,2 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen,3,7x2 cm

Hamur Rengi:2,5 YR,5/8 (Red)

Astar Rengi:2,5 YR,5/8 (Red)

Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker, kum mika yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:---

Yazıt: [ΕΠΙΑΡΙΣ]

ΕΙΔΑ

ΠΑΝΑΜΟΥ

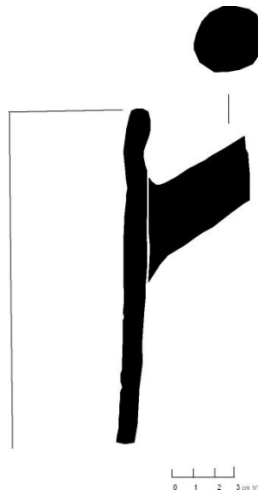
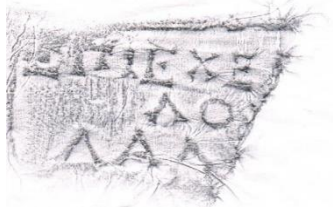
Tanım: 3 adet yatay harflerden oluşmaktadır. Bu amphora mühüründe 1. satırda ΕΠΙ edatı yer almaktadır. Devamında ise 3 harf korunmuştur. Birinci satırda ihtimalle epoyim adı olan Ε[πι]αρστε]ιδα İkinci satırda ise Rhodos ay isimlerinden ΠΑΝΑΜΟΥ yer almaktadır (Cox, 1976: 149).

Köken: Rhodos

Tarihleme: Period Vc (İ.Ö 120-108).

Benzerleri:<http://www.amphoralex.org> (Online catalog 21.01.2014).

(Cankardeş Şenol, 2000: 149, Kat. No.24: 403, Kat. No.16).

Katalog No: 14

Buluntu Yeri: C1 B Açması

Seviye: Kesit

Ölçüler: R:12,8 cm h:14;8 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü:1,7xSağdan Kırık ölçü alınamıyor.

Hamur Rengi:5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi:5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Orta miktarda kumve kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Dikdörtgen

Yazıt:[E]ΠΙΕΧΕ[BOY]

ΛΟ[Y]

ΔΑΛ[IOY]

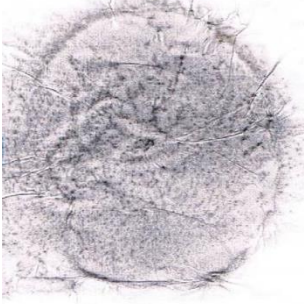
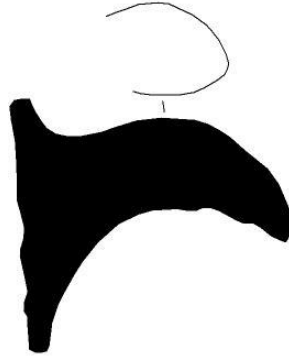
Tanım:3 sıra halindeharfler korunmuştur. [E]ΠΙ edatı kullanılmıştır. İlk satırda başlayan ve ikinci satırda devam eden Eponym ismi ve 3.satırda iseΔΑΛ[IOY] ay adı yer almaktadır.

Köken: Rhodos

Tarihleme: Yönetici Ekheboulos Period VI (İ.Ö 107-c. 88/86) yıllarına tarihlenmektedir.

Benzerleri:<http://www.amphoralex.org> (Online katalog 21.01.2014).

(Lawall, 2007: 46, AH 39; Grace, 1953: 123; Cankardeş Şenol, 2000: 149,Kat.No.24: 312, Kat.No.59).

Katalog No: 15

Buluntu Yeri: BAÇması, Güney Sondajı

Seviye: -225/-235 cm

Ölçüler: h:8,2 cm g:8,7 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Yuvarlak,2 cm

Hamur Rengi:7,5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi:7,5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kalker, kuvarz.

Sembol ve Yeri:--

Yazıt:ΦΙΑΙ.....

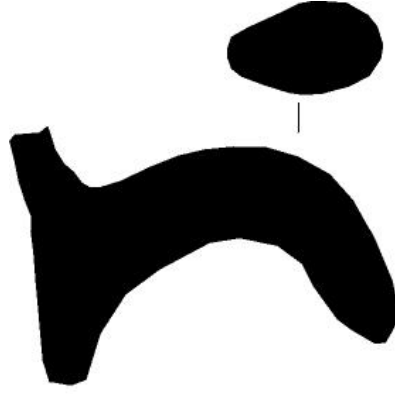
Tanım: Yuvarlak forma sahip amphora mühürü bir kısmı tahrip olmuş, kulp profili ise kavisli bir form özelliği göstermektedir.

Köken Rhodos

Tarihleme: Üretici Philippos 'a ait olabileceği düşünülen Period VI İ.Ö 107-88/86 ve İ.Ö 85-Augustus dönemini kapsamaktadır.¹Benzer dikdörtgen bir mühür örneği İskenderiye kurtarma kazılarında ele geçmiştir(Cankardeş Şenol,2000: 339,Kat. No. 110).

Benzerleri: (Cankardeş Şenol Gonca,2007a: 37).

¹ Yönetici ve üreticilerle ilgili detaylı bilgi için Bkz. (Cankardeş Şenol Gonca,2007a: 37).

Katalog No: 16

Buluntu Yeri: B Açması

Seviye: -68/-104 cm

Ölçüler: h:7 cm g:2,6 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Yuvarlak, 2,6 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Orta miktarda kuvarz, kum, Az miktarda mika yer almaktadır.

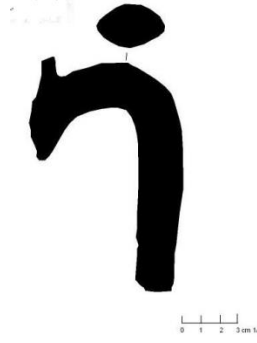
Sembol ve Yeri:---

Yazıt: .....PMYE.....

Tanım: Mühür çerçevesini takip eden harflerden 4 tanesi korunmuştur.

Köken: Rhodos? Tam olarak bilinmiyor.

Katalog No: 17

Buluntu Yeri: G Açması

Seviye:-52/-85 cm

Ölçüler: Korunan, h:12 cm Genişlik:7,7 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 3.6x1.3 cm

Hamur Rengi:2,5 YR, 5/8 (Red)

Astar Rengi: 2,5 YR, 5/8 (Red)

Katkı Maddesi: Yoğunmiktarda mika, kalker ve kuvarz yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Sembolün yeri iki yazıt arasında yer aldığı görülmektedir. Sembol olarak ise Caduceus? kullanıldığı düşünülmektedir.

Yazıt: ΘΑΣΙΩΝ

Sembol

ΑΡΙΣΤΟΜΗΝΕΣ

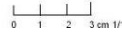
Tanım: Birinci satırda ΘΑΣΙΩΝ yazmaktadır (Grace, 1934: 197). Yani thasos mamülü anlamına gelmektedir (Börker-Burow,1998: 106). Yönetici olan Aristomenes'in adı yazmaktadır Aristomenes 'e ait mühürler daha önce Ege adaları ve Yunanistan'da görülür. Aristomenes İ.Ö 325-310 yılları arasında görev yapmıştır (Tzochev, 2001: 15). Sembol olarak ise caduceus kullanılmış olabilir (?) .Kulp formu açısından da İ.Ö 3.yy kulp örnekleriyle ilişkilendirilmektedir. (Grace 1934, 202).

Köken: Thasos

Tarihleme: İ.Ö 325-310

Benzerleri:(Tzochev, 2001: 15).

Katalog No: 18

Buluntu Yeri: BAçması, Kuzey Sondajı

Seviye: -168/-193 cm

Ölçüler: Yaklaşık 1,3 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Yuvarlak

Hamur Rengi:7,5 YR 7/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi:7,5 YR 7/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kum.

Sembol ve Yeri:--

Yazıt: Mo ya da No harfleri görülmektedir.

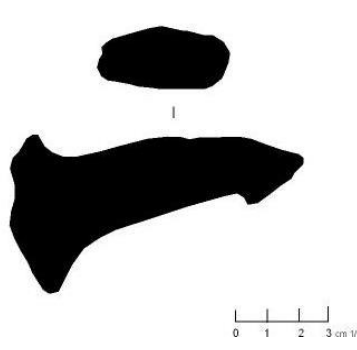
Tanım: Yuvarlak formlu Kıbrıs amphora mühürüne ait olabilecek bir örnektir. Kıbrıs isimlerinin monogram kısaltılmış harfler yer almaktadır. ON ya da NO Kıbrıs isimlerine göre Νουμήνιος ,Νουπιων ya da Ονασαγορας , Ονασανδρος , Οναςας v.s olabilir².

Köken: Kıbrıs

Tarihleme: Hellenistik dönem

Benzerleri:(Cankardeş Şenol, 2013: fig 20 a; Cankardeş Şenol, 2006: 131, fig.200).

² ON kısaltılmış Kıbrıs monogramları için bkz, Fraser & Matthews A Lexicon of Greek Personal Names Fraser, Peter M. Published: Oxford, Clarendon Press, 1987,s.340

Katalog No: 19

Buluntu Yeri: Tapınak altı açması

Seviye: -80/-104 cm

Ölçüler: h:4,9 cm g:8,6 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Oval, yaklaşık olarak 3,1x2,5 cm

Hamur Rengi:2,5 YR 6/8 (Light Red)

Astar Rengi:2,5 YR 6/8 (Light Red)

Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Ortada boğa başı yer almaktadır.

Yazıt: Bukranion'un çevresinde büyük ihtimalle harfler yer almaktadır ama yazıt tahrip olmuştur.

Tanım: Yazıtın bulunduğu kısım tahrip olmuş Bukranion'u çevreleyen kısımda büyük ihtimalle üretici /yöneticiye ait harfler olma ihtimali yüksektir. Özellikle bu sembol Knidos sikkeleri üzerinde de görülmektedir (Grace,1961: 26).

Knidos amphora mühürlerinde Bukranion (boğa başı) sembolünün dışında trident (üç çatalı zıpkın), kerykeion (Hermes asası), kürek, labyris, arı, sarmaşık, gül, yarım ay, yıldız, vb. semboller de kullanılmıştır (Cankardeş Şenol, 2007 b: 45,Şekil:25).

Knidos, Datça/Reşadiye Knidos seramik Atölyeleri kazısı çalışmalarında Myndos'da görülen amphora mühürüne benzer örnekler bulunmuştur. İskenderiye kurtarma kazılarında da benzer örnekler ele geçmiştir (Tuna, 2012: 41-48).

Köken: Knidos

Tarihleme: HellenistikDönem, İ.Ö 146-108

Benzerleri:(Grace, 1934: 273, fig.210; Cankardeş Şenol, 2007 b: 114, fig.8; Tuna, 2012: 45, Şekil. 25; Grace, 1934: 268, Fig.196; Huysecom, 2004: 203, Fig.71; Cankardeş Şenol, 2000: .95, Kat. No. 40-41: 242 Kat.No.184: 363 Kat.No.159, 364, Kat.No.161 : .488 Kat.No.145).

Katalog No: 20

Buluntu Yeri: G açması

Seviye: -52/-85 cm

Ölçüler: h: 2,2 cm R: 7,9 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 2.4x1 cm

Hamur Rengi:2,5 YR, 6/6 (Light Red)

Astar Rengi:2,5 YR, 6/6 (Light Red)

Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker.

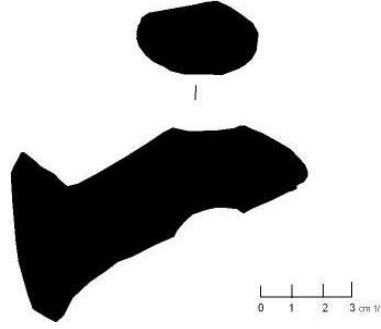
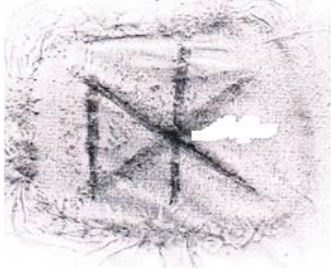
Sembol ve Yeri:---

Yazıt: EYΦ retrograd

Köken: Knidos

Tarihleme: Geç Knidos mühürleme sistemine ait olabilecek bir amphora mühürü. Bu tip amphora mühürleri İ.Ö 1. Yüzyılda yoğun bir şekilde görülmektedir. Aynı mühür Atina agorasındaki kazı çalışmalarında ele geçmiştir.

Benzerleri (Lawall 2007: 55 AH 70).

Katalog No: 21

Buluntu Yeri: A1 -B Açması

Seviye: -177 cm

Ölçüler: h:5,7 cm g:9,6 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen; 2,2x1,7 cm

Hamur Rengi:2,5 YR 7/6 (Light Red)

Astar Rengi:2,5 YR 7/6 (Light Red)

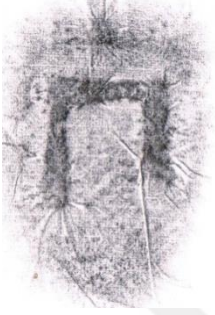
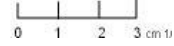
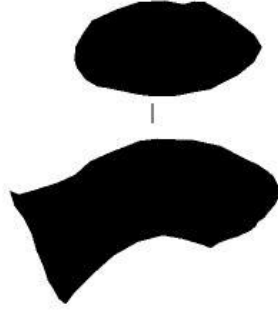
Katkı Maddesi: Ortamiktarda kalker, kuvarz ve kum yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:-

Yazıt: Khi, alpha ve iota ya da alpha ve kappa harfleri görülmektedir.

Köken: Knidos?

Benzerleri: Kökeni tam olarak bilinmemektedir.

Katalog No: 22

Buluntu Yeri: Tapınak Batı Cephe

Seviye: ? Bilinmiyor

Ölçüler: h: 5,6 cm R: 5,9 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Yuvarlak, 1,8x1.3 cm

Hamur Rengi: 7,5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi: 7,5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kalker ve taşçık.

Sembol ve Yeri:--

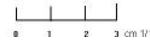
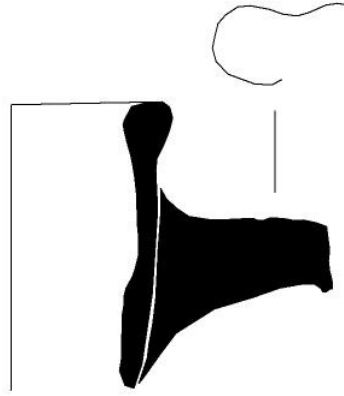
Yazıt: Π

Tanım:Π harfi korunmuştur.

Köken: Knidos

Tarihleme: Knidos İ.Ö 3. yüzyıllarda görülen monogram mühür örneklerine benzemektedir.

Benzerleri: (Cankardeş Şenol: 2000,361, Kat.No.155; Şenol, 1995,67, Env. No: RE.89).

Katalog No: 23

Buluntu Yeri: C1 C Açması

Seviye: -112/-121 cm

Ölçüler: Soldan Kırık x 1,1 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, Soldan Kırık x 1,1 cm

Hamur Rengi:2,5 YR 6/8 (Light Red)

Astar Rengi:2,5 YR 6/8 (Light Red)

Katkı Maddesi: Yoğun miktarda kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Sembol delta harfinin yanında yer almaktadır. Sembol olarak ise rozet kullanılmıştır.

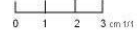
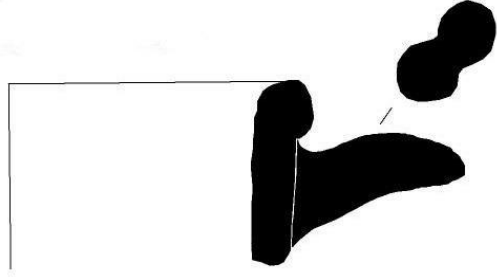
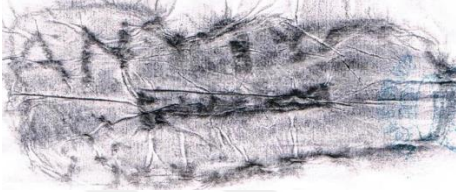
Yazıt: [.....]rozet ΔI

Tanım: Mühürün sol kısmı kırık olduğu için rozetten önce herhangi bir yazıt ya da başka bir sembol var mı bilinmemektedir. Tahrip olmuş kısmın yanında rozet yer almaktadır. ΔI harfleri korunmuştur.

Köken: Kos

Tarihleme: Kos mühürleri üzerinde ΔI (kısaltması ve yanında sembol bulunan çok mühür bilinmektedir. İ.Ö. 2.-1. yy.lara tarihlenmek mümkündür.

Benzerleri : (Johnsson,2004: 151, fig.68).

Katalog No: 24

Buluntu Yeri: B Açması (Güney Sondajı)

Seviye: -64/-68 cm

Ölçüler: R:16 cm h:6 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 1.4xSağdan Kırık

Hamur Rengi:2,5 YR, 6/6 (Light Red)

Astar Rengi:10 YR, 8/6 (Yellow) Dışta açık kahverengi astar yer almaktadır.

Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Yazıtın altında sembol görülmektedir. Lobut olabilir?

Yazıt: .ANYT.AΦ

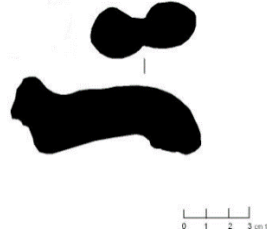
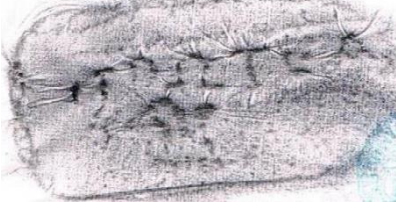
? ?

Sembol: Lobut?

Tanım: Kup formu itibariyle ikiz bir kulp özelliği göstermektedir. Üzerinde korunmuş harfler yer almaktadır. Yazıtın altında ise lobut? yer almaktadır.

Köken: Kos

Katalog No: 25

Buluntu Yeri: C1/B Açması

Seviye: -145/-156 cm

Ölçüler: h: 4,6cm g:8 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 3.2x1.5 cm

Hamur Rengi:2,5 YR, 5/8 (Red)

Astar Rengi:7,5 YR, 7/4 (Pink) Dışta pembemsi bir astar yer almaktadır.

Katkı Maddesi: Ortamiktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Yazıtın alt kısmında palmet ya da gül motifi görülmektedir.

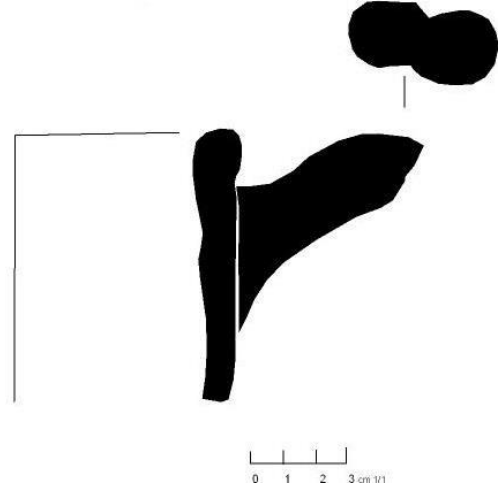
Yazıt: ΠΡΩΤΕΑ[Σ]

Sembol ?

Tanım: Yazıtın çok iyi korunmuş olduğu bu mühürde ΠΡΩΤΕΑ[Σ] yazısı yer almaktadır. Yazıtın alt kısmında ise rozet mevcuttur.

Köken: Kos?

Katalog No: 26

Buluntu Yeri: G Açması

Seviye: Kanal içi dolgu

Ölçüler: R:14 cm h:7,8 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 3,5x1,5 cm

Hamur Rengi:2,5 YR, 6/6 (Light Red)

Astar Rengi:7,5 YR,7/4 (Pink), Yüzeyde pembemsi bir astar görülmektedir.

Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve taşçık yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:--

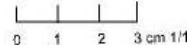
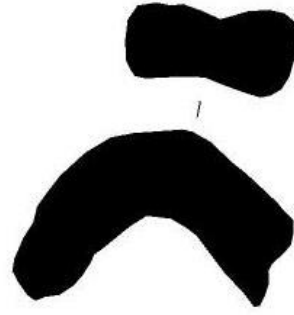
Yazıt:HNO.....(retrograd)

Tanım: Kos amphora mühürü. Yine mühürün sol ve sağ tarafları silik ve kırık. İsmi olasılıkla aşağıdaki gibi tamamlamak mümkün : ΘΥΗΝΟΥY İsmi nominativ hali ise ΘΥΗΝΟΣ(Thyenos). Benzer bir örnek Alexandria'da bulunmuştur.

Köken: Kos amphora mühürü

Tarihleme: İ.Ö 2-1.yüzyıllara tarihlenmektedir.

Benzerleri :(Şenol,2000:Kat.No.34).

Katalog No: 27

Buluntu Yeri: A/2 Açması

Seviye: -90 cm

Ölçüler: h: 4,9 cm R: 7,1 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 3,4 x 1,2 cm

Hamur Rengi: 7,5 YR,6/4 (Light Brown)

Astar Rengi: 7,5 YR,6/4 (Light Brown)

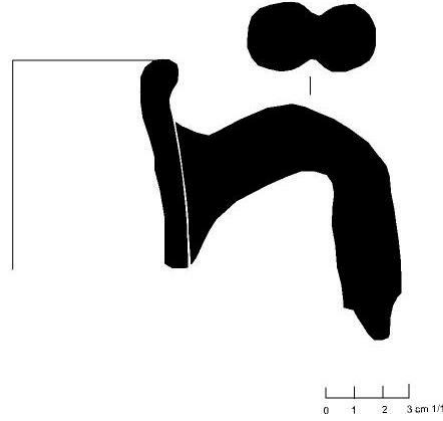
Katkı Maddesi: Az miktarda mika yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:-----

Yazıt:....YTPOM

Tanım: İkiz kulp yapısına sahip bu örnekte kulpun bir kısmında yazıt yer almaktadır. Yazıt tam olarak anlaşılmamıştır. Form bakımından Kos amphorası olabilir.

Köken: Kos?

Katalog No: 28

Buluntu Yeri: C1 /C Açması

Seviye: -175/-195 Açması

Ölçüler: R:11 cm h:7,3 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 4,1x1,7 cm

Hamur Rengi:7,5 YR,6/4 (Light Brown)

Astar Rengi:10 YR, 7/4 (Very pale brown) Dışta açık kremrengi astar yer almaktadır.

Katkı Maddesi: Az miktarda mika, orta miktarda kalker ve kum.

Sembol ve Yeri:--

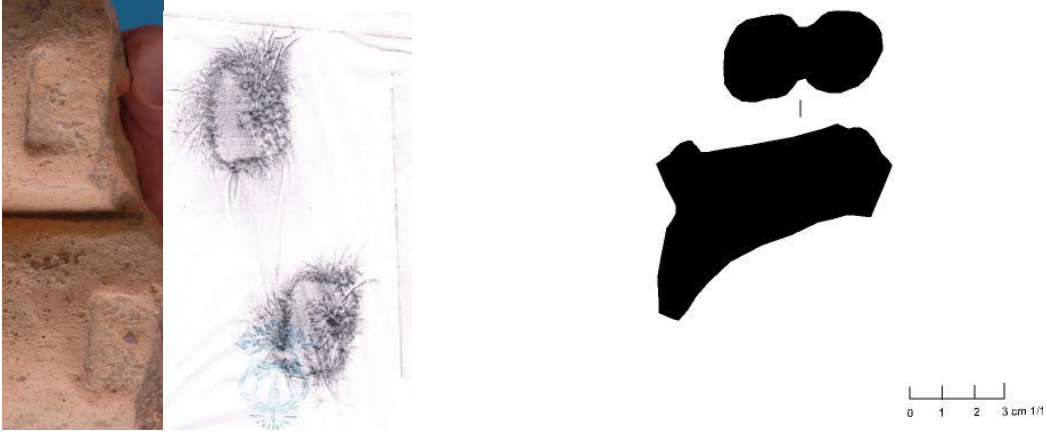
Yazıt: ΕΠΙΠΘΑΙ (retrograd)

ΤΟΥ

Tanım:İkiz kulplara sahip bu örnekte iki satır yazıt yer almaktadır.İlk satırdaki yazıt retrograd İkinci satırda ise bazı harfler korunmuştur.Eponym Pol .....thj.

Köken: Kos

Tarihleme: İ.Ö. 2-1 yüzyıllar arasına tarihlenmektedir.

Katalog No: 29

Buluntu Yeri: BAçması, Kuzey Sondajı

Seviye: Kesit

Ölçüler: h:5 cm g:7,2 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 1.mühür: 1cm, 2.mühür: 0,8 cm (Ölçülebilen)

Hamur Rengi:2,5 YR 6/6 (Light Red)

Astar Rengi:7,5 YR 7/4(Pink)

Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker.

Sembol ve Yeri:--

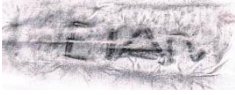
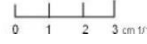
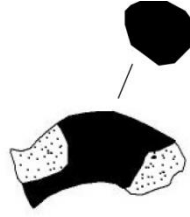
Yazıt: Tahrip olmuş.

Tanım: Mühür tahrip olmuş. İkiz kulplu kulp profili özelliğinden dolayı Kos amphoralarına ait olabilecek kulp parçası olabilir.

Köken: Kos

Tarihleme: M.Ö 1. yy olabilir.

Benzerleri :(Alpözen, 1975: 19, Şekil 3)

Katalog No: 30

Buluntu Yeri: A 3 d Açması

Seviye: Yüzey Buluntusu

Ölçüler: h:2,1 cm g:5,1 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Astar Rengi: 7,5 YR, 7/6 (Reddish Yellow) Dışta açık kremrenge astar yer almaktadır.

Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Dikdörtgen, 3x1 cm

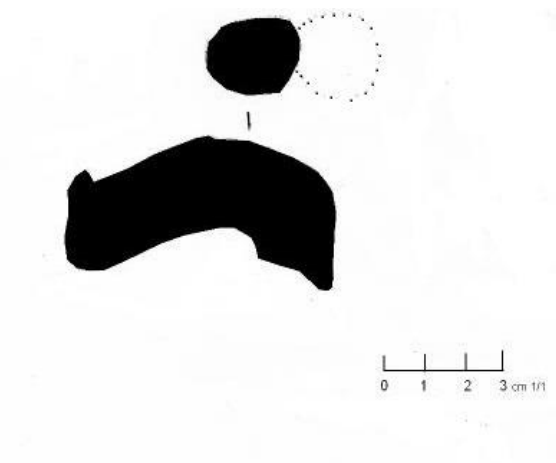
Yazıt: ΘΕΥΔΩ...

Tanım: İkiz kulp özelliğine sahiptir. İkiz kulp üzerinde bazı harfler korunmuştur. ΘΕΥΔΩ yönetici ya da üreticiye ait isim olabilir?

Köken: Kos

Tarihleme: Kos amphorasına ait olabilecek bu amphora mühürü Finkielsztejn(2004b,Tabl.1) adlı kitabında Akko'dan benzer mühürleri incelemiştir. Ama bu mühürlerin tarihiyle ilgili herhangi bir öneride bulunmamıştır. Grace'de aynı şekilde tarihi konusunda herhangi bir yaklaşımda bulunmamıştır.

Benzerleri: (Lawall, 2007: 55 AH 68, 2002: 20 No:1).

Katalog No: 31

Buluntu Yeri: A 3 Açması

Seviye: -180 cm

Ölçüler: h:3,6 cm g:3,7 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen,1,3xSağdan Kırık

Hamur Rengi:5 YR,7/6 (Light Red)

Astar Rengi:7,5 YR,8/4(Pink). Dışta açık pembe bir astar yer almaktadır.

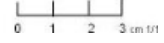
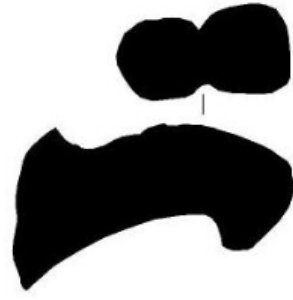
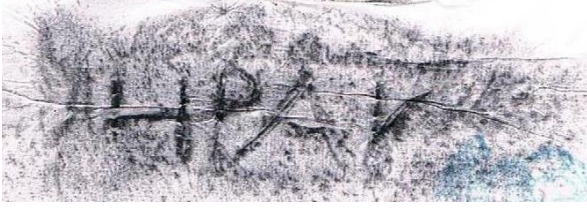
Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, Orta miktarda kalker ve kum yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:---

Yazıt: MIKO/Ω

Tanım: İkiz bir kulp özelliği göstermektedir. Bazı harfler korunmuştur. Tip açısından Kos amphorasına ait kulp parçası olabilir.

Köken: Tanımlanamıyor.

Katalog No: 32

Buluntu Yeri: G Açması

Seviye: 0/-46 cm

Ölçüler: h:3,5 cm genişlik:8,6 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen,1,1 x aşınmış.

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Astar Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Az miktarda taşçık, Orta miktarda mika, kuvarz ve kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: -----

Yazıt: HPA[K]

?

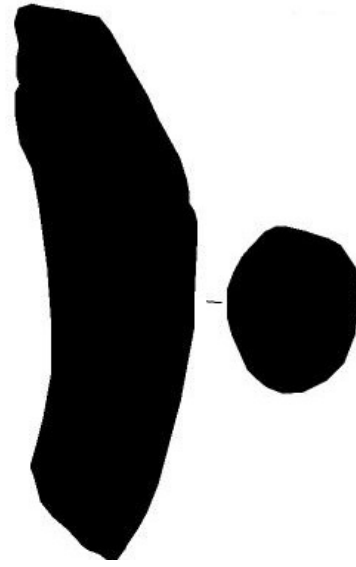
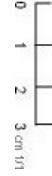
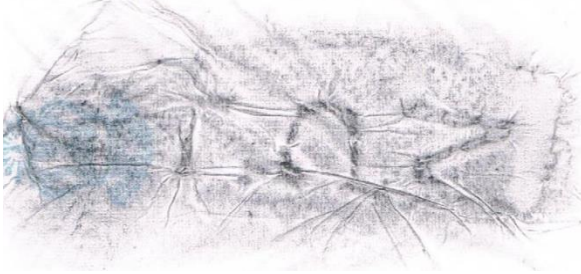
Tanım: Kulp formu itibariyle ikiz bir kulp özelliği göstermektedir. Kulbun üzerinde üç tane harf korunmuştur.

Köken: Kos

Tarihleme: Mühür üzerinde Ηρακλειδης veya Ηρακλιδης ismi yer alıyor olabilir. Kos yazıtları içerisinde Herakleitos adı oldukça yaygındır. Bu mühür örneği Benaki Koleksiyonunda da görülmektedir. İ.Ö II-I yüzyıllara tarihlenmektedir.

Benzerleri:(Cankardeş Şenol, 2000: 368, Kat. No. 169).

Katalog No: 33

Buluntu Yeri: F Açması

Seviye: Yüzey Buluntusu

Ölçüler: h:4,1 cm g:13,1 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, 1,5 xSağdan kırık ölçü alınamıyor.

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/6 (Light Red)

Astar Rengi: 2,5 YR, 6/6 (Light Red)

Katkı Maddesi: Azmiktarda mika, kum ve kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:--

Yazıt: ΣΩΤ.....Retrograd

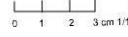
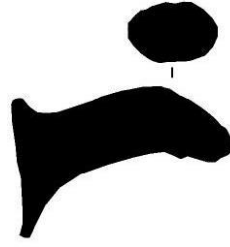
Tanım: Mühür Retrograd bir formda basılmıştır.

Köken: Nikandros Grubu?

Tanımlama:Σωτηρι adlı yönetici ismi yer almaktadır. İ.Ö 2.yüzyılın ikinci çeyreği ve aynı yüzyılın 2. Yarısına tarihlenmektedir (Cankardeş Şenol, 2010: 128).

Benzerleri:(Cankardeş Şenol, 2010: 128).

Katalog No: 34

Buluntu Yeri: C1B Açması

Seviye: -91/-117 cm

Ölçüler: h:5 cm g:7,9 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen,3,4x0,8 cm

Hamur Rengi:10 YR, 7/4 (Very pale brown)

Astar Rengi:10 YR, 7/4 (Very pale brown)

Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, orta miktarda kuvarz ve kum yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: --

Yazıt: ETOPIA Sembol olabilir?

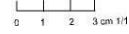
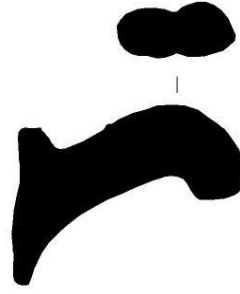
καστορίδου

Tanım: Bu örnek en sık görülen buluntu gruplarından biridir. Benzer örnekler Benaki Koleksiyonunda Tell Fara da görülmektedir. Ephesos 'daki Tetragonos kazısında ve Delos'ta benzer örnekler ele geçmiştir.

Köken: Nikandros Grubu

Tarihleme: Geç 2.-1.yüzyıl'a tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lawall, 2007: 22 AH 58 A).

Katalog No: 35

Buluntu Yeri: C1 /C Açması

Seviye: -96/-112 cm

Ölçüler: h:5,5 cm g:8 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen,4,4x1,3 cm

Hamur Rengi:2,5 YR, 7/6 (Light Red)

Astar Rengi:2,5 YR, 7/6 (Light Red)

Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, orta miktarda kalker ve kum.

Sembol ve Yeri:---

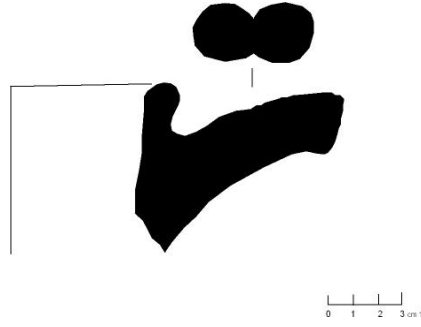
Yazıt: XM OC/ NIONOC?

Tanım: İsim mühürleri Mark L.Lawall'ın "Hellenistic Amphora handles" kitabında İ.Ö 2.yy sonu -1.yy arasına tarihlenmektedir. Grace'in yayınları içerisinde yer almaktadır.

Köken: Nikandros Grubu

Tarihleme: İ.Ö Erken 1.yüzyıl'a tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lawall, 2007: 22 AH61).

Katalog No: 36

Buluntu Yeri: C 2 Açması

Seviye: -221/-273 cm

Ölçüler: R:13 h:4,5 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen,3,4 x1 cm

Hamur Rengi:2,5 YR,6/6 (Light Red)

Astar Rengi:7,5 YR, 7/4(Pink). Dışta açık pembe astar yüzeyi yer almaktadır.

Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Ortada yıldız? Sembolü yer almaktadır.

Yazıt: KATAIOY

Tanım: Ağız profili yuvarlak ve kulp yapısı ise çift kulp özelliği göstermektedir. Kulbun üzerinde KATAIOY harfleri korunmuştur.

Köken: Nikandros Grubu

Tarihleme: Nikandros grubuna ait bir mühürdür. Mark L.Lawall tarafından isim bulunan mühürler olarak sınıflandırılmıştır. İ.Ö 2. yy sonu - 1.yy tarihleri arasında görülmektedir. Grace'in kaynaklarında bu EKATAIOΣ şeklinde de görülmektedir. Hekataios grubuyla ilgili olduğu anlaşılmaktadır.³ Efes kazılarında çıkan örneklerle göre bu amphora mühürü Geç 2.yy – 1. yüzyıllara tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lawall, 2007: 51 AH 54; Cankardeş Şenol, 2010: 132).

³ Benzer örnekler için bkz.Christoph Börker-Johannes Burow, Die Hellenistischen Amphorenstempel Aus Pergamon, Deutch Archaeologisches Institut, Berlin, 1998, Tafel 26, fig.198.

Katalog No: 37

Buluntu Yeri: C1/C Açması

Seviye: ?

Ölçüler: h:2 cm g:5,1 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Dikdörtgen, ölçü alınamıyor

Hamur Rengi:5 YR 6/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi:5 YR 6/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, kalker, taşçık yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:--

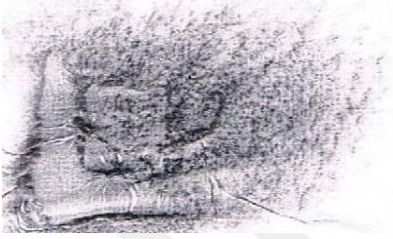
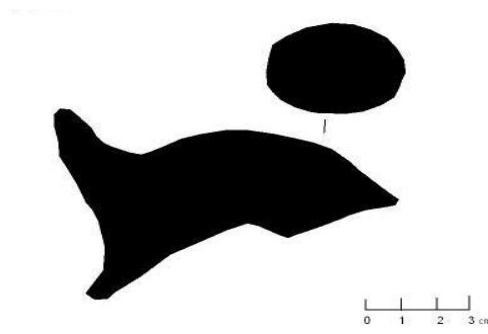
Yazıt:Θ ' ΕΤΟΥÇ

Tanım: İkiz kulp profilli amphora kulp parçası korunmuştur.

Köken: Chios?

Tarihleme: Khios kökenli amphora mühürü olabilir ama kesin değil, Christoph Börker-Johannes Burow'un kitabında bilinmeyen kökenli amphora mühürleri olarak sınıflandırılmıştır. M.Ö 1. yüzyıla tarihlenebilecek bir örnek olabilir.

Benzerleri: (Börker-Burow, 1998: 68, Taf.21 601).

Katalog No: 38

Buluntu Yeri: E Açması /A Sondajı

Seviye: -128/-141 cm

Ölçüler: h:6,2 cm g:8,3 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Kare, Ölçü alınamıyor.

Hamur Rengi:2,5 YR,6/8 (Light Red)

Astar Rengi:2,5 YR,6/8 (Light Red)

Katkı Maddesi: Yoğun miktarda kalker, Ortamiktarda kum, Az miktarda mika yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:-

Yazıt: EP Eru

Tanım: Yuvarlak profil özelliklerine sahip kulp parçası.

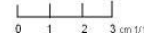
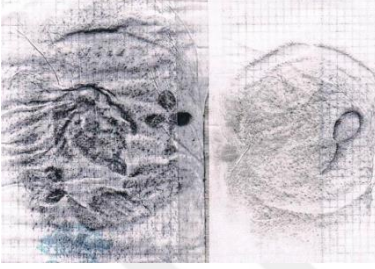
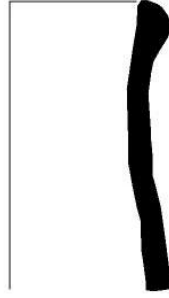
Köken: Erythrai olabilir?

Tarihleme: Amphora kulpunun üzerinde EP harfleri korunmuştur. Büyük olasılıkla Y harfi silinmiş olabilir. EPY kısaltması bu kentin sikkelerinde de görülmektedir. İ.Ö.V.yüzyılda basılmış olan Erythrai sikkelerinde, merkezde yer alan rozeti çevreleyen kare incusun köşelerinde EPY harfleri görülmektedir.⁴

Benzerleri: (Cankardeş Şenol, 2006: 58).

⁴ Erythrai sikkeleri için bkz.

<http://www.coinarchives.com/a/lotviewer.php?LotID=743459&AucID=1381&Lot=884&Val=d59407f4b8ed75ec2710dbb9e577bd82> (23.04.2015)

Katalog No: 39

Buluntu Yeri: E 4 Açması

Seviye: -135/-145 cm

Ölçüler: R: 8,6 cm h: 8,7 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Yuvarlak, 1. yuvarlak mühür 3,1 cm 2. yuvarlak mühür 2,1 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Astar Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Sembol ve Yeri: Ortada elinde haç tutan adam yer almaktadır.

Yazıt: (Üst Kısım)EΠIIITTY

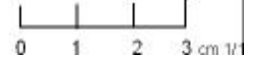
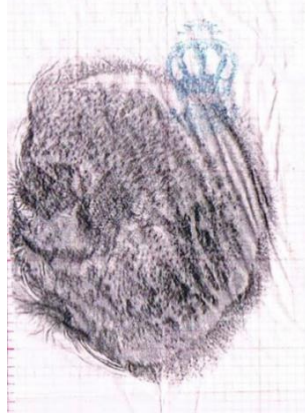
(Alt Kısım).....Λ

Tanım: Amphoranın boyun kısmında iki adet amphora mühürü bulunmaktadır. Sol taraftaki mühürde hac ile betimlenen Bizans imparatoru yer almaktadır. Mühürü çevreleyen yazıt görülmektedir. Bazı harfler korunmuştur. Bu tip amphora mühürleri Atina Pnyka kazılarında ele geçmiştir.

Tarihleme: İ.S 7.yüzyılın 1. Yarısına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Diamanti, 2010: 7, Fig:3 E; Grace, 1949: Plate 20. 14).

Katalog No: 40

Buluntu Yeri: Tavşan Adası

Seviye: Yüzey Buluntusu

Ölçüler: R:6,4 cm, h:7 cm

Mühür Formu ve Ölçüsü: Yuvarlak,4 cm

Hamur Rengi:5 YR, 5/8 (Yellowish Red)

Astar Rengi:10 YR, 7/4 (Very Pale Brown)

Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika yer almaktadır.

Sembol ve Yeri:----

Yazıt: K

Tanım: Amphoranın boyun kısmında bir adet amphora mühürü yer almaktadır. Mühürde Bizans imparatoru görülmektedir. Haç ile betimlenmiştir. K harfi görülmektedir. Bu tip örneklere Atina'da Pnyka'da rastlanılmıştır (Diamanti, 2010: 7,fig.3.E). Bu mühür örnekleri Myndos Asar adası kazı çalışmalarında ele geçmiş Bizans dönemine ait sikkelerle benzerlik göstermektedir.

Tarihleme: İ.S 7.yüzyılın 1. yarısına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Diamanti, 2010: 7,fig.3.e).

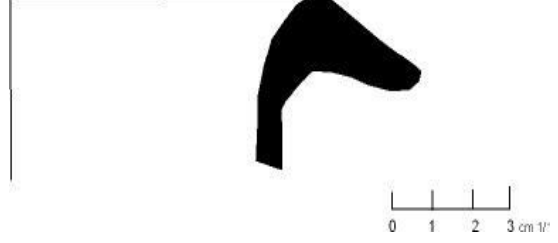

AMPHORA BULUNTULARI KATALOG

Güney Ege Amphoraları

Nikandros Grubu

Katalog No: 41

Envanter No: Myndos 2012-2

Buluntu Yeri: E-2 Açması

Seviye: -84/-96 cm

Ölçüler: R:16 cm h:3,7 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/6(Red)

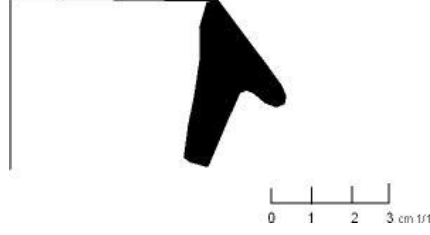
Yüzey Rengi:2,5 YR,5/6(Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, kuvarz ve kalker.

Tanımlama: Ağız profili aşağı sarkık üçgen şeklinde mantar ağız yapısına sahiptir.

Tarihleme: Üçgen kesitli ağız profilleri Knidos amphoralarında İ.Ö 4.yy.'ın ortalarından itibaren kullanılmaya başlanmıştır. Bu tip amphoralar Lawall tarafından oluşturulan sınıflandırmada İ.Ö 4.yy'ın son çeyreğine tarihlendirilen 1. grupta yer almaktadır (Lawall, 2002 a: 182, Fig:8).

Benzerleri: (Berndt,2003: 222,Taf.29,A 140).

Katalog No: 42

Envanter No: Myndos 2006-32

Buluntu Yeri: E Açması /A Sondajı

Seviye:-128/-141 cm

Ölçüler:-128/-141 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

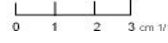
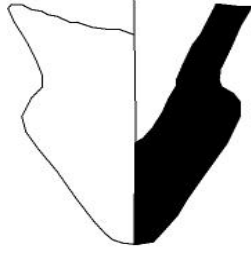
Yüzey Rengi:2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kuvarz, mika ve kalker.

Tanımlama: Mantar ağızlı bir ağız formu göstermektedir. Ağız kısmı ikiye katlanmış şekilde ağız uç kısmında ise yuvarlak bir hal almıştır. Mantar ağızlı amphoralar birbiriyle benzer özellikler göstermektedir. Sadece ağız stillerinde farklılıklar oluşmuştur.

Tarihleme: Mark Lawall tarafından yapılan sınıflandırmaya göre Tip 7 içerisinde yer almaktadır. Olası üretim yeriyle ilgili ise Karadeniz öngörülmektedir. Cidar kısmı ise ince bir yapıdadır. İ.Ö 300 yıllarına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Vorskov, 2002: 288 Fig 4).

Katalog No: 43

Envanter No: Myndos 2006-1

Buluntu Yeri: B Açması

Seviye:- 69 cm

Ölçüler: h:7 cm

Hamur Rengi:2,5 YR 6/6(Light Red)

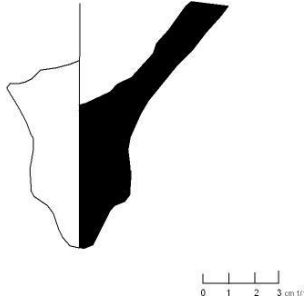
Yüzey Rengi: 2,5 YR 6/6(Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Ortamiktarda kuvarz, kalker ve kum yer almaktadır.

Tanımlama: Sadecekaide kısmı korunmuştur. Kaide yapısı topaç formda uç kısma doğru sivri bir profil özelliğine sahiptir. Nikandros grubu buluntularıyla karşılaştırılabilir.

Tarihleme: Efes'te ele geçen amphora konteksine göre bu kaide İ.Ö 250-240 yıllarına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lawall,2002a, 180,Fig 4).

Katalog No: 44

Envanter No: Myndos 2006-10

Buluntu Yeri: E Açması /A Sondajı

Seviye:- 89 /-115 cm

Ölçüler: R:1,4 cm h:9,5 cm

Hamur Rengi:2,5 YR, 6/6(Light Red)

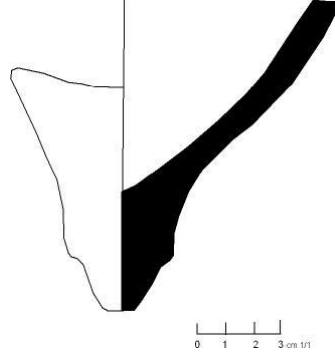
Yüzey Rengi:2,5 YR, 6/6(Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, kuvarz, kum, kireç yer almaktadır.

Tanımlama: Uç kısmına doğru sivrilen kaide'ye sahiptir. Kaidenin uç kısmı ise emzik formundadır.

Tarihleme: İ.Ö 2.yüzyılın 3.çeyreğinde görülmektedir. Bu amphora kaideleri Efes'teki örnekler ile karşılaştırılabilir.

Benzerleri: (Lawall,2002a,178,Fig.1).

Katalog No: 45

Envanter No:MY2006-21

Buluntu Yeri: A 1 Açması

Seviye:-135/-137 cm

Ölçüler: R:1,2 cm h:11 cm

Hamur Rengi: 5 YR,7/6 (Light Red)

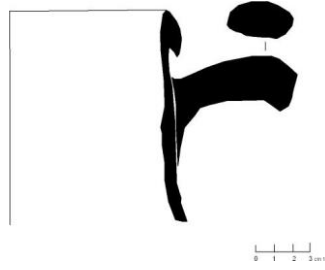
Yüzey Rengi:5 YR,7/6 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Uç kısmına doğru sivrilen kaide'ye sahiptir. Kaidenin uç kısmı ise emzik formundadır.

Tarihleme: Efes'te bulunan amphora örnekleriyle karşılaştırıldığında bu amphora kaidesi İ.Ö 2.yüzyılın 3. Çeyreğine tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lawall,2002a,178,Fig.1).

Katalog No: 46

Envanter No: Myndos 2006-50

Buluntu Yeri: C1-B Açması

Seviye: -79/-91 cm

Ölçüler: 17,2 cm h:13,4 cm

Hamur Rengi: 10 YR,7/4 (Very Pale Brown)

Yüzey Rengi: 10 YR,7/4 (Very Pale Brown)

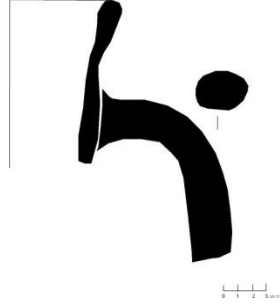
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız tipleri bu grup amphoralarda dönemsel olarak değişiklik göstermektedir. Ağız yapısı yuvarlak ikiye katlanmış (mantar) bir formlu amphoralar yaygın bir şekilde görülmektedir. Şişkin boyun ve omuz kısmına doğru ise açılan bir yapıya sahiptir.

Tarihleme: İ.Ö 1. Yüzyılın ortasına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lawall,2002a: 182, Fig.8).

Cup-Shaped Amphora /Dressel 24 Amphorası

Katalog No: 47

Envanter No: MY2006-56

Buluntu Yeri:A1 Açması

Seviye:-105/-125 cm

Ölçüler: R:14,8 cm h:11,4 cm

Hamur Rengi:7,5 YR,7/4 (Pink)

Yüzey Rengi:10 YR,7/3 (Very Pale Brown)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kalker ve mika.

Tip: Cup-Shaped Rim/Dressel 24

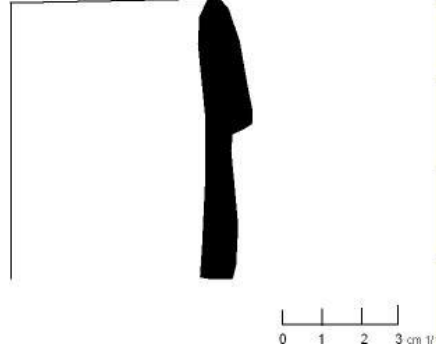
Tanımlama: Ağız kısmı kavisli bir şekilde kulp kısmına doğru eğim yapmaktadır. Kulp profili ise ince uzun ve yuvarlak bir formdadır.

Tarihleme: M.Lawall bu tip amphoraları şu şekilde tanımlamıştır. Karakteristik özellik olarak eğimli ağız torba şeklinde formlandırılmış gövde, kulp profili ise oval bir özellik göstermektedir. Kaide kısmı ise kısa ve sivri bir profildedir (Bezecky, 2013: 123, Plate:10). H.Dressel'in sınıflandırılmasında bu form 24 olarak sınıflandırılmıştır. Bu tip amphoralar ise Efes'te yoğun olarak görülmektedir. Tarihleme açısından bu tip amphoraların İ.Ö 3.yüzyıl ile İ.S.23 yıllarına kadar üretimi devam etmiştir⁵.

Benzerleri: (Bezecky, 2013: 123, Plate:10)

⁵ Dressel 24 amphorası için bkz. [http://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/detailscfm?id=88&CFID=4454&CFTOKEN=78C6681D-733B-4A72-948E3D3540EFE33\(04.05.2015\)](http://archaeologydataservice.ac.uk/archives/view/amphora_ahrb_2005/detailscfm?id=88&CFID=4454&CFTOKEN=78C6681D-733B-4A72-948E3D3540EFE33(04.05.2015))

Güney Ege Kökenli Bant /Mantar Ağzılı Amphoralar

Katalog No: 48

Envanter No: Myndos 2010-8

Buluntu Yeri: A4 Açması

Seviye: -463/-495 cm

Ölçüler: R:0,4 cm h:7,1 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika yer almaktadır.

Tip: Güney Ege Tipi Bant Ağzılı Amphoralar

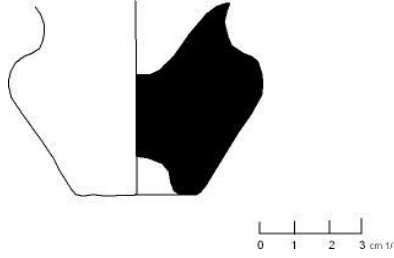
Tanımlama: Ucu aşağıya sarkık, ikiye katlanmış, bant formunda üçgen kesitli amphora ağız parçasından oluşmaktadır.

Tarihleme: Rhodos Peraiası'nda gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında ele geçen benzer tipte ağız kenarına sahip amphoraların kulplarında bulunan mühürler Hisarönü atölyelerinde çömlekçi Hieroteles'in üretimde bulunduğu ilk yıllara tarihlendirilmektedir. Dolayısıyla bu ağız kenarında İ.Ö 3. Yüzyıl'ın ikinci çeyreğinin başına tarihlendirilmelidir.

Benzerleri: (Doğer-Cankardeş Şenol, 1997: 45).

Knidos Amphoraları

Katalog No: 49

Envanter No: MY2009-11

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: ?

Ölçüler: R:Dış:3,6 cm İç:1,9 cm h:6,2 cm

Hamur Rengi: 5YR,7/4(Pink)

Yüzey Rengi: 5YR,7/4(Pink)

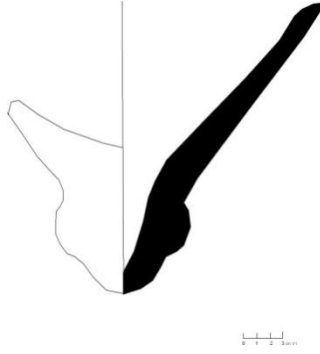
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece dip kısmının korunduğu bu örnekte alt kısımdan yukarı doğru açılan bir form özelliği görülmektedir. Dip kısmında ise oyukluk mevcuttur.

Tarih: 4.yüzyılın ortasına tarihlenmektedir. Knidos amphoralarında bu dönemde yüksek kaide oyuk dip görülmektedir.

Kökeni: Knidos

Benzerleri: (Jefremov, 1995: 352,fig:6-12).

Katalog No: 50

Envanter No: MY2006-13

Buluntu Yeri: A2 Açması

Seviye: -90 cm

Ölçüler: h:9 cm R:1,9 cm

Hamur Rengi: 5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

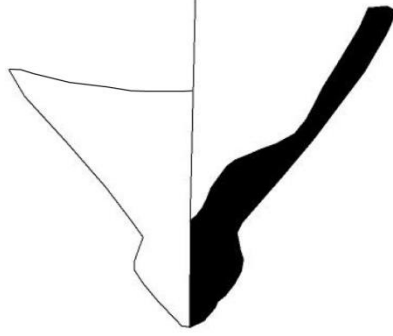
Yüzey Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika yer almaktadır.

Tanımlama: İçi dolu topaç formu kaide yapısına sahiptir. Kaideden gövdeye doğru genişleyen bir yapı söz konusudur.

Tarihleme: Knidos amphoralarında topaç formu kaide yapıları İ.Ö 4. yüzyılın sonundan 3.yüzyılın başlarında görülmekteydi.

Benzerleri: (Cankardeş Şenol-Alkaç,2007: 260, Kat. No. 39).

0 1 2 3 cm/1/1

Katalog No: 51

Envanter No:MY06-17

Buluntu Yeri: B Açması Güney Sondajı

Seviye:-105 /-138 cm

Ölçüler: R:1 cm h:10,6 cm

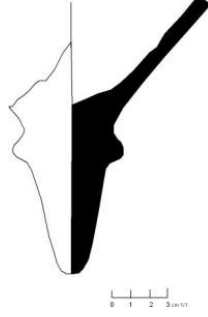
Hamur Rengi:2,5 YR, 6/8 (Light Red) Hamur rengi kırmızımsı bir renktedir.

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte, kaide kısmı ise topaç formu bir yapıya sahiptir.

Tarihleme: Bu tip Knidos amphoralarının (içi dolu kaideler) İ.Ö. 4. yüzyılın son çeyreğinden İ.Ö 3. yy.'ın başları arasında üretildiği ve özellikle Karadeniz'de bulunan merkezlere yoğun olarak ihraç edildiği bilinmektedir.

Benzerleri: (Şenol-Aşkın, 2007: 260, Kat. No. 39).

Katalog No: 52

Envanter No: MY2006-3

Buluntu Yeri: B Açması güney sondajı

Seviye:-129/-169 cm

Ölçüler: R:2,3 cm h:14,2 cm

Hamur Rengi:5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

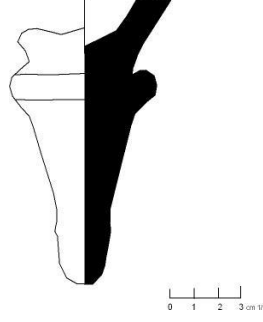
Yüzey Rengi:5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika kalker ve kum yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece kaide kısmı korunmuş ve kaide profili ince uzundur. İçi dolu tutamak formunda, plastik halka eklentili sivri dipli amphora kaidesidir.

Tarihleme: Knidos amphoralarının kolayca tanınmasını sağlayan, çevresi bilezikli sivri bir dip özelliğine sahiptirler. Knidos amphoralarında dip kısımlarında kendine özgü yüzük şeklinde halkalar yer almaktadır. Bu özellik Knidos amphoraları için ayırıcı bir özellik olarak görülmektedir. İ.Ö 2.yüzyılın başlarına tarihlenmektedir (Şenol, 2003: 35).

Benzerleri: (Korkut-Grosche, 2007:149, Fig.261; Cankardeş Şenol, 2006:71, Fig.73; Şenol, 2003:38, Fig. Env.No.74-10-91; Doğer:2005,94:Resim.90 (Knidos amph. İ.Ö. 110 civarı), 95: R:91; Whitbread, 1995: 71, Plate 4.10-SS9367).

Katalog No: 53

Envanter No: MY2006-18

Buluntu Yeri: E Açması/C sondajı

Seviye:-52/-109 cm

Ölçüler: R:2 cm h:12,1 cm

Hamur Rengi:5YR,6/6 (Reddish Yellow)

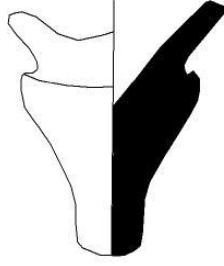
Yüzey Rengi:5YR,6/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kalker, kuvarz ve kum yer almaktadır.

Tanımlama: Kaide kısmının içi dolu, plastik halka eklentili, uç kısma doğru sivrilen bir form özelliği göstermektedir.

Tarih: İ.Ö 2.yüzyılın başlarına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Baylan, 2008: 103,Kat.No.55; Şenol,2009: 129, Müze. Env. No:10).

0 1 2 3 cm 1/1

Katalog No: 54

Envanter No: MY06-11

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -180/-197 cm

Ölçüler: R:2 cm h:7,9 cm

Hamur Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

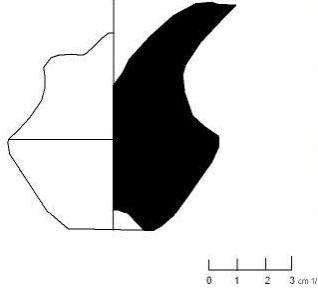
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kum yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte gövde kısmından kaide kısmına geçişte keskin bir dış bükey profil görülmektedir. Bu tip kaide yapıları örnekleri Knidos amphoraları'nda görülmektedir.

Tarih: İ.Ö 3.yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Koehler-Wallace,1987,51,Fig.26; Dünder,2012,51,Fig.14).

Rhodos Amphoraları

Katalog No: 55

Envanter No: MY06-30

Buluntu Yeri: Tapınak-2 Açması

Seviye: Kesit Buluntusu

Ölçüler: R:3,2 cm İç:1,4cm h:7,9 cm

Hamur Rengi: 5YR,6/6 (Reddish Yellow)

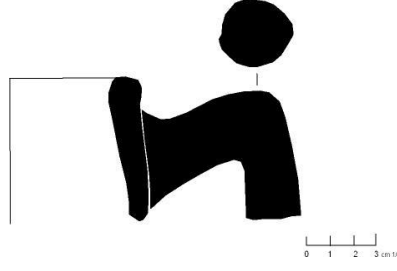
Yüzey Rengi: 5YR,6/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tanımlam: Kaide bölümü korunan bu örnekte içi oyuk, dışta keskin profile sahip konik formdadır. Bu tip amphoralar Rhodos'ta kanonik kaide bulunmadan önce kullanılmıştır. Bu amphora form özellikleri dikkate alındığında, İ.Ö.4.yüzyılın ortalarından İ.Ö 3. Yüzyılın başlarına kadar üretilen mantar formlu ağız kenarına sahip tipin gövdesinin uzaması son döneme tarihlenmektedir. İçi dolu kaidelerin kökeni her zaman tam anlamıyla bilinmemektedir. Bu tipler Güney Ege geleneğinde üretilen mantar ağızlı amphoraların kaideleri olarak yorumlanmaktadır. Amphora ihracatının yoğunlaştığı İ.Ö 4. Yüzyılın son çeyreğinde bu tip kaideye sahip amphoraların Akdeniz'in güneyine, Levant Bölgesi'ne ve Karadeniz'de bulunan merkezlere yoğun olarak ihraç edildikleri izlenmektedir. Ayrıca benzer formlu içi oyuk yüksek kaidelerin İ.Ö.4.yüzyılın sonunda Khios, Samos, Knidos, Kos, Kıbrıs gibi üretici kentlerin amphoralarında kullanıldıkları bilinmektedir (Şenol,2009:202,fig.26).

Tarih: İ.Ö 4. Yüzyılın sonu.

Benzerleri: (Şenol,2009:202,fig.26).

Katalog No: 56

Envanter No: MY2006-46

Buluntu Yeri: C2 /A Açması

Seviye: -148/-185 cm

Ölçüler: 10,2 cm h:6,3 cm

Hamur Rengi: 7,5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 7,5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

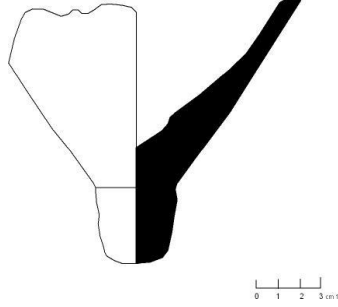
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız ve kulp kısmının bir bölümü korunmuştur. Ağız kısmı yuvarlak bir form özelliği göstermektedir. Kulp yapısı ise hafif yukarı doğru dirsek yapmaktadır.

Tarihleme: Rhodos erken dönemlerinde bu dirsek yapısı biraz gözükmektedir. Daha sonraki dönemlerde ise kulp formu daha çok sivrilir. Kaide yapıları ise dönemsel olarak çeşitlilik göstermektedir. Myndos'ta bulunan bu amphora parçası İ.Ö 4. yüzyıla tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Bezecky, 2013: 35,fig. a; Korkut-Grosche, 2007: 149,fig.262).

Katalog No: 57

Envanter No: MY2006-41

Buluntu Yeri: C1 /C Açması

Seviye: -155/-175 cm

Ölçüler: R:3 cm h:12 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,7/6 (Light Red)

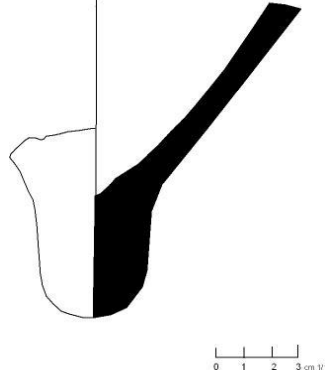
Yüzey Rengi: 2,5 YR,7/6 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kum yer almaktadır.

Tanımlama: Kaide kısmı sivri, kanonik bir form özelliği göstermektedir. Kaidenin üzerinde ise gövdeyle kaidenin birleşme noktası çizgiyle belirtilmiştir.

Tarihleme: İ.Ö 240 'larda ortaya çıkan kanonik formlu Rhodos amphoralarının kaideleri İ.Ö 1.yy'ın başlarına kadar incelerek kullanılmıştır. Bu formun İ.Ö.3.yy'ın sonları ile 2.yy.'ın başları arasında üretildiği düşünülmektedir (Grace, 1961: 10).

Benzerleri: (Şenol-Aşkın, 2007: 257).

Katalog No: 58

Envanter No: MY06-42

Buluntu Yeri: C1 /C Açması

Seviye: -155/-175 cm

Ölçüler: R:4 cm h:12,2 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

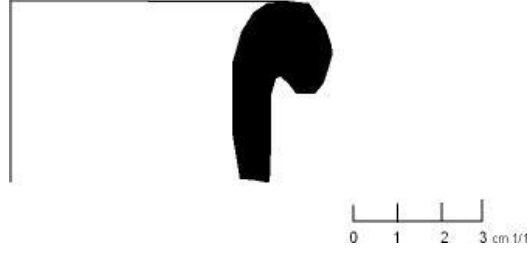
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Kaide parçasının korunduğu bu örnekte, kaide kısmı sivri gövde kısmına doğru açılan bir özellik göstermektedir.

Tip: Rhodos

Tarihleme: Myndos kazısından ele geçen bu örnek Starokorsunskaja Batı Nekropolis 'nde 7. Mezar da bulunan örnek ile karşılaştırılabilir. Rhodos kaide tiplerinin özelliğiniyansıtmaktadır. Bu amphora kaidesi Hellenistik dönem'e tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Monachov,2005: 80).

Katalog No: 59

Envanter No: MY06-20

Buluntu Yeri: A 3 Açması

Seviye: -143 cm

Ölçüler: R:6,7 cm h:4,2 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 6/6(Light Red)

Yüzey Rengi: 7,5 YR, 7/4(Pink)

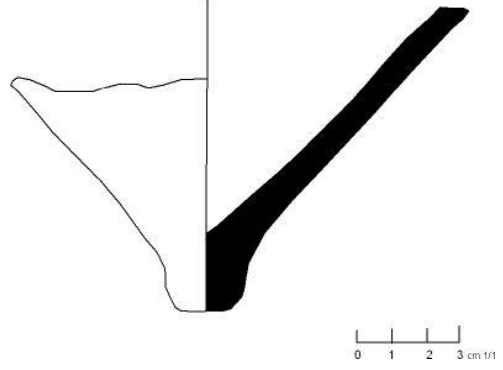
Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, orta miktarda kalker ve kuvarz yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece ağız parçasının korunduğu bu örnekte ağız kısmı yuvarlak ve çıkıntı yapmaktadır.

Köken: Rhodos

Tarihleme: Myndos'tan ele geçmiş bu amphora parçası, Elizavetouskoe yerleşiminde ele geçmiş Rhodos amphorası örnekleriyle karşılaştırılabilir. İ.Ö 270/260 yıllarına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Monachov,2005,74,Fig:2,1).

Katalog No: 60

Envanter No: MY06-49

Buluntu Yeri: C 1 /B Açması

Seviye:-145/-156 cm

Ölçüler: R:2,4 cm h:8,9 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 10 YR, 8/4 (Very Pale Brown)

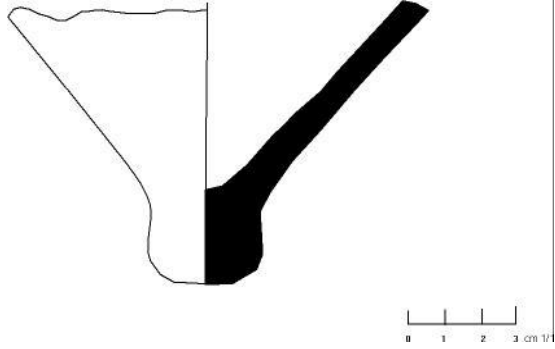
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, kum ve kalker yer almaktadır.

Tip: Rhodos

Tanımlama: Kaide kısmına ait parçanın korunduğu bu örnekte, dip formu sivri profil özelliği göstermektedir. Gövde bölümüne doğru ise genişlemektedir.

Tarihleme: Tip özelliği bakımından Rhodos amphoralarında görülen bir formdur. Silindirik ve sivri yapısı tipik bir özelliktir. Rhodos kazılarında yoğun olarak bu tip amphoralar görülmektedir. Finkielsztejn'in kronolojisine göre ise İ.Ö 260 'a tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Monachov,2005: 76).

Katalog No: 61

Envanter No: MY06-7

Buluntu Yeri: C 1 /C Açması

Seviye: Kesit

Ölçüler: R: 3 cm h:7,7 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red) / 10 YR, 5/2 (Grayish Brown)

Yüzey Rengi: 2,5 YR, 8/4 (Pale Brown)

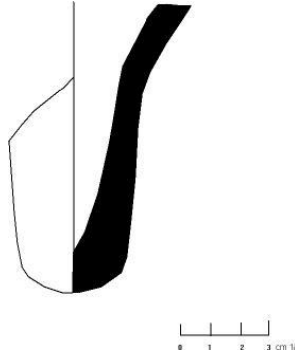
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker, kireç ve kum yer almaktadır.

Tip: Rhodos

Tanımlama: Kaide kısmı sivri bir şekilde profil özelliği göstermektedir. Gövde kısmına doğru açılan bir yapıdadır. Yüzeyde kremrengi astar mevcuttur.

Tarihleme: Rhodos 'a özgü olan bu kaide İ.Ö II. yüzyıla tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Alpözen, 1975: 8, lev.2, şek.1-Lev.2; Şenol 2003: 21 Kat No:12).

Katalog No: 62

Envanter No: MY2006-4

Buluntu Yeri: B Açması güney sondajı

Seviye: -129/-169 cm

Ölçüler: R:3,5 cm h:9,8 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

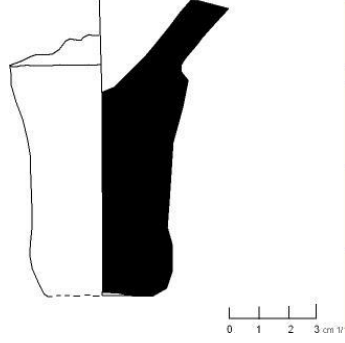
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, yoğun miktarda ise kum yer almaktadır.

Tanımlama: Kaide kısmı ince uzun bir form göstermektedir. Gövde kısmından kaide kısmına doğru icelen bir form yapısı görülmektedir.

Tarihleme. Rhodos amphoraları erken dönemden geç döneme kadar değişim göstermektedir. Bu değişiklik gövdede yer alan silindirik yapının oluşması ve kulplardaki değişimden ayırt edebilmektedir. Kaide yapısına göre bu parça İ.Ö 1.yüzyıla tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Alpözen,1975:Lev:2,Şek:3).

Hieroteles Amphoraları

Katalog No: 63

Envanter No: MY2006-29

Buluntu Yeri: Tavşan Adası

Seviye: Yüzey Buluntusu

Ölçüler: R:4,6 cm h:5,3 cm

Hamur Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 10 YR,7/4 (Very Pale Brown)

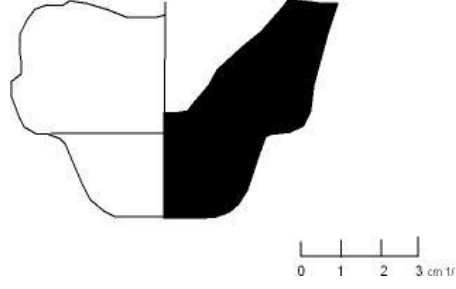
Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda kum ve kalker yer almaktadır.

Tip: Hieroteles

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunmuş olduğu bu örnekte yumuşak bir şekilde halka eklenmiştir. İçi dolu kaideden gövdeye geçişte girintiyle bu kısım ayrılmıştır.

Tarih: Hieroteles amphora dipleri birbirinden farklı görülmelerine karşın amphoraların hepsi ortak karaktere sahiptirler. Farklı yükseklikteki ve formdaki kaide üzerine keskin ya da yumuşak bir plastik halka yapılmıştır. Bu atölyenin İ.Ö 265-240 yılları arasındaki karakteristiğidir. İ.Ö 240 yıllarından sonra, plastik halka ortadan kalkar ve kaide tipik Rodos amphoralarının kaidesine dönüşür (Doğer -Şenol, 1997:195).

Benzerleri: (Tuna-Empereur, 1989,277-299).

Katalog No: 64

Envanter No: MY2013-1

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -180/-197 cm

Ölçüler: R:3,4 cm h:9,7 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/6 (Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,5/6 (Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Hieroteles

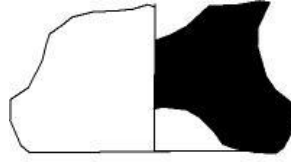
Tanımlama: Kaide kısmının korunmuş olduğu bu örnekte İçi dolu emzik formu bir dip yapısı mevcuttur. Silindirik form özelliği göstermektedir. Gövde kısmına doğru keskin bir girinti yapmıştır.

Tarih: İ.Ö 240'dan sonraya tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Tuna-Empereur, 1989,277-299).

KOS AMPHORALARI

Katalog No:65

Envanter No: MY2006-9

Buluntu Yeri: C2 /B Açması

Seviye: Yüzey Buluntusu

Ölçüler: R:dış:6,5 cm iç:2,6 cm h:3,6 cm

Hamur Rengi: 5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

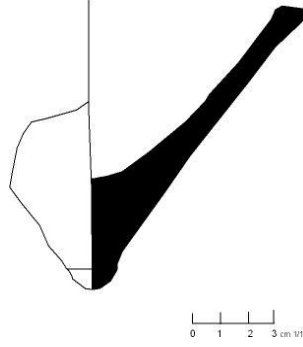
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika yer almaktadır.

Tip: Kos

Tanımlama: Kaide kısmı korunmuştur. Profilden bakıldığında kaide dış bükey birprofil göstermektedir. Bu tip amphora kaideleri Kos amphoralarının erken dönemlerinde rastlanılmaktadır. Tam olarak görülen formlarda ise dışa doğru çekik üçgen profilli ağız kenarına, uzun ortada dışarı doğru bombe yapan boyuna, omuz kısmında genişleyip kaide kısmına doğru daralan gövde yapısı ve kaide özelliği olarak ise alt kısmında oyukluk bulunmaktadır (Şenol 2003: 41, no:19).

Tarih: İ.Ö V.yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Şenol 2003: 41,no:19).

Katalog No: 66

Envanter No: MY2006-65

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: Yüzey buluntusu

Ölçüler: R:2 cm h:6,8 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 2,5 Y, 8/3(Pale Brown). Dış kısımda açık kahverengi astar yer almaktadır.

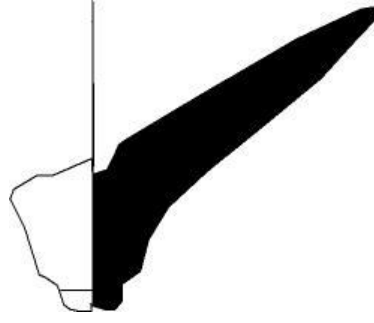
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda şamot, kalker ve kuvarz yer almaktadır.

Tip: Kos

Tanımlama: Sadece kaide kısmı korunmuştur. Sivri kaide yapısı uç kısmı yuvarlak bir şekilde formlandırılmıştır. Gövde bölümüne geçişte ise genişleyen bir profil özelliği mevcuttur.

Tarihleme: Yapılan araştırmalar neticesinde Kos Adası'nın güneyinde bu amphoraların üretildiği atölyelerin yerleri belirlenmiştir. İ.Ö 1. Yüzyılın başlarına tarihlendirilmektedir.

Benzerleri: (Grace, 1949: s. 186,Pl.14,7; Bkz. Kat. No.20; Şenol,2003,43,Kat.No.21).

Katalog No: 67

Envanter No: MY2006-57

Buluntu Yeri: C1-B Açması

Seviye: Kesit Buluntusu

Ölçüler: R:1,9 cm h:10,4 cm

Hamur Rengi: 5 YR,7/6(Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 10 YR,8/4(Very Pale Brown)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Kos

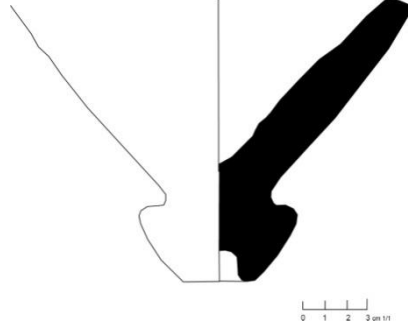
Tanımlama: Sadece kaide kısmı korunmuştur. Sivri kaide yapısının uç kısmı yuvarlak bir şekilde formlandırılmıştır. Gövde bölümüne geçişte ise genişleyen bir profil özelliği mevcuttur.

Tarih: Bu amphoranın tipolojik olarak İ.Ö.1. yüzyılın başlarına tarihlendirilmektedir.

Kökeni: Yapılan yüzey araştırmaları sonucu Kos Adası'nın güneyinde bu amphoraların üretildiği atölyelerin yerleri belirlenmiştir.

Benzerleri: (Alpözen, 1975: 88,Env. No:1897; Grace, 1949: 186. pl.14,7, Kat.No.20).

SOLOKHA 1 Amphoraları

Katalog No: 68

Envanter No: MY2006-61

Buluntu Yeri: E Açması

Seviye:?

Ölçüler: R:dış:6,8 cm iç:2 cm h:12,3 cm

Hamur Rengi: 5YR,6/4(Light reddish Brown)

Yüzey Rengi:10 YR,7/4(Very pale Brown)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kalker yer almaktadır.

Tip: Solokha 1

Tanımlama: Kaide kısmı kozalak formundadır. Gövdeden kaideye geçişte keskin bir profil görülmektedir. Cidar kısmı kalındır. Kaidenin altında ise derin oyukluk yer almaktadır.

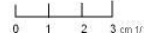
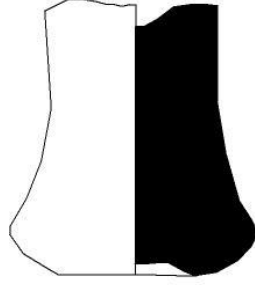
Tarih: İ.Ö 4.yüzyılın son çeyreğine tarihlenmektedir.

Kökeni: Güney İonia

Benzerleri: (Okan, 2013: 140, Fig.12 A).

Kuzey Ege Amphoraları

Thasos Amphorası

Katalog No: 69

Envanter No: MY2006-34

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -153/-180 cm

Ölçüler: R:Dış:7,2 cm İç:3,3 cm h:.8,5 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,7/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,7/6 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika kum kuvarz yer almaktadır.

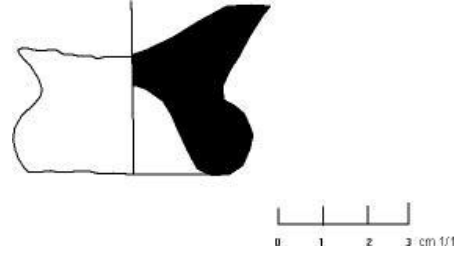
Tip: Thasos Amphorası

Tanımlama: Kaide yapısı tokmak şeklinde dip kısmına doğru genişleyen bir yapı özelliği göstermektedir. Alt kısmında ise hafif bir boşluk yer almaktadır.

Tarihleme: Thasos amphoralarında İ.Ö 4. Yüzyılın başlarında kaidenin yükseldiği tokmak formu kaide yapısı görülmektedir. Bu amphora kaidesi İ.Ö 390-380 yıllarına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Şenol, 2009: 120).

Khios Amphoraları

Katalog No: 70

Envanter No: MY2006-2

Buluntu Yeri: B Açması

Seviye: -69 cm

Ölçüler: R:dış:4,8 cm iç:2,4 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/6 (red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,5/6 (red)

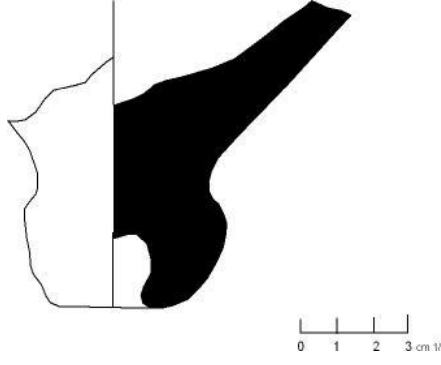
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kuvarz, kalker ve mika yer almaktadır.

Tip: Khios

Tanımlama: Kaidenin alt kısmında yuvarlak oyuk mevcuttur. Kaide aşındığından dolayı tam olarak profili anlaşılamamaktadır. Bu yüzden kesin bir şey söylemek doğru olmayabilir. Ama kaide yapısı tip bakımından Khios amphora kaidelerine benzemektedir?

Tarihleme: İ.Ö 5.yüzyılın 3. çeyreğine tarihlenmektedir.

Benzerleri : (Bulba, 1994: Levha.18,1).

Katalog No: 71

Envanter No: MY2006-43

Buluntu Yeri: C1/C Açması

Seviye: -155/-175 cm

Ölçüler: R:Dış:5,5 cm İç:1,8 cm h:8,3 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,6/8(Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,6/8(Light Red)

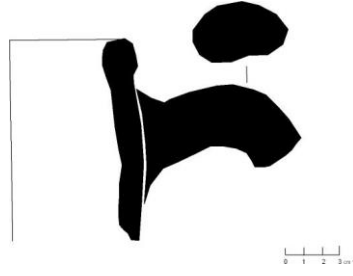
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kum ve kuvarz yer almaktadır.

Tip: Khios

Tanımlama: Kaide kısmı korunan bu örnekte yer yer aşınmalar mevcuttur. Tokmak şeklinde gövdeden kaideye geçişte dış bükey bir eğri yapmaktadır. Kaide kısmının altında ise derin oyukluk yer almaktadır.

Tarihleme: İ.Ö V.yy sonları?

Benzerleri: (Bulba, 1994: Levha.18,5).

Katalog No: 72

Envanter No: MY2006-8

Buluntu Yeri: B Açması /Güney Sondajı

Seviye:-146/-186 cm

Ölçüler: R:12 cm h:11 cm

Hamur Rengi:5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi:5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker yer almaktadır.

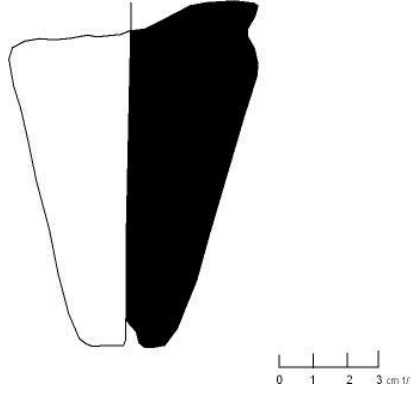
Tip: Khios

Tanımlama: Ağız yuvarlak bir form özelliği göstermektedir. Kulp oval şekilde açılan yuvarlak profildedir.

Tarihleme: Grace'in kitabında bu tip amphoralar İ.Ö 5.yüzyıl 'a tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Grace, 1934: 311,Resim:1).

Katalog No: 73

Envanter No: MY2006-12

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -53/-180 cm

Ölçüler: R:Dış:3,1 cm İç:1,1 cm h:10,3 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,6/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,6/6 (Light Red)

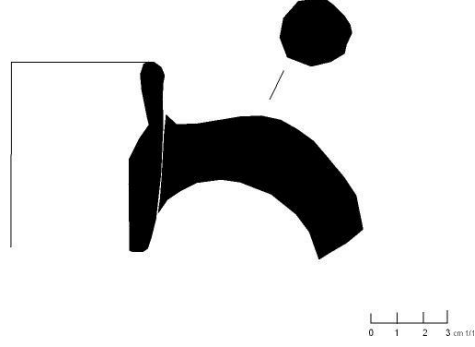
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Khios

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte dip kısmına doğru sivrilen bir yapı özelliği göstermektedir. Kaidenin alt kısmında biraz oyukluk görülmektedir.

Tarih: İ.Ö 4. yüzyılın 3. çeyreğine tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lawall, 2002b: 20).

Katalog No: 74

Envanter No: MY06-15

Buluntu Yeri: A1 Açması

Seviye: -135 /-137 cm

Ölçüler: R:12 cm h:7 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 Y, 7/4 (Pale Brown)

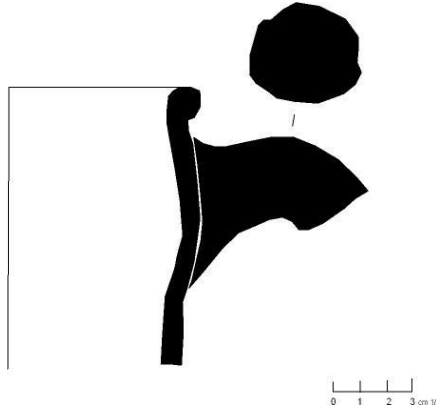
Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika yer almaktadır.

Tip: Khios

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak boyun'a doğru silindirik bir formdadır. Kulp yapısı ise yuvarlak bir profildedir.

Tarihleme: Şişkin boyunlu Khios amphoralarının son döneminde, Ada'daki üreticilerin amphoraların formunda radikal bir değişikliğe gittiği görülmektedir. Benzer silindirik boyunlu Khios amphoraları İ.Ö 5. yy.'ın son çeyreğine tarihlenmektedir (Lawall, 2000a: 66,fig.15).

Benzerleri: (Şenol – Aşkın, 2007: 253, Kat. No:23).

Katalog No: 75

Envanter No: MY06-44

Buluntu Yeri: A 1 Açması

Seviye: -125/-125 cm

Ölçüler: R:14 cmh:10,4 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, kalker ve kum yer almaktadır.

Tip: Khios

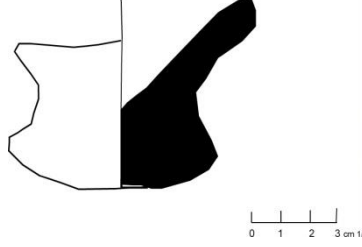
Tanımlama: Ağız, kırık kulp ve gövde parçalarından oluşmaktadır. Ağız kısmı yuvarlak formda içe doğru girinti yapmaktadır. Kulp yapısı oval profil özelliği göstermektedir.

Tarihleme: İ.Ö IV. yüzyılın birinci yarısına tarihlendirilen bu amphoranın benzerleri Khios'ta İ.Ö V.yüzyılın sonundan İ.Ö. III. yüzyılın ilk yarısına kadar üretilmiştir. Bu amphoraya benzer bir tasvir Khios sikkelerinde İ.Ö. IV. yüzyılın sonlarında kullanılmıştır.

Benzerleri: (Adramov, 1993,tab.29,3.4; Alpözen, 1975: 54).

Doğu Akdeniz Amphoraları

Kıbrıs Amphoraları

Katalog No: 76

Envanter No: MY2006-26

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: (-180/-197 cm)

Ölçüler: Dış:3,2 cm İç:7,5 cm h:7,5 cm

Hamur Rengi: 5 YR,5/6 (Yellowish Red)

Yüzey Rengi: 5 YR,5/6 (Yellowish Red)

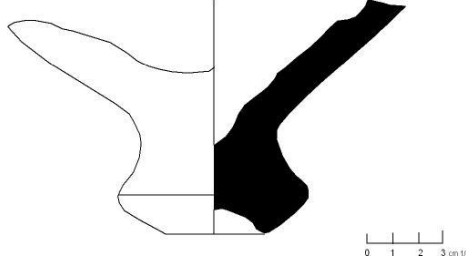
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kum yer almaktadır.

Tip: Kıbrıs Amphoraları?

Tanımlama: İçi oyuk yüksek, girinti yapan bir kaide'ye sahiptir.

Tarihleme: Bu formun benzerlerine Paros'ta gerçekleştirilen yüzey araştırmalarında bulunan atölye atıklarında ele geçmiştir. İ.Ö 4. yüzyılın ikinci yarısı - İ.Ö 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmektedir (Empereur-Picon, 1986: 505,fig.10).

Benzerleri: (Şenol, 2009: 193,fig.17).

Katalog No: 77

Envanter No: MY2006-33

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -153/-180 cm

Ölçüler: R:Dış:3,7 cm İç:3,6 cm h:9 cm

Hamur Rengi: 5YR,7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5YR,7/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Kıbrıs Amphoraları?

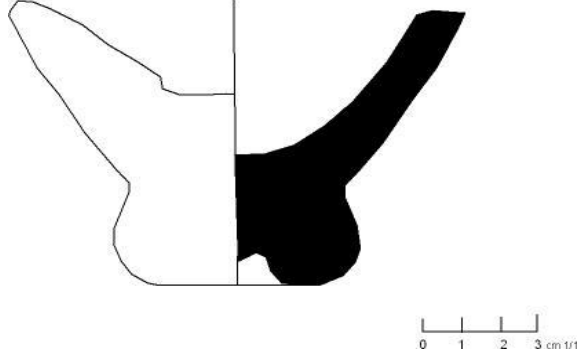
Tanımlama: Kaide kısmının korunmuş olduğu bu örnekte dip kısmı konik bir formdadır. İçi oyuk ve yüksek bir kaide özelliği göstermektedir.

Tarih: Benzer formulu içi oyuk yüksek kaidelerin İ.Ö 4.yüzyılın sonunda Khios, Samos, Knidos, Kos, Kıbrıs gibi üreticileri kentlerin amphoralarında kullandıkları bilinmektedir.

Benzerleri : (Johnston,1990, 40:fig.2,8).

Trakya Bölgesi Amphoraları

Seuthopolitan Amphoraları

Katalog No: 78

Envanter No: MY10-5

Buluntu Yeri: C 1 Açması

Seviye:-

Ölçüler: R:Dış: 6,2 cm İç:2,3 cm h:7,6 cm

Hamur Rengi:2,5 YR, 6/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR, 6/6 (Light Red)

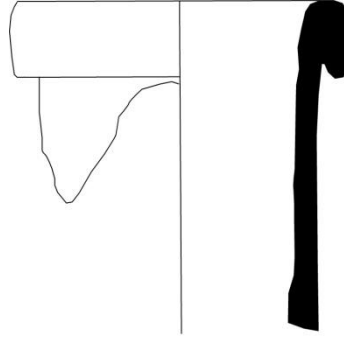
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Seuthopolitan Amphorası

Tanımlama: Kaide kısmının korunmuş olduğu bu örnekte dip bölümünün iç kısmı düğme form özelliği göstermektedir. Kaideden gövdeye doğru ise iç bükey bir profil görülmektedir.

Tarihleme: Myndos 'ta bulunan bu örnekler Seuthopolis örnekleriyle karşılaştırabiliriz. Bu amphora kaideleri İ.Ö 310- 260 yıllarında görülmektedir. Amphora kaideleri Yunan Ticari amphoralarının kaideleriyle benzerlik göstermektedir.

Benzerleri: (Tzochev,2012: PL 1 10, 16).

0 1 2 3 cm 1/1

Katalog No: 79

Envanter No: MY10-13

Ölçüler: R: Dış: 12 cm İç:9,4 cm h:12,2 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

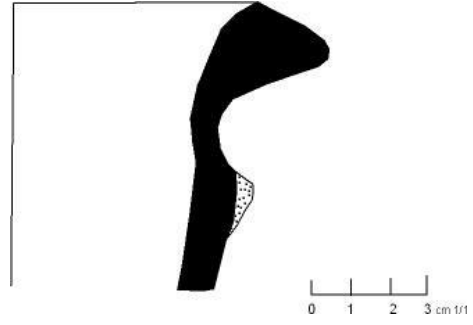
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kum yer almaktadır.

Tip: Seuthopolitan Amphorası

Tanımlama: Korunmadurumu açısından ağız ve gövde bölümünün bir kısmı korunmuştur. Ağız yapısı yuvarlak ve ikiye katlanmış form özelliği göstermektedir. Boyun ise silindirik bir formdadır.

Tarihleme: Iskra Tarih Müzesi'nde yeralan Kazanlak mezarlığında bulunmuş Seuthopolitan amphorası İ.Ö 270-260 yıllarına tarihlenmektedir (Tzochev,2012: 9).

Benzerleri: (Tzochev,2012: 20 Fig:4).

Katalog No: 80

Envanter No: MY06-28

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -180/-197 cm

Ölçüler: R:12,6 cm h:7,3 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: Dış yüzeyde siyah astar yer almaktadır.

Hamur Katkı Maddesi: Azmiktarda mika, orta miktarda kalker ve kuvarz yer almaktadır.

Tanımlama: Ağızkısmı üçgenimsi bir profil özelliği göstermektedir. Boyun kısmına doğru eğim yapmaktadır. Kulp korunmadığı için profil özelliklerini anlayamıyoruz.

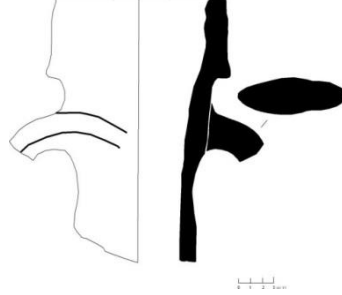
Tarihleme: Myndos 'ta çıkan örnekleri Seuthopolis örnekleriyle karşılaştırabiliriz. Bu amphora buluntuları İ.Ö 310- 260 yıllarında görülmektedir.

Benzerleri: (Tzochev,2012: PL 2. 4).

Dressel'e Göre Sınıflandırılan Amphoralar

Dressel 1 C Amphorası

Katalog No: 81

Envanter No: MY2006-59

Buluntu Yeri: C1 /B Açması

Seviye: Kesit buluntusu

Ölçüler: Dış:14,7 cm İç: 11,8 cm h:22 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,6/8 (light red)

Yüzey Rengi: 2,5 Y, 8/3 (pale brown)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda kum ve kuvarz yer almaktadır.

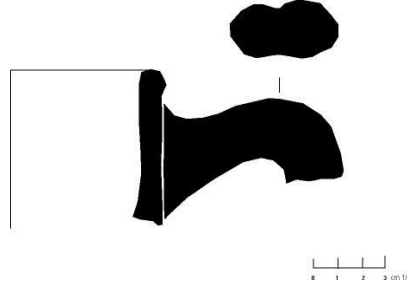
Tip: Dressel 1 C

Tanımlama: Form açısından yüksek, ikiye katlanmış bir ağız yapısına sahiptir. Oval bir profilde olan kulp yapısı uzun silindirik boyun kısmına iliştilmiştir.

Tarihleme: Diğer tam korunmuş buluntulara göre ise bu Dressel 1C amphoraları silindirik uzun bir gövde yapısına sahiptir. Kaide ince sivri bir yapıdadır. Özellikle bu tip amphoralar Efes'de görülmektedir (Bezecky, 2013: Plate 19:fig.223). Aynı zamanda Magdalensberg kazısında Dressel 1 C amphoraları rastlanılmaktadır. Bu tip amphoralar İ.Ö 2. Yüzyılın sonlarından İ.Ö 1. Yüzyılın 2. Çeyreğine kadar üretim göstermektedir. Bu örnek ise İ.Ö 2. Yüzyılın sonu /İ.Ö 60 yıllarına tarihlendirilmektedir (Bezecky,1998,22).

Benzerleri: (Bezecky,2013: Plate 19, fig:223; Bezecky, 1998:229 fig: 6; Alpözen vd. 1995 44:fig.34).

Kos Ya da Dressel 2 Amphoraları'na Ait Parçalar?

Katalog No: 82

Envanter No: MY2006-6

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -180 cm

Ölçüler: R:12,8 cm h:6,1 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/6 (Red)

Yüzey Rengi: 10 YR,8/3 (Very Pale Brown). İçte ve dışta açık kahverengi astar yer almaktadır.

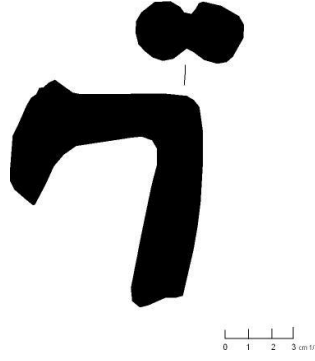
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kalker ve kum yer almaktadır.

Tip: Kos amphorası?

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak bir formda çizgiyle belirginleştirilmiştir. Kulp formu olarak ise tipik ikiz kulp özelliği karakteristik özellik olarak görülmektedir.

Tarih: İ.Ö 3.yüzyılın sonu – 2. Yüzyılın başına tarihlenmektedir. V.Georgopoulou'nun makalesine göre hamur renginden dolayı Kos amphora atölye 2 olarak sınıflandırılmıştır.

Benzerleri: (Georgopoulou,2005:196,fig.6).

Katalog No: 83

Envanter No: MY2006-48

Buluntu Yeri: C1 / B Açması

Seviye:?

Ölçüler: g:7,5 cm h:8,8 cm

Hamur Rengi: 5YR,7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 10 YR,7/3 (Very Pale Brown). Dışta ve içte açık kahverengi astar yer almaktadır.

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

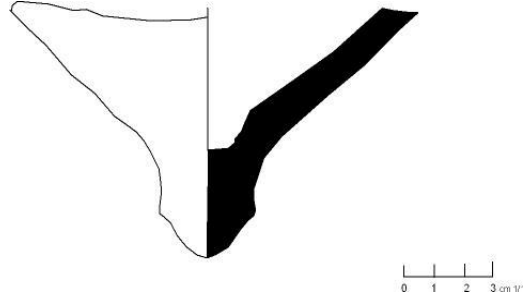
Tip: Kos Amphorası?

Tanımlama: Sadece kulp kısmının korunmuş olduğu bu örnekte Kos amphoralarında görülen ikiz kulp karakteristik özelliği görülmektedir. Kulp üzerinde mühür görülmemektedir.

Tarih: Bu tip örneklere Anadolu'da çoğu kentte, Doğu Akdeniz, Hindistan kıyılarında rastlanmıştır. Kulp profili açısından İ.Ö 1.yüzyıla tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Robinson, 1959, Plate 3:Group F,F 93).

Dressel 2-4 Amphoraları

Katalog No: 84

Envanter No: MY06-16

Buluntu Yeri: C1 /B Açması

Seviye: Kesit

Ölçüler: R: 1,9 cm h:8 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 Y, 7/4 (Light Reddish Brown)

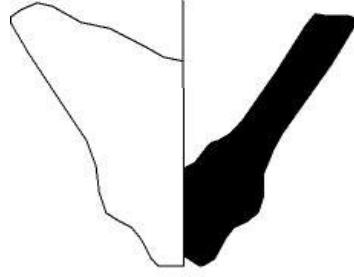
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker yer almaktadır.

Tip: Dressel 4 amphorası

Tanımlama: Kaide sivri emzik formunda bir profil özelliği göstermektedir. Gövdeye doğru genişleyen bir yapı söz konusudur.

Tarihleme: Tell Istabah Scythopolis kazılarına göre bu tip amphoralar İ.Ö 2. Yüzyılın ortalarına tarihlenmektedir. Kaide yapısı Kos amphoraların da yaygın bir şekilde görülmektedir.

Benzerleri: (Finkielsztejn, 2004: 156,fig.6).

Katalog No: 85

Envanter No: MY06-60

Buluntu Yeri: Tapınak -1 açması

Seviye: -70/-100 cm

Ölçüler: R:2 cm h:6,4 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/6(Light Red)

Yüzey Rengi: 10 YR, 7/4(Very Pale Brown)

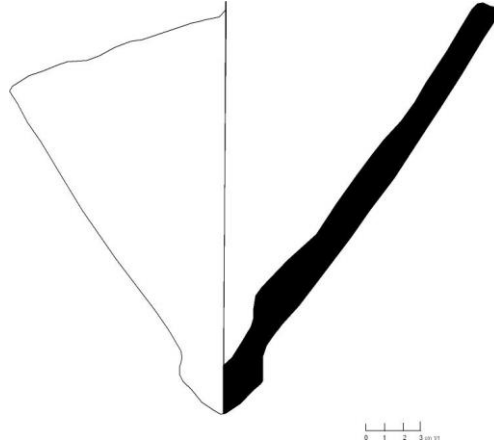
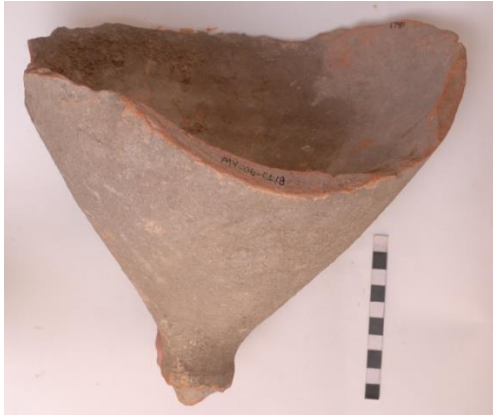
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, kalker ve kum.

Tip: Dressel 4 Amphorası?

Tanımlama: Kaide parçasının korunduğu bu örnekte, kaide kısmı sivri bir form özelliği göstermektedir. Gövde kısmına doğru açılmaktadır. Dip kısmının uç noktası ise emzik profilindedir.

Tarihleme: Tel Istabah Scythopolis kazılarına göre bu tip amphoralar İ.Ö 2. Yüzyılın ortalarına tarihlenmektedir. Bu amphorada görülen bu kaide yapısı Kos amphoraların da yaygın bir şekilde görülmektedir.

Benzerleri: (Finkielsztejn, 2004: 156).

Katalog No: 86

Envanter No: MY06-64

Buluntu Yeri: C1 /B Açması

Seviye: -145/-156 cm

Ölçüler: R:2,6 cm h:2,2 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 Y, 8/4 (Pale Brown)

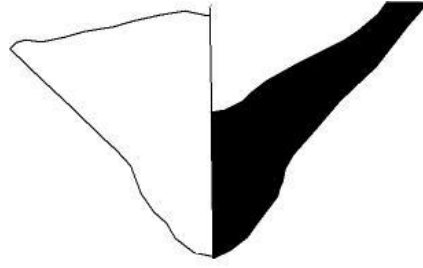
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Dressel 4 Amphorası

Tanımlama: Kaide parçasının korunduğu bu örnekte, kaide kısmı sivri bir form özelliği göstermektedir. Gövde kısmına doğru açılmaktadır. Dip kısmının uç noktası ise emzik profilindedir. Cidar kalındır. Dış yüzeyde yer yer krem rengi astar görülmektedir.

Tarihleme: Tel Istabah Scythopolis kazılarına göre bu tip amphoralar İ.Ö 2. Yüzyılın ortalarına tarihlenmektedir. Bu amphorada görülen bu kaide yapısı Kos amphoraların da yaygın bir şekilde görülmektedir.

Benzerleri: (Finkielsztejn, 2004: 156,fig.6).

0 1 2 3 cm 1/1

Katalog No: 87

Envanter No: MY11-2

Buluntu Yeri: A 4 M11 Mezar

Seviye:---

Ölçüler: R:1,8 cm h:6,4 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 10YR, 8/4(Very Pale Brown)

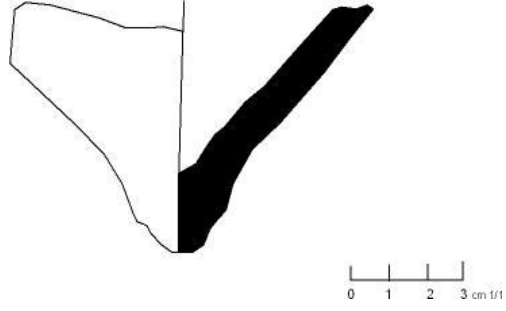
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Dressel 2-4 Amphoraları

Tanımlama: Kaide parçasının korunmuş olduğu bu örnekte dip kısmı yuvarlak form özelliği göstermektedir.

Tarihleme: Tel Istabah Scythopolis kazılarına göre bu tip amphoralar İ.Ö 2. Yüzyılın ortalarına tarihlenmektedir. Kaide yapısı Kos amphoraların da yaygın bir şekilde görülmektedir.

Benzerleri: (Finkielsztejn, 2004: 156,fig.6).

Katalog No: 88

Envanter No: MY2006-45

Buluntu Yeri: A1 Açması

Seviye: -125 /-135 cm

Ölçüler: R:1,7 cm h:6,5 cm

Hamur Rengi: 7,5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 Y, 8/4(Pale Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika kalker ve kum yer almaktadır.

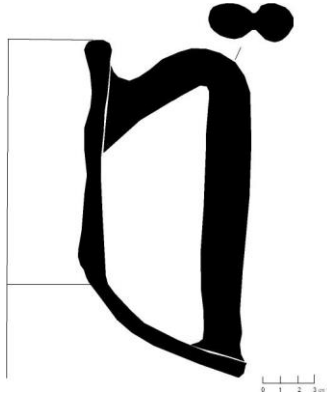
Tanımlama: Kaide kısmının sivri bir yapıdadır. İç kısma doğru girintili bir formdadır. Gövde kısmına doğru ise genişleyen bir profil özelliği kazanmıştır.

Tip: Dressel 2-4 amphoraları

Tarihleme: İ.S I. Yüzyıla ait amphora'ya ait kaide parçası olduğu düşünülmektedir. Dressel 2-4 olarak adlandırılan amphoralar, bilezik formu ağızkenarına, kısa bir boyna ve omuzdan boyun bölümüne geçişte iki ince yive sahiptir. Dik açılı ikiz kulpları omuz üzerinde gövdeyle birleşmektedir. Silindirik formu Dressel 2-4 amphoraları, Rhodos amphoralarında da görülen sivri dipe sahiptir. Myndos'ta ele geçmiş bu örneğe bağlı kalarak bu parçanın Dressel 2-4 amphorasına ait olabileceği düşünülmektedir.

Benzerleri: (Şenol, 2003: 48).

Katalog No: 89

Envanter No: Myndos2006-39

Buluntu Yeri: A1 Açması

Seviye: -134/-136 cm

Ölçüler: R:10,8 cm h:19 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,6/8 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kuvarz, kalker ve kum yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız kısmı hafif yuvarlak boyundan kulp kısmına geçerken keskin ve sivri bir form özelliği göstermektedir. Tip özelliği olarak ise Kos amphoralarıyla benzerlik göstermektedir. Kulp formu bakımından ve tipik ikiz kulplarıyla Kos amphoralarıyla benzer özellik göstermektedir. Kos amphoralarıyla ayırt etmek zor olabilmektedir. Kulp yapısı keskin bir şekilde dirsek yapmıştır. Ayrıca boyun yapısından gövde kısmına geçerken belirgin bir çizgi yer almaktadır.

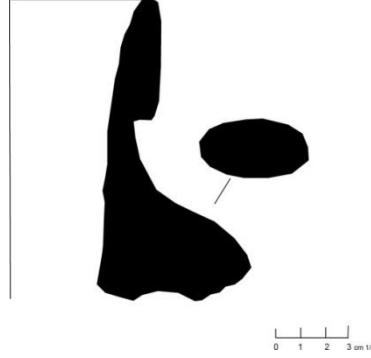
Tarihleme: Bu amphoralar İ.Ö 1. Yüzyılın ikinci yarısında üretilmeye başlanmış İ.S 3. yüzyıla kadar devamlılığını sürdürmüştür.

Benzerleri: (Bezecky, 2013: 130; Bezecky, 1998: 229,fig.2-5).

Katalog No 90: Kos / Dressel 2-4 amphoralarına ait olabileceği düşünölen farklı hamur renklerinde amphora parçaları.

Lamboglia II Amphorası

Katalog No: 91

Envanter No: MY06-23

Buluntu Yeri: Tapınak Batı Cephesi

Seviye: Kesit

Ölçüler: R:11,8 cm h:12,7 cm

Hamur Rengi: 10 YR, 8/4 (Very Pale Brown)

Yüzey Rengi: 10 YR, 8/4 (Very Pale Brown)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda şamot yer almaktadır.

Tip: Lamboglia II Amphorası

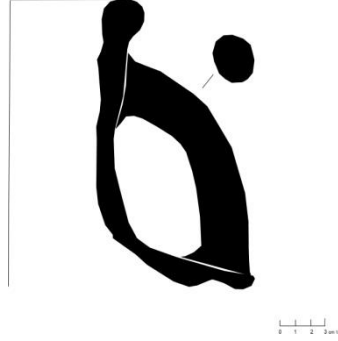
Tanımlama: Bu amphora bantformunda dışaçekik, kalın ağız kenarına, kalın cidarlı silindirik ve yüksek boyuna, boynun üst bölümünden başlayarak omuzda gövdeyle birleşen oval profilde sağlam dikey kulplara sahiptir.

Tip: Lamboglia II Amphorası

Tarihleme: Ele geçirilen çok sayıda kontekt ve batıktan bu amphoraların İ.Ö II. Yüzyılın sonu ile İ.Ö I.yüzyılın ilk yarısı arasında üretildikleri bilinmektedir. Kuzey İtalya'nın Adriatik kıyısında İ.Ö II. yy.'da üretilen Lamboglia II amphoralarının erken örneklerinin oldukça kalın üçgen kesitli ağız kenarlarına, uzun ve kalın çeperli boyuna ve sivri bir kaideyle son bulan omuzda keskin bir profille belirginleştirilmiş gövdeye sahip oldukları görülmektedir. Ağız kenarları İ.Ö.I.yy'da bant şekline dönüşen ve omuzda keskin açı oluşturan bu amphoraların gövdeyapılarının DR 6 amphoralarında da görüldüğü üzere, daha ovoidal bir şekil aldıkları görülmektedir. Bu amphoralar zeytinyağı ve şarap ticaretinde kullanılmış oldukları öne sürülmektedir (Şenol,2000: 292).

Benzerleri: (Şenol, 2003: 71; Şenol,2000:292, Kat.No.12).

Brindisian Amphoraları

Katalog No: 92

Envanter No: MY2006-63

Buluntu Yeri: A1 Açması

Seviye: -149/-153 cm

Ölçüler: R:16 cm h:18,7 cm

Hamur Rengi: 5 YR 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 2,5 Y,8/3(Pale Brown) Dış yüzeyde açık kahverengi astar görülmektedir.

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

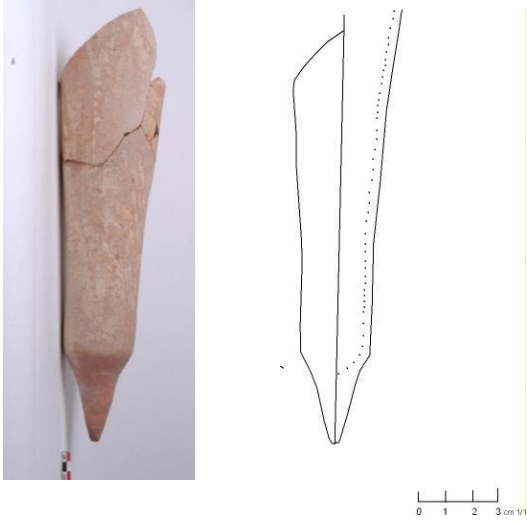
Tanımlama: Yuvarlakdışa doğru çekik ağız kenarı, geniş boyun yapısı, oval bir profile sahip kulp yapıları görülmektedir.

Tarih: Tamás BEZECZKY'in kitabında bu tip amphoralar Brindisian amphora tipi olarak sınıflandırılmıştır (Bezecky, 2010: 352:fig.1). Brindisian amphoralarında bazen latin ya da yunanca mühürlerde yer almaktadır. Myndos'ta ele geçen bu örnekte mühür görülmemektedir. Bu amphoralar İ.Ö 2-1. Yüzyıl arasında görülmektedir. İçerilerinde genellikle şarap taşınmaktadır ama zeytinyağı da taşındığı düşünülür. Bu tip amphoralar İtalya yakınında Brindisi'de görülmektedir. Bu tip amphoralar Batı Akdeniz, Doğu Akdeniz, Anadolu ve Dalmaçya'ya yayılım göstermiştir (Bezecky, 2010: 352).

Benzerleri: (Bezecky, 2010: 352:fig.1; Bezecky, 1998: 231, fig.1).

Tunus Kökenli Amphoralar

Spatheia Amphoraları

Katalog No: 93

Envanter No: MY2012-9

Buluntu Yeri E 5 Açması

Seviye: -88/-98 cm

Ölçüler: R:8 cm h:45,3 cm

Hamur Rengi: 2,5,YR,6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 Y,8/3 (Pale Brown)

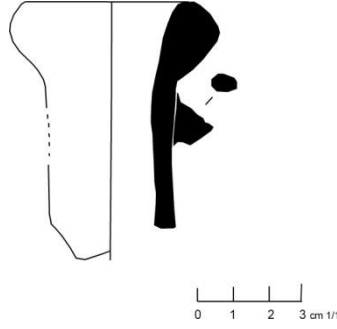
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker bulunmaktadır.

Tip: Spatheia Amphoraları

Tanımlama: Kaide sivri huni formundadır. Gövde ise uzun silindirik üst kısma doğru ise genişleyen bir özellik göstermektedir.

Tarihleme: Bonifay bu tip amphoraları 3 çeşite ayırmıştır. Myndos'ta ele geçmiş bu spatheia amphorası ise Spatheia 1 tipinin özelliklerini göstermektedir. Diğer spatheia amphoraları'na göre daha uzun bir formdadır. Bu amphora 5.yüzyılın ortası 4. Yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir (Bezecky, 2013: 173, Tip:70).

Benzerleri: (Arthur, 1989: 83 fig:3; Bonifay, 124; fig.17; Şenol, 2009: 173; Attema vd. 2010,456 3a; Şenol, 2009: 173).

Katalog No: 94

Envanter No: MY2006-52

Buluntu Yeri: H Açması

Seviye: 0/-42 cm

Ölçüler: Dış çap:6,4 cm İç Çap:4,2 cm h:7,4 cm

Hamur Rengi: 5 Y,8/4 (Pale Yellow)

Yüzey Rengi: Yüzeyde açık yeşilimsi astar görülmektedir.

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kalker ve kum yer almaktadır.

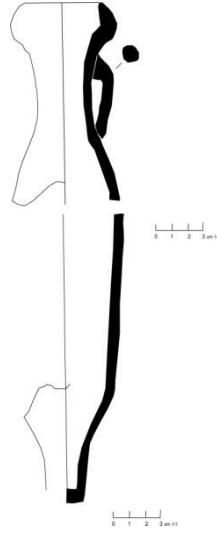
Tip: Spatheia Amphoraları

Tanımlama: Ağız kısmı ise üçgenimsi bir formdadır. Ağız kısmının bitiş noktasından ise küçük kulpları yer almaktadır. Sadece bir taraftaki kulbu korunmuştur.

Tarihleme: Bu formun Kartaca'da ele geçmiş bir örneği İ.S 6. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Benzer bir minyatür Spatheia amphorası Mısır'da Abou Mina yakınlarında bulunan Karm el-Shewelky'deki preslerde ele geçmiştir. Diğer bir benzer örnek ise Roma'da Cyrpta Balbi ve Marsilya'da kazılarında ele geçmiştir. Bu amphoralar İ.S.7.yüzyılın ilk çeyreği-ortası 'na tarihlenmektedir (Şenol, 2009: 276). Bonifay tarafından ise B alt grubuyla teşhis edilen bu formun benzer örnekleri Roma, Murighiove Yassı ada Batığı'nda ele geçmiştir (Bonifay, 2004: 127, fig.1. 6).

Köken: Tunus

Benzerleri: (Bezecky, 2005: 229,fig.48-49).

Envanter No: 95

Envanter No: MY2011-3-4

Buluntu Yeri: D1/A Açması

Seviye:-575/-646 cm

Ölçüler: R:5 cm h:12,2 cm

Hamur Rengi: 10 YR, 6/3 (Pale Brown)

Yüzey Rengi: 10 YR, 6/3 (Pale Brown)

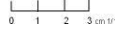
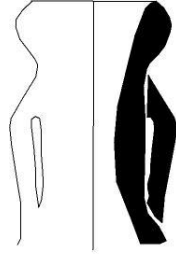
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda ince mika yer almaktadır.

Tip: Spatheia Amphoraları

Tanımlama: Ağızprofili üçgenimsi, ağız çapı küçük ve küçük kulplar yer almaktadır. Gövde silindirik bir özellik göstermektedir. Kaide sivri bir formdadır.

Tarihleme: Bonifay tarafından Spatenia 3 amphorası olarak sınıflandırılmıştır. Bu amphora Bonifay tarafından İ.S 7- 8 yüzyıllar arasına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Bonifay, 2004: 22; Portale, 2014: 489, Fig.16,2; Hayes,1992: 179,fig.51.36).

Katalog No: 96

Envanter No: MY2011-11

Buluntu Yeri: Kule Arkası Açması 5

Seviye: -

Ölçüler: R:Dış:5,8 cm İç:4,5 cm h:9,3 cm

Hamur Rengi: 5YR,5/2 (Reddish Gray)

Yüzey Rengi: 5YR,5/2 (Reddish Gray)

Hamur Katkı Maddesi: Bol miktarda taşçık, orta miktarda mika, kuvarz ve kalker yer almaktadır.

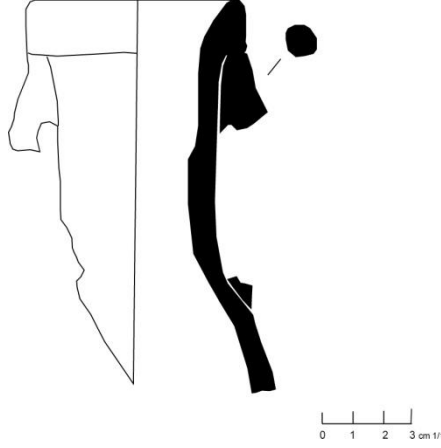
Tip: Spatheia Amphoraları

Tanımlama: Ağız kısmı üçgenimsi ikiye katlanmış mantar bir formdadır. Boyun yapısı ise silindriktir. Ağız kısmının bitiş noktasında ise küçük kulplar yer almaktadır.

Tarihleme: Bonifay tarafından Spatenia 3 amphorası olarak sınıflandırılmıştır. Bu amphora Bonifay tarafından İ.S 7- 8 yüzyılları arasına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Portale, 2014: 489, fig:16,5).

Katalog No: 97

Envanter No: MY2012-1

Buluntu Yeri: F5/A Açması

Seviye: -140/-150 cm

Ölçüler: R:6,7 cm h:12,6cm

Hamur Rengi: 5 Y,8/3 (Pale Yellow)

Yüzey Rengi: 5 Y,8/3 (Pale Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker yer almaktadır.

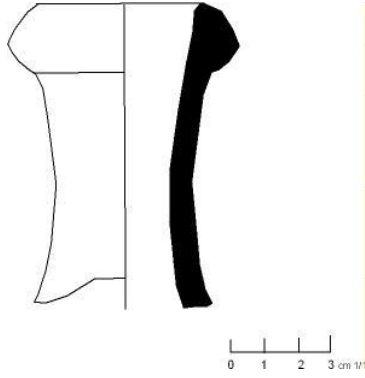
Tip: Spatheia Amphorası

Tanımlama: Ağız yapısı köşeli, mantar formlu profil özelliği göstermektedir. Boyun kısmı ise küçük silindirik bir form özelliği göstermektedir. Kulplar korunmamıştır.

Tarih: Klasik Spatheia amphoraları İ.S 4. yüzyılın sonundan İ.S. 6. Yüzyılın başına kadar üretilmektedir.

Kökeni: Klasik Spatheia amphoralarının İtalya yarımadası, Sicilya ve Fransa kıyılarında bulunan merkezlerde yoğun olarak ele geçmelerinin yanında Doğu Akdeniz'de Kuzey Afrika'da düşük yoğunlukta ele geçmiştir (Bonifay,2004: 85,Env. No:1,6).

Benzerleri: (Şenol.-Kerem, 2000, 85:Env.No.3; Reynolds, 2011:105,fig:87).

Katalog No: 98

Envanter No: MY2011-13

Buluntu Yeri: C1 Açması

Seviye: -274/-294 cm

Ölçüler: R:Dış:6,2 cm İ:3,9 cm h:8,9 cm

Hamur Rengi:10 YR,7/4 (Very Pale Brown)

Yüzey Rengi:10 YR,7/4 (Very Pale Brown). Kabın dış kısmında açık sarı astar görülmektedir.

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

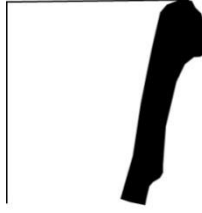
Tip: Spatheia Amphoraları

Tanımlama: Ağız oval bir yapı özelliği göstermektedir. Boyun kısmı ise dar ve silindirik bir formdadır. Gövde kısmına doğru genişleyen bir özellik göstermektedir.

Tarihleme: Bonifay'a göre bu tip amphoralar Spatheia 3 c grubu olarak sınıflandırılmıştır. Tarih olarak ise 7.yy sonu-6. Yüzyıl olarak düşünülmektedir.

Benzerleri: (Bonifay,2004: 40,fig.3; Reynolds, 2011:110, fig:128).

AFRİCANA III B Amphorası

0 1 2 3 cm 1/1

Katalog No: 99

Envanter No: MY11-16

Buluntu Yeri: C1 Açması

Seviye: -277/-356 cm

Ölçüler: R:8,6 cm h:4,7 cm

Hamur Rengi:5Y,8/2 (Pale Yellow)

Yüzey Rengi:5Y,8/2 (Pale Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika yer almaktadır.

Tip: Africana IIIb Amphorası

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak dışa doğru iç bükey formdadır. .Boyun kısmı ise giderek daralmaktadır. Boyunk kısmında girinti gözlemlenmektedir. Ağız kısmı konik bir profil özelliği göstermektedir. Bu tip amphoralar İnce uzun silindirik boyun yapısı, kısa yassı kulplar, silindirik gövde ve sivri kaide yapısına sahiptirler.

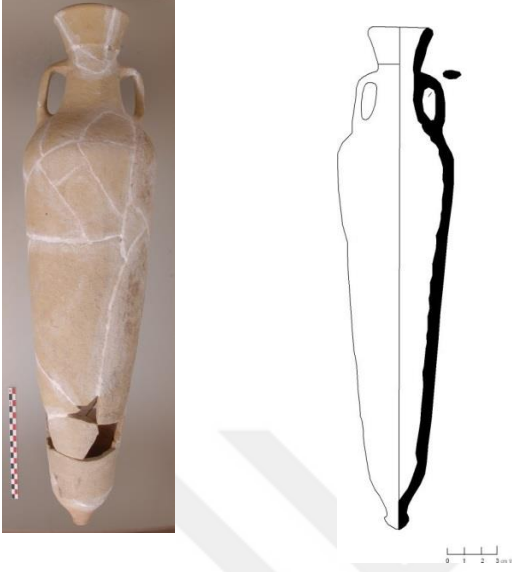
Tarih: İ.S 300- 400

Kökeni: Tunus

Benzerleri: (Bonifay, 2004, 46 fig:5,6).

KEAY'A Göre Sınıflandırılan Amphoralar

KEAY 50 Amphoraları

Katalog No: 100

Envanter No: MY2009-9

Buluntu Yeri: E 5 Açması

Seviye:-88/-98 cm

Ölçüler: R:8 cm h.45,3 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: Yüzeyde yer yer açık kahverengi astar görülmektedir.

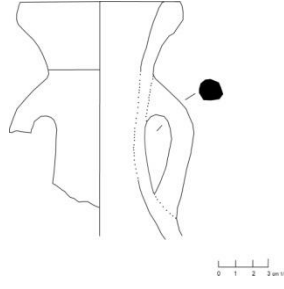
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Keay 50 Amphorası

Tanımlama: Tama yakın bir şekilde bulunmuş bu amphoranın gövde kısmında eksiklikler yer almaktadır. Ağız kısmı konik bir formdadır. Boyun kısmı çizgiyle ayrılmıştır. Kulplar oval bir şekildedir. Boyun kısmından omuz kısmı'na geçişte basık bir yapısı vardır. Kaide kısmına doğru inceler. Kaide kısmı ise sivri bir form özelliği göstermektedir.

Tarihleme: Simon Keay'ın kitabında Keay 50 olarak sınıflandırılan Bonifay tarafından da Tip 51 olarak değerlendirilen bir formun alt grubu olmalıdır. Bonifay bu amphoraları İ.S. 7.yy.'ın ortalarına tarihlemektedir (Bonifay 2004: 142,fig:76,1).

Benzerleri: (Bonifay 2004: 142,fig:76,1).

Katalog No: 101

Envanter No: MY2009-29-II

Buluntu Yeri: A1 Açması

Seviye: -115 cm

Ölçüler: R:9,4 cm h:13,3 cm

Hamur Rengi: 10Y-56Y / 6/2 (Light grayish green)

Yüzey Rengi: 2,5Y,8/2 (Pale Brown)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kalker, mika ve kuvarz yer almaktadır.

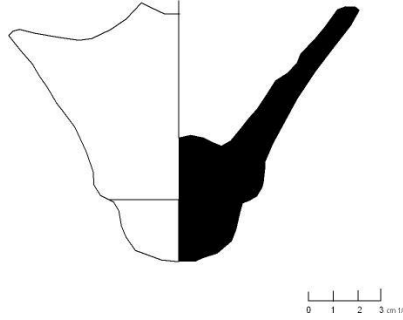
Tip: Keay 50 Amphorası

Tanımlama: Amphoranın ağız, boyun ve tek kulpu korunmuştur. Ağız kısmı konik bir formdadır. Boyun kısmına geçişte çizgi ile yivlendirilmiştir. Silindirik bir gövde yapısına sahiptir. Küçük yassı kulpları vardır.

Tarihleme: Bu amphora Keay'in kitabında Keay 50 olarak sınıflandırılmıştır. Bonifay tarafından ise amphora Tip 51 olarak sınıflandırılmıştır. Bonifay bu amphoraları 7. Yüzyılın ortalarına tarihlemektedir.

Benzerleri: (Bonifay, 2004: 142,fig:76,2) .

Keay LXI Amphoraları

Katalog No: 102

Envanter No: MY2013-3

Buluntu Yeri: F5 A Açması

Seviye: -196 cm

Ölçüler: R:4 cm h:10,4 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 5/4 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 5/4 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kuvarz ve mika yer almaktadır.

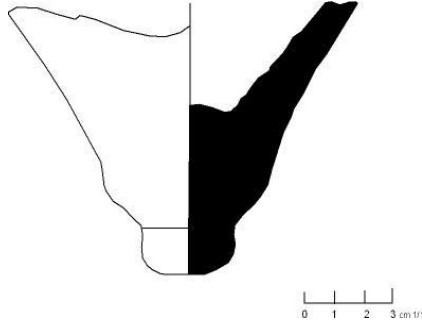
Tip: Keay LXI

Tanımlama: Sadece kaide kısmı korunmuştur. Kaide kısmı yuvarlak bir formdadır. Kaide bölümündeki yivle birlikte iç bükey bir eğri oluşturmuştur.

Tarih: Keay tarafından LXI olarak sınıflandırılmış bu amphora. İ.S 5. Yüzyılın sonu ile ortası olan dönem'e tarihlenmektedir.

Kökeni: Tunus

Benzerleri: (Keay,1984: 308,fig.8; Nacef, 2010:515,39; Reynolds, 2011:108,fig.100: Reynolds-Pavlidis, 2014: 58, fig.5.14; Peacock 1989:206,fig.7,1).

Katalog No: 103

Envanter No: MY2009-8

Buluntu Yeri: A5 Açması (Sarnıç 2)

Seviye: -505/-520 cm

Ölçüler: R:3,1 cm h:9 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,6/8 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kireç taşı, kum. Az miktarda mika yer almaktadır.

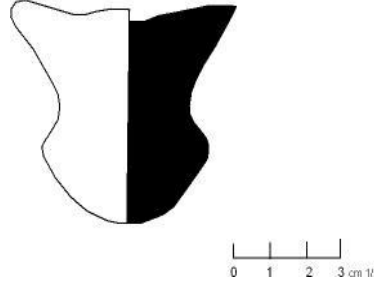
Tip: Keay LXI Amphoraları

Tanımlama: Kaide kısmının korunduğu bu örnekte dip kısmına doğru iç bükey ve iç kısma doğru ise girinti yapmaktadır. Kaide kısmının içi dolu bir yapısı vardır. Bu kısım tek yivle ayrılmaktadır. Gövde kısmına doğru genişleyen bir form özelliği göstermektedir.

Tarih: Keay tarafından LXI olarak sınıflandırılmış bu amphora. İ.S 5. Yüzyılın sonu ile ortası olan dönem'e tarihlenmektedir.

Kökeni: Tunus

Benzerleri: (Keay,1984:308,fig.134:8, Reynolds, 2011: 108,fig. 98, Meriç,2002:Tafel:49, K 597, Quercia vd. 2011,84,fig.70).

Katalog No: 104

Envanter No: MY2006-24

Buluntu Yeri: Tapınak Batı Cephesi

Seviye: Kesit (Krepis)

Ölçüler: R:4,6 cm h:5,5 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,6/6(Light Red)

Yüzey Rengi: 7,5 YR,7/4(Pink)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker ve kuvarz yer almaktadır.

Tip: Keay LXI/Beltran 60 tipi.

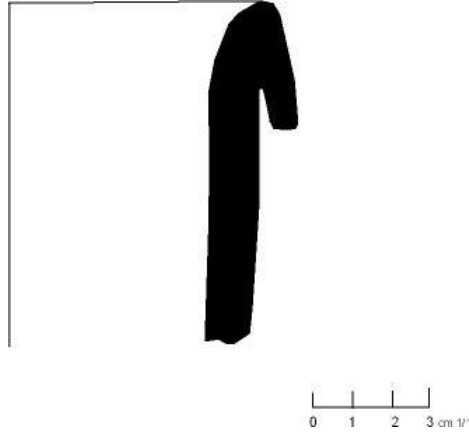
Tanımlama: Kaide bölümünün korunduğu bu örnekte kaide kısmı tokmak şeklindedir. Kaideden gövde bölümüne geçişte ise genişleyen bir form özelliği göstermektedir.

Tarih: Beltran tarafından tanımlanan bu amphoralar. Batı akdeniz’de keşfedilmiştir. İ.S 5.yüzyılın sonu ile ortasına tarihlenmektedir. Genellikle bu amphoralar 6.yüzyılda görülmektedir.

Kökeni: Tunus

Benzerleri: (Keay, 1984:389, Fig.180:4).

Katalog No: 105

Envanter No: MY 2011-10

Buluntu Yeri: Kule Arkası 1

Seviye: ?

Ölçüler: R:13,4 cm h:8,6 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,6/6 (Light red)

Yüzey Rengi: 5YR, 7/4 (Pink) Dış yüzeyde açık pembe renginde astar yer almaktadır.

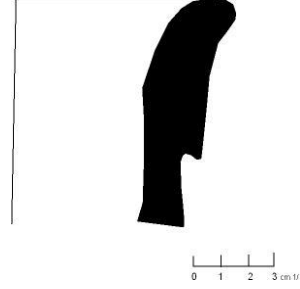
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kum ve kalker yer almaktadır.

Tip: Keay LXI/61 A Amphorası?

Tanımlama: Ağız kısmı dışarı doğru ikiye katlanmış, hafif yukarı doğru yuvarlak yapar bir şekilde kıvrılmış bir özellik göstermektedir. Ayrıca dış yüzeyinde ise pembemsi bir astar yer almaktadır.

Tarihleme: Bonifay bu tip amphoraların Tunus kökenli olduğunu ve İ.S 7. Yüzyılın ikinci yarısına tarihlemektedir.

Benzerleri: (Quercia vd. 2011,82, fig.6).

Katalog No: 106

Envanter No: MY2009-3

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -170/-200 cm

Ölçüler: R:14,6 cm İç:10 cm h:8,4 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/6(Red)

Yüzey Rengi: 2,5,Y,8/3 (Pale Brown). Dış yüzeyde açık kahverengi astar görülmektedir.

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kum yer almaktadır.

Tip: Keay LXI/Beltran 60 tipi

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak dışa doğru çekik ve ikiye katlanmış bir özellik göstermektedir.

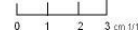
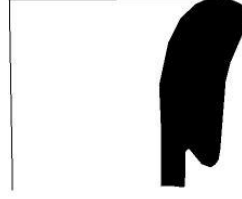
Tarih: Beltran tarafından tanımlanan bu amphoralar. Batı akdeniz’de keşfedilmiştir.

Katalan malzemeleri bu tip amphoraların ağız tiplerinin 4 anabölüme ve iki tip kaide çeşitiyle sınıflandırılmasını sağlamıştır. Bu ağız E tipi olarak sınıflandırılmıştır. Genellikle bu tiplerde dış yüzeyde açık kahverengi astar görülmektedir.

Bu tip amphoralar Palaechristian Mezarlığı Tarragona İspanyada görülmektedir. İ. S 5.yüzyılın sonu ile ortası Genellikle bu amphoralar 6.yüzyıla tarihlenmektedir. Vilauba, The torre de Audiencia, Place del Rei ve Placa Pallol Tarragonada da bu tip amphoralara rastlanılmıştır. Amphoraların içerisinde büyük ihtimalle yağ taşınmaktadır.

Kökeni: Tunus

Benzerleri: (Keay: 1984: 306; fig.132.2.2.4).

Katalog No: 107

Envanter No: MY12-5

Buluntu Yeri: F5 A Açması

Seviye: -156/-180 cm

Ölçüler: R:14,4 cm h:6,2 cm

Hamur Rengi: 5Y,7/4(Pale Yellow)

Yüzey Rengi: 10 YR, 8/4(Very Pale Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda taşçık ve kuvarz yer almaktadır.

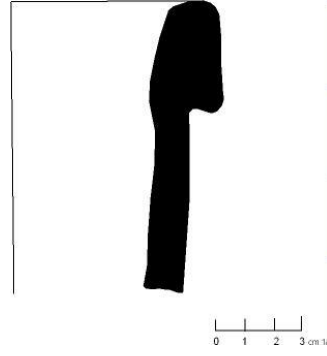
Tip: Keay LXI/Beltran 60 tipi

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlatılmış dışa doğru çekik bir yapıdadır. Ağız yapısı ikiye katlanmış bir özellik göstermektedir. Dış yüzeyde ise açık kahverengi astar mevcuttur.

Tarih: Beltran tarafından tanımlanan bu amphoralar. Batı akdeniz’de keşfedilmiştir. Katalan malzemeleri bu tip amphoraların ağız tiplerinin 4 ana bölüme ayrılması ve iki tip dip çeşitiyle sınıflandırılmasını sağlamıştır. Bu ağız A tipi olarak sınıflandırılmıştır. Bu amphoraların içerisinde büyük ihtimalle yağ taşınmaktaydı. Keay LXI amphoraları İ.S 5.yüzyılın ortası-sonu olan döneme tarihlenmektedir.

Kökeni: Köken Tunus

Benzerleri: (Keay, 1984:306, Fig.132,2).

Katalog No: 108

Envanter No:MY2006-54

Buluntu Yeri:C1/B Açması

Seviye:-79/-91 cm

Ölçüler: R:13,4 cm h:10 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 7/6(Reddiish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Keay LXI/Beltran 60 tipi

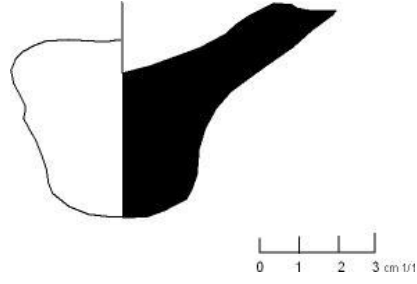
Tanımlama: Ağız yapısı yuvarlak ikiye katlanmış form özelliği göstermektedir.

Tarih: Beltran tarafından tanımlanan bu amphoralar. Batı akdeniz'de keşfedilmiştir. Katalan malzemeleri bu tip amphoraların ağız tiplerinin 4 ana bölüme ayrılması ve iki tip kaide çeşitiyle sınıflandırılmasına imkân sağlamıştır. Bu ağız B tipi olarak sınıflandırılmıştır. Genellikle bu tiplerde dış yüzey de açık kahverengi astar görülmektedir. Bu tip amphoralar Palaechristian Mezarlığı Tarragona İspanya' da görülmektedir. İ.S 5.yüzyılın sonu ile ortasına tarihlenmektedir. Genellikle bu amphoralar 6.yüzyılda görülmektedir. Vilauba, The torre de Audiencia, Place del Rei ve Placa Pallol Tarragona da görülür. Bu amphoraların içerisinde büyük ihtimalle yağ taşınmaktadır.

Kökeni: Tunus

Benzerleri: (Keay, 1984:307, Fig.133:1).

Keay III Amphoraları

Katalog No: 109

Envanter No: MY06-58

Buluntu Yeri: C1 /B Açması

Seviye: Kesit b

Ölçüler: R:3,8 cm h:5,5

Hamur Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, orta miktarda kalker ve kum yer almaktadır.

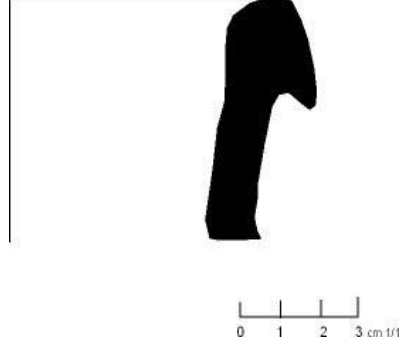
Tanımlama: Sadece kaide parçasının korunduğu bu örnekte, sivri yuvarlak hatlara sahip kaide yapısı mevcuttur. Gövde kısmına doğru ise genişleyen bir yapı özelliği göstermektedir.

Tip: Keay III

Tarihleme: Bu tip amphoralar Keay 'in sınıflandırmasında III. tip olarak geçmektedir. Köken olarak ise bu tip amphoraların Tunus ve çevresinde üretildiği bilinmektedir.

Benzerleri: (Keay, 1984:107, Fig.41,8).

Keay XXXIV/Beltran 62 Amphoraları

Katalog No: 110

Envanter No: MY10-7

Buluntu Yeri: A 4 Güney doğu açması

Seviye: -434/-470 cm

Ölçüler: R: 14 cm h:6 cm

Hamur Rengi: 10 YR, 4/2 (Dark Grayish Brown)

Yüzey Rengi: 10YR, 8/1(White)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika yer almaktadır.

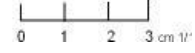
Tanımlama: Ağız parçasının bir kısmının korunduğu bu örnekte ağızkısmı ikiye katlanmış profil özelliği göstermektedir.(Mantar ağızlı ağız parçası).

Tip: Keay XXXIV/Beltran 62.

Tarihleme: Myndos kazılarında bulunan bu amphora ağız parçası'nın köken olarak Tunus olduğu bilinmektedir. Almagro'ya göre İ.S 4. Yüzyıla Beltran'a göre ise 4. Yüzyılın 2. yarısına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Keay, 1984:236, Fig.98,1).

Keay 35 Amphorası

Katalog No: 111

Envanter No: MY2006-37

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -153/-180 cm

Ölçüler: R:11,6 cm h:3,1 cm

Hamur Rengi: 10 YR,7/4 (Very pale brown)

Yüzey Rengi: 10 YR,7/4 (Very pale brown)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğunmiktarda mika, orta miktarda kalker yer almaktadır.

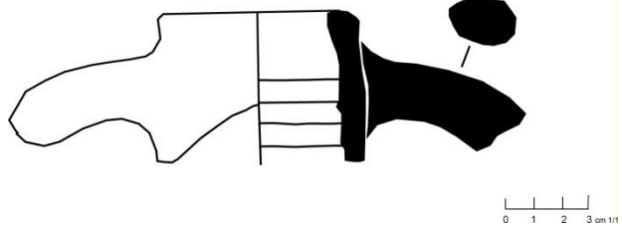
Tanımlama: Ağız yapısının korunmuş olduğu bu örnekte ağız profili yuvarlak aşağıya doğru eğimli bir şekilde inmektedir.

Tip: Keay 35 Amphorası

Tarihleme: Myndos'ta bulunan bu amphora ağız Keay 35 amphorası olarak bilinen Tunus üretimi amphora ağız parçasıyla karşılaştırılabilir. Bu tip amphoralar İ.S 5-7. yüzyıllar 'a tarihlenebilmektedir.

Benzerleri: (Quercia vd. 2011: 80,Kat.No.66).

LATE ROMAN 1 AMPHORALARI

Katalog No: 112

Envanter No: MY09-I-7

Buluntu Yeri: A 3 B Açması

Seviye: -215 cm

Ölçüler: R: 7, 8 cm h:6 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika ve az miktarda kuvarz yer almaktadır.

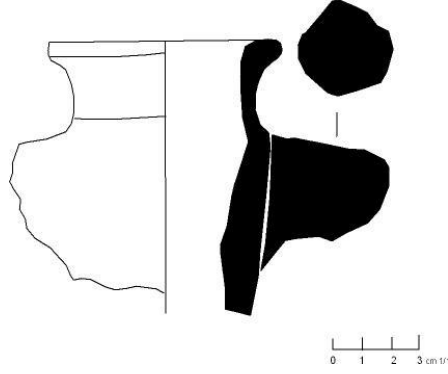
Tanımlama: Kırık kulp boyun ağız bölgesinin bir kısmının korunduğu bu örnekte, ağız profili yuvarlak bir form özelliği göstermektedir. Boyun profili silindirik bir yapıdadır. Kulp formu ise yuvarlak aşağıya doğru eğimli bir yapı özelliği göstermektedir.

Tip: Keay LIIC /Britis Bii / Late Roman amphorae 1/Kuzmanov XIII /Beltran 82/Yassı ada I

Tarihleme: Katalan verilerine göre bu tip amphoraların kökeni tam olarak anlaşılamamıştır. Bu tip amphoraların dağılımı ise Lesbos, Kıbrıs, Euboea ya da Kuzey Suriye çevresinde dağılım göstermektedir. Genellikle bu tip amphoraların içerisinde yağ gibi sıvı maddeler taşınmaktadır. İ.S 4-6 yüzyıllara tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Keay, 1984:277,fig.120,2).

Katalog No: 113

Envanter No: MY2012-4

Buluntu Yeri: F5 A Açması

Seviye: -140/-156 cm

Ölçüler: R:Dış:7,6 cm İç:5 cm h:9,4 cm

Hamur Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, taşçık ve kalker yer almaktadır.

Tip: Late Roman 1 Amphorası

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak ve dışa çekik ağız kenarına sahiptir. Kulp yapısı ise yuvarlak bir profildedir.

Tarih: İ.S 4. Yüzyıl-İ.S 7. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir.

Benzerleri: (Demestica,2013:176,fig: b-c; DüNDAR, 2012: 46, fig.5; Corremans vd. 2010:290,figs.7-9; Reynolds, 2014, vd. 459:fig.6,2).

LR 2 Amphoraları

Katalog No: 114

Envanter No: MY10-17

Buluntu Yeri: A4 –GB-1

Seviye:-

Ölçüler: R:9,2 cm h:18,1 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 5/8 (Red)

Yüzey Rengi : -

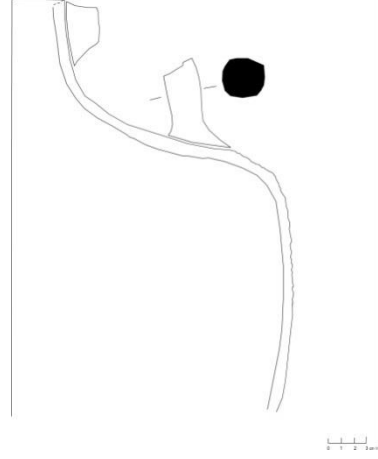
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, kuvarz ve taşçık.

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak bir formdadır. Boyun ise silindirik bir yapıdadır. Boyundan omuz kısmına doğru ise geniş bir gövde ve kulplarise büyük ve yuvarlak bir profil özelliği göstermektedir (Kabın dış yüzeyinde kalker tabakası mevcuttur).

Tip: Late Roman 2 Amphorası

Tarihleme: Late Roman 2 amphoraları Antik çağda önemli bir ölçüde dağılım göstermektedir. Bu amphoraların içerisinde büyük ihtimalle şarap taşınmaktaydır. Late Roman 2 amphoraları İ.S Erken 7. yüzyıl ve 4. yüzyıllar arasına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Sibella, 2002: 12,fig.15).

Katalog No: 115

Envanter No: MY2009-9aII

Buluntu Yeri:

Seviye: ?

Ölçüler: Yaklaşık çap:4 cm h:34,3 cm

Hamur Rengi:7,5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi:7,5 YR,7/6 (Reddish Yellow)

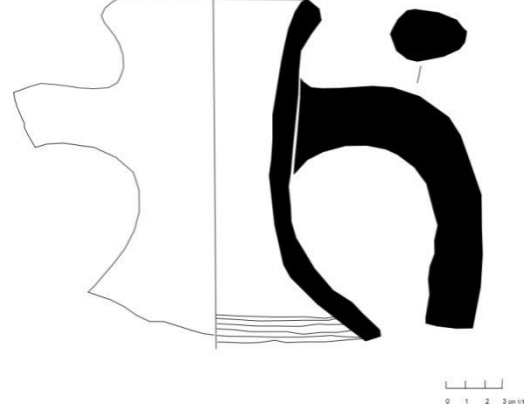
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker yer almaktadır.

Tip: LR 2 Amphorası

Tanımlama: Korunma durumu açısından boyun, kulp ve gövdenin bir kısmı korunabilmiştir. Gövde formu küresel ve basık bir formdadır. Gövde kısmında ise yatay halde şerit yivler yer almaktadır.

Tarih: İ.S IV. yüzyıl sonu-İ.S. V. yüzyılına tarihlendirilmektedir. Genel olarak İ.S. IV. yüzyıl sonu-VII. yüzyılda üretildikleri kabul edilen LR 2 amphoralarının Tomis'de bulunan örnekleri İ.S.IV. yüzyıl-VI. yüzyıla tarihlendirilmiştir.

Benzerleri: (Şenol,2003: 97).

Katalog No: 116

Envanter No: MY2009-II 2

Buluntu Yeri: A4 M2 Mezar

Seviye: -490 cm

Ölçüler: R:6,8 cm h:17 cm

Hamur Rengi: 7,5,YR,5/4 (Brown)

Yüzey Rengi: 7,5,YR,5/4 (Brown)

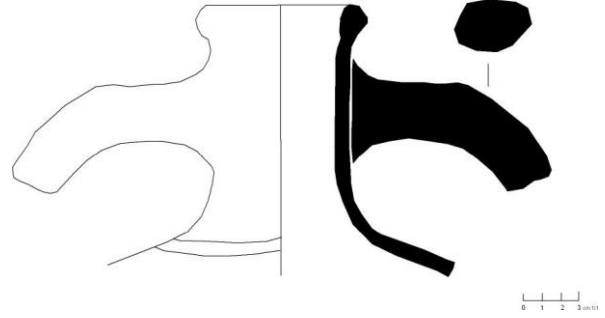
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kuvarz yer almaktadır.

Tip: LR2 Amphorası

Tanımlama: Kulpların bir bölümü, gövde ve omuz bölümünün bir kısmı korunmuştur. Oval formlu, uzun bir gövde yapısına sahiptir. Ağız yapısı üçgen bir formdadır. Bant halindeki çizgiler yer yer görülmektedir.

Tarih: Tanais'te yapılan kazılarda bu amphoraların benzerleri İ.S IV. yüzyılın sonu-V.yüzyılın başına tarihlendirilmektedir. İskenderiye' de benzer formlu bir amphora İ.S VI. yüzyıla tarihlendirilmektedir.

Benzerleri: (Şenol,2003: 97).

Katalog No: 117

Envanter No: MY2010-10

Buluntu Yeri: A4 Güney Temizlik Alanı

Seviye: Yüzev Buluntusu

Ölçüler: Dış:8 cm İç:5,8 cm h:13,7 cm

Hamur Rengi: 5 YR,6/6(Reddish Yellow)

Yüzev Rengi: 5 YR,6/6(Reddish Yellow)

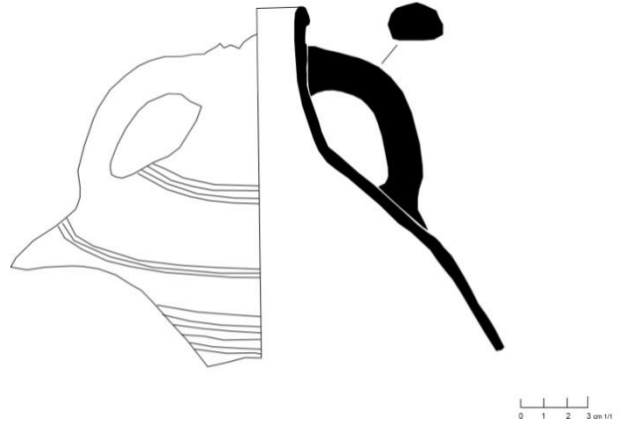
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kalker ve yoğun miktarda mika yer almaktadır.

Tip: LR2 Amphorası

Tanımlama: Kulpların bir bölümü, gövde ve omuz bölümünün bir kısmı korunmuştur. Oval formu, uzun bir gövde yapısına sahiptir. Ağız yapısı üçgen bir yapıya sahiptir. Bant halindeki çizgiler yer yer görülmektedir.

Tarih: İ.S IV. yüzyıl sonu-İ.S. V. yüzyılına tarihlendirilmektedir.

Benzerleri: (Mango: 2009, 42: fig.4,2).

Katalog No: 118

Envanter No: MY2009-8 Vol II

Buluntu Yeri:M1

Seviye: -177 cm

Ölçüler: R:9 cm h:7 cm

Hamur Rengi: 5 YR,5/8 (Red) /Çekirdek Rengi:5YR,4/1 (Dark Gray)

Yüzey Rengi:-

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kaler yer almaktadır.

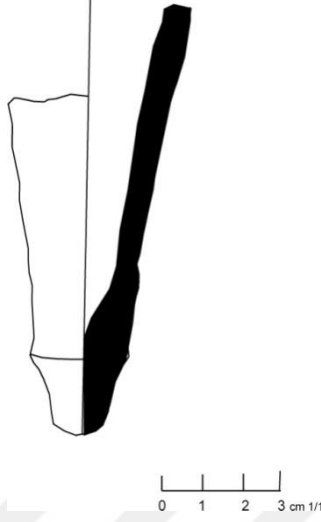
Tip: Late Roman 13

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlatılmış, kulplar yukarı doğru, gövde kısmı ise oval bir haldedir. Gövde üzerinde yatay çizgiler mevcuttur.

Tarih: İ.S IV. yüzyıl sonu-İ.S. V. yüzyılına tarihlendirilmektedir.

Benzerleri: (Alpözen vd. 1995: 115).

Late Roman 3 Amphorası

Katalog No: 119

Envanter No: MY2006-5

Buluntu Yeri: G Açması/B Bölümü

Seviye:-165/-181 cm

Ölçüler: R:1,5 cm h:12,3 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,6/8 (Light Red)

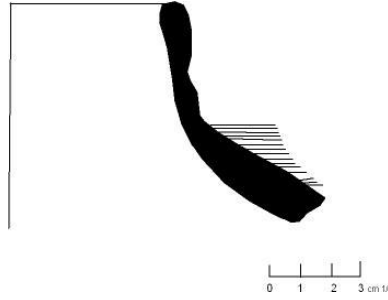
Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika ve orta miktarda kelker ve kuvarz görülmektedir.

Tanımlama: Kaide yapısı ince ve uzun bir formdadır. Dip kısmı ise uçlara doğru daha sivri bir yapıdadır. Üst yüzeyde yataybazı çizgiler yer almaktadır.

Tarihleme: Geç Roma dönemi'ne ait en bilinen küçük formu amphoralardan biridir. LR3 formu tek kulplu amphoraların gelişmiş formu olarak bilinmektedir. Tek kulplu ve iki kulplu versiyonlu bu kaplar Geç Roma/Bizans döneminde görülmektedir. Form olarak ise hafifçe ikiye katlanmış, üçgenimsi ve düz uzun boyun yapısı, geniş gövde yapısı üzerinde şeritler yer almaktadır. Yuvarlak kulplar ise boyun kısmına iliştilmiştir. Bu amphora tip özellikleri bakımından 1.yüzyılın ortası 4. Yüzyılın sonlarına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Bezecky,2013:Plate34,fig.386).

LRA 5 GRUBU AMPHORALARI

Katalog No: 120

Envanter No: MY10-16

Buluntu Yeri: A4 Güney doğu açması

Seviye: ?

Ölçüler: R:11,4 cm h:7,2 cm

Hamur Rengi: 10 YR 4/1 (Dark Gray) 2,5 YR, 5/6 (Yellowish Brown)

Yüzey Rengi: 10 YR,4/1 (Dark Gray). Dış yüzeyde gri astar görülmektedir.

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, kuvarz, kalker ve taşçık yer almaktadır.

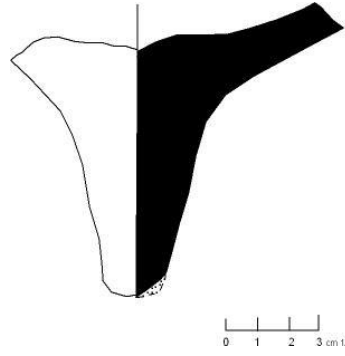
Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak bir yapıdadır. Omuz kısmına doğru ise açılan bir yapı özelliği göstermektedir. Dış yüzeyde çark izleri mevcuttur.

Tarihleme: Reynold'un kitabında Beirut'da görülen bu örnekler İ.Ö 6.yüzyıla tarihlenmektedir. LR a 5 olarak sınıflandırılan bu amphoraların Gazan ya da Güney Filistin kökenine ait olabileceği düşünülmektedir.

Benzerleri: (Reynolds, 2010:110, fig.7w).

Samos Sarnıç Tipi Amphoraları

Katalog No: 121

Envanter No: MY2010-12

Buluntu Yeri: A3 Kule Altı Açması

Seviye: -100

Ölçüler: R:2,1 cm h:9,6 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/8(Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,5/8(Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika yer almaktadır.

Tip: Samos Sarnıç Tipi

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunmuş olduğu bu örnekte ince uzun bir kaide yapısı görülmektedir. Gövde kısmına doğru açılan bir yapı özelliği görülür.

Tarih: Bu amphora kaidesi Samos sarnıç tipine ait bir örnektir. Bu tipler kıyı bölgelerinde yoğun bir şekilde görülmekteydi (Kuzey Adriyatik ve iç kısımlarda (Slovenia, İtalya aynı zamanda Campania İtalya). Köken olarak ise bu amphoraların çoğunluğu Samos'ta bulunmuştur. Bu amphoralar sadece bu bölgeyle sınırlı kalmamış aynı zamanda Doğu Akdeniz, Anadolu'nun batısı, Meander Vadisi, Halikarnassos'da üretimin yapıldığı kent olarak düşünülmektedir. İçerisinde taşınan maddeler tam olarak bilinmemektedir. Büyük ihtimalle sarap taşınmaktaydı. Bu amphoralar Türkiye, İtalya, Doğu Alpler, Scythia –Black Sea, Argos ve Gorgia'ya dağılım göstermiştir (Bezecky, 2013: 157). Samos Sarnıç Tipi Amphoralar İ.S. 6.yüzyılın ikinci çeyreği ve 7.yüzyılın başı arasına tarihlenmektedir (Arthur, 1990:280, fig.4).

Benzerleri: (Modrijan,2010:691,fig: 3:12).

Katalog No: 122

Envanter No: MY2009-II28

Buluntu Yeri: A1/B Açması

Seviye: -192 cm

Ölçüler: R:10,4 cm h:14 cm

Hamur Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

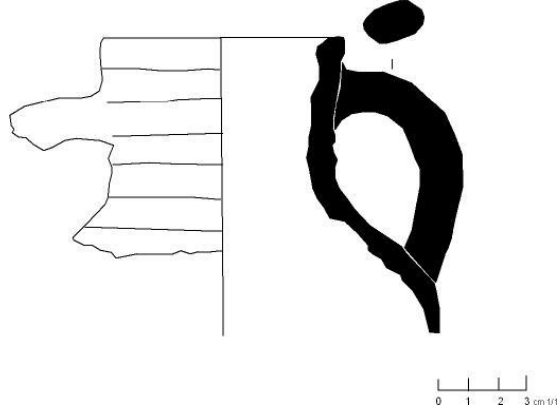
Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda kireç taşı yer almaktadır.

Tip: Samos Sarnıç Tipi

Tanımlama: Yuvarlak dışa çıkık ağız, boyun kısmına eklenmiş yuvarlak kulp ve gövde oval bir profil özelliği göstermektedir. Gövde üzerinde ise yatay şeritler halinde yivler yer almaktadır.

Tarih: İ.S. 6.yüzyılın ikinci çeyreği ve 7.yüzyılın başına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Bezecky, 2013: 157).

Katalog No: 123

Envanter No: MY11-17

Buluntu Yeri: 02.08.2011

Seviye: -530/-580 cm

Ölçüler: R: Dış: 8cm İç: 6cm h:10 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/4 (Reddish Brown) / 10 YR, 4/1 (Dark Gray)

Yüzey Rengi: Gley 1,5 /5 G-/1 (Greenish gray) Dış yüzeyde yeşilimsi astar yer almaktadır.

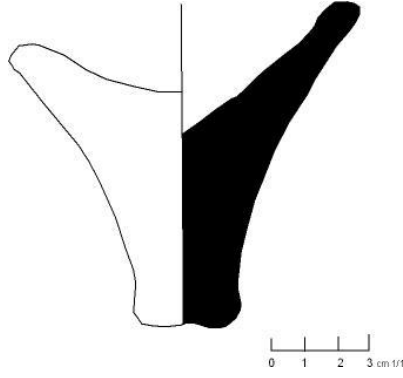
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kalker ve kuvarz yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız yuvarlakprofil yapısına sahiptir. Küçük kulpları vardır. Kulp profili ise yuvarlak bir form özelliği göstermektedir. Dış yüzeyde ise yeşil renkte bir astar yer almaktadır.

Tip: Keay Tip LXVII (Samos Sarnıç Tipi Amphoralar)

Tarihleme: Benzer örnekler Kartaca'daki İngiliz kazılarında ele geçmiştir. Bu amphoralar İ.S 5. Yüzyılın son çeyreği ve İ.S 6. Yüzyıllar arasına, Constanta'daki seramikler İ.S. 4. Yüzyıla, Beltran tarafından Sucidava' daki örnekler ise İ.S 4. Yüzyıla tarihlenmektedir (Keay,1984: 359).

Benzerleri: (Keay,1984: 356,fig.166. 13).

Katalog No: 124

Envanter No: MY2009II-3

Buluntu Yeri: A4 M2

Seviye: -490 cm

Ölçüler: R:3 cm h:9,7 cm

Hamur Rengi: 2,5 Y,4/1 (Dark Gray)

Yüzey Rengi: 2,5 Y, 4/1 (Dark Gray)

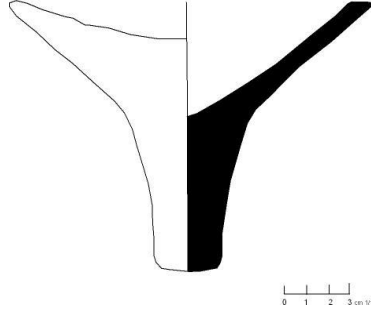
Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, kalker ve kuvarz yer almaktadır.

Tip: Samos Sarnıç Tipi

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte kaide kısmı sivri bir form özelliği göstermektedir.

Tarih: Samos Sarnıç tipine ait olabilecek bu amphora kaidesi İ.S 5-6. yüzyıllara tarihlenmektedir. Benzer örnekler Ainai kazılarında ele geçmiştir.

Benzerleri: (Mimaroğlu, 2011: 69;Şekil 2).

Katalog No:125

Envanter No: MY2009II-6

Buluntu Yeri: A4-M12 Açması

Seviye: ?

Ölçüler: R:3 cm h:12 cm

Hamur Rengi: 5YR,4/6 (Yellowish Red)

Yüzey Rengi: 5YR,4/6 (Yellowish Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker ve mika yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte kaide kısmı sivri bir form özelliği göstermektedir.

Tarih: Bu kaide örneği Geç dönem kaide örnekleriyle karşılaştırılabilir. Milet kazısından çıkan amphora kaide örneklerine benzemektedir. İ.S 5. Yüzyılın ortası -4. Yüzyılın 3.çeyreğine tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lüdorf,2005:Tafel 15 A 68).

Katalog No: 126

Envanter No: MY2009II-4

Buluntu Yeri: A4 Kule Altı M3

Seviye:

Ölçüler: R:Dış: 10,6 cm İç: 8,4 h:14,3 cm

Hamur Rengi: 5YR,5/6 (Yellowish Red)

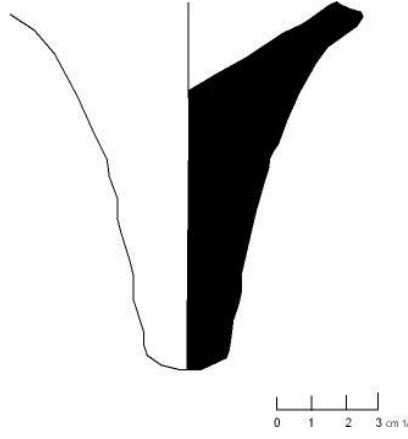
Yüzey Rengi: 5YR,5/6 (Yellowish Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, kuvarz ve kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak ve yassı bir form özelliği göstermektedir. Boyun kısmı silindirik bir yapıdadır. Ağız kısmının altından kulp yuvarlak bir şekilde omuza iliştilmiştir.

Tarih: Bu tip amphoralar geç Batı anadolu amphoraları olarak adlandırılmaktadır. İ.S 7-4 yüzyıllara tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lüdorf, 2005:Tafel 14 A 41).

Katalog No: 127

Envanter No: MY2009II-9

Buluntu Yeri: A1 C Açması

Seviye: -275/-313 cm

Ölçüler: R:2,3 cm h:10,1 cm

Hamur Rengi: 10 R,5/8 (Red)

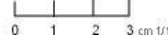
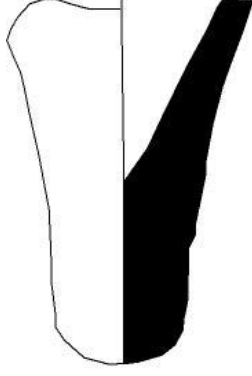
Yüzey Rengi: 10 R,5/8 (Red)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, orta miktarda kum ve kuvarz yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte kaide kısmı sivri bir form özelliği göstermektedir

Tarih: Batı Anadolu'da yapılan çalışmalarda ele geçen amphora buluntuları neticesinde bu tip amphoralar İ.S 5.yüzyılın ortası -İ.S 3. yüzyılın 4. çeyreği yıllarına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lüdorf, 2005:Tafel 15 A 68).

Katalog No: 128

Envanter No: MY2009II-12

Buluntu Yeri: A1-C (Batı)

Seviye: -275 /-313 cm

Ölçüler: R:3,4 cm h:9,3 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/6 (Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,5/6 (Red)

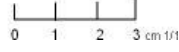
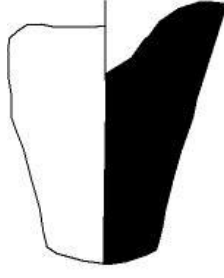
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kalker ve taşçık yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte kaide kısmı sivri bir yapı özelliği göstermektedir

Tarih: Bu tip konik havuç formulu amphora kaideleri Geç Roma Dönemine tarihlenmektedir (İ.S 1-3 yüzyıllar arasına tarihlenir). Batı Anadolu'da yoğun bir şekilde görülmektedir.

Benzerleri: (Lüdorf,2005: Tafel 19 A 159).

Katalog No: 129

Envanter No: MY2009II -13

Buluntu Yeri: A1-C (Batı)

Seviye: -275/-313 cm

Ölçüler: R:2,8 cm h:6,3 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/6(Red)

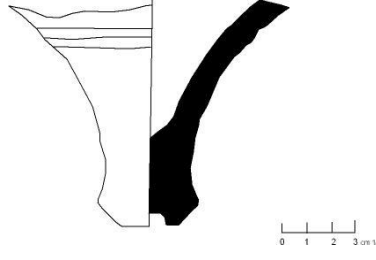
Yüzey Rengi: 2,5 YR,5/6(Red)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda kalker, kuvarz ve mika yer almaktadır.

Tanımlama: Kaide içi dolu bir form özelliği göstermektedir.

Tarih: Konik formlu bu amphora kaidesi İ.S 5-3. Yüzyıllar arasına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lüdorf, 2005: Tafel 14 A 52).

Katalog No: 130

Envanter No: MY2009II -15

Buluntu Yeri: A4 M1 Açması

Seviye: -240/-250 cm

Ölçüler: R:Dış: 2,3 cm İç:1,6 cm h:9,6 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

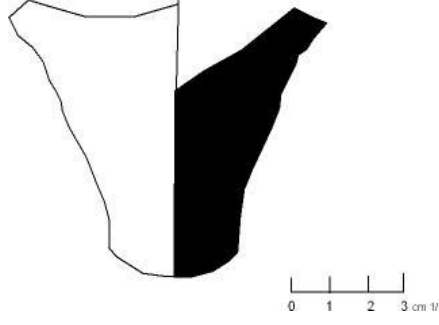
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kuvarz yer almaktadır.

Tip: Geç Roma Amphorası

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte kaidenin uç kısmı içe doğru girinti yapmaktadır. Gövde kısmına doğru ise yatay yivler yer almaktadır.

Tarih: Kaide form özelliği bakımından Geç Roma Amphoraları Batı Akdeniz’de ele geçmiş örneklerle karşılaştırılabilir.

Benzerleri: (Şahin vd. 2011: 215).

Katalog No: 131

Envanter No: MY2009II -16

Buluntu Yeri: A4 M1 Açması

Seviye: -240/-250 cm

Ölçüler: R:3,5 cm h:6,7 cm

Hamur Rengi: 5YR,7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5YR,7/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

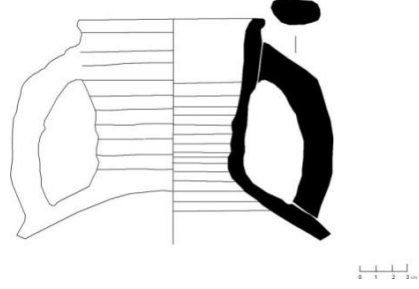
Tip: Geç Roma Amphorası

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte kaide kısmı sivri bir form özelliği göstermektedir.

Tarih: Konik formlu bu amphora kaidesi erken 7- 4 Yüzyıllar arasına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lüdorf, 2005: Tafel 18 A 156) .

Agora M 273 Amphoraları

Katalog No: 132

Envanter No: MY2011-19

Buluntu Yeri: D1 Açması

Seviye: -639 cm

Ölçüler Dış: 11,2 cm

Hamur Rengi: 5 YR,6/4 (Light Reddish Brown)

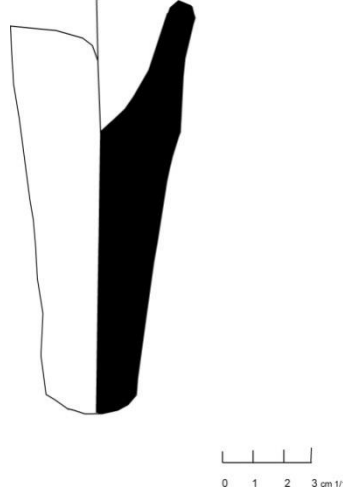
Yüzey Rengi: 5 YR,6/4 (Light Reddish Brown)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kuvarz yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız yapısı dışa doğru açılan bir form özelliği göstermektedir. Boyun kısmı silindirik bir yapıdadır. Boyun üzerinde yatay yivler mevcuttur. Amphoranın iç kısmında ise çark izleri yer almaktadır. Kulplar yuvarlak profilli bir şekilde iki yanda görülmektedir. Amphoranın alt kısmı korunamamıştır.

Tarihleme: Bu tip örnekler Beirut 'da yapılan çalışmalar sırasında ele geçmiştir. Anadolu'da Ege bölgesi'ne ait olduğu düşünülen amphora örneklerindedir. İ.S 5-6 yüzyılları arasında görülmektedir. Tip açısından ise Agora M 273 tipi olarak sınıflandırılmıştır (Reynolds,2010: 109,fig.6.i).

Benzerleri: (Reynolds, 2010: 109, fig.6.i).

Katalog No: 133

Envanter No: MY2011-6

Buluntu Yeri: D1 B Açması

Seviye: -300/-329 cm

Ölçüler: R:1,9 cm h:8,6 cm

Hamur Rengi: 7,5 YR, 7/3 (Pink)

Yüzey Rengi: 7,5 YR, 7/3 (Pink)

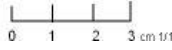
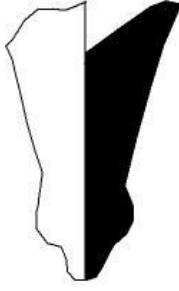
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kuvarz ve mika.

Tip: Erken Bizans Amphorası

Tanımlama: Kaide kısmının korunmuş olduğu bu örnekte kaide sivri uzun bir form özelliği göstermektedir.

Tarihleme: Bu tip amphoralar Küçük Asya'nın batısındaki şehirlerde Erken Bizans dönemine tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Lüdorf,2005:Tafel 19 A 171).

Katalog No: 134

Envanter No: MY2010-6

Buluntu Yeri: A4 Güney Doğu

Seviye: -434/-470 cm

Ölçüler: R:1 cm h:6,9 cm

Hamur Rengi: 10 YR,6/2 (Light Brown)

Yüzey Rengi: 5YR,7/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kuvarz yer almaktadır.

Tip: Erken Bizans Amphorası

Tanımlama: Sivri emzik formlu kaide yapısına sahiptir. Konik bir formda yukarı doğru genişleyen form özelliği göstermektedir.

Tarih: Bu tip amphoralar Erken Bizans döneminde yaygın olarak görülmektedir. Benzer örnekler ise Bencik yerleşiminde ortaya çıkmıştır.

Benzerleri: (Cowin,1986: 74,Pl.20,111.32).

Katalog No: 135

Envanter No: MY12-6

Buluntu Yeri: D2 B -83/-93 cm

Seviye: -83/-97 cm

Ölçüler: R:9,7 cm h:14,2 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/8 (Red)

Yüzey Rengi: 5YR, 5/3 (Reddish Brown)

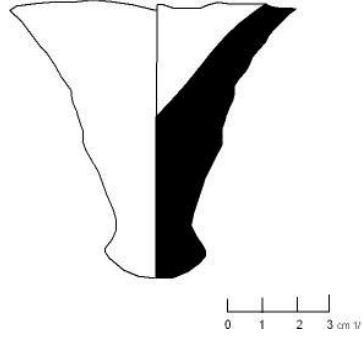
Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika, kuvarz ve taşçık yer almaktadır.

Tanımlama: Köşeli hatlara sahip ve üzerinde iki sıra çizgi bant yer almaktadır. Omuz bölgesine doğru yayvan bir şekilde açılmaktadır. Kulp yapısı ise yuvarlak bir profil özelliği göstermektedir.

Tip: Erken Bizans Amphorası

Tarihleme: Bu tip amphoralar Erken Bizans döneminde yaygın olarak görülmektedir. Benzer örnekler ise Bencik yerleşiminde ortaya çıkmıştır.

Benzerleri: (Cowin,1986: 72,Pl.20,111.28).

Katalog No: 136

Envanter No: MY2006-31

Buluntu Yeri: Tapınak-2

Seviye: Kesit Buluntusu

Ölçüler: R:3 cm h:7,6 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,6/6 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,6/6 (Light Red)

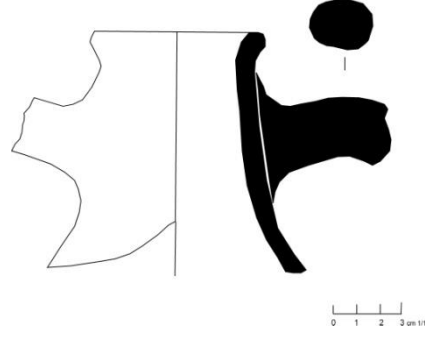
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kuvarz ve kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte kaide yapısı ince uzun bir form özelliği göstermektedir. Yüzeyde büklüm yapan hatlar yer almaktadır.

Tarih: Saraçhane kazılarında bu kaide tipi İ.S 7 yüzyıla tarihlenmiştir.

Benzerleri: (Hayes,1992:179,fig.51.37).

Katalog No: 137

Envanter No: MY06-38

Buluntu Yeri: Liman Açması

Seviye: -140 /-188 cm

Ölçüler: R:7,2 cm h:10,3 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kalker ve kum yer almaktadır.

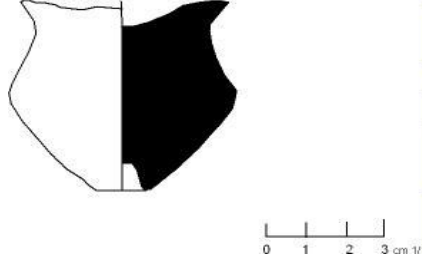
Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak dışa çıkık profil özelliği göstermektedir. Kulplara doğru yuvarlak yapıdadır. Boyun kısmı silindirik gövde bölgesine doğru açılan bir form özelliği göstermektedir.

Tip: Early Medieval Amphora (Erken Orta Çağ Amphorası)

Tarihleme: Naples'te yapılan kazı çalışmalardan bu amphoraların Erken Orta Çağ'a tarihlenebileceği düşünülmektedir.

Benzerleri: (Arthur, 1993: 236, fig.3.13).

KÖKENİ BELİRLENEMEYEN AMPHORA BULUNTULARI

Katalog No: 138

Envanter No: MY2009-10

Buluntu Yeri: A1-B Açması

Seviye: -192 cm

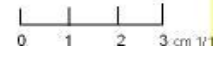
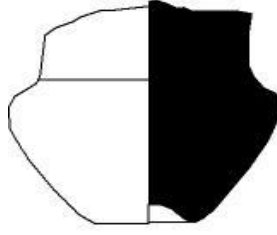
Ölçüler: R:1,2 cm h:5,4 cm

Hamur Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte alt kısımdan yukarı doğru açılan bir form özelliği görülmektedir. Dip kısmında ise oyukluk mevcuttur.

Katalog No:139

Envanter No: MY2009-5

Buluntu Yeri: A3 Açması

Seviye: -170/-200 cm

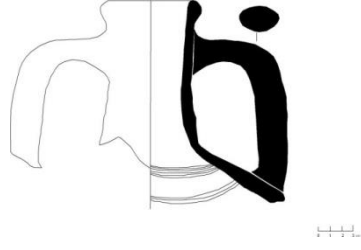
Ölçüler: R:Dış:2 cm İç:1,4 cm h:5,1 cm

Hamur Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow), 10YR,7/4 (Very Pale Yellow)

Yüzey Rengi: 10 YR,8/4 (Very Pale Brown)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Kaide kısmının korunmuş olduğu bu örnekte içi dolu yüksek bir kaide formuna sahiptir. Amphora kaidesinin hangi kente ait olabileceği tam olarak tespit edilmemiştir.

Katalog No: 140

Envanter No: MY2006-53

Buluntu Yeri: G Açması /B Bölümü

Seviye: 0/-38 cm

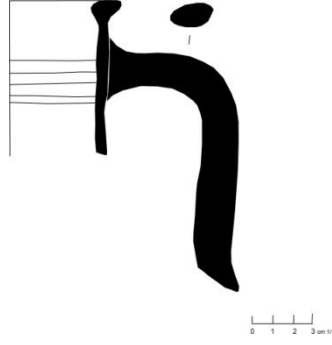
Ölçüler: R:Dış:8,5 cm İç:7 cm h:17,2 cm

Hamur Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR,6/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız yapısı yuvarlak bir formdadır. Kulp oval bir profile sahiptir. Omuz kısmında ise şerit halinde iki parçadan oluşan yivler mevcuttur.

Katalog No: 141

Envanter No: MY2009-13

Buluntu Yeri: A1-d Açması

Seviye: 0/-12 cm

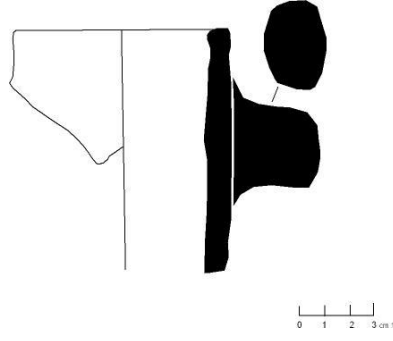
Ölçüler: R:10,8 cm h:7,6 cm

Hamur Rengi: 10 YR,5/2 (Grayish Brown)

Yüzey Rengi: 10 YR,7/4 (Very Pale Brown) Dış yüzeyde açık kahverengi astar yer almaktadır.

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kalker, az miktarda mika yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak ve yassı bir form özelliği göstermektedir. Cidar kalınlığı incedir. Kulp profili ise oval ve yuvarlak bir formdadır.

Katalog No: 142

Envanter No: MY2009II-1

Buluntu Yeri: A4 M1 Açması

Seviye: Yüzey buluntusu

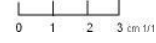
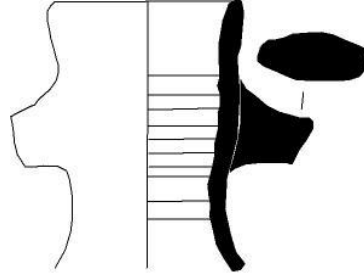
Ölçüler: R:Dış:8,5 cm İç:6,7 cm h:9,5 cm

Hamur Rengi: 10 YR,7/3 (Very Pale Brown)

Yüzey Rengi: 10 YR,7/3 (Very Pale Brown)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, kalker ve taşçık yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak bir profil özelliği göstermektedir, boyun kısmı ise silindirik bir formdadır.

Katalog No: 143

Envanter No: MY2009II -27

Buluntu Yeri: A2-a Açması

Seviye: -225 cm

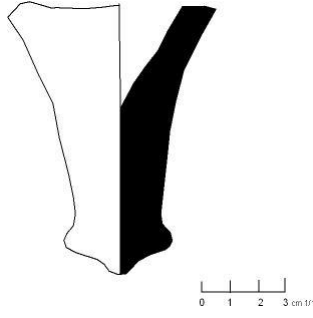
Ölçüler: R: Dış:5,5 cm İç:4 cm h:7,7 cm

Hamur Rengi: 10 YR 7/4 (Very Pale Brown)

Yüzey Rengi: 10 YR 7/4 (Very Pale Brown)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kum ve şamot yer almaktadır.

Tanımlama: Küçük bir hacime sahip olduğu düşünülmektedir. Ağız kısmı yassı ince bir formdadır. Kulplar ise ince büyük ihtimalle ise küçük bir profildedir. Boyun yapısı silindirik bir yapıdadır. Kabin iç kısmında ise çizgisel yivler mevcuttur.

Katalog No: 144

Envanter No: MY2010-4

Buluntu Yeri: A4 /Güney Temizlik

Seviye: Yüzey Buluntusu

Ölçüler: R:4 cm h:9,4 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/8 (Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,5/8 (Red)

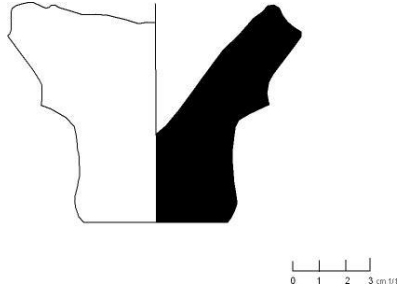
Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika, kalker ve kuvarz yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece kaide kısmının korunduğu bu örnekte kaide yapısı ince uzun ve kaidenin uç kısmı plastik eklentili bir form özelliği göstermektedir.

Tarih: Bu kitapta da tanımlanmayan parçalar olarak sınıflandırılmıştır.

Benzerleri: (Miró,1988: 87,Fig.22,6).

Katalog No: 145

Envanter No: MY2010-9

Buluntu Yeri: A3 Kule Altı

Seviye:

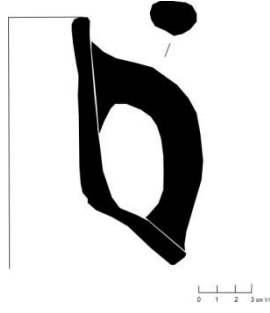
Ölçüler: R:5,4 cm h:8,2 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Kaide form özelliği açısından içi dolu ve yukarı doğru girinti yapmaktadır. Kaide zemine düz bir şekilde oturmaktadır.

Katalog No: 146

Envanter No: MY2010-18

Buluntu Yeri: A2 Açması

Seviye: Yangın Tabakası

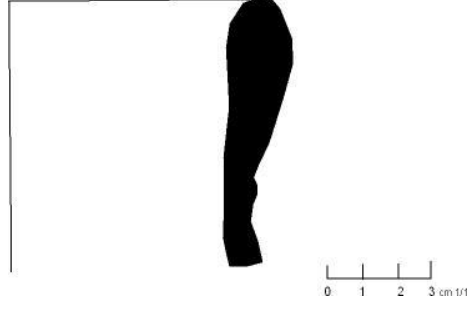
Ölçüler: R:8,6 cm h:13,5 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/6 (Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,5/6 (Red)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda kuvarz ve mika, fazla miktarda kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Yuvarlak bir ağız kısmına sahiptir. Kulpaşağı doğru inmektedir. Profil özelliği ise ovaldir. Kabin üzerinde yer yer yanık izleri görülmektedir.

Katalog No: 147

Envanter No: MY06-40

Buluntu Yeri: C1/C –C2/A Açması

Seviye: Kesit

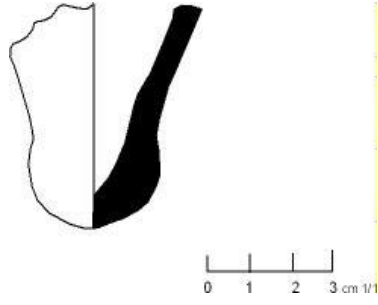
Ölçüler: R:15 cm h:7,6 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 6/6 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kum yer almaktadır.

Tanımlama: Sadece ağzı parçası korunmuştur. Yuvarlak ağız yapısı gövde kısmına doğru incelmekte ve çizgili bir yiv şeklinde ayrılmıştır.

Katalog No: 148

Envanter No: MY09-I-6

Buluntu Yeri: A1-C /Batı Köşesi

Seviye: -250 cm

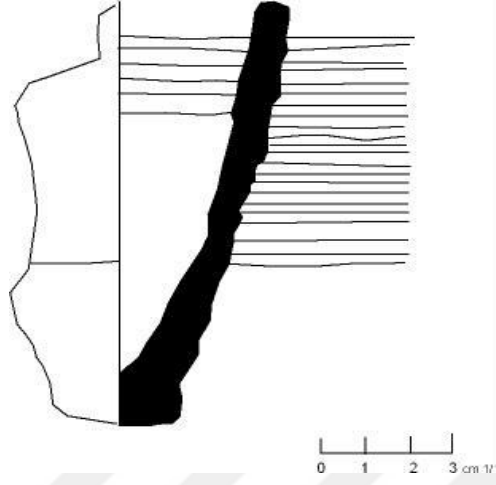
Ölçüler: R: 3 cm h:5,7 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/8 (Red)

Yüzey Rengi: 10 YR,6/1 (Gray)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kum yer almaktadır.

Tanımlama: Kaide parçasının korunduğu bu örnekte, dip kısmının ucu yuvarlak formdadır. Üst kısma doğru açılan bir yapı özelliği göstermektedir.

Katalog No: 149

Envanter No: MY11-18

Buluntu Yeri: D1/A Açması

Seviye: -575/-646 cm

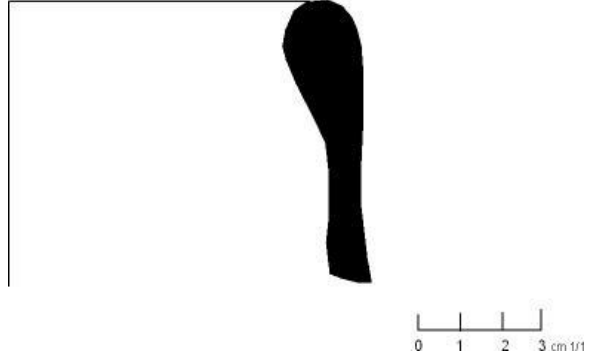
Ölçüler: R: 3 cm h:10,6 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 6/6(Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 5 YR, 6/6(Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika, kum ve kuvarz yer almaktadır.

Tanımlama: Kaide bölümünün korunduğu bu örnekte dip kısmı keskin bir şekilde zemine oturmuştur. Kaide üzerinde sıra halinde yiv çizgiler yer almaktadır.

Katalog No: 150

Envanter No: MY06-22

Buluntu Yeri: Tapınak Batı Cephesi

Seviye: Kesit (Krepis)

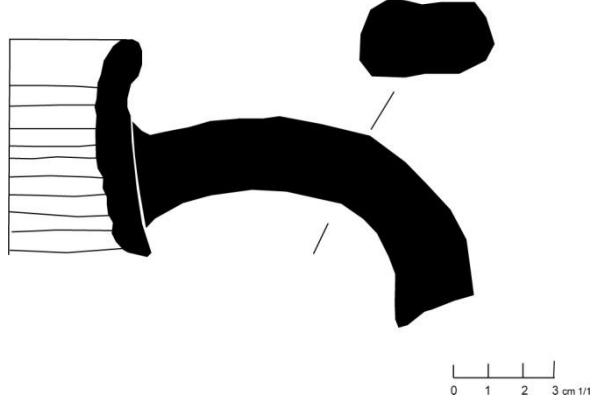
Ölçüler: R:15,4 cm h:6,7 cm

Hamur Rengi: 10 YR, 6/2 (Light Brownish Gray) ,2,5 YR, 5/6 (Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR, 5/6 (Red)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız parçası korunan amphora ağız parçası; yuvarlak ağız profiline sahiptir. Boyun kısmına doğru incelen cidar kalınlığı görülmektedir.

Katalog No: 151

Envanter No: MY09-I-12

Buluntu Yeri: A 3- a Açması

Seviye:-

Ölçüler: R:7,4 cm h:6,2 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

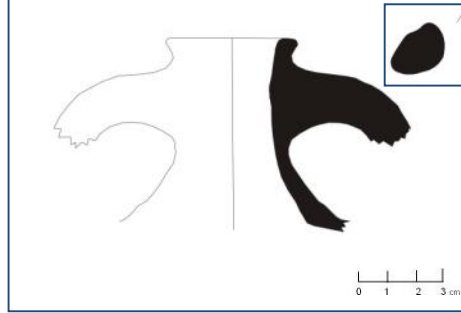
Yüzey Rengi: 2,5 YR, 6/8 (Light Red)

Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda kireç taşı ve mika yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız kısmı yuvarlak bir form özelliği göstermektedir. Ağız bölümünden boyun kısmına geçişte ise iç bükey bir eğri gözlenmektedir. Kulp profili ise yuvarlak bir profile eğimli bir şekilde aşağıya doğru inmektedir. İç yüzeyde ise çark izleri mevcuttur.

Tarihleme: Katalan verilerine göre bu tip amphoraların kökeni tam olarak anlaşılamamıştır. Bu amphoraların dağılımı ise Lesbos, Kıbrıs, Euboea ya da Kuzey Suriye çevresinde dağılım göstermektedir. Genellikle bu tip amphoraların içerisinde yağ gibi sıvı maddeler taşınmaktadır. İ.S 4-6 yüzyıllar arasına tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Keay,1984:275,fig.118,9).

Katalog No: 152

Envanter No: MY09-I-12

Buluntu Yeri: A 3- a Açması

Seviye: -

Ölçüler: R=9 cm, h=13, 4 cm

Hamur Rengi: 5 YR 4/3 (Reddish Brown)

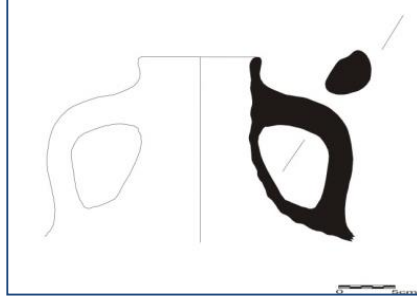
Yüzey Rengi: -

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız yapısı dışa çekik yukarı doğru açılmaktadır. Boyundan omuz'a doğru ise açılan bir form özelliği göstermektedir. Kulp yapısı yuvarlak ve kulp profili ise ovaldir.

Tarihleme: Köken olarak Samos ve Güney Ege kıyılarında üretilmiş olabilir. Bu amphora grubu İ.S.4.-6. yüzyıllar arasına tarihlendiği düşünülmektedir.

Katalog No: 153

Envanter No: MY09-I-12

Buluntu Yeri: A 3- a Açması

Seviye:-

Ölçüler: R=10, 2 cm, h=15, 8 cm.

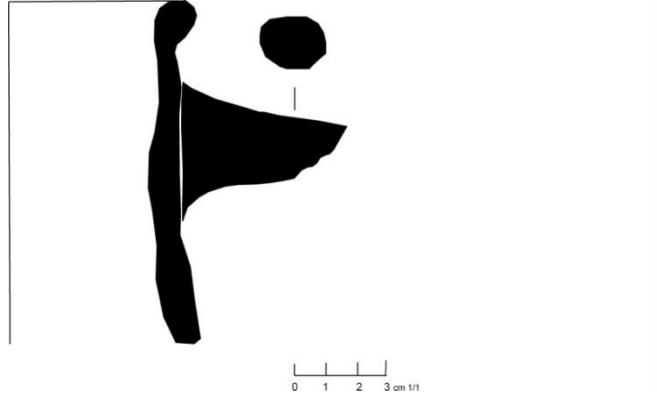
Hamur Rengi: 2, 5 YR 5/8 (Red)

Yüzey Rengi: -

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika yer almaktadır.

Tanımlama: Ağız yapısı yuvarlak, boyundan omuz bölümüne geçişte ise açılan bir form özelliği göstermektedir. Kulp yapısı ise yuvarlak ve oval bir profildedir.

Tarihleme: Köken olarak Samos ve Güney Ege kıyılarında üretilmiş olabilir. Bu amphora grubu İ.S.4.-6. yüzyıllar arasına tarihlendiği düşünülmektedir.

Katalog No: 154

Envanter No:MY10-11

Buluntu Yeri: A 4 M 10 (Doğu Teras)

Ölçüler:-297/-326 cm

Hamur Rengi:5 YR, 7/6 (Reddish Yellow)

Yüzey Rengi: 10YR, 2/3 (Very Pale Yellow) Dış yüzeyde açık kahverengi astar yer almaktadır.

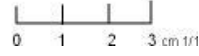
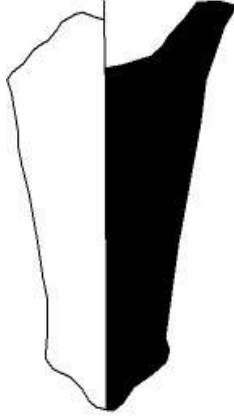
Hamur Katkı Maddesi: Az miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tip: Samos Amphorası?

Tanımlama: Ağız bölümü yuvarlak ve dış bükey form özelliği göstermektedir. Boyun kısmına doğru ise daralan bir yapı söz konusudur. Kulp profili yuvarlak bir profil özelliği göstermektedir.

Tarihleme: Zeest tarafından Samos-Thasos olarak sınıflandırılan grup arasında bir geçiş formu olduğu düşünülen bu amphoraların tam örneklerinin İ.Ö 6. Yüzyılın sonlarında üretildiği düşünülmektedir.

Benzerleri: (Şenol -Aşkın, 2007: 261,Kat. No. 41).

Katalog No: 155

Envanter No: MY09-I-4

Buluntu Yeri: A2 Kule Altı

Seviye: Yüzey Buluntusu

Ölçüler: R:1 cm h:8,9 cm

Hamur Rengi: 5 YR, 5/1(Gray)

Yüzey Rengi: Yüzeyde yer yer yanık izleri görülmektedir.

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kuvarz, kum yer almaktadır.

Tip: Samos amphorası?

Tanımlama: Kaide kısmının korunduğu bu örnekte sivri bir dip göze çarpmaktadır. Uç kısmı sivridir. Üst bölüme doğru ise açılan üçgenimsi uzun (havuç formuna benzer) bir yapı özelliği göstermektedir.

Tarihleme: Bu tip kaideler Beirut'ta ele geçen kaide örnekleriyle karşılaştırıldığında amphora kaideleri İ.S 6. yüzyıla tarihlenmektedir.

Benzerleri: (Reynolds-Pavlidis,2014: 464 fig.11).

Amphora Tıparları

Katalog No: 156

Envanter No: MY2009-X

Buluntu Yeri:A4/M4

Seviye: (-234/-244 cm)

Ölçüler: Genişlik:7,5 cm

Hamur Rengi: 5YR,6/8 (Reddish Yellow)

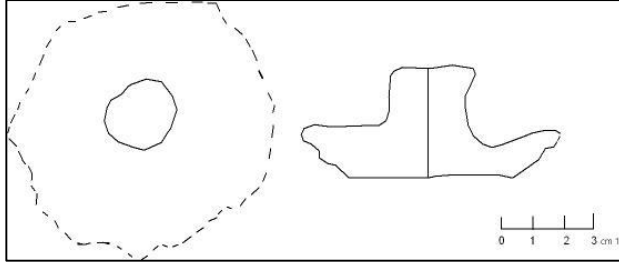
Yüzey Rengi: 5YR,6/8 (Reddish Yellow)

Hamur Katkı Maddesi: Orta miktarda mika ve kalker yer almaktadır.

Tanımlama: Amphora tıpası, üzerinde yatay çizgiler yer almaktadır. Yer yer aşınmalar görülmektedir.

Tarihleme: Bu buluntunun benzerlerine Yassı ada Bizans Batığı'nda rastlanılmıştır. Zaten tip özelliği olarak ta geç dönem amphoralarında genel olarak görülen çizgiler mevcuttur.

Benzerleri: (Doğer,2005: 45,40) (Bass-Doorninck,1971:Plate 2:fig.12).

Katalog No: 157

Envanter No: MY2006-8

Buluntu Yeri: F5 /A Açması

Seviye: -45/-63 cm

Ölçüler: R:5 cm h:3,4 cm

Hamur Rengi: 2,5 YR,5/6 (Red)

Yüzey Rengi: 2,5 YR,5/6 (Red)

Hamur Katkı Maddesi: Yoğun miktarda kalker, mika ve kuvarz yer almaktadır.

Tanımlama: Tutamaklı Amphora tıpası.

Tarihleme: Pişmiş topraktan yapılan bu örnek Atina ve Korint kazılarında bazı amphora kaideleriyle benzerlik göstermektedir. Bu amphora tıpası saucer-shape tip olarak.Bu tip Akdeniz bölgelerinde genelde görülmektedir. Anemurium'da yoğun olarak bu tip amphoralar ele geçmiştir (Williams 1977:184, fig.3.26).

Benzerleri: (Wolff,2000:455,fig:5A-5B; Williams 1977:184,fig.3.26).

Atina ve Korint agora kazısı'nda ele geçen tutamaklı amphora tıpaları İ.Ö Erken ikinci yüzyıl'a tarihlenmektedir.

Resim 158: Asar adası amphora tıparları genel fotoğraf.

ÖZGEÇMİŞ			
Adı, Soyadı	Gonca Gülsefa		Fotoğraf
Doğum Yeri ve Yılı	Kadıköy, 1990		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce, Almanca		
ve Düzeyi	İyi, Orta		
Eğitim Durumu	Başlama - Bitirme Yılı		Kurum Adı
İlköğretim	1996	2004	Altınorda İ.Ö.O
Lise	2004	2007	Atatürk Lisesi
Staj Tecrübesi (leri)	Başlama - Ayrılma Yılı		Staj Yaptığı Kurumun Adı
1.	2009	2010	Myndos Kazısı
2.	2011		Magdelensberg Kazısı
3.	2012	2012	Myndos Kazısı
Katıldığı Proje ve Toplantılar			
Yayımlar:	G.Gülsefa, Antik Çağda Kullanılan Tıp Aletleri, Gaziantep Müze Dostları Derneği Kültür Yayını Sayı II, Gaziantep, 2012,65-72.		
Diğer:			
İletişim (e-posta):	goncagulsefa@gmail.com		
		Tarih İmza Adı Soyadı	